



Powszechny Spis Rolny 2020

Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie lubelskim w 2020 r.

The Agricultural Census 2020
Characteristics of agricultural holdings in Lubelskie Voivodship in 2020

Urząd Statystyczny w Lublinie Statistical Office in Lublin

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Lublinie – Lubelski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Lublin – Lublin Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Sławomira Dziaducha

Zespół autorski

Editorial team

Szymon Szymkiewicz, Magdalena Ściborek-Rycyk

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Aleksandra Jangas-Kurzak

Projekt okładki

Cover design

Robert Chmielewski, Beata Lipińska

ISBN 978-83-7402-257-6

Publikacja dostępna na stronie

Publication available at

lublin.stat.gov.pl/

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office in Lublin data – please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Lublinie przedstawia Państwu publikację „Powszechny Spis Rolny 2020. Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie lubelskim w 2020 r.”

Niniejsze opracowanie prezentuje wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020), badanie przeprowadzone zostało przez Główny Urząd Statystyczny w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r. Podstawowym celem spisu było dostarczenie informacji o strukturze gospodarstw rolnych na potrzeby Wspólnej Polityki Rolnej oraz innych polityk unijnych i krajowych.

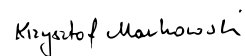
Publikacja składa się z części analitycznej i części tabelarycznej oraz uwag metodologicznych. W części analitycznej zaprezentowano charakterystykę gospodarstw rolnych według głównych obszarów tematycznych: użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów, zwierzęta gospodarskie, nawożenie i ochrona roślin, ciągniki i maszyny rolnicze, źródła dochodów, pracujący i nakłady pracy, typologia gospodarstw rolnych (według kryteriów stosowanych przez Eurostat) oraz analiza gospodarstw rolnych na poziomie gmin.

W części tabelarycznej, która dostępna jest na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Lublinie w formacie MS Excel, zaprezentowano szeroki zakres danych liczbowych w przekroju województwa, podregionów i powiatów. W uwagach metodologicznych omówiono natomiast podstawowe zasady, definicje i pojęcia obowiązujące w spisie.

Szczegółowe informacje wynikowe z PSR 2020 dostępne są w Banku Danych Lokalnych.

Przekazując Państwu niniejszą publikację składam gorące podziękowania respondentom, którzy wzięli czynny udział w badaniach, jak również wszystkim osobom i instytucjom zaangażowanym w przygotowanie oraz przeprowadzenie Powszechnego Spisu Rolnego w województwie lubelskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Lublinie



dr Krzysztof Markowski

Lublin, grudzień 2022 r.

Preface

The Statistical Office in Lublin presents to you the publication “The Agricultural Census of 2020: Characteristics of farms in Lubelskie Voivodeship in 2020.”

This study presents the results of the 2020 Agricultural Census (AC 2020), a survey conducted by the Central Statistical Office from September 1 to November 30, 2020. The primary purpose of the census was to provide information on the structure of farms for the Common Agricultural Policy and other EU and national policies.

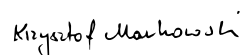
The publication consists of an analytical part and a tabular part, as well as methodological notes. The analytical part presents the characteristics of farms according to the main thematic areas: land use, sown area, livestock, fertilization and plant protection, tractors and agricultural machinery, sources of income, working people and labor input, typology of farms (according to the criteria used by Eurostat) and analysis of farms at the level of gminas.

The tabular part, which is available on the website of the Statistical Office in Lublin in MS Excel format, presents a wide range of numerical data by voivodship, subregions and powiats. The methodological notes, meanwhile, discuss the basic principles, definitions and concepts applicable to the census.

Detailed result information from the 2020 Agricultural Census is available in the Local Data Bank.

In providing you with this publication, I would like to express my sincere thanks to the respondents who took an active part in the survey, as well as to all the people and institutions involved in the preparation and conduct of the Agricultural Census in Lubelskie Voivodeship.

Director
of Statistical Office
in Lublin



Krzysztof Markowski, PhD

Lublin, December 2022

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	9
List of tables	
Spis wykresów	11
List of charts	
Spis map	17
List of maps	
Spis tablic w Aneksie tabelarycznym – Uwaga: Tablice dostępne w formacie plików MS Excel .	20
List of tables in Annex – Note: Tables available in MS Excel file format	
Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty	23
Symbols and main abbreviations	
Synteza	24
Executive summary	26
Rozdział 1. Charakterystyka gospodarstw rolnych	28
Chapter 1. Characteristics of agricultural holdings	
Rozdział 2. Użytkowanie gruntów	34
Chapter 2. Land use	
Rozdział 3. Powierzchnia zasiewów	40
Chapter 3. Sown area	
3.1. Zboża	44
3.1. Cereals	
3.2. Kukurydza na ziarno	48
3.2. Grain maize	
3.3. Strączkowe jadalne	49
3.3. Edible pulses	
3.4. Strączkowe pastewne na ziarno	51
3.4. Fodder pulses for grain	
3.5. Ziemniaki	52
3.5. Potatoes	
3.6. Buraki cukrowe	53
3.6. Sugar beet	

Spis treści (cd.)

Contents (cont.)

3.7. Rzepak i rzepik	55
3.7. Rape and turnip rape	
3.8. Kukurydza na zielonkę	56
3.8. Maize for green forage	
3.9. Okopowe pastewne	58
3.9. Fodder root crops	
3.10. Strączkowe pastewne na zielonkę	59
3.10. Forage pulses for green forage	
3.11. Motylkowe pastewne na zielonkę	60
3.11. Fodder legumes for green forage	
3.12. Trawy polowe na zielonkę	61
3.12. Field grasses for green forage	
Rozdział 4. Zwierzęta gospodarskie	63
Chapter 4. Livestock	
4.1. Bydło	67
4.1. Cattle	
4.2. Świnie	71
4.2. Pigs	
4.3. Owce	78
4.3. Sheep	
4.4. Konie	79
4.4. Horses	
4.5. Drób kurzy	81
4.5. Chickens	
Rozdział 5. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze	86
Chapter 5. Tractors, machines and agricultural equipment	
Rozdział 6. Nawożenie	94
Chapter 6. Fertilization	
6.1. Nawożenie	94
6.1. Fertilization	
6.2. Ochrona roślin	99
6.2. Plant protection	

Spis treści (cd.)

Contents (cont.)

Rozdział 7.	Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	101
Chapter 7.	Income sources of households with the holder of an agricultural holding	
Rozdział 8.	Pracujący i nakłady pracy w gospodarstwach rolnych	108
Chapter 8.	Employed persons and labour input in agricultural holdings	
Rozdział 9.	Typologia gospodarstw rolnych	120
Chapter 9.	Typology of agricultural holdings	
9.1.	Wielkość ekonomiczna	120
9.1.	Economic size	
9.2.	Typy rolnicze	127
9.2.	Farm types	
Rozdział 10.	Analiza gospodarstw rolnych w przekroju gminnym (według siedziby gospodarstwa)	136
Chapter 10.	Analysis of agricultural holdings by gminas (by holdings headquarter)	
Uwagi metodologiczne		148
Methodological notes		164
1.	Wprowadzenie	148
1.	Introduction	164
2.	Uwaga	149
2.	Note	164
3.	Ważniejsze pojęcia, definicje i zasady spisywania	149
3.	Major concepts, definitions and enumeration rules	165
4.	Użytkowanie gruntów	152
4.	Land use	167
5.	Powierzchnia zasiewów	154
5.	Sown area	169
6.	Zwierzęta gospodarskie	155
6.	Livestock	171
7.	Nawożenie	156
7.	Fertilization	172
8.	Środki ochrony roślin	157
8.	Plant protection products	172

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

9. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze	157
9. Tractors, machines and agricultural equipment	172
10. Dochody gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	157
10. The income of households with a holder of an agricultural holding	173
11. Pracujący w gospodarstwach rolnych	158
11. Persons employed in agricultural holdings	173
12. Typologia gospodarstw rolnych	160
12. The typology of agricultural holdings	175
13. Ważniejsze grupowania i zakres publikowanych danych	163
13. The more important groupings and the scope of published data	178

Spis tablic

List of tables

Tablica 1. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych	28
Table 1. Agricultural holdings by area groups of agricultural land	
Tablica 2. Powiaty o największej powierzchni zasiewów w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą w 2020 r.	42
Table 2. Powiaty with the largest sown area in agricultural holdings conducting agricultural activity in 2020	
Tablica 3. Gospodarstwa rolne prowadzące uprawę zbóż ogółem oraz średnia powierzchnia zasiewów zbóż w gospodarstwach rolnych w 2020 r.	44
Table 3. Agricultural holdings cultivating cereals and average sown area of cereals in agricultural holdings in 2020	
Tablica 4. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych/gruntów ornych.....	64
Table 4. Number of livestock per 100 ha of agricultural land/arable land	
Tablica 5. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	87
Table 5. Tractors by area groups of agricultural land in 2020	
Tablica 6. Wyposażenie gospodarstw rolnych w wybrane maszyny w 2020 r.....	92
Table 6. Equipment of agricultural holdings with selected machines in 2020	
Tablica 7. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych	94
Table 7. Consumption of mineral and lime fertilizers	
Tablica 8. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego w 2020 r.....	103
Table 8. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by main source of household income in 2020	
Tablica 9. Gospodarstwa indywidualne korzystające przy prowadzonej działalności rolniczej z pracy różnych grup pracujących w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.	109
Table 9. Natural person's agricultural holdings (private farms) conducting agricultural activity with the use of labour of different groups of employed during 12 months preceding the reference day in 2020	
Tablica 10. Rodzinna siła robocza w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy i płci w 2020 r.....	110
Table 10. Family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by working time and sex in 2020	
Tablica 11. Pracujący i nakłady pracy rodzinnej siły roboczej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.....	112
Table 11. Employed persons and family labour input during 12 months preceding the reference day in 2020	

Spis tablic (dok.)

List of tables (cont.)

Tablica 12. Nakłady pracy osób spoza rodziny użytkownika pracujących w gospodarstwach indywidualnych według rodzaju umowy o pracę w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.	112
Table 12. Labour input of persons who are not holder's family members employed in natural person's agricultural holdings (private farms) by the type of employment contract during 12 months preceding the reference day in 2020	
Tablica 13. Struktura rodzinnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych według płci i kategorii pracujących w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny PSR 2020	119
Table 13. Structure of the family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by sex and categories of the employed during the 12 months preceding the reference day of the Agricultural Census 2020	
Tablica 14. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.	121
Table 14. Selected indicators for natural person's agricultural holdings by economic size classes in 2020	
Tablica 15. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według typów rolniczych w 2020 r.	128
Table 15. Selected indicators for natural person's agricultural holdings by farm types in 2020	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Gospodarstwa rolne według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej	30
Chart 1. Agricultural holdings by type of agricultural production	
Wykres 2. Struktura użytkowania użytków rolnych w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych w 2020 r.	35
Chart 2. Structure of the use of agricultural land in good condition in agricultural holdings in 2020	
Wykres 3. Gospodarstwa rolne z użytkami rolnymi w dobrej kulturze i powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	36
Chart 3. Agricultural holdings with agricultural land in good condition and the area of agricultural land in good condition by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 4. Udział powierzchni uprawy drzew owocowych, krzewów owocowych oraz szkółek drzew i krzewów owocowych w ogólnej powierzchni sadów w 2020 r.	39
Chart 4. Share of area under fruit trees, bushes and fruit trees and bushes nurseries in the total area of orchards in 2020	
Wykres 5. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów	40
Chart 5. Sown area by groups of crops	
Wykres 6. Udział powierzchni poszczególnych grup upraw w ogólnej powierzchni zasiewów w 2020 r.	41
Chart 6. Share of the area of individual crop groups in the total sown area in 2020	
Wykres 7. Powierzchnia zasiewów ogółem i gospodarstwa rolne posiadające zasiewy według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	41
Chart 7. Total sown area of individual crop groups in the total sown area in 2020	
Wykres 8. Średnia powierzchnia pod zasiewami przypadająca na 1 gospodarstwo rolne według powiatów w 2020 r.	43
Chart 8. Average sown area per 1 agricultural holding by voivodships in 2020	
Wykres 9. Odsetek powierzchni uprawy zbóż oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę zbóż według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	42
Chart 9. Percentage of the cultivation area of cereals and agricultural holdings cultivating cereals by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 10. Udział powierzchni uprawy kukurydzy na ziarno oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	49
Chart 10. Share of the cultivation area of grain maize and agricultural holdings cultivating grain maize by area groups of agricultural land in 2020	

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

Wykres 11. Udział powierzchni uprawy strączkowych jadalnych oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych jadalnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	50
Chart 11. Share of the cultivation area of edible pulses and agricultural holdings cultivating edible pulses by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 12. Udział powierzchni uprawy strączkowych pastewnych na ziarno oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych pastewnych na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	51
Chart 12. Share of the cultivation area of fodder pulses for grain and agricultural holdings cultivating fodder pulses for grain by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 13. Udział powierzchni uprawy ziemniaków oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę ziemniaków według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	53
Chart 13. Share of the cultivation area of potatoes and agricultural holdings cultivating potatoes by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 14. Udział powierzchni uprawy buraków cukrowych oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę buraków cukrowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	54
Chart 14. Share of the cultivation area of sugar beet and agricultural holdings cultivating sugar beet by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 15. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	55
Chart 15. Share of the cultivation area of rape and turnip rape and agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 16. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	57
Chart 16. Share of the cultivation area of rape and turnip rape and agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 17. Udział powierzchni uprawy okopowych pastewnych oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę okopowych pastewnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	58
Chart 17. Share of the cultivation area of fodder root crops and agricultural holdings cultivating fodder root crops by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 18. Udział powierzchni uprawy strączkowych pastewnych na zielonkę oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych pastewnych na zielonkę według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	59
Chart 18. Share of the cultivation area of forage pulses for green forage and agricultural holdings cultivating forage pulses for green forage by area groups of agricultural land in 2020	

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

Wykres 19. Udział powierzchni uprawy motylkowych pastewnych na zielonkę oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę motylkowych pastewnych na zielonkę według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	60
Chart 19. Share of the cultivation area of forage legumes for green forage and agricultural holdings cultivating forage legumes for green forage by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 20. Udział powierzchni uprawy traw połowych na zielonkę oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę traw połowych na zielonkę według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	61
Chart 20. Share of the cultivation area of field grasses for green forage and of agricultural holdings cultivating field grasses for green forage by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 21. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	68
Chart 21. Structure of agricultural holdings by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 22. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia bydła według skali chowu bydła w 2020 r.	68
Chart 22. Structure of agricultural holdings and cattle stock by the cattle breeding scale in 2020	
Wykres 23. Struktura pogłowia bydła według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	69
Chart 23. Structure of the cattle stock by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 24. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia krów według skali chowu krów w 2020 r.	70
Chart 24. Structure of the number of agricultural holdings and the cow stock by the cow breeding scale in 2020	
Wykres 25. Struktura pogłowia krów według skali chowu krów i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	71
Chart 25. Structure of the cow stock by the cow breeding scale and groups of agricultural land area in 2020	
Wykres 26. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia świń według skali chowu świń w 2020 r.	72
Chart 26. Structure of agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020	

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

Wykres 27. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	73
Chart 27. Structure of agricultural holdings by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 28. Struktura pogłowia świń według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	74
Chart 28. Structure of the pig stock by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 29. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia loch według skali chowu loch w 2020 r.	76
Chart 29. Structure of agricultural holdings and the sow stock by the sow breeding scale in 2020	
Wykres 30. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu loch i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	77
Chart 30. Structure of agricultural holdings by the sow breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 31. Struktura pogłowia loch według skali chowu loch i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	77
Chart 31. Structure of the sow stock by the sow breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 32. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia owiec według skali chowu owiec w 2020 r.	78
Chart 32. Structure of agricultural holdings and the sheep stock by the sheep breeding scale in 2020	
Wykres 33. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia koni według skali chowu koni w 2020 r.	80
Chart 33. Structure of agricultural holdings and the horses stock by the horses breeding scale in 2020	
Wykres 34. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia kur niosek według skali chowu niosek w 2020 r.	82
Chart 34. Structure of agricultural holdings and the laying hen stock by the laying hen breeding scale in 2020	
Wykres 35. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia brojlerów kurzych według skali chowu brojlerów w 2020 r.....	84
Chart 35. Structure of agricultural holdings and the broiler stock by the broiler breeding scale in 2020	
Wykres 36. Struktura ciągników według mocy silnika.....	86
Chart 36. Structure of tractors by engine power	

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

Wykres 37. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych	88
Chart 37. Tractors by area groups of agricultural land	
Wykres 38. Ciągniki i gospodarstwa wyposażone w ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	88
Chart 38. Tractors and agricultural holdings with tractors by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 39. Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze przypadające na 100 gospodarstw rolnych	90
Chart 39. Selected machines and agricultural equipment per 100 agricultural holdings	
Wykres 40. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych.....	97
Chart 40. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land	
Wykres 41. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	97
Chart 41. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 42. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych według powiatów w 2020 r.	98
Chart 42. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land by powiat in 2020	
Wykres 43. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów w 2020 r.....	102
Chart 43. Structure of the number of households with holder of an agricultural holding by the main source of income in 2020	
Wykres 44. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych według głównego źródła dochodów gospodarstwa domowego w 2020.....	105
Chart 44. Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings by the main source of household income in 2020	
Wykres 45. Nakłady pracy nierodzinnej siły roboczej (tys. AWU) według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	113
Chart 45. Non-family labour input (in thousand AWUs) by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 46. Struktura poszczególnych kategorii pracujących i nakładów pracy w ciągu badanego roku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	114
Chart 46. Structure of particular categories of employed persons and labour input during the surveyed year by area groups of agricultural land in 2020	

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

Wykres 47. Nakłady pracy w rodzinie użytkownika (tys. AWU) według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.....	115
Chart 47. Labour input in the holder's family (in thousand AWUs) by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 48. Przeciętna liczba AWU przypadająca na jedną osobę pracującą z rodziny użytkownika gospodarstwa rolnego według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	115
Chart 48. Labour input in the holder's family (in thousand AWUs) by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 49. Struktura użytkowników gospodarstw indywidualnych według płci i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	117
Chart 49. Structure of holders of natural person's agricultural holdings (private farms) by sex and area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 50. Użytkownicy gospodarstw indywidualnych pracujący w swoim gospodarstwie rolnym według płci i wieku w 2020 r.....	118
Chart 50. Holders of natural person's agricultural holdings (private farms) employed on their own agricultural holdings by sex and age in 2020	
Wykres 51. Struktura gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.	123
Chart 51. Structure of the agricultural holdings by economic size classes in 2020	
Wykres 52. Struktura liczby gospodarstw i wielkości ekonomicznej według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	124
Chart 52. Structure of the number and economic size of agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2020	
Wykres 53. Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego według typów rolniczych w 2020 r.	128
Chart 53. Average economic size of an agricultural holding by farm types in 2020	
Wykres 54. Struktura gospodarstw rolnych według typu rolniczego w 2020 r.	131
Chart 54. Structure of agricultural holdings by farm type in 2020	
Wykres 55. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w 2020 r.	132
Chart 55. Average area of agricultural land in agricultural holdings by farm types in 2020	

Spis map

List of maps

Mapa 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.	29
Map 1. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020	
Mapa 2. Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.	32
Map 2. Share of managers with agricultural education in total managers on agricultural holdings in 2020	
Mapa 3. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych w 2020 r.	34
Map 3. Average area of agricultural land on natural persons' holdings with area over 1 ha of agricultural land in 2020 r.	
Mapa 4. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.	36
Map 4. Share of sown area in area of agricultural land in a good agricultural condition in 2020	
Mapa 5. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	46
Map 5. Share of sown area in total area of agricultural land in 2020	
Mapa 6. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	52
Map 6. Share of area under potatoes in total sown area in 2020	
Mapa 7. Udział powierzchni uprawy buraków cukrowych w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	54
Map 7. Share of area under sugar beet in total sown area in 2020	
Mapa 8. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	56
Map 8. Share of area under rape and turnip rape in total sown area in 2020	
Mapa 9. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.	65
Map 9. Number of cattle per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 10. Obsada świń na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.	65
Map 10. Number of pigs per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 11. Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę świń w 2020 r.	75
Map 11. Number of pigs per 1 agricultural holding breeding/rearing pigs in 2020	

Spis map (cd.)

List of maps (cont.)

Mapa 12. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego oraz obsada kur niosek na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę kur niosek w 2020 r.	83
Map 12. Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chickens and the number of laying hen per 1 agricultural holding breeding/rearing laying hens in 2020	
Mapa 13. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.	89
Map 13. Area of agricultural land per 1 tractor in 2020	
Mapa 14. Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.	95
Map 14. Consumption of mineral fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020	
Mapa 15. Nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.	116
Map 15. Total labour input on agricultural production per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 16. Nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.	116
Map 16. Total labour input on agricultural production per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 17. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.	136
Map 17. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020 r.	
Mapa 18. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych w 2020 r.	137
Map 18. Average area of agricultural land on natural persons' holdings with area over 1 ha of agricultural land in 2020 r.	
Mapa 19. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.	137
Map 19. Share of sown area in area of agricultural land in a good agricultural condition in 2020	
Mapa 20. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	138
Map 20. Share of sown area in total area of agricultural land in 2020	
Mapa 21. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	139
Map 21. Share of area under potatoes in total sown area in 2020	

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

Mapa 22. Udział powierzchni uprawy buraków cukrowych w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	139
Map 22. Share of area of sugar beet in total sown area in 2020	
Mapa 23. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	140
Map 23. Share of area rape and turnip rape in total sown area in 2020	
Mapa 24. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.....	141
Map 24. Number of cattle per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 25. Obsada świń na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.....	141
Map 25. Number of pigs per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 26. Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę świń w 2020 r.	142
Map 26. Number of pigs per 1 agricultural holding breeding/rearing pigs in 2020	
Mapa 27. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.....	143
Map 27. Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chickens in 2020	
Mapa 28. Obsada kur niosek na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę kur niosek w 2020 r.....	143
Map 28. Number of laying hen per 1 agricultural holding breeding/rearing laying hens in 2020	
Mapa 29. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.	144
Map 29. Area of agricultural land per 1 tractor in 2020	
Mapa 30. Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.....	145
Map 30. Consumption of mineral fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020	
Mapa 31. Nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.	145
Map 31. Total labour in put on agricultural production per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 32. Nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.	146
Map 32. Total labour in put on agricultural production per 1 agricultural holding in 2020	
Mapa 33. Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.	146
Map 33. Share of managers with agricultural education in total managers on agricultural holdings in 2020	

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym

Tablice dostępne w formacie plików MS Excel

List of tables in Annex

Tables available in MS Excel file format

- Tablica 1. Gospodarstwa rolne w latach 2010 i 2020 według grup obszarowych użytków rolnych w województwie lubelskim
Table 1. Agricultural holdings in 2010 and 2020 by area groups of agricultural land in lubelskie voivodship
- Tablica 2. Podstawowe dane o gospodarstwach rolnych w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 2. Basic data on agricultural holdings in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 3. Charakterystyka gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 3. Characteristics of agricultural holdings by area groups of agricultural land in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 4. Charakterystyka gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 4. Characteristics of agricultural holdings with an area over 1 ha of agricultural land by area groups of agricultural land in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 5. Charakterystyka gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 5. Characteristics of agricultural holdings by type of economic activity in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 6. Charakterystyka gospodarstw ekologicznych według grup obszarowych użytków rolnych w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 6. Characteristics of organic agricultural holdings by area groups of agricultural land in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 7. Charakterystyka gospodarstw indywidualnych według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa rolnego w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 7. Characteristics of natural person's agricultural holdings by the main income source of household with a holder of an agricultural holding in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 8. Charakterystyka gospodarstw indywidualnych według przeznaczenia końcowej produkcji rolniczej w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 8. Characteristics of natural person's agricultural holdings by destination of final agricultural production in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 9. Charakterystyka gospodarstw rolnych według płci i wieku osoby kierującej w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 9. Characteristics of agricultural holdings by sex and age of the manager in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 10. Pracujący w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 10. Employed persons in agricultural holdings by area groups of agricultural land in lubelskie voivodship in 2020

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym (cd.)

Tablice dostępne w formacie plików MS Excel

List of tables in Annex (cont.)

Tables available in MS Excel file format

- Tablica 11. Charakterystyka gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 11. Characteristics of agricultural holdings by economic size classes in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 12. Charakterystyka gospodarstw rolnych według typów rolniczych w województwie lubelskim w 2020 r.
Table 12. Characteristics of agricultural holdings by farm types in lubelskie voivodship in 2020
- Tablica 13. Gospodarstwa rolne w latach 2010 i 2020 według podregionów i powiatów
Table 13. Agricultural holdings in 2010 and 2020 by subregions and powiats
- Tablica 14. Gospodarstwa rolne według poziomu wykształcenia ogólnego osoby kierującej, podregionów i powiatów
Table 14. Agricultural holdings by the manager's general education level, subregions and powiats
- Tablica 15. Gospodarstwa rolne według poziomu wykształcenia rolniczego osoby kierującej, podregionów i powiatów
Table 15. Agricultural holdings by the manager's agricultural education level, subregions and powiats
- Tablica 16. Gospodarstwa indywidualne według osoby kierującej, podregionów i powiatów
Table 16. Natural person's agricultural holdings by farm managers, subregions and powiats
- Tablica 17. Gospodarstwa rolne według użytkowania gruntów, podregionów i powiatów
Table 17. Agricultural holdings by land use, subregions and powiats
- Tablica 18. Użytkowanie gruntów według podregionów i powiatów
Table 18. Land use by subregions and powiats
- Tablica 19. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych, podregionów i powiatów
Table 19. Agricultural holdings by area groups of agricultural land, subregions and powiats
- Tablica 20. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych, podregionów i powiatów
Table 20. Average area of agricultural land in agricultural holdings by area groups of agricultural land, subregions and powiats
- Tablica 21. Gospodarstwa rolne z powierzchnią zasiewów wybranych upraw według podregionów i powiatów
Table 21. Agricultural holdings with the sown area of selected crops by subregions and powiats
- Tablica 22. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw według podregionów i powiatów
Table 22. Sown area of selected crops by subregions and powiats
- Tablica 23. Gospodarstwa rolne utrzymujące zwierzęta gospodarskie według podregionów i powiatów
Table 23. Agricultural holdings keeping livestock by subregions and powiats
- Tablica 24. Pogłowie zwierząt gospodarskich według podregionów i powiatów
Table 24. Livestock by subregions and powiats

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym (dok.)

Tablice dostępne w formacie plików MS Excel

List of tables in Annex (cont.)

Tables available in MS Excel file format

- Tablica 25. Gospodarstwa rolne posiadające ciągniki według mocy silnika, podregionów i powiatów
Table 25. Agricultural holdings with tractors by engine power, subregions and powiats
- Tablica 26. Ciągniki według mocy silnika i podregionów i powiatów
Table 26. Tractors by engine power and subregions and powiats
- Tablica 27. Gospodarstwa rolne stosujące nawozy mineralne, wapniowe i naturalne według podregionów i powiatów
Table 27. Agricultural holdings using mineral, lime and manure by subregions and powiats
- Tablica 28. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według dochodów, podregionów i powiatów
Table 28. Households with a holder of an agricultural holding by income, subregions and powiats
- Tablica 29. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodu, podregionów i powiatów
Table 29. Households with a holder of an agricultural holding by main source of income, subregions and powiats
- Tablica 30. Gospodarstwa rolne według płci i wieku osoby kierującej oraz podregionów i powiatów
Table 30. Agricultural holdings by sex and age of the manager and by voivodship
- Tablica 31. Pracujący w gospodarstwach rolnych według podregionów i powiatów
Table 31. Employed persons in agricultural holdings by subregions and powiats
- Tablica 32. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych, podregionów i powiatów
Table 32. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by area groups of agricultural land, subregions and powiats
- Tablica 33. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według wieku, podregionów i powiatów
Table 33. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by age, subregions and powiats
- Tablica 34. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy, podregionów i powiatów
Table 34. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by working time, subregions and powiats
- Tablica 35. Gospodarstwa rolne według klas wielkości ekonomicznej, podregionów i powiatów
Table 35. Agricultural holdings by economic size classes, subregions and powiats
- Tablica 36. Gospodarstwa rolne według typów rolniczych, podregionów i powiatów
Table 36. Agricultural holdings by farm types, subregions and powiats

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (•)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name	Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
PSR AC	Powszechny Spis Rolny Agricultural Census	szt. hd. pcs	sztuka head piece
UR AL	użytki rolne agricultural land	kg	kilogram kilogramme
SD LSU	sztuki duże livestock units	tys.	tysiąc
ASF	afrykański pomór świń African Swine Fever	mln	milion
AWU	nakłady pracy wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy labour input expressed in conventional annual work units	t	tona tonne
ha	hektar hectare	p. proc. pp.	punkt procentowy percentage point

Synteza

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego (PSR 2020) liczba gospodarstw rolnych w województwie lubelskim w czerwcu 2020 r. wynosiła 161,4 tys., a gospodarstwa indywidualne stanowiły 99,8%. Gospodarstwa te posiadały 97,4% użytków rolnych oraz 97,4% ogółu przeliczeniowych dużych sztuk zwierząt gospodarskich. Od wielu lat utrzymuje się trend malejący liczby gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. W stosunku do 2010 r. liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 14,4%, co spowodowane było mniejszą liczbą gospodarstw rolnych prawie we wszystkich grupach obszarowych użytków rolnych (UR), natomiast średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne zwiększyła się z 7,3 ha w 2010 r. do 8,6 ha w 2020 r. W omawianym okresie struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych nie uległa większej zmianie. Największy odsetek, zarówno według wyników PSR 2020, jak i PSR 2010, stanowiły gospodarstwa rolne w grupie obszarowej od 5 do 10 ha UR, których udział wyniósł odpowiednio 25,8% i 27,9%.

Liczba gospodarstw rolnych prowadzących wyłącznie produkcję roślinną wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 30,5%, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw wyniósł 61,7%. Natomiast liczba gospodarstw rolnych prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą zmniejszyła się w stosunku do 2010 r. o 23,7%, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych był najniższy i wyniósł 0,3%.

Wyniki PSR 2020 pokazały, że na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało ok. 1,9 tys. gospodarstw rolnych posiadających certyfikat rolnictwa ekologicznego nadany przez jednostkę certyfikującą lub było w trakcie konwersji na ekologiczne metody produkcji rolniczej, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw wyniósł 1,2%.

Według danych PSR 2020, 81,8% ogółu gospodarstw rolnych produkowało na rynek, czyli prowadziło sprzedaż własnych produktów rolnych w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie. Na sprzedaż (w tym wyłącznie) produkowało głównie 75,6%. Dla 13,2% gospodarstw rolnych nie odnotowano sprzedaży ani zużycia na samozaopatrzenie, ze względu na to, że działalność rolnicza ograniczona była tylko do utrzymywania gruntów w dobrej kulturze rolnej lub produkcja rolnicza była w toku.

Według danych uzyskanych w spisie 40,0% osób kierujących gospodarstwem rolnym posiadało wykształcenie rolnicze lub kurs rolniczy. Kursy rolnicze (jako najwyższy poziom wykształcenia rolniczego) ukończyło 15,9% ogółu osób kierujących gospodarstwami rolnymi. Natomiast udział osób kierujących z wyższym wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie kierujących był niewielki i wynosił 4,5%.

Powierzchnia gruntów ogółem w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniosła 1 566,9 tys. ha i w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu rolnego zmniejszyła się o 2,8%. Przy czym powierzchnia użytków rolnych wyniosła 1 384,1 tys. ha i zwiększyła się o 0,1%. Udział użytków rolnych w powierzchni gruntów ogółem w gospodarstwach rolnych wyniósł 88,3% i w stosunku do PSR 2010 zwiększył się o 1,8 p. proc.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego ogólna powierzchnia zasiewów w 2020 r. wyniosła 1 067,5 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. była o 5,8% wyższa. Największy wzrost powierzchni zasiewów odnotowano w gospodarstwach rolnych w grupie obszarowej od 50 do 100 ha UR (o 97,3%), oraz w grupie od 30 do 50 ha UR (o 52,6%). Powierzchnia zasiewów zbóż stanowiła 69,0% wielkości ogółem, a roślin przemysłowych 17,0%.

W 2020 r. odnotowano 61,8 tys. gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie, tj. o 44,8% mniej niż w 2010 r. Stanowiły one 38,3% ogółu gospodarstw rolnych, mniej niż w 2010 r., kiedy odsetek ten wynosił 59,5%. Pogłowie bydła wyniosło 362,3 tys. szt. (mniej o 6,4% niż w 2010 r.),

świń – 489,3 tys. szt. (mniej o 50,9%), owiec - 17,4 tys. szt. (więcej o 2,0%), drobiu – 10594,4 tys. szt. (więcej o 18,6%).

W 2020 r. w ciągniki wyposażonych było 115,2 tys. gospodarstw rolnych. W gospodarstwach tych znajdowało się 174,0 tys. ciągników, w tym w gospodarstwach indywidualnych – 173,2 tys. szt., tj. blisko 99,5% ogólnej liczby ciągników. Tym samym w województwie lubelskim znajdowało się 12,0% ogólnej liczby ciągników w kraju. W strukturze ciągników według mocy silnika dominowały ciągniki o mocy: 15–25 kW (29,1%), 40–60 kW (27,7%) i 25–40 kW (22,3%).

W stosunku do wyników PSR 2010, w 2020 r. przy utrzymującej się od lat przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów i jednoczesnym wzroście powierzchni uprawy rzepaku, liczba kombajnów do zbioru tych ziemiopłodów zwiększyła się o 17,0%. W 2020 r. w 22,6 tys. gospodarstwach znajdowało się 23,1 tys. kombajnów do zbioru ziarna. Gospodarstwa rolne wyposażone w kombajny zbożowe stanowiły 14,3% ogólnej liczby gospodarstw. Opryskiwacze polowe w liczbie 75,8 tys. odnotowano w 73,2 tys. gospodarstwach (45,3% ogółu gospodarstw rolnych). Stanowiły one 16,4% tych maszyn w kraju, a gospodarstwa posiadające te maszyny stanowiły 16,3% gospodarstw w Polsce. Ogólna liczba opryskiwaczy obejmowała nie tylko maszyny stosowane w ochronie roślin (opryskiwacze w użyciu), ale również do nawożenia, nawadniania i innych celów gospodarczych.

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. 142,5 tys. użytkowników gospodarstw rolnych stosowało nawozy mineralne, wapniowe lub naturalne. W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych udział gospodarstw stosujących nawozy mineralne wynosił 81,5%, natomiast 29,3% gospodarstw rolnych stosowało nawozy wapniowe. Nawozy azotowe, jako podstawowy czynnik plonotwórczy, stosowało 65,2% gospodarstw rolnych. Równie często, z uwagi na szersze działanie, użytkownicy wykorzystywali nawozy wieloskładnikowe, tj. w 63,9% gospodarstw rolnych. Znacznie mniej rolników wzbogacało zawartość gleby nawozami zawierającymi fosfor i potas. Nawozy fosforowe i potasowe stosowane były odpowiednio w 5,8% i 6,2% gospodarstw rolnych.

W 2020 r. zabiegi środkami ochrony roślin stosowało 81,2% (131,0 tys.) użytkowników gospodarstw rolnych. Udział województwa w tej kategorii wynosił 14,5%. Najwięcej zabiegów wykonano w celu ochrony zbóż – 274,0 tys. oraz na plantacje upraw trwałych – 169,1 tys., co z kolei związane było z większą niż w innych uprawach częstotliwością i różnorodnością występowania patogenów.

Wyniki PSR 2020 r. pokazały, że w porównaniu z 2010 r., nastąpił znaczny wzrost gospodarstw domowych utrzymujących się z innych źródeł niezarobkowych, przy jednoczesnym spadku odsetka gospodarstw domowych uzyskujących dochody z pracy najemnej, a szczególnie z działalności pozarolniczej. Natomiast odsetek gospodarstw, których członkowie pobierają emerytury i renty utrzymał się na zbliżonym poziomie. Działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, czyli źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem, zaledwie dla 1/3 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego.

W 2020 r. do gospodarstw specjalistycznych (z dominującą grupą upraw/chowem) należało 80,9% gospodarstw rolnych, co oznacza wzrost w ciągu 10–ciu lat o 24,0 p. proc. W 80,4% gospodarstw specjalistycznych dominowały uprawy polowe, a 5,8% gospodarstw zostało zakwalifikowanych do typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”. Udział gospodarstw „specjalizujących się w uprawach trwałych” i „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” stanowił odpowiednio 10,0% i 2,5% ogółu gospodarstw rolnych. Najniższy odsetek gospodarstw rolnych odnotowano w typie „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściowymi” (1,3%, w 2010 r. – 4,1%).

Executive summary

According to the results of the 2020 Agricultural Census (AC 2020), the number of farms in Lubelskie Voivodeship in June 2020 was 161,400, of which individual farms accounted for 99.8%. These farms owned 97.4% of agricultural land and 97.4% of the total number of converted large livestock. For many years, there has been a decreasing trend in the number of farms, with an increase in their average area. Compared to 2010, the number of farms decreased by 14.4%, due to fewer farms in almost all agricultural land groups (AL), while the average area of AL per farm increased from 7.3 hectares in 2010 to 8.6 hectares in 2020. During the period in question, the structure of agricultural holdings by farmland area groups did not change much. The largest percentage, both according to the results of the AC 2020 and the AC 2010, were farms in the farmland area group of 5 to 10 hectares, whose share was 25.8% and 27.9%, respectively.

The number of farms engaged exclusively in crop production increased by 30.5% compared to 2010, and their share in the total number of farms was 61.7%. In contrast, the number of farms engaged exclusively in animal production decreased by 23.7% compared to 2010, and their share in the total number of farms was the lowest at 0.3%.

The results of the AC 2020 showed that there were about 1.9 thousand farms in the Lubelskie Voivodeship that were certified for organic farming by a certification body or were in the process of converting to organic farming methods, and their share in the total number of farms was 1.2%.

According to the AC 2020 data, 81.8% of the total number of farms produced for the market, that is, sold their own agricultural products in the 12 months preceding the survey. In contrast, 75.6% produced mainly (including exclusively) for sale. For 13.2% of farms, there were no sales or consumption for self-supply, due to the fact that farming activities were limited only to maintaining land in good agricultural condition or agricultural production was in progress.

According to census data, 40.0% of farm managers had agricultural education or an agricultural course. Agricultural courses (as the highest level of agricultural education) were completed by 15.9% of all farm managers. In contrast, the share of managers with higher agricultural education in the total number of managers was small at 4.5%.

The total land area of farms in 2020 amounted to 1,566.9 thousand hectares, decreasing by 2.8% compared to the results of the previous agricultural census. At the same time, the area of farmland amounted to 1,384.1 thousand hectares and increased by 0.1%. On the other hand, the share of farmland in the total land area of farms was 88.3% and increased by 1.8 percentage points compared to the 2010 Agricultural Census.

According to the results of the Agricultural Census, the total sown area in 2020 amounted to 1,067,500 hectares, which was 5.8% higher than in 2010. The largest increase in sown area was recorded in farms in the area group of 50 to 100 hectares of agricultural land (by 97.3%) and in the group of 30 to 50 hectares of UR (by 52.6%). Cereal sowing area accounted for 69.0% of the total volume, and industrial crops 17.0%.

In 2020, 61,800 farms keeping livestock were recorded, 44.8% less than in 2010. They accounted for 38.3% of total farms, less than in 2010, when the percentage was 59.5%. The cattle population amounted to 362.3 thousand head. (6.4% less than in 2010), pigs - 489.3 thousand head. (50.9% less), sheep - 17.4 thousand head. (more by 2.0%), poultry - 10594.4 thousand head. (more by 18.6%).

In 2020, 115.2 thousand farms were equipped with tractors. These farms had 174.0 thousand tractors, including individual farms - 115.1 thousand units, i.e. nearly 99.9% of the total number

of tractors. Thus, the Lubelskie Voivodeship had 12.0% of the total number of tractors in the country. The structure of tractors by engine power was dominated by tractors of: 15-25 kW (29.1%), 40-60 kW (27.7%) and 25-40 kW (22.3%).

Compared to the results of the 2010 PSR, in 2020, with the predominance of cereals in the structure of the sown area, which has been maintained for years, and the simultaneous increase in the area of canola, the number of combines for harvesting these crops increased by 17.0%. In 2020, 22.6 thousand farms had 23.1 thousand combine harvesters for grain harvesting. Farms equipped with grain harvesters accounted for 14.3% of the total number of farms. Field sprayers numbering 75.8 thousand were recorded on 73.2 thousand farms (45.3% of the total number of farms). They accounted for 16.4% of these machines in the country, and farms owning these machines accounted for 16.3% of farms in Poland. The total number of sprayers included not only machines used for crop protection (sprayers in use), but also for fertilization, irrigation and other farm purposes.

The results of the AC 2020 showed that in the period from June 2, 2019 to June 1, 2020, 142.5 thousand farm users applied mineral, lime or natural fertilizers. Of the total number of farms, the share of farms using mineral fertilizers was 81.5%, while 29.3% of farms used lime fertilizers. Nitrogenous fertilizers, as the primary yield-forming factor, were used by 65.2% of farms. Users used compound fertilizers just as often, 63.9% of farms, due to their broader effect. Far fewer farmers enriched the soil content with fertilizers containing phosphorus and potassium. Phosphatic and potassic fertilizers were used in 5.8% and 6.2% of farms, respectively.

In 2020, 81.2% (131.0 thousand) of farm users applied plant protection products. The province's share in this category was 14.5%. The largest number of treatments were carried out to protect cereals - 274.0 thousand, and to plantations of permanent crops - 169.1 thousand, which in turn was related to the higher frequency and variety of pathogens than in other crops.

The results of the AC 2020 showed that, compared to 2010, there was a significant increase in households living from other non-salary sources, with a decrease in the percentage of households receiving income from salaried labor, and especially from non-agricultural activities. In contrast, the percentage of households receiving pensions remained at a similar level. Agricultural activity was the main source of livelihood, i.e. a source of income exceeding 50% of total income, for only less than 1/3 of households with a farm user.

In 2020, 80.9% of farms belonged to specialized farms (with a dominant crop/livestock group), an increase of 24.0 percentage points over the 10-year period. 80.4% of specialized farms were dominated by field crops, and 5.8% of farms were classified as "specializing in raising roughage animals." The share of farms "specializing in permanent crops" and "specializing in raising animals fed with concentrated feeds" accounted for 10.0% and 1.3% of total farms, respectively. The lowest percentage of farms, as in 2010, (3.1%), was recorded in the type "specializing in horticultural crops" (2.5%).

Rozdział 1

Chapter 1

Charakterystyka gospodarstw rolnych

Characteristics of agricultural holdings

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego (PSR 2020) **liczba gospodarstw rolnych** w czerwcu 2020 r. wynosiła 161,4 tys. (w Polsce 1 317,4 tys.), a gospodarstwa indywidualne stanowiły 99,8% (w kraju 99,4%). Gospodarstwa te użytkowały 97,4% użytków rolnych (w Polsce 91,3%) oraz 97,4% ogółu przeliczeniowych dużych sztuk zwierząt gospodarskich (w kraju 90,8%). W badanym roku w gospodarstwach indywidualnych pracowało 98,2% ogółu pełnozatrudnionych (liczonych w AWU) w gospodarstwach rolnych (w Polsce 96,8%). W okresie dziesięciolecia 2010–2020 wzrosła liczba gospodarstw najmniejszych o powierzchni do 1 ha UR włącznie (o 1,6%) oraz największych, należących do grup obszarowych 20 ha UR i więcej. Najwięcej gospodarstw rolnych przybyło w grupie obszarowej 50 ha i więcej (ponad 50%).

Tablica 1. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych
Table 1. Agricultural holdings by area groups of agricultural land

Lata Years	Ogółem Total	Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych w ha Agricultural holdings with the area of agricultural land in ha								
		≤ 1	1–2	2–3	3–5	5–10	10–15	15–20	20–50	≥ 50
Ogółem w tysiącach Total in thousands										
2010	188,3	2,4	32,2	26,1	40,6	52,4	18,1	7,0	8,0	1,5
2020	161,2	2,1	23,0	25,3	33,8	41,6	16,0	6,7	10,1	2,6
2010=100										
2020	85,6	84,8	71,4	97,0	83,2	79,3	88,5	95,4	127,1	178,9
W tym gospodarstwa indywidualne o powierzchni powyżej 1 ha UR w tysiącach Of which natural person's agricultural holdings (private farms) with an area over 1 ha of agricultural land in thousands										
2010	185,6	–	32,2	26,1	40,6	52,4	18,1	7,0	7,9	1,3
2020	158,7	–	22,9	25,3	33,7	4,2	16,0	6,7	10,1	2,5
2010=100										
2020	85,5	–	71,3	96,9	83,1	79,3	88,4	95,2	126,8	185,8

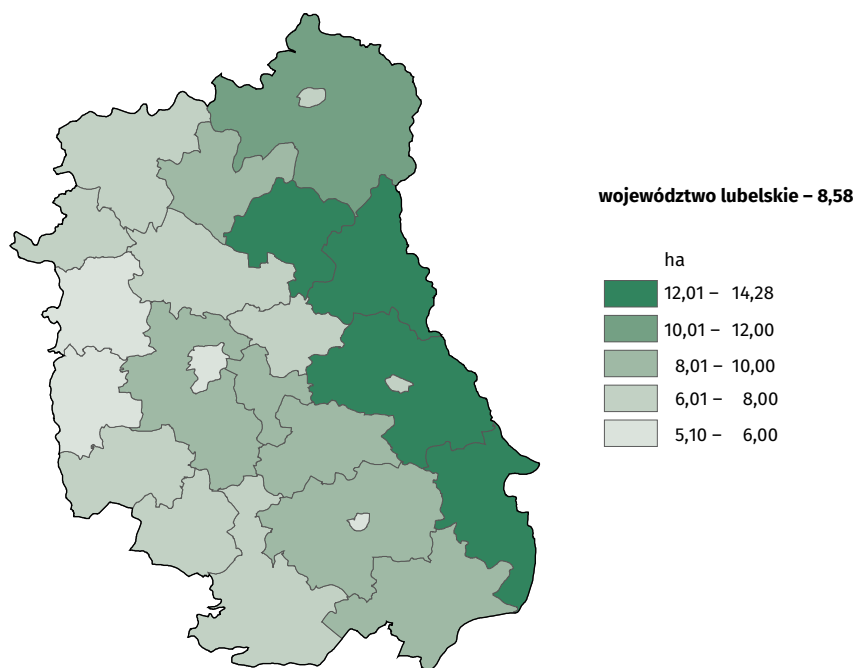
Od wielu lat utrzymuje się trend malejącej liczby gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. W stosunku do 2010 r. liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 14,4% (w Polsce o 12,7%). Największy spadek liczby gospodarstw rolnych odnotowano w grupie od 1 do 2 ha UR (o 28,6%, w kraju o 26,7%) oraz w grupie od 5 do 10 ha UR (o 20,7%, w Polsce o 16,6%). Wzrost liczby gospodarstw rolnych odnotowano w dwóch największych obszarowo grupach, przy czym największy w grupie 50 ha UR i więcej (o 78,9%, w kraju o 50,5%) i w grupie od 20 do 50 ha UR (o 27,1%, w Polsce o 9,9%).

Podobna tendencja występuje w gospodarstwach indywidualnych, gdzie najbardziej zmniejszyła się liczba gospodarstw w grupie obszarowej od 1 do 2 ha UR (o 28,7%, w kraju o 26,8%) oraz w grupie od 5 do 10 ha UR (o 20,7%, w Polsce o 16,8%). Największy wzrost odnotowano w grupie 50 ha UR i więcej (o 85,8%, w kraju o 55,3%) i w grupie od 20 do 50 ha (o 26,8%, w Polsce o 9,4%).

W okresie dziesięciolecia 2010 – 2020 **średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne** zwiększyła się z 7,3 ha w 2010 r. do 8,58 ha w 2020 r. (w kraju z 9,85 ha w 2010 r. do 11,35 ha w 2020 r.), natomiast w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR z 7,2 ha w 2010 r. do 8,48 ha w 2020 r. (Polsce z 8,9 ha UR w 2010 r. do 10,61 ha UR w 2020 r.).

Mapa 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.

Map 1. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020



Należy podkreślić, że w omawianym okresie **struktura gospodarstw rolnych** według grup obszarowych użytków rolnych nie uległa większej zmianie. Największy odsetek, zarówno według wyników PSR 2020, jak i PSR 2010, stanowiły gospodarstwa rolne w grupie obszarowej użytków rolnych od 5 do 10 ha, których udział wyniósł odpowiednio 25,8% i 27,9%, jednakże udział ten zmniejszył się o 20,7%. Kolejną grupę, w obydwu okresach, stanowiły gospodarstwa rolne w grupie obszarowej UR od 3 do 5 ha (PSR 2020 21,0%, PSR 2010 21,5%), od 2 do 3 ha (PSR 2020 15,7%, PSR 2010 13,9%) oraz od 1 do 2 ha (PSR 2020 14,2%, PSR 2010 17,1%). Najmniej było największych gospodarstw rolnych w grupie obszarowej 100 ha UR i więcej, jednakże ich udział wzrósł z 0,2% w PSR 2010 do 0,4% w PSR 2020.

Pomimo, iż struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych nie uległa większej zmianie w omawianym okresie, to jednak w poszczególnych grupach nastąpiły duże

różnice. Najbardziej wzrosła liczba gospodarstw rolnych w grupie obszarowej UR od 50 do 100 ha (o 88,5%, w Polsce o 55,0%) oraz 100 ha i więcej (o 53,6%, w kraju o 168,7%), natomiast najbardziej zmniejszyła się w grupie od 1 do 2 ha (o 28,6%, w Polsce o 26,7%) i od 5 do 10 ha (o 20,7%, w kraju o 16,6%).

W 2020 r. najwięcej gospodarstw rolnych odnotowano w powiecie lubelskim (8,5%), bialskim (7,4%) oraz zamojskim (6,9%), natomiast najmniej w Chełmie (0,9%), Zamościu (1,0%) i Białej Podlaskiej (1,2%).

Nadal utrzymuje się **regionalne zróżnicowanie** struktury gospodarstw rolnych w województwie. Najwyższy udział gospodarstw o powierzchni do 2 ha UR w ogólnej liczbie gospodarstw województwa odnotowano w Lublinie (29,1%), w powiecie puławskim (24,8%) oraz w Zamościu (22,7%). Udział ten był najmniejszy w powiatach: hrubieszowskim (6,8%), parczewskim (10,1%) i bialskim (10,2%).

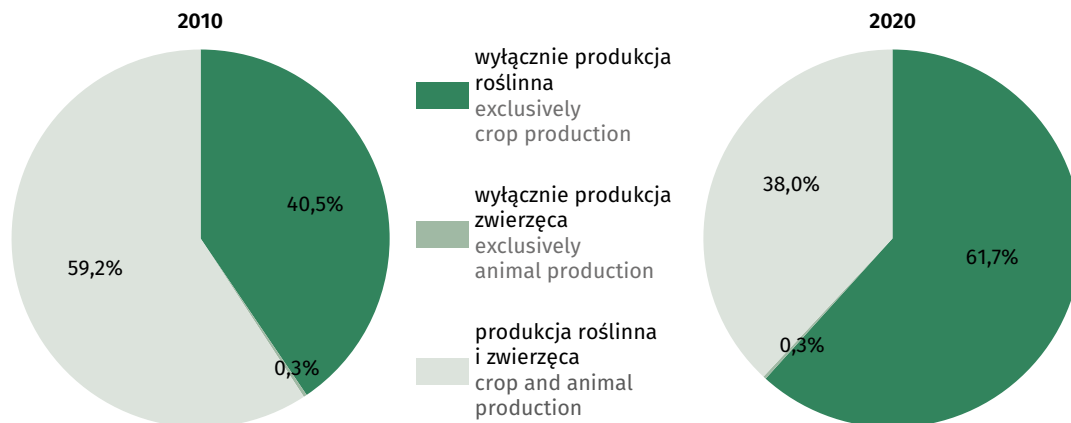
Odsetek gospodarstw rolnych o powierzchni 50 ha i więcej był najwyższy w powiatach: włodawskim (4,2%), parczewskim (4,1%) oraz hrubieszowskim (3,8%). Natomiast odsetek ten był najniższy w powiatach: opolskim (0,3%) oraz janowskim i ryckim (po 0,5%).

Spośród gospodarstw rolnych posiadających grunty, **użytki rolne** posiadało 161,2 tys. (99,9%, w kraju 99,6%), **użytki rolne w dobrej kulturze rolnej** 161,0 tys. (99,7%, w Polsce 99,3%), zaś **zwierzęta gospodarskie** utrzymywało 61,8 tys. gospodarstw (38,3%, w kraju 44,2%).

Grunty pod zasiewami posiadało 91,1% (w Polsce 82,7%) ogółu gospodarstw rolnych. Najbardziej popularne były zboża, które uprawiało 90,1% (w kraju 88,3%) gospodarstw rolnych posiadających zasiewy. Bydło utrzymywane było przez 14,9% (w Polsce ok. 1/5) ogółu gospodarstw rolnych, 3,5% (w kraju ponad 6%) posiadało świnie, a 26,9% (w Polsce ponad 27%) zajmowało się chowem drobiu kurzego.

Wykres 1. Gospodarstwa rolne według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej

Chart 1. Agricultural holdings by type of agricultural production



Liczba gospodarstw rolnych prowadzących wyłącznie produkcję roślinną wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 30,5% (w kraju o 25,3%), a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw wynosił 61,7% (w Polsce 55,8%). Liczba gospodarstw rolnych prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą zmniejszyła się w stosunku do 2010 r. o 23,7% (w kraju o 0,7%), a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych był najniższy i wynosił 0,3% (w Polsce 0,6%). Podobnie liczba gospodarstw rolnych prowadzących produkcję mieszaną (roślinną i zwierzęcą) zmniejszyła się w porównaniu

z 2010 r. o 44,9% (w kraju o 37,2%), a ich udział wynosił 38,0% (w Polsce 43,6%). Jednakże średnia powierzchnia gospodarstw rolnych prowadzących produkcję roślinną i mieszaną wzrosła odpowiednio o 1,8 ha (w kraju o 1,5 ha) i o 1,9 ha (w Polsce o 2,6 ha), natomiast prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą zmniejszyła się o 1,1 ha (w kraju o 2,0 ha).

Według wyników PSR 2020 **liczba gospodarstw rolnych prowadzących działalność inną niż rolniczą bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym** wynosiła 2,0 tys., co stanowiło 1,3% ogółu gospodarstw (w Polsce 1,9%). Należy w tym miejscu zaznaczyć, że średnia powierzchnia użytków rolnych w tych gospodarstwach była znacznie wyższa niż średnia powierzchnia UR dla gospodarstw ogółem i wyniosła 21,89 ha (w kraju 34,57 ha).

Odsetek gospodarstw prowadzących działalność inną niż rolnicza w gospodarstwach do 1 ha UR włącznie wynosił 2,1% (w kraju 3,1%). W przypadku gospodarstw o powierzchni powyżej 1 ha UR, udział ten był najniższy w gospodarstwach w grupie obszarowej 100 ha UR i więcej (3,7%, w Polsce 6,2%), zaś najwyższy w grupie 5-10 ha UR (20,8%, w kraju 19,0%).

Najwyższy odsetek gospodarstw prowadzących działalność inną niż rolnicza odnotowano w przypadku:

- prowadzenia rolniczych prac kontraktowych w grupie obszarowej 100 ha UR i więcej (78,7% ogółu gospodarstw tej grupy prowadzących inną działalność niż rolnicza, w Polsce 70,2%);
- agroturystyki – w grupie obszarowej 3-5 ha UR (22,0%, w kraju 29,5%);
- przetwórstwa produktów rolnych oraz innej działalności – w grupie obszarowej do 1 ha UR włącznie (po 35,7%, w Polsce odpowiednio 41,7% i 27,1%);
- innej działalności – w grupie obszarowej 3–5 ha UR (37,8%, w kraju 31,9%).

Udział przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług z działalności innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym w ogólnej sprzedaży produkcji gospodarstwa rolnego wynoszący:

- do 10% odnotowano w przypadku 46,8% ogółu gospodarstw prowadzących działalność inną niż rolnicza (w Polsce 42,5%);
- 10 – 50% dla 28,6% omawianych gospodarstw (w kraju 29,7%);
- powyżej 50% dla 24,7 % gospodarstw prowadzących działalność inną niż rolnicza (w Polsce 27,8%).

Wyniki PSR 2020 pokazały, że na terenie województwa lubelskiego funkcjonuje ok. 1,9 tys. gospodarstw rolnych posiadających certyfikat rolnictwa ekologicznego nadany przez jednostkę certyfikującą lub było w trakcie konwersji na ekologiczne metody produkcji rolniczej, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw wynosił 1,2% (w kraju 1,4%).

Większość gospodarstw ekologicznych prowadziło (zarówno metodami ekologicznymi, jak i nieekologicznymi) wyłącznie produkcję roślinną (63,3%, w Polsce 49,7%), a pozostałe produkcję mieszaną (36,7%, w kraju 50,3%). Nie odnotowano gospodarstw ekologicznych prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą.

Odsetek gospodarstw ekologicznych wzrastał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych od 0,3% w grupie do 1 ha UR włącznie do 20,4% w grupie 5 – 10 ha UR, a następnie zmalał do 16,6% w grupie 10 – 15 ha UR i 13,1% w grupie 15 – 20 ha UR, aby nieznacznie wzrosnąć w grupie 20 – 30 ha UR do 15,8%, a następnie znowu zmniejszył się i w grupie 100 ha UR i więcej osiągnął wartość 2,8%. W Polsce tendencja była podobna i również odsetek gospodarstw ekologicznych wzrastał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych od 0,1% w grupie do 2 ha UR do 13,1% w grupie obszarowej 50 ha UR i więcej. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w średniej powierzchni

UR w gospodarstwie ekologicznym, która wynosiła 24,83 ha (w Polsce 52,40 ha) i tym samym była prawie 3-krotnie (w kraju 5-krotnie) wyższa niż średnia gospodarstw rolnych ogółem).

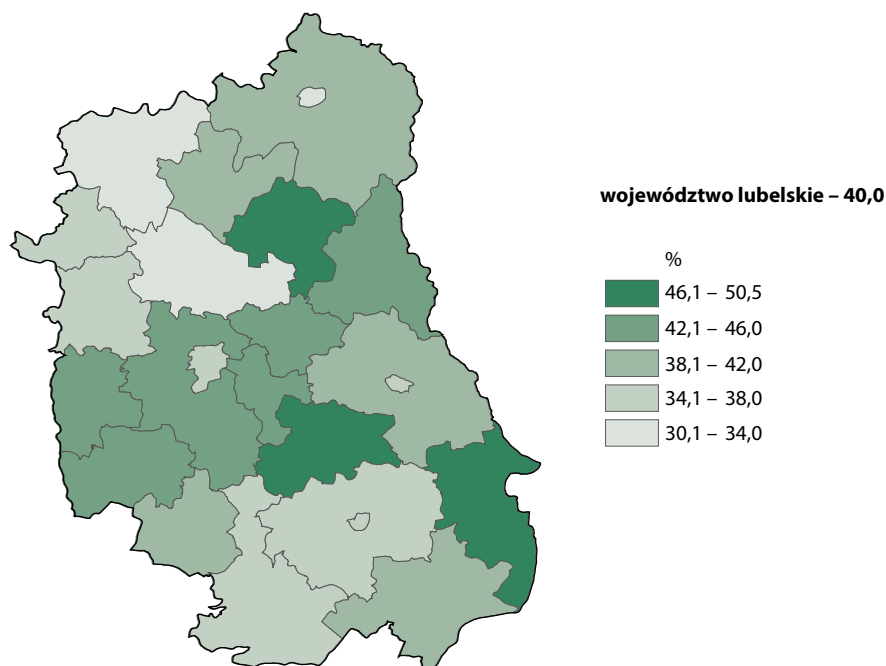
W województwie lubelskim 51,0% (w Polsce 65,1%) użytkowników gospodarstw rolnych w okresie ostatnich 3 lat, tj. w latach 2018–2020, korzystała ze środków wsparcia (ujętych w spisie) w ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)**.

Odsetek gospodarstw korzystających z PROW wzrastał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych od 25,6% w grupie gospodarstw najmniejszych obszarowo do 1 ha UR włącznie (w kraju od 28,4%) do 80,8% w gospodarstwach największych obszarowo o powierzchni 100 ha UR i więcej (w Polsce do 84,6%).

Wyniki PSR 2020 wykazały, że 81,8% ogółu gospodarstw rolnych **produkowało na rynek** (w Polsce 70,8%), czyli prowadziło sprzedaż własnych produktów rolnych w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie. Natomiast 75,6% (w kraju blisko 2/3) produkowało głównie (w tym wyłącznie) na sprzedaż. Analizując gospodarstwa indywidualne 75,6% tych gospodarstw **produkowało głównie na sprzedaż** (w Polsce 64,8%), natomiast 11,3% (w kraju 15,8%) głównie na samozaopatrzenie żywieniowe gospodarstwa domowego, w tym 5,0% (w Polsce 9,9%) wyłącznie na samozaopatrzenie. Dla 13,2% (w kraju dla 19,4%) gospodarstw rolnych nie odnotowano sprzedaży ani zużycia na samozaopatrzenie, ze względu na to, że działalność rolnicza ograniczona była tylko do utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej lub produkcja rolnicza była w toku.

Mapa 2. Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.

Map 2. Share of managers with agricultural education in total managers on agricultural holdings in 2020



Według danych uzyskanych w spisie 40,0% osób kierujących gospodarstwem rolnym (w kraju 40,4%) posiadało wykształcenie rolnicze lub kurs rolniczy. Odsetek ten wyraźnie wzrastał w miarę wzrostu powierzchni użytków rolnych z 27,8% (w Polsce z 26,8%) w grupie 1–2 ha UR do 72,6% (w kraju do blisko 70%) dla gospodarstw o powierzchni 100 ha UR i więcej. W najmniejszych gospodarstwach rolnych, czyli do 1 ha UR włącznie, odsetek ten wynosił 32,0% (w Polsce 33,0%).

Kursy rolnicze (jako najwyższy poziom wykształcenia rolniczego) ukończyło 15,9% ogółu osób kierujących gospodarstwami rolnymi (w kraju 14,2%). Natomiast udział osób kierujących z wyższym wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie kierujących był niewielki i wynosił 4,5% (w Polsce 3,7%). Był on najniższy w grupie obszarowej 1–2 ha UR i wynosił 2,9% (w kraju 2,2%), zaś najwyższy w grupie 100 ha UR i więcej i wynosił 27,4% (w Polsce 24,1%).

Gospodarstwami rolnymi kierowali przede wszystkim mężczyźni, którzy stanowili 65,6% ogółu osób kierujących (w kraju 65,5%). Co piąty kierujący nie przekroczył 40 lat (w Polsce podobnie), natomiast wiek większości osób kierujących (ok. 65% ogółu kierujących zarówno w województwie lubelskim, jak i w kraju) mieścił się w przedziale 40–64 lata.

W zdecydowanej większości gospodarstw indywidualnych (78,2%, w kraju 78,6% ogółu) **użytkownik był jednocześnie osobą kierującą gospodarstwem rolnym** i w tym przypadku w zdecydowanej większości byli to mężczyźni. Natomiast jeśli osobą kierującą był współmałżonek użytkownika (18,0%, w Polsce 17,7% ogółu omawianych gospodarstw), to w tym przypadku częściej była to kobieta, zaś jeśli inny członek rodziny (3,7%, w kraju 3,5% gospodarstw), to również najczęściej był to mężczyzna. Pracownicy najemni kierowali tylko ok. 0,2% (w Polsce ok. 0,1%) gospodarstw.

Rozdział 2

Chapter 2

Użytkowanie gruntów

Land use

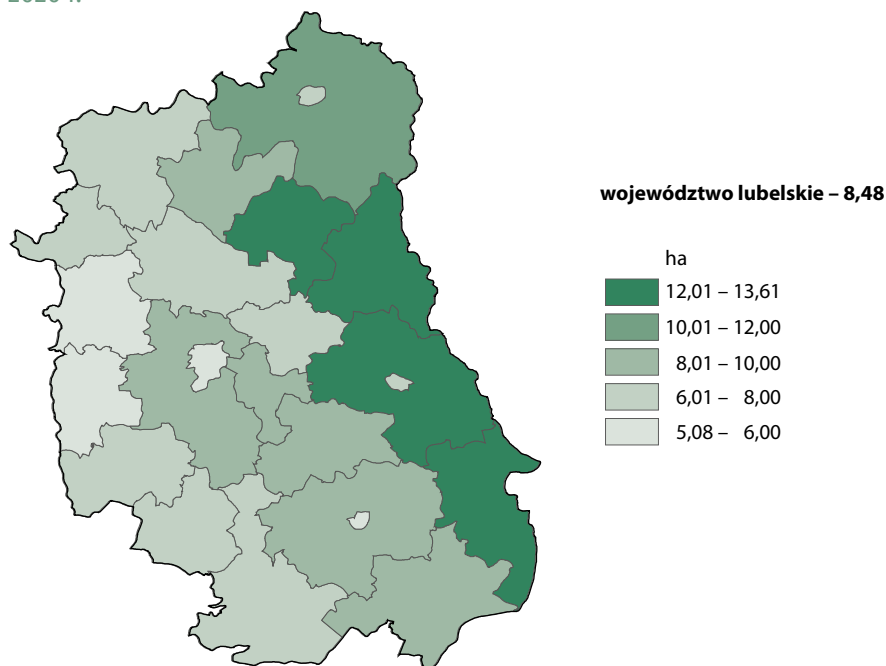
Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020, w porównaniu z wynikami PSR 2010, wskazują na stopniowe zmiany zachodzące w użytkowaniu gruntów.

Powierzchnia gruntów ogółem w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniosła 1 566,9 tys. ha i w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu rolnego zmniejszyła się o 2,8% (w kraju o 1,9%). Przy czym powierzchnia użytków rolnych wyniosła 1 384,1 tys. ha i zwiększyła się o 0,1% (w Polsce o 0,6%). Natomiast udział użytków rolnych w powierzchni gruntów ogółem w gospodarstwach rolnych wyniósł 88,3% i w stosunku do PSR 2010 zwiększył się o 1,8 p. proc. (w kraju o 2,2 p. proc.).

Średnia powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego w 2020 r. wynosiła 9,71 ha (w kraju 12,66 ha) i tym samym była wyższa w porównaniu ze średnią z 2010 r. o 1,21 ha (o 1,40 ha). Natomiast średnia powierzchnia ogólna w gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha UR wynosiła 9,82 ha w 2020 r. (w kraju odpowiednio 12,87 ha).

Mapa 3. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych w 2020 r.

Map 3. Average area of agricultural land on natural persons' holdings with area over 1 ha of agricultural land in 2020 r.



W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu rolnego przeprowadzonego w 2010 r., zmieniła się **struktura użytkowania gruntów**. Zwiększył się udział powierzchni użytków rolnych w powierzchni ogólnej o 2,2 p.proc., natomiast zmniejszył się udział pozostałych gruntów o 1,2 p.proc. i lasów o 1,1 p. proc.

Według PSR 2020 r. **powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych** w województwie lubelskim wyniosła 1384,1 tys. ha i była większa w porównaniu z PSR 2010 r. o 0,1% (w Polsce o 0,6%). W gospodarstwach indywidualnych powierzchnia użytków rolnych wyniosła 1347,9 tys. ha i była większa o 0,5% w porównaniu z 2010 r. (w kraju 3,3%).

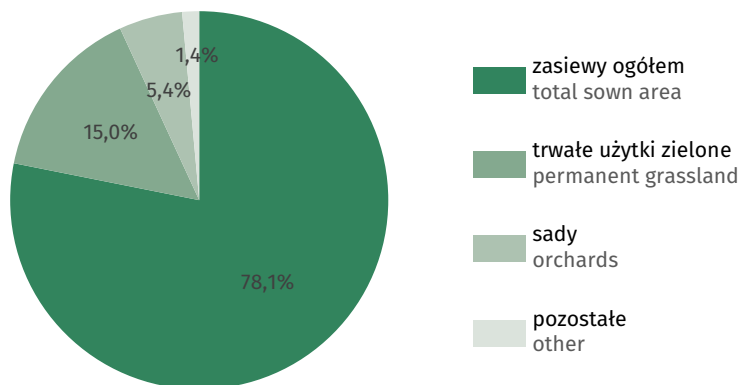
Zauważyć można znaczne zróżnicowanie udziału powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w powierzchni ogółem poszczególnych powiatów województwa lubelskiego. Największy udział użytków rolnych w PSR 2020 odnotowano w powiatach: hrubieszowskim (95,6%), świdnickim (93,8%) oraz lubelskim (92,2%). Najmniejszy udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni powiatu zaobserwowano w powiatach biłgorajskim (78,7%), Biała Podlaska (80,6%) oraz janowskim (81,1%).

Wyniki PSR 2020 r. wykazały, że w województwie lubelskim było 161,4 tys. **gospodarstw rolnych ogółem**, z czego 161,2 tys. były to **gospodarstwa rolne posiadające użytki rolne**. W stosunku do 2010 r. liczba gospodarstw rolnych ogółem zmniejszyła się o 14,3% (w kraju o 12,7%). W tym okresie **liczba gospodarstw indywidualnych ogółem** zmniejszyła się o 14,4% i wyniosła 161,0 tys. (w kraju 1 309,3 tys. i zmniejszyła się o 13,0%).

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r. wyniosła 1 366,2 tys. ha i stanowiła 98,7% ogólnej powierzchni użytków rolnych, przy czym ich udział w powierzchni użytków rolnych ogółem zwiększył się o 1,2 p. proc. w porównaniu z 2010 r. (w kraju o 1,4 p. proc.). Jednocześnie odnotowano wzrost powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r. o 1,3% w stosunku do 2010 r. (w Polsce o 2,1%). W **gospodarstwach indywidualnych** powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze wyniosła 1 330,5 tys. ha i była większa o 1,6% w porównaniu z 2010 r. (w Polsce o 4,5%).

Pod względem udziału powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w użytkach rolnych ogółem na pierwszym miejscu uplasował się powiat hrubieszowski (99,7%), na kolejnym powiaty lubelski (99,4%) i bialski (99,2%). Najmniejszym udziałem użytków rolnych w dobrej kulturze w użytkach rolnych ogółem cechowały się powiaty: biłgorajski (96,5%), opolski (97,6%) oraz Zamość (97,6%).

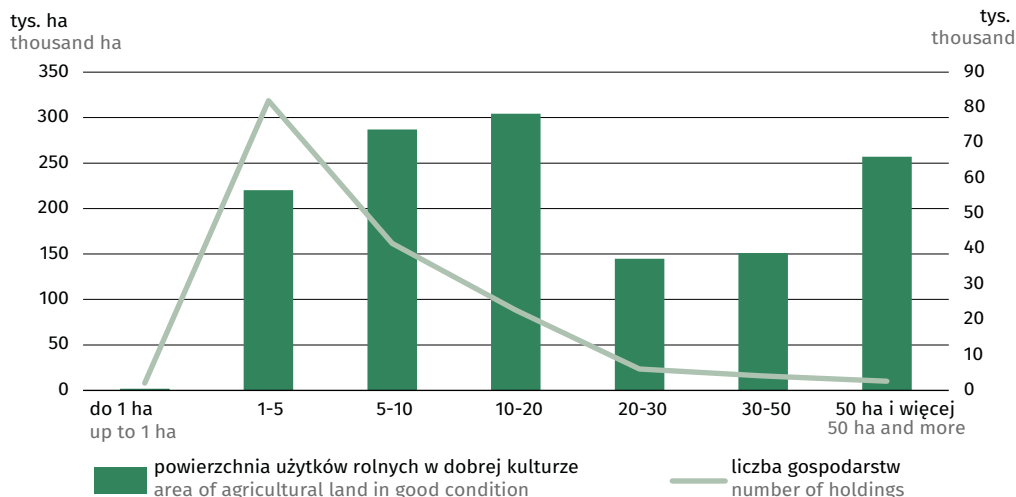
Wykres 2. Struktura użytkowania użytków rolnych w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych w 2020 r.
 Chart 2. Structure of the use of agricultural land in good conditional in agricultural holdings in 2020



Liczba gospodarstw rolnych z użytkami rolnymi w dobrej kulturze w 2020 r. wyniosła 161,0 tys., co stanowiło 99,9% gospodarstw posiadających użytki rolne. Natomiast średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego z użytkami rolnymi w dobrej kulturze w 2020 r. wyniosła 8,47 ha (w kraju 11,20 ha) i w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 1,30 ha (w Polsce o 1,63 ha). Przy czym liczba gospodarstw rolnych z użytkami rolnymi w dobrej kulturze powyżej 1 ha UR stanowiła 98,7% ogółu tych gospodarstw rolnych (w kraju 98,5%).

Wykres 3. Gospodarstwa rolne z użytkami rolnymi w dobrej kulturze i powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

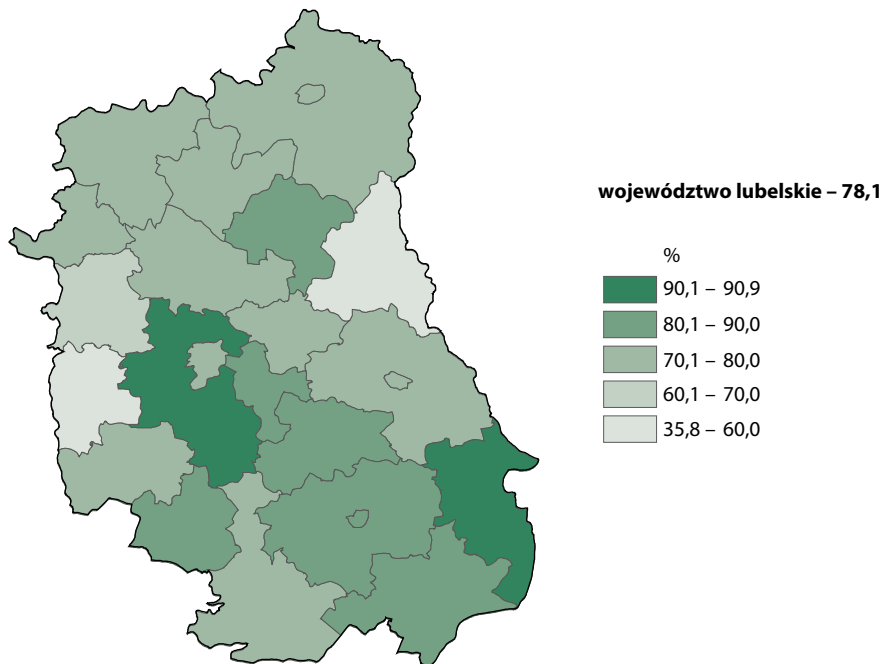
Chart 3. Agricultural holdings with agricultural land in good condition and the area of agricultural land in good condition by area groups of agricultural land in 2020



Analizując strukturę użytków rolnych w dobrej kulturze największy odsetek stanowiły grunty **pod zasiewami** (2020 r. – 78,1%, 2010 r. – 74,8%), a ich powierzchnia zwiększyła się o 5,8% w porównaniu z 2010 r. (w kraju o 5,7%). Kolejną grupę stanowiły **łąki trwałe**, których udział w 2020 r. wyniósł 14,1% (w 2010 r. 15,0%). Powierzchnia łąk trwałych zmniejszyła się w stosunku do 2010 r. o 4,9%. (w Polsce wzrosła o 8,1%). Podobną tendencję zaobserwowano w odniesieniu do gospodarstw indywidualnych.

Mapa 4. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.

Map 4. Share of sown area in area of agricultural land in a good agricultural condition in 2020



Porównując wyniki PSR 2020 i PSR 2010 zauważyć można znaczne zróżnicowanie udziału powierzchni **zasiewów** w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w poszczególnych powiatach województwa lubelskiego. Największy udział powierzchni zasiewów występował w powiatach: hrubieszowskim (90,9%), lubelskim (90,2%) i krasnostawskim (89,3%), natomiast najmniejszy udział w powiatach: opolskim (35,8%), włodawskim (57,9%) oraz puławskim (68,5%).

Liczba gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami w 2020 r. stanowiła 91,4% gospodarstw z użytkami rolnymi w dobrej kulturze (w kraju 83,3%). Natomiast średnia powierzchnia gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami wyniosła 7,26 ha (w kraju 10,06 ha). Największy areal zasiewów, jaki przypadał na 1 gospodarstwo rolne odnotowano w powiatach: hrubieszowskim (13,15 ha), parczewskim (11,34 ha) oraz chełmskim (10,33 ha), zaś najmniejszy w powiatach: opolskim (3,10 ha), Lublinie (4,29 ha) i puławskim (4,45 ha).

Podobnie znacząco zróżnicowany był udział powierzchni **łąk trwałych** w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w poszczególnych powiatach. Największy udział zaobserwowano w powiatach: włodawskim (37,6%), Chełmie (23,2%) oraz łukowskim (22,9%). Najmniejszy udział odnotowano zaś w powiatach: krańickim (3,1%), lubelskim (4,0%) i opolskim (4,4%).

Gospodarstwa rolne posiadające łąki trwałe w 2020 r. stanowiły 55,4% gospodarstw z użytkami rolnymi w dobrej kulturze (w Polsce 63,0%). Natomiast średnia powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych je posiadających wynosiła 2,16 ha (w Polsce 3,38 ha). Największy areal łąk trwałych, jaki przypadał na 1 gospodarstwo rolne odnotowano w powiatach: włodawskim (6,39 ha), chełmskim (3,31 ha) i bialskim (3,26 ha), zaś najmniejszy w powiatach: krańickim (0,76 ha), janowskim (0,96 ha) oraz opolskim (0,99 ha).

Najbardziej zmniejszyła się powierzchnia **gruntów ugorowanych** (o 52,1%, w kraju o 56,5%), która w 2020 r. wyniosła 15,2 tys. ha oraz powierzchnia **pastwisk trwałych** (o 51,9%, w Polsce o 65,8%), która w 2020 r. wyniosła 12,1 tys. ha. W **gospodarstwach indywidualnych** powierzchnia gruntów ugorowanych wyniosła 11,5 tys. ha i była mniejsza o 62,6% w stosunku do 2010 r. (w kraju o 76,0%), zaś pastwisk trwałych 8,4 tys. ha i była mniejsza o 64,7% (w Polsce o 81,7%).

W strukturze gruntów, **grunty ugorowane** w użytkach rolnych w dobrej kulturze stanowiły 1,1%, przy czym ich największy udział odnotowano w powiatach: opolskim (3,6%), puławskim (3,4%) i biłgorajskim (2,8%). Natomiast najmniej gruntów ugorowanych było w powiatach: hrubieszowskim (0,2%), radzyńskim oraz świdnickim (po 0,4%).

Gospodarstwa rolne z gruntami ugorowanymi w 2020 r. stanowiły 7,2% gospodarstw z użytkami rolnymi w dobrej kulturze (w kraju 6,8%). Natomiast średnia powierzchnia gospodarstw rolnych posiadających grunty ugorowane wyniosła 1,31 ha (w kraju 2,10 ha). Największy areal gruntów ugorowanych, jaki przypadał na 1 gospodarstwo rolne odnotowano w powiatach: Biała Podlaska (2,37 ha), włodawskim (1,91 ha) oraz parczewskim (1,87 ha), zaś najmniejszy w powiatach: świdnickim (0,82 ha), krasnostawskim (0,83 ha) i radzyńskim (0,93 ha).

Pastwiska trwałe stanowiły 0,9% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze. Wyniki PSR 2020 wykazały znaczne zróżnicowanie udziału pastwisk trwałych w użytkach rolnych w dobrej kulturze w poszczególnych powiatach województwa lubelskiego. Na pierwszym miejscu uplasował się powiat włodawski (2,3%), na kolejnych bialski (1,4%) i puławski (1,3%). Natomiast najmniej pastwisk trwałych znajdowało się w powiatach: hrubieszowskim (0,3%), Zamościu (0,4%) oraz opolskim (0,5%).

Liczba gospodarstw rolnych posiadających pastwiska trwałe w 2020 r. stanowiła 5,2% gospodarstw z użytkami rolnymi w dobrej kulturze (w Polsce 8,4%). Natomiast średnia powierzchnia 1 gospodarstwa rolnego z pastwiskami trwałymi wynosiła 1,44 ha (w kraju 3,76 ha). Największy areal pastwisk trwałych, jaki przypadał na 1 gospodarstwo rolne zaobserwowano w powiatach: włodawskim (2,33 ha), bialskim (2,12 ha) i parczewskim (1,96 ha), zaś najmniejszy w powiatach: janowskim (0,82 ha), biłgorajskim (0,88 ha) oraz ryckim (0,90 ha).

Łączna powierzchnia **upraw trwałych** w 2020 r. uprawy trwałe stanowiły natomiast 5,4% użytków rolnych w dobrej kulturze (w Polsce 2,6%). Powierzchnia upraw trwałych wykazywała znaczne zróżnicowanie w poszczególnych powiatach województwa lubelskiego. Największy udział tych upraw w użytkach rolnych w dobrej kulturze zanotowano w powiatach: opolskim (55,3%), kraśnickim (16,4%) oraz puławski (15,4%). Najmniej powierzchni upraw trwałych było w powiatach: hrubieszowskim (0,6%), chełmskim (0,7%) i Lublinie (7,4%).

Gospodarstwa rolne posiadające uprawy trwałe w 2020 r. stanowiły 26,1% gospodarstw z użytkami rolnymi w dobrej kulturze (w kraju 12,6%). Natomiast średnia powierzchnia gospodarstw rolnych posiadających uprawy trwałe wynosiła 1,77 ha (w Polsce 2,30 ha). Największy areal upraw trwałych, jaki przypadł na 1 gospodarstwo rolne odnotowano w powiatach: opolskim (3,41 ha), świdnickim (3,34 ha) i Białej Podlaskiej (3,00 ha), zaś najmniejszy w powiatach: chełmskim (0,55 ha), Chełmie (0,60 ha) oraz zamojskim (0,67 ha).

Powierzchnia **sadów** w 2020 r. wyniosła 72,1 tys. ha i stanowiła 97,3% upraw trwałych (w kraju 93,6%). Największy udział sadów odnotowano w powiatach: opolskim (99,8% upraw trwałych), janowskim (99,2%) i kraśnickim (99,0%), a najmniejszy w powiatach: włodawskim (87,7%), hrubieszowskim (87,8%) oraz Zamościu (89,1%).

Sady uprawiało 40,8 tys. **gospodarstw rolnych**, a średnia powierzchnia sadów przypadająca na 1 gospodarstwo w 2020 r. wyniosła 1,77 ha (w Polsce 2,28 ha). Jednakże można zauważyć znaczne zróżnicowanie w powierzchni sadów przypadających na 1 gospodarstwo rolne pomiędzy poszczególnymi powiatami województwa lubelskiego. Największy areal sadów, jaki przypadł na 1 gospodarstwo rolne zaobserwowano w powiatach: opolskim (3,41 ha), świdnickim (3,39 ha) oraz Białej Podlaskiej (3,11 ha), zaś najmniejszy w powiatach: chełmskim (0,53 ha), Chełmie (0,59 ha) i zamojskim (0,66 ha).

W strukturze upraw trwałych dominowały sady, natomiast w strukturze sadów dominowały **plantacje krzewów owocowych**, które stanowiły 56,3% powierzchni sadów (w Polsce 27,8%). Plantacje te zajmowały 40,6 tys. ha i uprawiało je 29,4 tys. gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia uprawy krzewów owocowych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne wynosiła 1,38 ha (w kraju 1,64 ha). Najwięcej gospodarstw, w skali województwa, zajmujących się uprawą krzewów owocowych odnotowano w powiatach: opolskim (4,6 tys.), kraśnickim (4,4 tys.) oraz biłgorajskim (3,7 tys.), a najmniej w miastach na prawach powiatów: Chełmie (0,05 tys.), Zamościu (0,1 tys.) i Białej Podlaskiej (0,1 tys.).

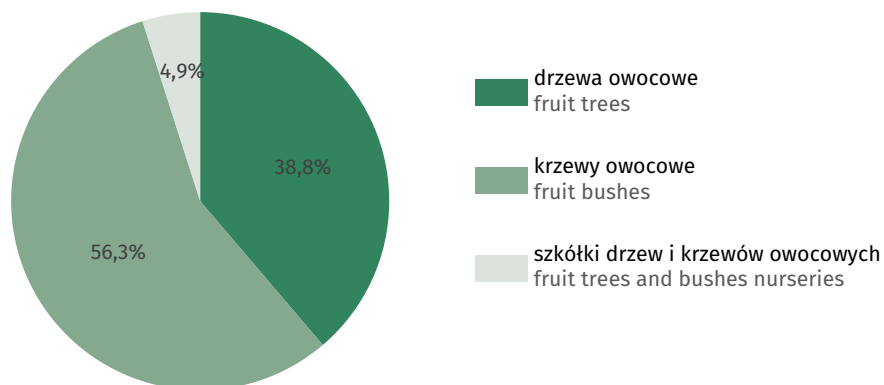
Wśród plantacji krzewów owocowych w sadach dominowały plantacje krzewów porzeczek ogółem, które stanowiły 44,4% ogólnej powierzchni krzewów owocowych w sadach (w kraju 43,0%). Kolejne miejsce zajmowały plantacje malin (31,3%, w Polsce 18,1%) oraz aronii (9,8%, w kraju 14,2%).

Plantacje drzew owocowych w sadach stanowiły 38,8% powierzchni sadów (w Polsce 65,5%) i uprawiane były na powierzchni 27,9 tys. ha przez 16,0 tys. gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa sadowniczego z drzewami owocowymi wynosiła 1,74 ha (w kraju 2,39 ha). Najwięcej gospodarstw zajmujących się uprawą drzew owocowych w sadach występowało w powiatach: opolskim (4,8 tys. gospodarstw), kraśnickim (1,7 tys.) oraz puławskim (1,1 tys.). Najmniej gospodarstw posiadało drzewa owocowe w sadach w miastach na prawach powiatu Zamościu i Białej Podlaskiej oraz powiecie parczewskim (po 0,1 tys.).

Wśród plantacji drzew owocowych dominowały uprawy jabłoni, których powierzchnia stanowiła 73,5% upraw drzew owocowych w sadach (w kraju 65,5%). Na kolejnym miejscu były wiśnie (13,1%, w Polsce 10,6%) i śliwy (6,7%, w kraju 14,7%).

Wykres 4. Udział powierzchni uprawy drzew owocowych, krzewów owocowych oraz szkółek drzew i krzewów owocowych w ogólnej powierzchni sadów w 2020 r.

Chart 4. Share of area under fruit trees, bushes and fruit trees and bushes nurseries in the total area of orchards in 2020



Powierzchnia uprawy szkółek drzew i krzewów owocowych stanowiła 4,8% upraw trwałych (w Polsce 6,3%) i zajmowała powierzchnię 3,6 tys. ha (w kraju 24,0 tys. ha). Uprawą tą zajmowało się 4,1 tys. gospodarstw rolnych (w Polsce 24,7 tys.).

Powierzchnia **lasów i gruntów leśnych** w 2020 r. wyniosła 113,7 tys. ha i zmniejszyła się o 14,9% w porównaniu z 2010 r. (w Polsce o 17,2%). Grunty te stanowiły 7,3% ogólnej powierzchni gruntów w województwie lubelskim (w kraju 5,8%), a ich udział zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. o 1,0 p. proc. (w Polsce o 1,1 p. proc.). Średnia powierzchnia lasów i gruntów leśnych w gospodarstwach rolnych je posiadających w 2020 r. wynosiła 1,29 ha (w kraju 1,74 ha).

Najbardziej zalesiony był powiat biłgorajski, w którym udział powierzchni **lasów i gruntów leśnych** stanowił 17,1% powierzchni gruntów powiatu ogółem. Kolejnymi były Biata Podlaska z udziałem 14,5% oraz powiat janowski z udziałem 14,0%. Najmniejszy udział powierzchni lasów i gruntów leśnych odnotowano w powiatach: hrubieszowskim (1,4%), świdnickim (2,6%) oraz lubelskim (3,6%).

Pozostałe grunty zajmowały 69,1 tys. ha, a ich udział w ogólnej strukturze gruntów stanowił 4,4% (w kraju 4,5%) i w stosunku do 2010 r. zmniejszył się o 0,8 p. proc. (w Polsce o 1,1 p. proc.). Średnia powierzchnia pozostałych gruntów przypadających na 1 gospodarstwa rolne z tymi gruntami wyniosła 0,48 ha (w kraju 0,64 ha). Jednakże w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej średnia powierzchnia pozostałych gruntów wyniosła 7,32 ha (w Polsce 9,19 ha).

Rozdział 3

Chapter 3

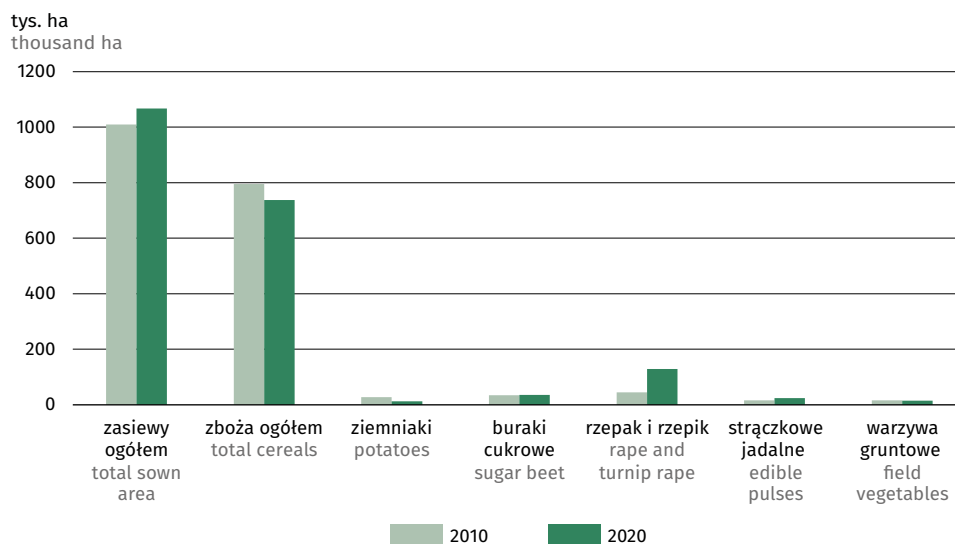
Powierzchnia zasiewów

Sown area

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego **ogólna powierzchnia zasiewów** w 2020 r. wyniosła 1 067,5 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. była o 5,8% wyższa (w kraju o 5,7%). Największy wzrost powierzchni zasiewów odnotowano w gospodarstwach rolnych w grupie obszarowej od 50 do 100 ha UR (o 97,3%, w Polsce o 58,8%) oraz w grupie od 30 do 50 ha UR (o 52,6%, w kraju o 28,4%). Powierzchnia zasiewów zwiększyła się również w grupie obszarowej 100 ha UR i więcej (o 38,3%, w Polsce o 15,0%) oraz w grupie do 1 ha łącznie (o 17,7%, w kraju zmniejszenie o 2,6%) i w grupie od 20 do 30 ha UR (o 17,6%, w Polsce o 3,8%). Najmniejszy wzrost odnotowano w grupie od 2 do 3 ha UR (o 6,4%, w kraju o 1,8%). W pozostałych grupach obszarowych UR ogólna powierzchnia zasiewów zmniejszyła się, przy czym najbardziej w grupie od 1 do 2 ha UR (o 25,6%, w Polsce o 26,0%) oraz w grupie od 5 do 10 ha UR (o 18,3%, w kraju o 15,7%) i od 3 do 5 ha UR (o 13,6%, w Polsce o 10,9%).

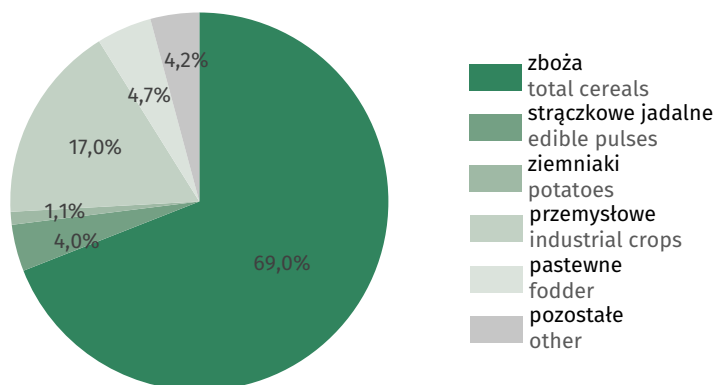
Wykres 5. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów

Chart 5. Sown area by groups of crops



Wzrost ogólnej powierzchni zasiewów w 2020 r. w stosunku do 2010 r. w w/w grupach obszarowych wynika przede wszystkim ze wzrostu liczby gospodarstw w tych grupach zajmujących się produkcją roślinną. Największy wzrost liczby gospodarstw z powierzchnią zasiewów ogółem odnotowano w grupie obszarowej od 50 do 100 ha UR z 1,0 tys. ha w 2010 r. na 1,9 tys. ha w 2020 r., czyli o 89,8% (w kraju o 54,8%). W kolejnych grupach: 100 ha UR i więcej z 0,4 tys. ha w 2010 r. na 0,6 tys. ha w 2020 r., czyli o 55,9% (w Polsce o 45,5%) oraz od 30 do 50 ha UR z 2,7 tys. ha w 2010 r. na 4,0 tys. ha w 2020 r., czyli o 48,2% (w kraju o 23,1%).

Wykres 6. Udział powierzchni poszczególnych grup upraw w ogólnej powierzchni zasiewów w 2020 r.
 Chart 6. Share of the area of individual crop groups in the total sown area in 2020

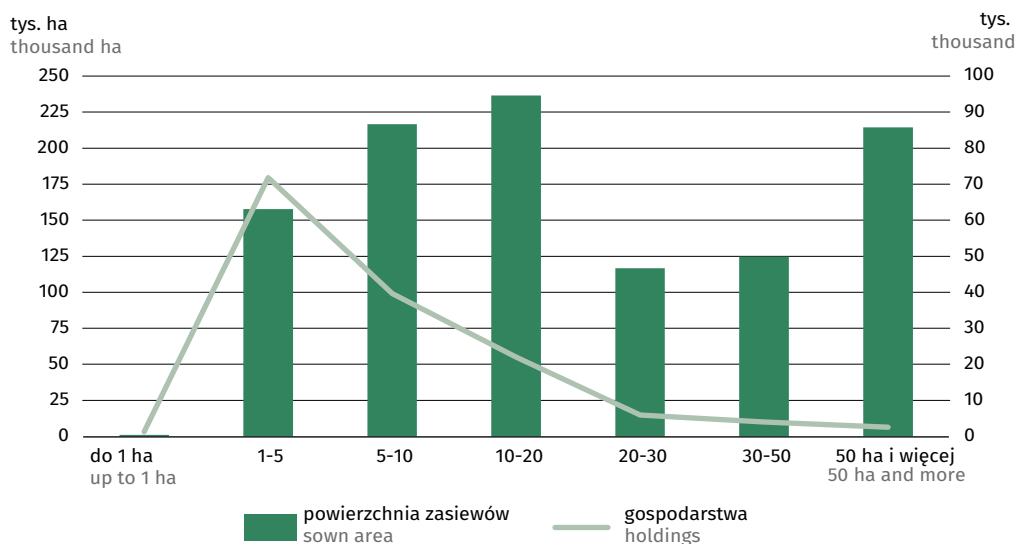


Liczba gospodarstw z ogólną powierzchnią zasiewów zmniejszyła się najbardziej w grupie od 1 do 2 ha UR (z 26,0 tys. ha w 2010 r. do 18,7 tys. ha w 2020 r., czyli o 27,9%, w Polsce o 30,8%) oraz w grupie od 5 do 10 ha UR (z 50,5 tys. ha w 2010 r. do 39,6 tys. ha w 2020 r., czyli o 21,5%, w kraju o 19,1%) i w grupie od 3 do 5 ha UR (37,7 tys. ha w 2010 r. na 30,9 tys. ha w 2020 r., czyli o 18,0%, w Polsce o 17,1%).

Przeciętna powierzchnia zasiewów, w gospodarstwach rolnych o powierzchni powyżej 1 ha UR posiadających zasiewy, zwiększyła się o 1,42 ha (z 5,90 ha w 2010 r. do 7,31 ha w 2020 r.), czyli o 24,0% (w kraju o 2,06 ha, tj. o 28,8%).

Wykres 7. Powierzchnia zasiewów ogółem i gospodarstwa rolne posiadające zasiewy według grup obszarów użytków rolnych w 2020 r.

Chart 7. Total sown area of individual crop groups in the total sown area in 2020



Tablica 2. Powiaty o największej powierzchni zasiewów w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą w 2020 r.

Table 2. Powiaty with the largest sown area in agricultural holdings conducting agricultural activity in 2020

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia zasiewów ogółem w ha Sown area in ha	Województwo = 100 Voivodship = 100	Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych powiatu w % Share of sown area in powiat agricultural land in %
Województwo Voivodship	1067462	100,0	77,1
Powiaty:			
białski	103423	9,7	73,3
biłgorajski	52416	4,9	72,6
chełmski	70318	6,6	77,8
hrubieszowski	79069	7,4	90,6
janowski	30501	2,9	83,6
krasnostawski	54029	5,1	88,1
kraśnicki	44913	4,2	77,1
lubartowski	43397	4,1	69,7
lubelski	98990	9,3	89,6
łęczyński	28660	2,7	77,0
łukowski	59821	5,6	72,6
opolski	14230	1,3	34,9
parczewski	38552	3,6	80,2
puławski	28582	2,7	67,0
radzyński	45010	4,2	75,0
rycki	22959	2,2	70,8
świdnicki	27033	2,5	84,3
tomaszowski	67576	6,3	85,1
włodawski	26626	2,5	56,9
zamojski	87352	8,2	85,0
Miasta na prawach powiatu: Cities with powiat status:			
Biała Podlaska	10361	1,0	72,6
Chełm	7672	0,7	72,3
Lublin	18033	1,7	71,5
Zamość	7939	0,7	81,7

Z powyższego zestawienia powiatów wynika, że największy udział w powierzchni zasiewów województwa lubelskiego miał powiat białski (9,7% ogólnej powierzchni zasiewów województwa), lubelski (9,3%) oraz zamojski (8,2%). Najmniejszym zaś udziałem charakteryzowały się miasta na prawach powiatu: Chełm (0,7%), Zamość (0,7%) oraz Biała Podlaska (1,0%).

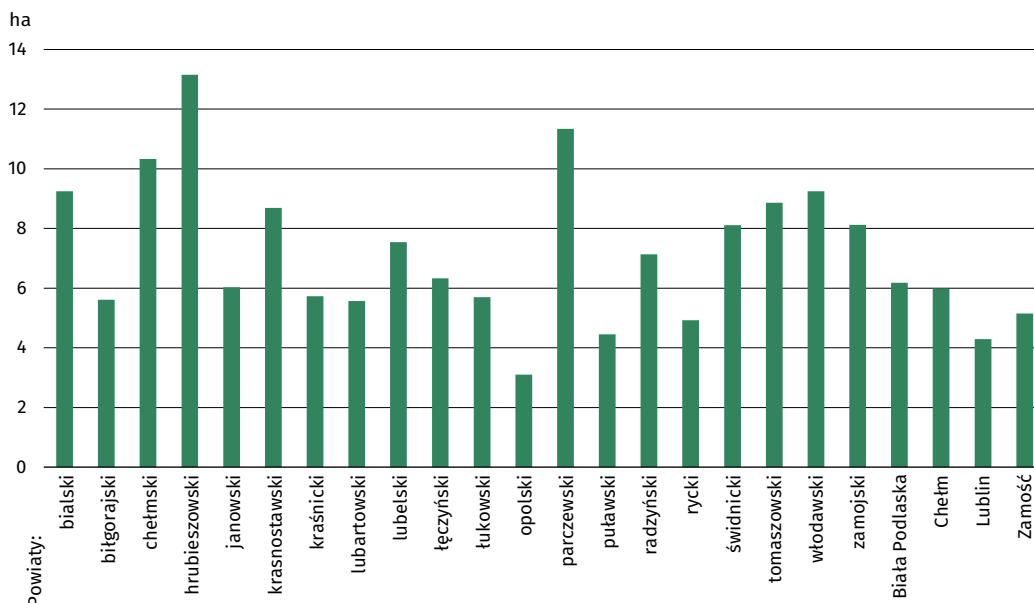
Natomiast jeśli przeanalizujemy udział powierzchni zasiewów poszczególnych powiatów w powierzchni użytków rolnych danego powiatu wówczas na pierwszym miejscu uplasował się powiat hrubieszowski z udziałem 90,6%, na drugim powiat lubelski z udziałem 89,6%, a na trzecim powiat krasnostawski z udziałem 88,1%. Najmniejszy udział powierzchni zasiewów w powierzchni UR powiatu odnotowano w powiatach: opolskim (34,9%), włodawskim (56,9%) oraz puławskim (67,0%).

Według wyników PSR 2020 r. powierzchnia zasiewów poszczególnych grup upraw kształtowała się następująco:

- zboża ogółem (zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi oraz gryka, proso i inne zbożowe łącznie z kukurydzą na ziarno) zajmowały powierzchnię 736,9 tys. ha i stanowiły tym samym 69,0% ogólnej powierzchni zasiewów;
- rośliny przemysłowe zajmowały powierzchnię 181,1 tys. ha i stanowiły 17,0% ogólnej powierzchni zasiewów;
- rośliny pastewne zajmowały 50,5 tys. ha i stanowiły 4,7% ogólnej powierzchni zasiewów;
- strączkowe na ziarno zajmowały powierzchnię 42,7 tys. ha i stanowiły 4,0% ogólnej powierzchni zasiewów;
- ziemniaki zajmowały powierzchnię 11,7 tys. ha i stanowiły 1,1% ogólnej powierzchni zasiewów;
- pozostałe uprawy zajmowały powierzchnię 44,6 tys. ha i stanowiły 4,2% ogólnej powierzchni zasiewów.

Wykres 8. Średnia powierzchnia pod zasiewami przypadająca na 1 gospodarstwo rolne według powiatów w 2020 r.

Chart 8. Average sown area per 1 agricultural holding by voivodships in 2020



3.1. Zboża

3.1. Cereals

Powierzchnia zasiewów zbóż ogółem w 2020 r. wyniosła 736,9 tys. ha i stanowiła 69,0% ogólnej powierzchni zasiewów (w kraju 68,1%), w tym powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi ogółem wyniosła 680,1 tys. ha i stanowiła 92,3% powierzchni zasiewów zbóż ogółem (w Polsce 85,8%). W porównaniu z 2010 r. powierzchnia zbóż ogółem zmniejszyła się o 7,3% (w kraju o 1,7%), a zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi o 10,2% (w Polsce o 10,4%).

Liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę zbóż ogółem wyniosła 132,6 tys. i tym samym stanowiła 90,1% ogółu gospodarstw rolnych z powierzchnią zasiewów (w kraju 88,3%). W stosunku do 2010 r. liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę zbóż zmniejszyła się o 18,9% (w Polsce o 19,4%).

Tablica 3. Gospodarstwa rolne prowadzące uprawę zbóż ogółem oraz średnia powierzchnia zasiewów zbóż w gospodarstwach rolnych w 2020 r.

Table 3. Agricultural holdings cultivating cereals and average sown area of cereals in agricultural holdings in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Liczba gospodarstw prowadzących uprawę zbóż w liczbach bezwzględnych Number of agricultural holdings cultivating cereals in absolute numbers	Udział w ogólnej liczbie gospodarstw prowadzących uprawę zbóż w % Share in total number of agricultural holdings cultivating cereals in %	Średnia powierzchnia uprawy zbóż w 1 gospodarstwie w ha Average cultivation area of cereals in 1 agricultural holding in ha
Ogółem	132 573	100	5,56
Do 1 ha włącznie Up to 1 ha inclusive	863	0,7	0,78
1– 2	14 633	11,0	1,07
2– 3	19 299	14,6	1,83
3– 5	27 559	20,8	2,64
5– 7	19 189	14,5	5,22
7–10	17 787	13,4	3,82
10–15	14 856	11,2	7,17
15–20	6 338	4,8	9,79
20–50	9 604	7,2	15,93
50 ha i więcej 50 ha and more	2 522	1,8	51,06

Udział powierzchni zbóż ogółem w powierzchni zasiewów ogółem wyniósł 69,0% (w kraju 68,1%) i był on zróżnicowany w poszczególnych grupach obszarowych. Największy udział zanotowano w grupie obszarowej od 2 do 3 ha UR (80,8%, w Polsce 80,8%) oraz w grupie od 3 do 5 ha UR (78,5%, w kraju 79,5%), najmniejszy zaś w grupie od 50 do 100 ha UR (57,5%, w Polsce 61,5%) oraz w grupie 100 ha UR i więcej (59,0%, w kraju 61,2%). Przy czym średnia powierzchnia uprawy zbóż ogółem w 1 gospodarstwie rolnym wyniosła 5,56 ha (w Polsce 7,76 ha).

Wyniki PSR 2020 ukazują znaczne zróżnicowanie udziału powierzchni uprawy zbóż ogółem w ogólnej powierzchni zasiewów w poszczególnych powiatach województwa. Na pierwszym miejscu znalazł się powiat radzyński (80,9%), na drugim lubartowski (80,5%), a na trzecim

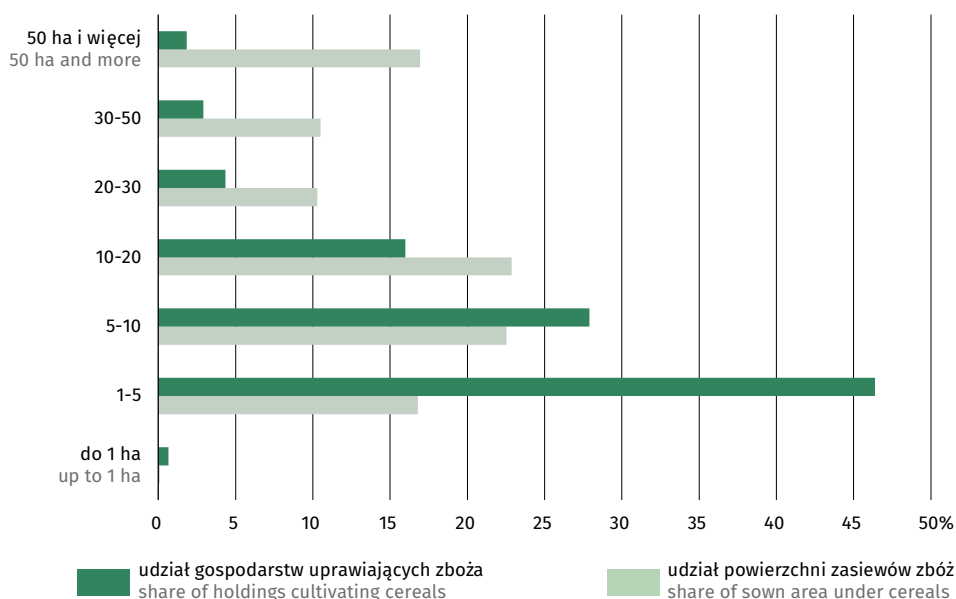
janowski (79,7%). Najmniejszym udziałem cechowały się powiaty: hrubieszowski (56,4%), tomaszowski (62,1%) oraz Zamość (63,9%).

Podobne zróżnicowanie występuje w odniesieniu do liczby gospodarstw zajmujących się uprawą zbóż. Najwięcej gospodarstw zajmujących się uprawą zbóż w stosunku do ogólnej liczby gospodarstw posiadających zasiewy znajdowało się w powiatach: janowskim (95,2%), radzyńskim (94,7%) i lubartowskim (93,5%), zaś najmniej w powiecie opolskim (72,8%), w Chełmie (83,8%) oraz w Lublinie (83,9%).

Pod względem średniej powierzchni uprawy zbóż ogółem w 1 gospodarstwie rolnym na pierwszym miejscu uplasował się powiat parczewski (8,33 ha), a na kolejnych powiat hrubieszowski (8,11 ha) i chełmski (7,66 ha). Najmniejszą średnią powierzchnią 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się uprawą zbóż ogółem odnotowano w powiecie opolskim (2,86 ha), w Lublinie (3,46 ha) oraz w powiecie puławskim (3,74 ha).

Wykres 9. Odsetek powierzchni uprawy zbóż oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę zbóż według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 9. Percentage of the cultivation area of cereals and agricultural holdings cultivating cereals by area groups of agricultural land in 2020

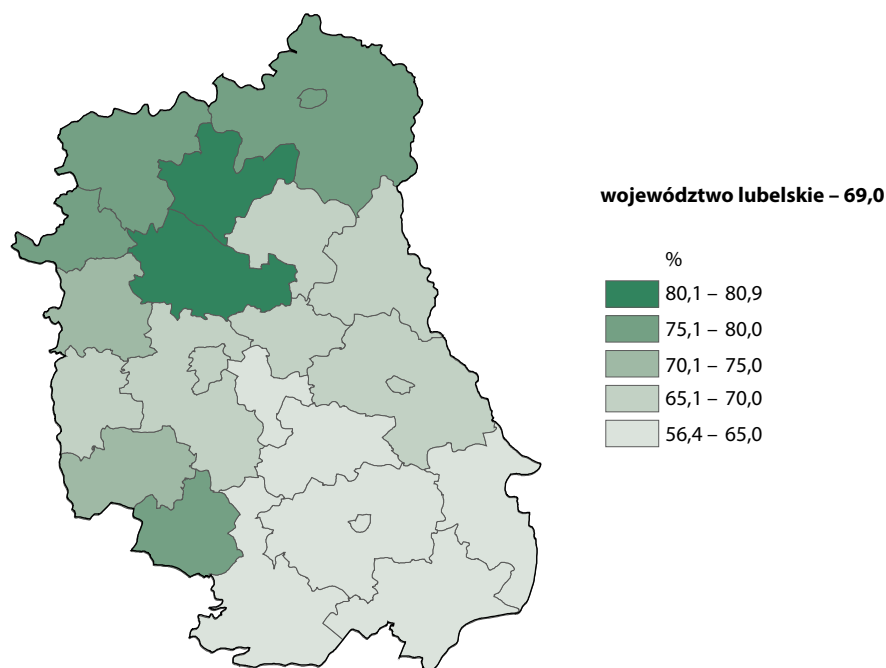


Liczba gospodarstw rolnych prowadzących poszczególne uprawy w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą zbóż kształtowała się następująco:

- pszenicę uprawiało 76,6 tys. gospodarstw rolnych, czyli 57,8% ogólnej liczby gospodarstw posiadających zasiewy zbóż (w kraju 47,6%);
- żyto uprawiało 15,1 tys. gospodarstw rolnych, czyli 11,4% (w Polsce 23,5%);
- jęczmień 24,7 tys., czyli 18,6% (w kraju 18,6%);
- owies 28,9 tys., czyli 21,8% (w Polsce 21,9%);
- pszenżyto 47,8 tys., czyli 36,1% (w kraju 39,3%);
- mieszanki zbożowe 18,4 tys., czyli 13,9% (w Polsce 21,1%);

- grykę 6,9 tys., czyli 5,2% (w kraju 2,2%);
- proso 1,0 tys., czyli 0,8% (w Polsce 0,7%);
- kukurydzę na ziarno 9,1 tys., czyli 6,8% (w Polsce 13,5%).

Mapa 5. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
Map 5. Share of sown area in total area of agricultural land in 2020



Pszenica

Wheat

Powierzchnia uprawy pszenicy w 2020 r. wyniosła 325,7 tys. ha i stanowiła 44,2% (w kraju 32,0%) powierzchni zasiewów zbóż ogółem. W porównaniu z 2010 r. odnotowano zwiększenie powierzchni uprawy pszenicy o 25,5% (w Polsce o 12,6%).

W województwie lubelskim w 2020 r. było 76,6 tys. gospodarstw rolnych posiadających zasiewy pszenicy i stanowiły one 57,8% ogólnej liczby gospodarstw zajmujących się uprawą zbóż (w kraju 47,6%).

Średnia powierzchnia zasiewów pszenicy w 1 gospodarstwie rolnym wyniosła 4,25 ha (w Polsce 5,22 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów pszenicy, liczbie gospodarstw rolnych ją uprawiających, jaki i średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się jej uprawą.

Największą powierzchnią zasiewów pszenicy charakteryzował się powiat zamojski (41,7 tys. ha, z udziałem 12,8% w wojewódzkiej powierzchni zasiewów pszenicy), na kolejnym miejscu uplasował się powiat lubelski (41,5 tys. ha, z udziałem 12,8%) i powiat hrubieszowski (36,9 tys. ha, z udziałem 11,3%). Natomiast najmniejszą powierzchnię pszenica zajmowała w Białej Podlaskiej (0,8 tys. ha,

z udziałem 0,2%) oraz w powiatach ryckim (1,9 tys. ha, z udziałem 0,6%) i włodawskim (2,3 tys. ha, z udziałem 0,7%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających pszenicę znajdowało się w powiecie: lubelskim (9,4 tys., z udziałem 12,3% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą pszenicy), zamojskim (8,7 tys., z udziałem 11,4%) oraz tomaszowskim (6,1 tys., z udziałem 8,0%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Białej Podlaskiej (0,3 tys., z udziałem 0,3%), powiecie włodawskim (0,7 tys., z udziałem 0,9%) oraz w Chełmie (0,7 tys., z udziałem 1,0%).

Pszenżyto

Triticale

W 2020 r. powierzchnia zasiewów pszenżyta zajmowała 136,0 tys. ha i stanowiła 18,5% (w kraju 18,6%) powierzchni upraw zbóż ogółem. W porównaniu z 2010 r. odnotowano zwiększenie powierzchni zasiewów pszenżyta o 16,2% (w Polsce o 5,0%).

Liczba gospodarstw rolnych posiadających zasiewy pszenżyta wyniosła 47,8 tys. i stanowiła 36,1% ogólnej liczby gospodarstw zajmujących się uprawą zbóż (w kraju 39,3%).

Średnia powierzchnia zasiewów pszenżyta w 1 gospodarstwie rolnym wyniosła 2,84 ha (w Polsce 3,68 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów pszenżyta, liczbie gospodarstw rolnych go uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się jego uprawą.

Największą powierzchnią zasiewów pszenżyta charakteryzował się powiat biały (25,9 tys. ha, z udziałem 19,1% w wojewódzkiej powierzchni zasiewów pszenżyta), na kolejnym miejscu uplasował się powiat łukowski (16,3 tys. ha, z udziałem 12,0%) i radzyński (14,1 tys. ha, z udziałem 10,4%). Natomiast najmniejszą powierzchnię pszenżyto zajmowało w Zamościu (0,3 tys. ha, z udziałem 0,2%) i Chełmie (0,5 tys. ha, z udziałem 0,4%) oraz w powiecie hrubieszowskim (0,6 tys. ha, z udziałem 0,4%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających pszenżyto znajdowało się w powiatach: biały (6,6 tys., z udziałem 13,7% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą pszenżyta), łukowski (5,9 tys., z udziałem 12,3%) oraz lubartowski (4,8 tys., z udziałem 10,0%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Zamościu (0,1 tys., z udziałem 0,2%), w Chełmie (0,2 tys., z udziałem 0,4%) oraz w powiecie hrubieszowskim (0,3 tys., z udziałem 0,5%).

Owies

Oat

Powierzchnia uprawy owsa w 2020 r. wyniosła 69,2 tys. ha i stanowiła 9,4% (w kraju 6,8%) powierzchni zasiewów zbóż ogółem. W porównaniu z 2010 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni uprawy owsa o 4,7% (w Polsce o 11,8%).

W województwie lubelskim w 2020 r. było 28,9 tys. gospodarstw rolnych posiadających zasiewy owsa i stanowił one 21,8% ogólnej liczby gospodarstw zajmujących się uprawą zbóż (w kraju 21,9%).

Średnia powierzchnia zasiewów owsa w 1 gospodarstwie rolnym wyniosła 2,39 ha (w Polsce 2,41 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów owsa, liczbie gospodarstw rolnych go uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się jego uprawą.

Największą powierzchnią zasiewów owsa charakteryzował się powiat biański (18,8 tys. ha, z udziałem 27,1% w wojewódzkiej powierzchni zasiewów owsa), na kolejnym miejscu uplasował się powiat łukowski (8,4 tys. ha, z udziałem 12,1%) i lubartowski (7,9 tys. ha, z udziałem 11,4%). Natomiast najmniejszą powierzchnię owies zajmował w Chełmie (0,08 tys. ha, z udziałem 0,1%) i Zamościu (0,8 tys. ha, z udziałem 0,1%) oraz w powiecie świdnickim (0,2 tys. ha, z udziałem 0,3%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających owies znajdowało się w powiatach: biańskim (5,0 tys., z udziałem 17,3% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą owsa), łukowskim (4,1 tys., z udziałem 14,1%) oraz lubartowskim (3,5 tys., z udziałem 12,0%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Chełmie (0,04 tys., z udziałem 0,1%), w Zamościu (0,06 tys., z udziałem 0,2%) oraz w powiecie świdnickim (0,2 tys., z udziałem 0,6%).

Jęczmień

Barley

W 2020 r. powierzchnia zasiewów jęczmienia zajmowała 61,8 tys. ha i stanowiła 8,4% (w kraju 9,1%) powierzchni uprawy zbóż ogółem. W porównaniu z 2010 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni zasiewów jęczmienia o 50,6% (w Polsce o 30,3%).

Liczba gospodarstw rolnych posiadających zasiewy jęczmienia wyniosła 24,7 tys. i stanowiła 18,6% ogólnej liczby gospodarstw zajmujących się uprawą zbóż ogółem (w kraju 18,6%). Średnia powierzchnia zasiewów jęczmienia w 1 gospodarstwie rolnym wyniosła 2,50 ha (w Polsce 3,78 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów jęczmienia, liczbie gospodarstw rolnych go uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się jego uprawą.

Największą powierzchnią zasiewów jęczmienia charakteryzował się powiat lubelski (9,8 tys. ha, z udziałem 15,9% w wojewódzkiej powierzchni zasiewów jęczmienia), na kolejnym miejscu uplasował się powiat kraśnicki (6,2 tys. ha, z udziałem 10,0%) i zamojski (5,4 tys. ha, z udziałem 8,7%). Natomiast najmniejszą powierzchnię jęczmień zajmował w Białej Podlaskiej (0,3 tys. ha, z udziałem 0,5%), Chełmie (0,3 tys. ha, z udziałem 0,7%) i Zamościu (0,4 tys. ha, z udziałem 0,7%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających jęczmień znajdowało się w powiatach: lubelskim (3,8 tys., z udziałem 15,2% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą jęczmienia), kraśnickim (2,7 tys., z udziałem 10,7%) oraz zamojskim (2,7 tys., z udziałem 10,7%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Białej Podlaskiej (0,1 tys., z udziałem 0,4%), w Zamościu (0,2 tys., z udziałem 0,7%) oraz w Chełmie (0,2 tys., z udziałem 0,8%).

3.2. Kukurydza na ziarno

3.2. Grain maize

Powierzchnia uprawy kukurydzy na ziarno w 2020 r. wyniosła 41,1 tys. ha i stanowiła 5,6% powierzchni zasiewów zbóż ogółem (w kraju 12,7%). W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost powierzchni uprawy kukurydzy na ziarno o 122,4% (w Polsce o 176,5%).

Liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na ziarno wyniosła 9,1 tys. i tym samym stanowiła 6,8% ogółu gospodarstw rolnych z powierzchnią zasiewów zbóż (w kraju 13,5%). W stosunku do 2010 r. liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na ziarno wzrosła o 127,4% (w Polsce o 132,9%).

Średnia powierzchnia uprawą kukurydzy na ziarno w 1 gospodarstwie rolnym wyniosła 4,53 ha (w Polsce 7,31 ha).

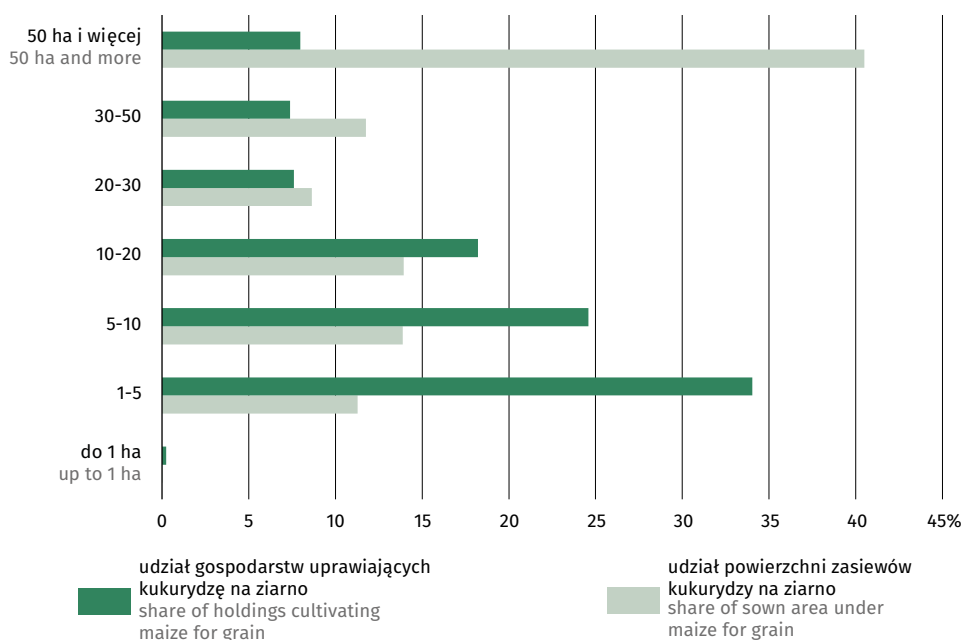
Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów kukurydzy na ziarno, liczbie gospodarstw rolnych ją uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się jej uprawą.

Największą powierzchnią zasiewów kukurydzy na ziarno charakteryzował się powiat biały (5,3 tys. ha, z udziałem 12,8% w wojewódzkiej powierzchni zasiewów kukurydzy na ziarno), na kolejnym miejscu uplasował się powiat biłgorajski (4,1 tys. ha, z udziałem 9,9%) i chełmski (3,7 tys. ha, z udziałem 9,1%). Natomiast najmniejszą powierzchnię kukurydza na ziarno zajmowała w Zamościu (0,3 tys. ha, z udziałem 0,6%) i Chełmie (0,3 tys. ha, z udziałem 0,7%) oraz w powiecie opolskim (0,4 tys. ha, z udziałem 1,0%).

Podobnie najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających kukurydzę na ziarno znajdowało się w powiatach: biłgorajskim (1,1 tys., z udziałem 12,0% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą kukurydzy na ziarno), lubelskim (0,9 tys., z udziałem 9,5%) oraz łukowskim (0,8 tys., z udziałem 8,6%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Zamościu (0,09 tys., z udziałem 0,9%), w Chełmie (0,09 tys., z udziałem 0,9%) oraz w powiecie tomaszowskim (0,1 tys., z udziałem 1,2%).

Wykres 10. Udział powierzchni uprawy kukurydzy na ziarno oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 10. Share of the cultivation area of grain maize and agricultural holdings cultivating grain maize by area groups of agricultural land in 2020



3.3. Strączkowe jadalne

3.3. Edible pulses

W 2020 r. rośliny strączkowe jadalne zajmowały powierzchnię 23,3 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. była ona większa o 43,1% (w kraju o 169,7%). Największy udział w tej grupie roślin stanowiła fasola, która zajmowała powierzchnię 17,8 tys. ha, a jej udział w powierzchni zasiewów roślin strączkowych jadalnych wynosił 76,4% (w Polsce 17,3%). W stosunku do 2010 r. powierzchnia zasiewów fasoli wzrosła o 38,4% (w kraju o 15,1%). Drugi w tej grupie roślin był groch, a jego powierzchnia uprawy wyniosła 3,8 tys. ha, z udziałem 16,4% (w Polsce 39,0%). W porównaniu z 2010 r. areal uprawy grochu wzrósł o 38,3% (w Polsce o 174,1%).

Liczba gospodarstw rolnych posiadających rośliny strączkowe jadalne wyniosła 8,3 tys., tym samym jej udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami wyniósł 5,6% (w kraju 2,1%). W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw zmniejszyła się o 9,6% (w Polsce o 11,6%).

Średnia powierzchnia zasiewów roślin strączkowych jadalnych w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła 2,82 ha (w Polsce 5,04 ha).

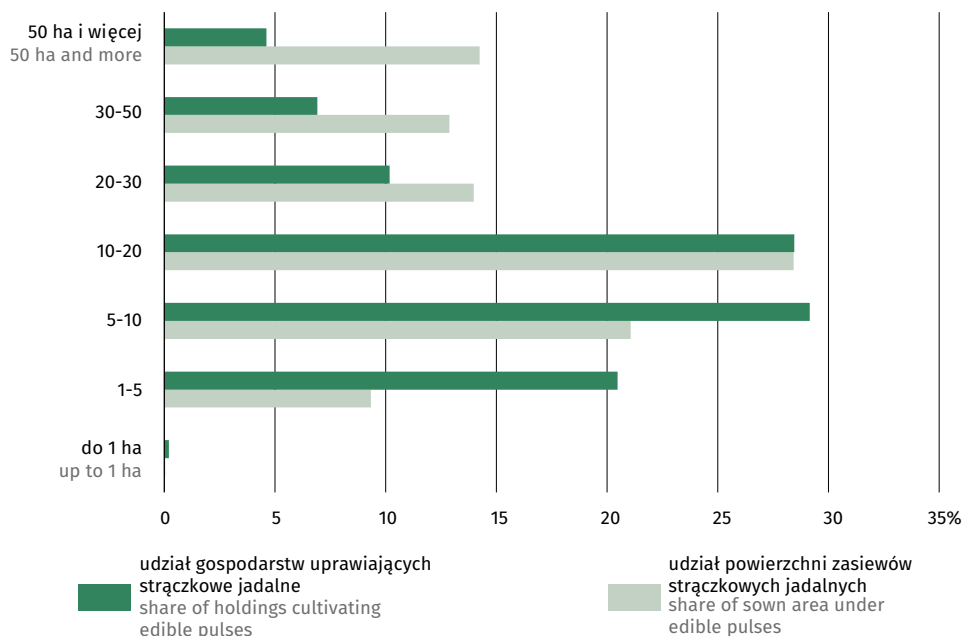
Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni upraw roślin strączkowych jadalnych, liczbie gospodarstw rolnych je uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się ich uprawą.

Największą powierzchnią zasiewów roślin strączkowych jadalnych charakteryzował się powiat hrubieszowski (8,7 tys. ha, z udziałem 37,5% w wojewódzkiej powierzchni zasiewów roślin strączkowych jadalnych), na kolejnym miejscu uplasował się powiat tomaszowski (7,4 tys. ha, z udziałem 31,5%) i zamojski (2,0 tys. ha, z udziałem 8,7%). Natomiast najmniejszą powierzchnię rośliny strączkowe jadalne zajmowały w powiatach: opolskim (0,01 tys. ha, z udziałem 0,05%) i ryckim (0,03 tys. ha, z udziałem 0,1%) oraz w Białej Podlaskiej (0,05 tys. ha, z udziałem 0,2%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających rośliny strączkowe jadalne znajdowało się w powiatach: hrubieszowskim (2,8 tys., z udziałem 33,7% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą roślin strączkowych jadalnych), tomaszowskim (2,4 tys., z udziałem 29,4%) oraz zamojskim (0,9 tys., z udziałem 10,4%). Najmniej natomiast gospodarstw rolnych było w powiatach opolskim (0,01 tys., z udziałem 0,2%) i ryckim (0,02 tys., z udziałem 0,2%) oraz w Białej Podlaskiej (0,02 tys., z udziałem 0,2%).

Wykres 11. Udział powierzchni uprawy strączkowych jadalnych oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych jadalnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 11. Share of the cultivation area of edible pulses and agricultural holdings cultivating edible pulses by area groups of agricultural land in 2020



3.4. Strączkowe pastewne na ziarno

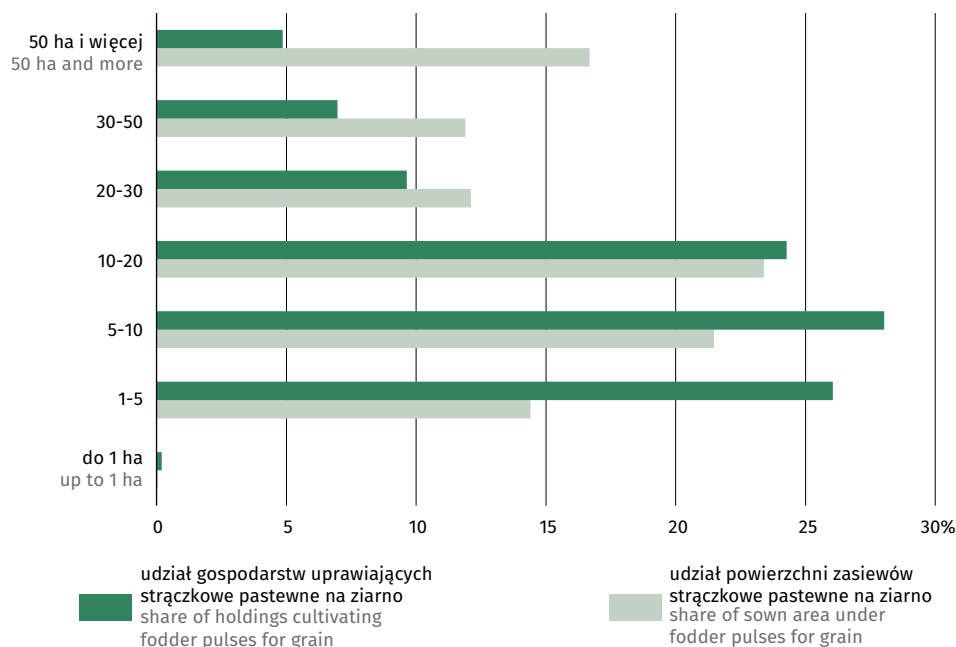
3.4. Fodder pulses for grain

Powierzchnia zasiewów roślin strączkowych pastewnych na ziarno w 2020 r. wyniosła 18,0 tys. ha i stanowiła 35,6% powierzchni roślin pastewnych (w kraju 19,5%). W stosunku do 2010 r. powierzchnia tych upraw wzrosła o 79,3% (w Polsce o 131,6%).

Liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawy roślin strączkowych pastewnych na ziarno wyniosła 7,9 tys. i tym samym jej udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami wyniósł 5,4% (w kraju 5,1%). W porównaniu z 2010 r. liczba tych gospodarstw wzrosła o 36,9% (w Polsce o 44,5%).

Wykres 12. Udział powierzchni uprawy strączkowych pastewnych na ziarno oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych pastewnych na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 12. Share of the cultivation area of fodder pulses for grain and agricultural holdings cultivating fodder pulses for grain by area groups of agricultural land in 2020



Średnia powierzchnia zasiewów roślin strączkowych pastewnych na ziarno w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła 2,28 ha (w Polsce 4,11 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni upraw roślin strączkowych pastewnych na ziarno, w liczbie gospodarstw rolnych je uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się ich uprawą.

Największą powierzchnią zasiewów roślin strączkowych pastewnych na ziarno charakteryzował się powiat bialski (3,7 tys. ha, z udziałem 20,6% w wojewódzkiej powierzchni zasiewów roślin strączkowych pastewnych na ziarno), lubartowski (1,7 tys. ha, z udziałem 9,4%) i włodawski (1,4 tys. ha, z udziałem 7,9%). Natomiast najmniejszą powierzchnię rośliny strączkowe pastewne na ziarno zajmowały w Zamościu (0,08 tys. ha, z udziałem 0,4%), Chełmie (0,09 tys. ha, z udziałem 0,5%) oraz w powiecie hrubieszowskim (0,1 tys. ha, z udziałem 0,7%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających rośliny strączkowe pastewne na ziarno znajdowało się w powiatach: białskim (1,2 tys., z udziałem 15,4% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą roślin strączkowych pastewnych na ziarno), lubartowskim (0,8 tys., z udziałem 10,4%) oraz zamojskim (0,6 tys., z udziałem 7,7%). Najmniej natomiast gospodarstw rolnych było w Zamościu (0,04 tys., z udziałem 0,5%), Chełmie (0,04 tys., z udziałem 0,5%) oraz w powiecie hrubieszowskim (0,07 tys., z udziałem 0,8%).

3.5. Ziemiaki

3.5. Potatoes

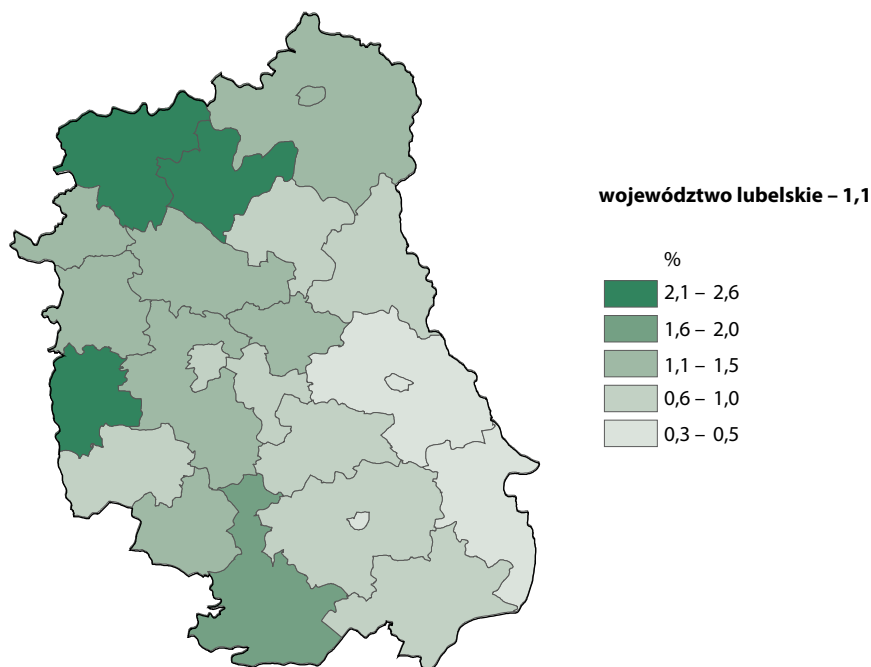
Powierzchnia uprawy ziemniaków w 2020 r. wyniosła 11,7 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 56,4% (w Polsce o 39,7%).

Uprawą ziemniaków zajmowało się 27,5 tys. gospodarstw rolnych, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami wyniósł 18,7% (w kraju 24,2%). W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw zmniejszyła się o 66,9% (w Polsce o 60,2%).

Na 1 gospodarstwo rolne zajmujące się uprawą ziemniaków przypadało 0,43 ha powierzchni tej uprawy (w kraju 0,86 ha).

Mapa 6. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

Map 6. Share of area under potatoes in total sown area in 2020



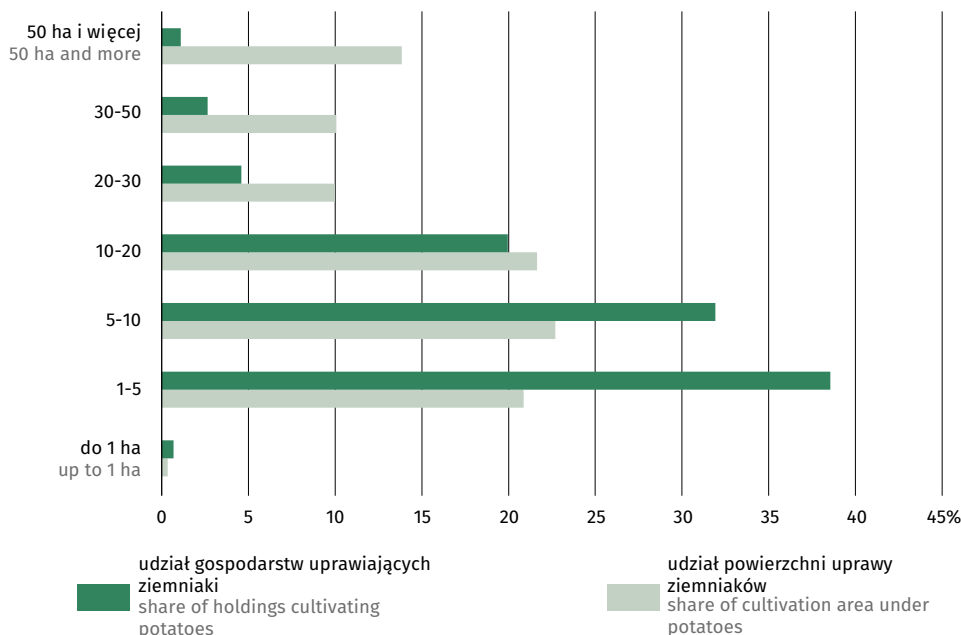
Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni uprawy ziemniaków, liczbie gospodarstw rolnych je uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się ich uprawą.

Największą powierzchnię uprawy ziemniaków odnotowano w powiatach: łukowskim (1,6 tys. ha, z udziałem 13,3% w wojewódzkiej powierzchni ziemniaków), lubelskim (1,4 tys. ha, z udziałem 11,8%) i białskim (1,2 tys. ha, z udziałem 9,9%). Natomiast najmniejszą powierzchnię ziemniaki zajmowały w Zamościu (0,03 tys. ha, z udziałem 0,2%), Chełmie (0,04 tys. ha, z udziałem 0,3%) i Białej Podlaskiej (0,1 tys. ha, z udziałem 0,9%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających ziemniaki znajdowało się w powiatach: biłgorajskim (2,6 tys., z udziałem 9,6% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą ziemniaków), lubelskim (2,5 tys., z udziałem 9,2%) oraz zamojskim (2,0 tys., z udziałem 7,3%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Zamościu (0,09 tys., z udziałem 0,3%), w Chełmie (0,1 tys., z udziałem 0,4%) oraz w Białej Podlaskiem (0,2 tys., z udziałem 0,6%).

Wykres 13. Udział powierzchni uprawy ziemniaków oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę ziemniaków według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 13. Share of the cultivation area of potatoes and agricultural holdings cultivating potatoes by area groups of agricultural land in 2020



3.6. Buraki cukrowe

3.6. Sugar beet

W 2020 r. buraki cukrowe zasiano na powierzchni 35,7 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost o 6,0% (w Polsce o 19,1%).

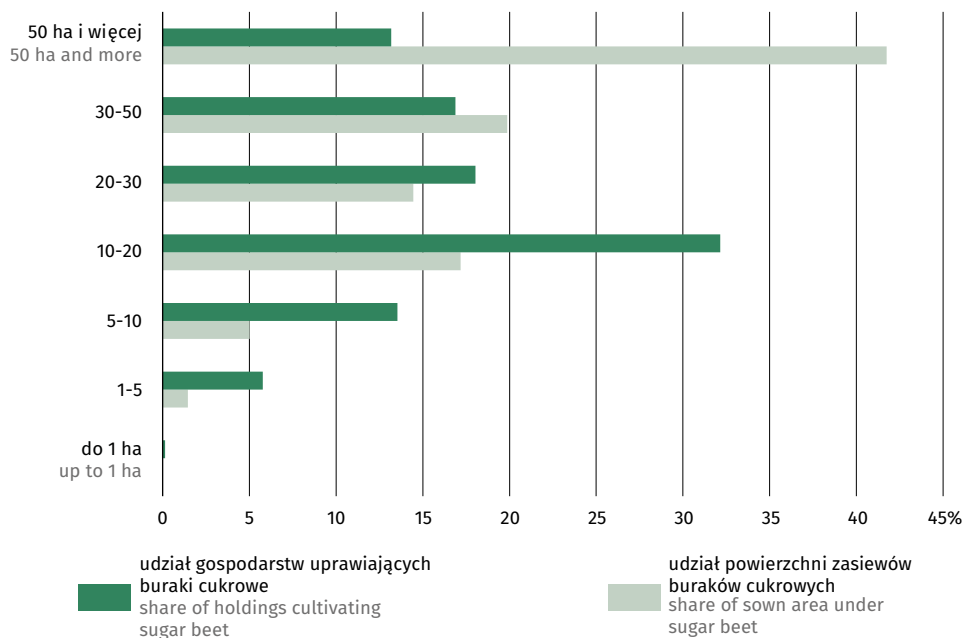
Liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę buraków cukrowych wyniosła 6,6 tys. i tym samym ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami wyniósł 4,5% (w kraju 2,7%). W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw zmniejszyła się o 39,6% (w Polsce o 40,6%).

Średnia powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła 5,40 ha (w Polsce 8,23 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów buraków cukrowych, liczbie gospodarstw rolnych je uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się ich uprawą.

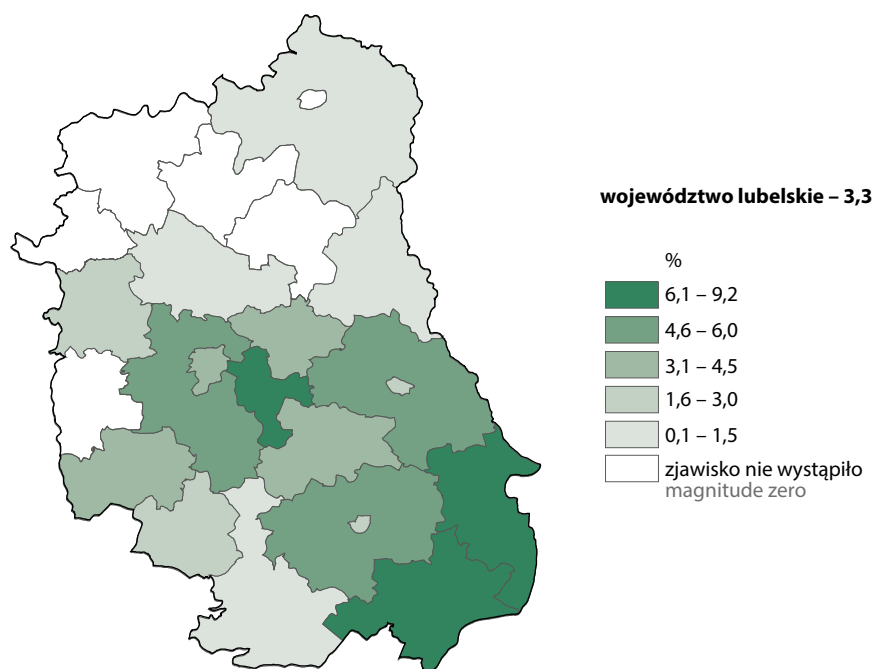
Wykres 14. Udział powierzchni uprawy buraków cukrowych oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę buraków cukrowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 14. Share of the cultivation area of sugar beet and agricultural holdings cultivating sugar beet by area groups of agricultural land in 2020



Mapa 7. Udział powierzchni uprawy buraków cukrowych w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

Map 7. Share of area under sugar beet in total sown area in 2020



Największą powierzchnię zasiewów buraków cukrowych odnotowano w powiatach: hrubieszowskim (7,2 tys. ha, z udziałem 20,3% w wojewódzkiej powierzchni uprawy buraków cukrowych), lubelskim (5,6 tys. ha, z udziałem 15,6%) oraz tomaszowskim i zamojskim (po 5,1 tys. ha, z udziałem po 14,2%). Natomiast najmniejszą powierzchnię buraki cukrowe zajmowały w powiecie łukowskim i parczewskim (1 ha, z udziałem 0,003%) oraz w Białej Podlaskiej (3 ha, z udziałem 0,009%).

Najwięcej gospodarstw rolnych posiadających zasiewy buraków cukrowych znajdowało się w powiatach: lubelskim (1,2 tys., z udziałem 18,0% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą buraków cukrowych), hrubieszowskim (1,2 tys., z udziałem 17,8%) oraz zamojskim (1,0 tys., z udziałem 14,5%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w powiatach: ryckim, łukowskim oraz radzyńskim (z udziałem po 0,02%).

3.7. Rzepak i rzepik

3.7. Rape and turnip rape

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2020 r. wyniosła 128,4 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 191,2% (w Polsce o 3,6%).

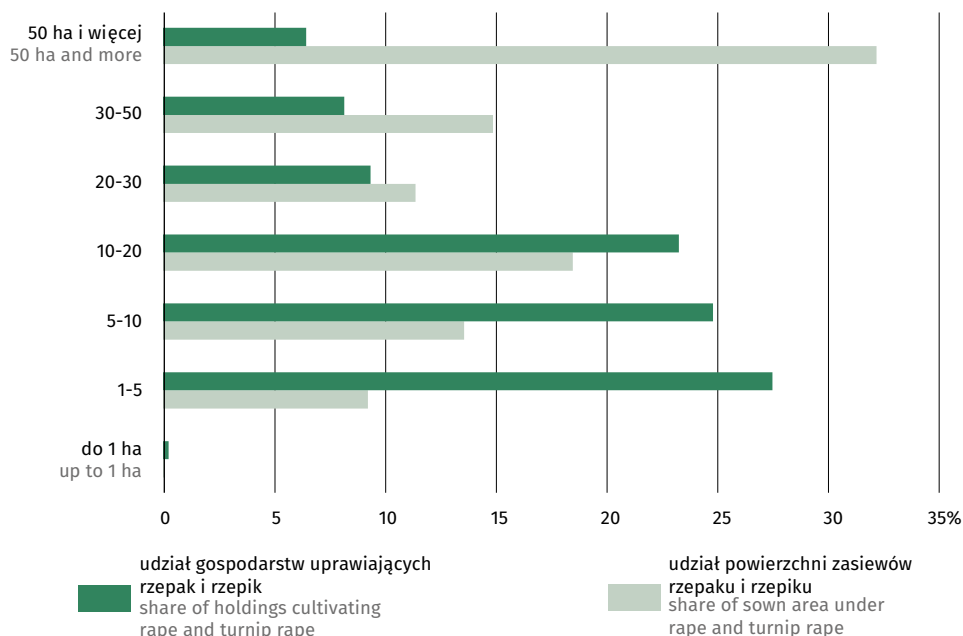
Uprawą rzepaku i rzepiku zajmowało się 25,4 tys. gospodarstw rolnych, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych zajmujących się uprawami wyniósł 17,3%. W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw wzrosła o 177,8% (w Polsce o 19,9%).

Na 1 gospodarstwo rolne zajmujące się uprawą rzepaku i rzepiku przypadało 5,06 ha powierzchni tej uprawy (w kraju 9,67 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku, liczbie gospodarstw rolnych go uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się jego uprawą.

Wykres 15. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 15. Share of the cultivation area of rape and turnip rape and agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area groups of agricultural land in 2020

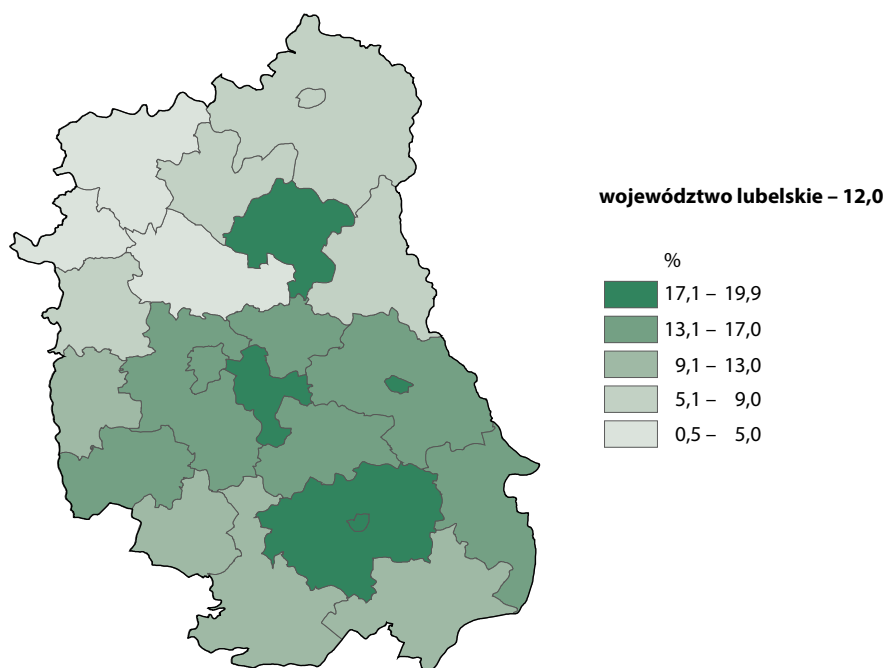


Największą powierzchnią zasiewów rzepaku i rzepiku charakteryzował się powiat lubelski (16,7 tys. ha, z udziałem 13,0% w wojewódzkiej powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku), zamojski (15,4 tys. ha, z udziałem 12,0%) i hrubieszowski (13,4 tys. ha, z udziałem 10,4%). Natomiast najmniejszy udział w powierzchni zasiewów rzepaku i rzepiku miał powiat rycki (0,1 tys. ha, z udziałem 0,1%), Biała Podlaska (0,7 tys. ha, z udziałem 0,5%) i powiat łukowski (1,2 tys. ha, z udziałem 1,0%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających rzepak i rzepik znajdowało się w powiatach: lubelskim (3,7 tys., z udziałem 14,7% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw posiadających zasiewy rzepaku i rzepiku), zamojskim (3,2 tys., z udziałem 12,5%) oraz hrubieszowskim (2,1 tys., z udziałem 8,2%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w powiecie ryckim (0,03 tys., z udziałem 0,1%), w Białej Podlaskiej (0,1 tys., z udziałem 0,4%) oraz w powiecie włodawskim (0,2 tys., z udziałem 0,8%).

Mapa 8. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

Map 8. Share of area under rape and turnip rape in total sown area in 2020



3.8. Kukurydza na zielonkę

3.8. Maize for green forage

W 2020 r. kukurydzy na zielonkę zasiano na powierzchni 30,8 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost o 42,1% (w Polsce o 74,4%). Udział tej uprawy w ogólnej powierzchni zasiewów upraw na zielonkę wyniósł 61,6% (w kraju 57,7%).

Liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na zielonkę wyniosła 8,9 tys. i tym samym ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających grunty pod uprawami na zielonkę wyniósł 53,8% (w kraju 64,0%). W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw zmniejszyła się o 8,5% (w Polsce wzrosła o 17,3%).

Średnia powierzchnia uprawy kukurydzy na zielonkę w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się jej uprawą wyniosła 3,46 ha (w Polsce 4,88 ha).

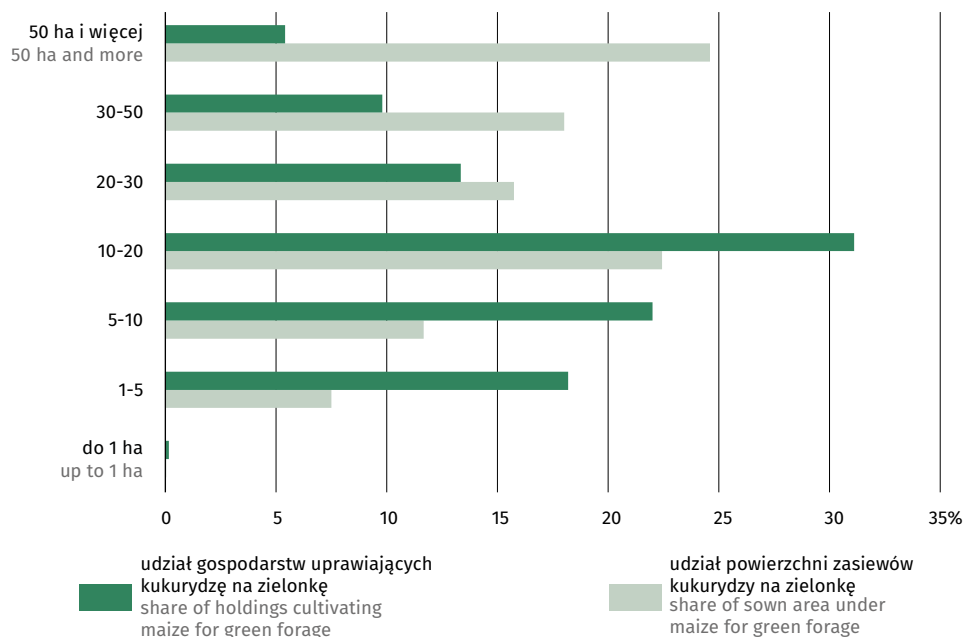
Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów kukurydzy na zielonkę, liczbie gospodarstw rolnych ją uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się jej uprawą.

Największą powierzchnię zasiewów kukurydzy na zielonkę odnotowano w powiatach: łukowskim (8,0 tys. ha, z udziałem 26,1% w wojewódzkiej powierzchni uprawy kukurydzy na zielonkę), białskim (3,3 tys. ha, z udziałem 10,6%) i ryckim (2,8 tys. ha, z udziałem 9,0%). Natomiast najmniejszą powierzchnię kukurydza na zielonkę zajmowała w Chełmie (0,04 tys. ha, z udziałem 0,1%), w powiecie opolskim (0,04 tys. ha, z udziałem 0,1%) oraz w Zamościu (0,5 tys. ha, z udziałem 0,2%).

Najwięcej gospodarstw rolnych posiadających zasiewy kukurydzy na zielonkę znajdowało się w powiatach: łukowskim (2,0 tys., z udziałem 22,8% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą kukurydzy na zielonkę), ryckim (0,9 tys., z udziałem 9,9%) oraz białskim (0,7 tys., z udziałem 8,3%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Chełmie (0,02 tys., z udziałem 0,2%), w Zamościu (0,02 tys., z udziałem 0,3%) i w powiecie opolskim (0,03 tys., z udziałem 0,3%).

Wykres 16. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 16. Share of the cultivation area of rape and turnip rape and agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area groups of agricultural land in 2020



3.9. Okopowe pastewne

3.9. Fodder root crops

Powierzchnia uprawy roślin okopowych pastewnych w 2020 r. wyniosła 0,5 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 71,3% (w Polsce o 94,4%).

Uprawą okopowych pastewnych zajmowało się 1,2 tys. gospodarstw rolnych, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych zajmujących się uprawami wyniósł 0,8% (w kraju 0,9%). W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw zmniejszyła się o 83,3% (w Polsce o 82,6%).

Na 1 gospodarstwo rolne zajmujące się uprawą okopowych pastewnych przypadało 0,41 ha powierzchni tej uprawy (w kraju 0,32 ha).

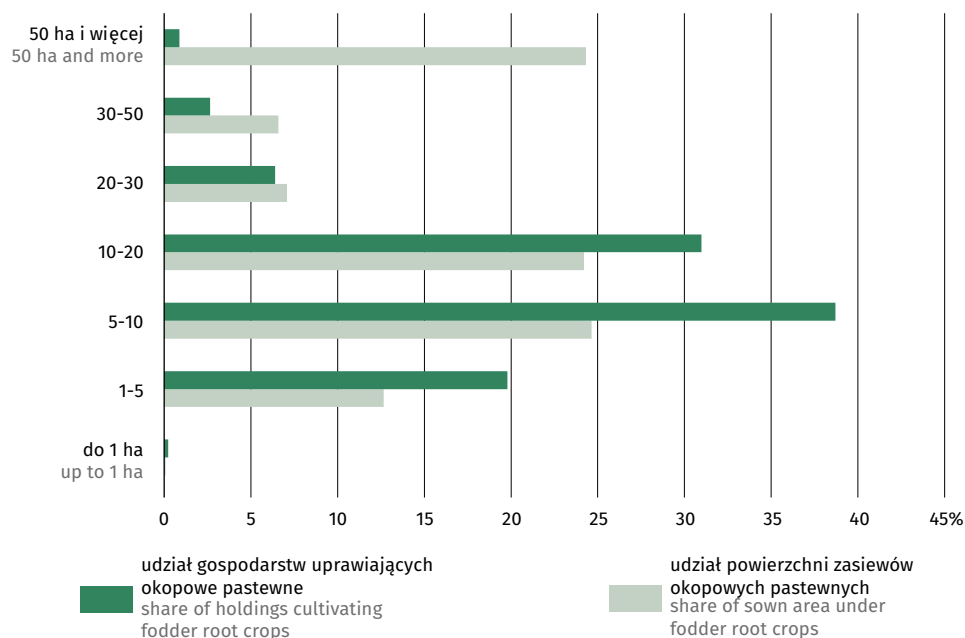
Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni uprawy roślin okopowych pastewnych, liczbie gospodarstw rolnych je uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się ich uprawą.

Największą powierzchnią zasiewów roślin okopowych pastewnych charakteryzował się powiat zamojski (z udziałem 28,8% w wojewódzkiej powierzchni uprawy roślin okopowych pastewnych), lubelski (z udziałem 15,0%) i hrubieszowski (z udziałem 12,4%). Natomiast najmniejszy udział w powierzchni zasiewów roślin okopowych pastewnych miał powiat łukowski (z udziałem 0,2%), Biała Podlaska (z udziałem 0,3%) i Lublin (z udziałem 0,5%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających okopowe pastewne znajdowało się w powiatach: zamojskim (z udziałem 20,3% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw posiadających rośliny okopowe pastewne), lubelskim (13,6%) oraz hrubieszowskim (9,3%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Białej Podlaskiej (z udziałem 0,1%), w powiecie łukowskim (z udziałem 0,2%) oraz w Chełmie (z udziałem 0,6%).

Wykres 17. Udział powierzchni uprawy okopowych pastewnych oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę okopowych pastewnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 17. Share of the cultivation area of fodder root crops and agricultural holdings cultivating fodder root crops by area groups of agricultural land in 2020



3.10. Strączkowe pastewne na zielonkę

3.10. Forage pulses for green forage

W 2020 r. roślin strączkowych na zielonkę zasiano na powierzchni 2,5 tys. ha. Udział ich w ogólnej powierzchni zasiewów upraw na zielonkę wyniósł 5,0% (w kraju 2,7%).

Liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę roślin strączkowych pastewnych na zielonkę wyniosła 1,4 tys. i tym samym ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających grunty pod uprawami na zielonkę wyniósł 8,5% (w kraju 5,2%). W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw zmniejszyła się o 8,1% (w Polsce wzrosła o 13,6%).

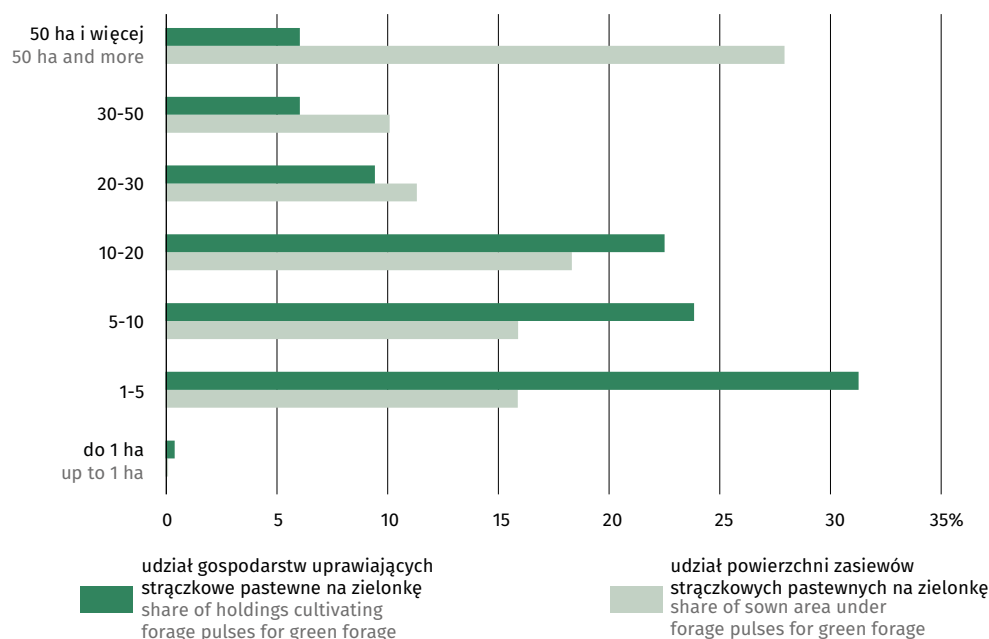
Średnia powierzchnia uprawy roślin strączkowych pastewnych na zielonkę w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła 1,79 ha (w Polsce 2,80 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów roślin strączkowych na zielonkę, liczbie gospodarstw rolnych je uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się ich uprawą.

Największą powierzchnię zasiewów roślin strączkowych pastewnych na zielonkę odnotowano w powiatach: białskim (z udziałem 23,0% w wojewódzkiej powierzchni uprawy roślin strączkowych pastewnych na zielonkę), włodawskim (z udziałem 10,7%) i chełmskim (z udziałem 7,4%). Natomiast najmniejszą powierzchnię rośliny strączkowe pastewne na zielonkę zajmowały w powiecie świdnickim (z udziałem 1,2%) i hrubieszowskim (z udziałem 1,2%) oraz w Białej Podlaskiej (z udziałem 1,5%).

Wykres 18. Udział powierzchni uprawy strączkowych pastewnych na zielonkę oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych pastewnych na zielonkę według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 18. Share of the cultivation area of forage pulses for green forage and agricultural holdings cultivating forage pulses for green forage by area groups of agricultural land in 2020



Podobnie najwięcej gospodarstw rolnych posiadających zasiewy roślin strączkowych pastewnych na zielonkę znajdowało się w powiecie białskim (z udziałem 11,0% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą roślin strączkowych pastewnych na zielonkę), a następnie biłgorajskim (z udziałem 8,5%) oraz lubartowskim (z udziałem 8,1%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Zamościu i Chełmie (z udziałem po 0,4%) oraz w powiecie świdnickim (z udziałem 1,1%).

3.11. Motylkowe pastewne na zielonkę

3.11. Fodder legumes for green forage

Powierzchnia uprawy roślin motylkowych pastewnych na zielonkę w 2020 r. wyniosła 8,3 tys. ha, a jej udział w ogólnej powierzchni zasiewów upraw na zielonkę wyniósł 16,6% (w Polsce 18,9%).

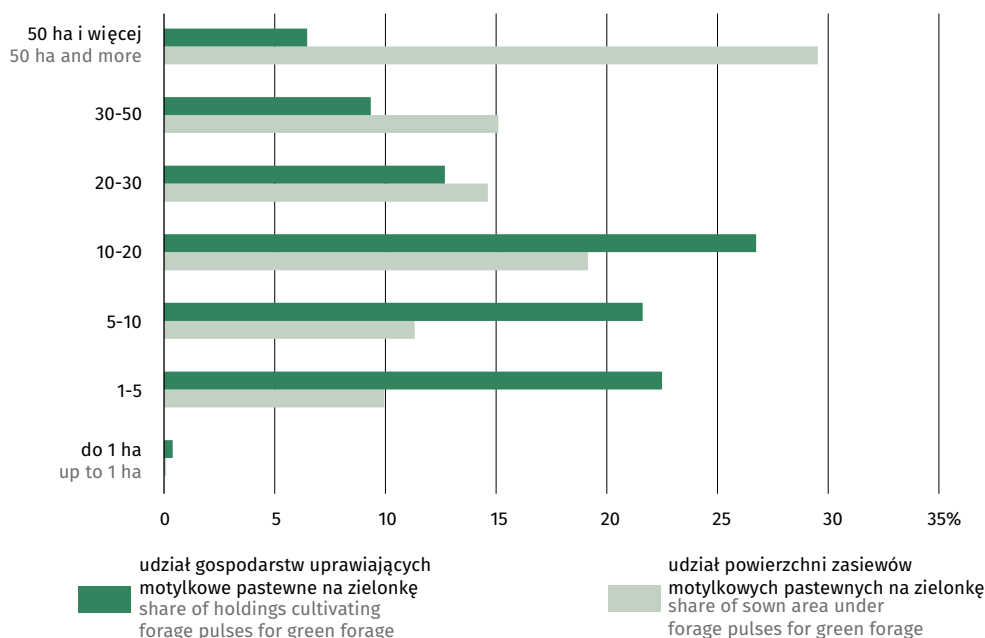
Uprawą roślin pastewnych motylkowych na zielonkę zajmowało się 4,0 tys. gospodarstw rolnych, a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych zajmujących się uprawami na zielonkę wyniósł 24,1% (w kraju 21,1%). W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw zmniejszyła się o 52,8% (w Polsce o 38,4%).

Na 1 gospodarstwo rolne zajmujące się uprawą motylkowych pastewnych na zielonkę przypadało 5,06 ha powierzchni tej uprawy (w kraju 9,67 ha).

Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni uprawy roślin motylkowych pastewnych na zielonkę, liczbie gospodarstw rolnych je uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się ich uprawą.

Wykres 19. Udział powierzchni uprawy motylkowych pastewnych na zielonkę oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę motylkowych pastewnych na zielonkę według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 19. Share of the cultivation area of forage legumes for green forage and agricultural holdings cultivating forage legumes for green forage by area groups of agricultural land in 2020



Największą powierzchnią zasiewów roślin motylkowych pastewnych na zielonkę charakteryzował się powiat lubelski (1,2 tys. ha, z udziałem 14,0% w wojewódzkiej powierzchni uprawy roślin motylkowych pastewnych na zielonkę), włodawski (z udziałem 12,4%) i chełmski (z udziałem 11,7%). Natomiast najmniejszy udział w powierzchni zasiewów roślin motylkowych pastewnych na zielonkę miał powiat opolski (0,04 tys. ha, z udziałem 0,5%), Biała Podlaska (0,06 tys. ha, z udziałem 0,8%) i Chełm (0,09 tys. ha, z udziałem 1,1%).

Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających rośliny motylkowe pastewne na zielonkę znajdowało się w powiatach: lubelskim (z udziałem 15,8% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw posiadających zasiewy roślin motylkowych na zielonkę), chełmskim (z udziałem 9,9%) oraz zamojskim (z udziałem 8,7%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Białej Podlaskiej i w powiecie opolskim (z udziałem po 0,8%) oraz w Zamościu (z udziałem 0,9%).

3.12. Trawy polowe na zielonkę

3.12. Field grasses for green forage

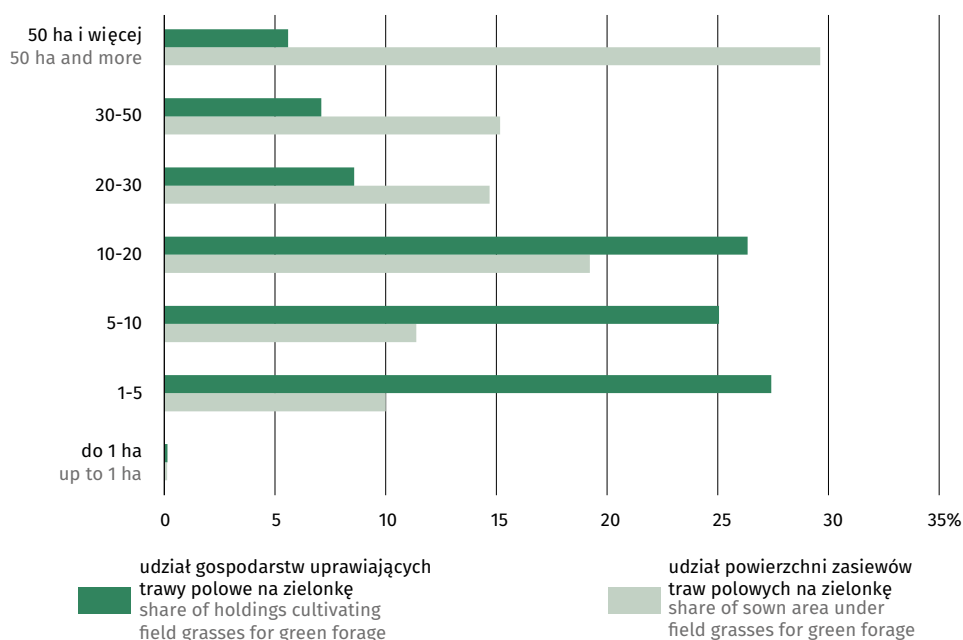
W 2020 r. trawy polowe na zielonkę zasiano na powierzchni 4,8 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się ona o 2,7% (w Polsce wzrost o 46,7%). Udział tej uprawy w ogólnej powierzchni zasiewów upraw na zielonkę wyniósł 9,7% (w kraju 15,5%).

Liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę traw polowych na zielonkę wyniosła 2,6 tys. i tym samym ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających grunty pod uprawami na zielonkę wyniósł 15,4% (w kraju 20,7%). W stosunku do 2010 r. liczba tych gospodarstw zmniejszyła się o 50,5% (w Polsce o 7,1%).

Średnia powierzchnia uprawy traw polowych na zielonkę w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się tą uprawą wyniosła 1,89 ha (w Polsce 4,05 ha).

Wykres 20. Udział powierzchni uprawy traw polowych na zielonkę oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawę traw polowych na zielonkę według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 20. Share of the cultivation area of field grasses for green forage and of agricultural holdings cultivating field grasses for green forage by area groups of agricultural land in 2020



Wyniki PSR 2020 pokazują znaczne zróżnicowanie między powiatami w powierzchni zasiewów traw polowych na zielonkę, liczbie gospodarstw rolnych je uprawiających oraz w średniej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego zajmującego się ich uprawą.

Największą powierzchnię zasiewów traw polowych na zielonkę odnotowano w powiatach: białskim (z udziałem 23,0% w wojewódzkiej powierzchni uprawy roślin strączkowych pastewnych na zielonkę), włodawskim (z udziałem 10,7%) i chełmskim (z udziałem 7,4%). Natomiast najmniejszą powierzchnię rośliny strączkowe pastewne na zielonkę zajmowały w powiecie świdnickim (z udziałem 1,2%) i hrubieszowskim (z udziałem 1,2%) oraz w Białej Podlaskiej (z udziałem 1,5%).

Najwięcej gospodarstw rolnych posiadających zasiewy traw polowych na zielonkę znajdowało się w powiatach: lubelskim (z udziałem 13,7% w wojewódzkiej liczbie gospodarstw zajmujących się uprawą traw polowych na zielonkę), janowskim (z udziałem 8,5%) oraz białskim (z udziałem 8,2%). Najmniej takich gospodarstw rolnych było w Chełmie (z udziałem 0,5%), w Zamościu (z udziałem 0,6%) i w Białej Podlaskiej (z udziałem 1,0%).

Rozdział 4

Chapter 4

Zwierzęta gospodarskie

Livestock

W 2020 r. odnotowano 61,8 tys. gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie, tj. o 44,8% mniej niż w 2010 r. Stanowiły one 38,3% ogółu gospodarstw rolnych (w Polsce odsetek ten wynosił 36,9%), mniej niż w 2010 r., kiedy odsetek ten wynosił 59,5%. Gospodarstwa funkcjonujące w województwie lubelskim stanowiły 10,6% gospodarstw w kraju (spadek udziału o 1,5 p.proc. w porównaniu do 2010 r.).

Pogłowie poszczególnych gatunków zwierząt w czerwcu 2020 r. wynosiło:

- bydła — 362,3 tys. szt. (w 2010 r. — 387,0 tys. szt.);
 - w tym krów — 135,1 tys. szt. (w 2010 r. — 186,0 tys. szt.);
- świń — 489,3 tys. szt. (w 2010 r. — 997,0 tys. szt.);
 - w tym loch — 33,8 tys. szt. (w 2010 r. — 94,9 tys. szt.);
- owiec — 17,4 tys. szt. (w 2010 r. — 17,1 tys. szt.);
- koni — 15,0 tys. szt. (w 2010 r. — 29,2 tys. szt.);
- kóz — 3,6 tys. szt. (w 2010 r. — 11,4 tys. szt.);
- drobiu ogółem — 10594,4 tys. szt. (w 2010 r. — 8934,3 tys. szt.);
- królików ogółem (utrzymywanych na mięso) — 49,6 tys. szt.;
- zwierząt futerkowych pozostałych (łącznie z królikami na futra) — 92,0 tys. szt.

Ponadto zarejestrowano 85,2 tys. pni pszczelich.

W porównaniu z informacjami uzyskanymi z PSR w 2010 r., spadła populacja następujących gatunków zwierząt gospodarskich: świń — o 50,9%, w tym loch na chów — o 64,4%, kóz — o 68,0%, koni — o 48,5%, bydła — o 6,4%, w tym krów — o 27,4%. Wzrost pogłowia, w ciągu minionych 10 lat dotyczył: drobiu ogółem — o 18,6% (w tym brojlerów kurzych o 60,8%, indyków o 318,7%) oraz owiec o 2,0%.

Udział wojewódzkiego **pogłowia** poszczególnych gatunków zwierząt w kraju, w czerwcu 2020 r. wynosił:

- bydła — 5,7% (w 2010 — 6,7%);
 - w tym krów — 5,5% (w 2010 — 7,0%);
- świń — 4,4% (w 2010 — 6,5%);
 - w tym loch — 4,2% (w 2010 — 6,7%);
- owiec — 5,8% (w 2010 — 6,5%);

- koni – 9,6% (w 2010 – 11,4%);
- kóz – 6,7% (w 2010 – 10,6%);
- drobiu ogółem – 4,7% (w 2010 – 5,1%);
- królików ogółem (utrzymywanych na mięso) – 6,8%;
- zwierząt futerkowych pozostałych (łącznie z królikami na futra) – 2,1%.

Wśród pni pszczelich odsetek ten wynosił 13,1%.

Zdecydowana większość zwierząt gospodarskich znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych, które posiadały: 97,8% ogółu pogłównia bydła, 95,1% pogłównia świń, 98,6% drobiu ogółem, 94,2% pogłównia owiec oraz 95,3% pogłównia koni. Dla kraju te udziały wyglądały odpowiednio: 95,0% ogółu pogłównia bydła, 86,5% pogłównia świń, 87,9% drobiu ogółem, 93,8% pogłównia owiec oraz 95,2% pogłównia koni.

W **strukturze pogłównia bydła** ogółem, w porównaniu z 2010 r., wzrósł odsetek cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 0,4 p. proc.) i młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 33,7 p. proc.), natomiast zmniejszył się odsetek bydła powyżej 2 lat o 25,9 p. proc. (w tym krów mlecznych o 34,1 p. proc.). Notowana w 2020 r. struktura stada bydła wskazuje na stopniowy wzrost znaczenia chowu bydła w kierunku produkcji żywca wołowego. Potwierdzeniem tego jest również wzrost (o 87,2 p. proc.) pogłównia krów pozostałych.

W stadzie świń, w porównaniu z 2010 r., odnotowano spadek udziału grupy prosiąt (o 63,3 p. proc.), loch na chów (o 64,4 p. proc.) i warchlaków (o 50,2 p. proc.), natomiast wzrósł udział loszek jeszcze nigdy nie krytych (o 11,7 p. proc.).

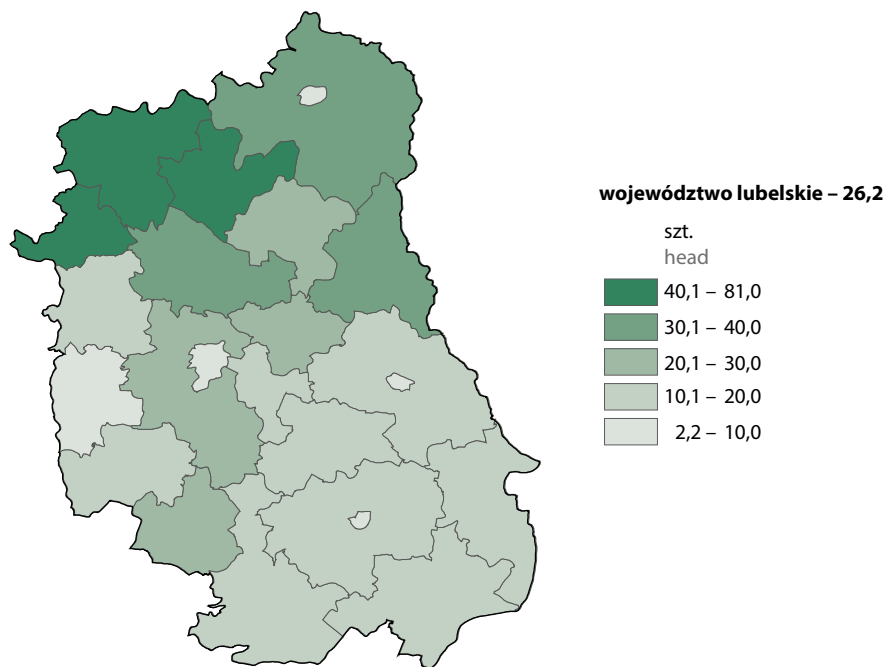
Tablica 4. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych/gruntów ornych^a
Table 4 Number of livestock per 100 ha of agricultural land/arable land^a

Lata Years	Bydło Cattle	Owce Sheep	Konie Horses	Kozy Goats	Świnie Pigs	
	w sztukach na 100 ha użytków rolnych in heads per 100 ha of agricultural land					w sztukach na 100 ha gruntów ornych in heads per 100 ha of arable land
2010	28,0	1,2	2,1	0,8	72,1	95,8
2020	26,2	1,3	1,1	0,3	35,4	45,2

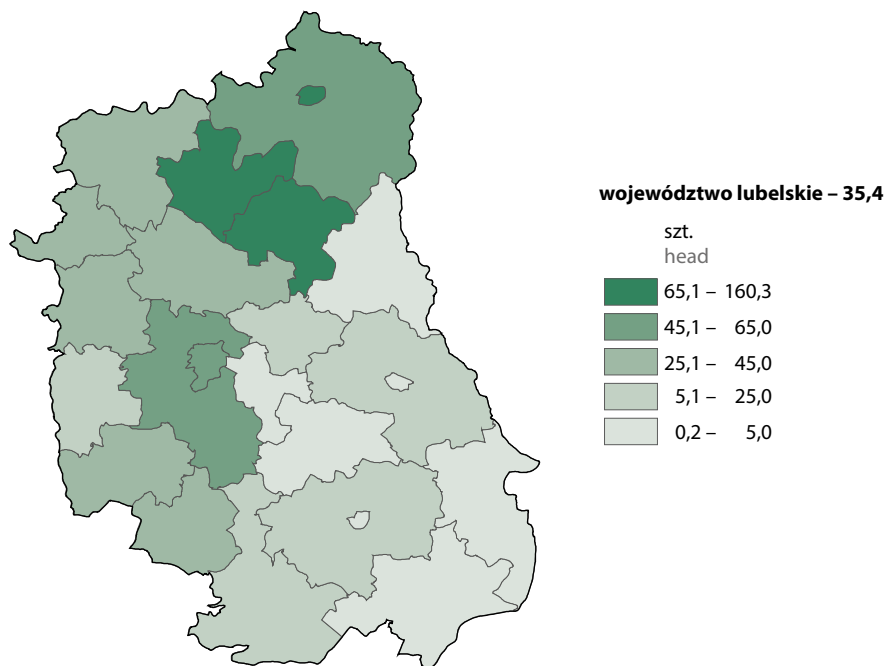
a Obejmują powierzchnię zasiewów i gruntów ugorowanych.

a Include sown area and fallow land.

Mapa 9. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.
 Map 9. Number of cattle per 100 ha of agricultural land in 2020



Mapa 10. Obsada świń na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.
 Map 10. Number of pigs per 100 ha of agricultural land in 2020



Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła 26,2 szt. (w Polsce 42,2 szt.) i była mniejsza o 1,8 szt. (o 6,5%) od notowanej w 2010 r. (w Polsce odnotowano wzrost o 9,3%, czyli o 3,6 szt.). Obsada świń na 100 ha gruntów ornych wynosiła 95,8 szt. (w Polsce 100,0 szt.), wykazując tym samym spadek w stosunku do 2010 r. o 50,6 szt. (o 52,8%) – w Polsce również odnotowano spadek o 29,2%, czyli o 41,2 szt..

Średnio w województwie **na 1 gospodarstwo rolne** utrzymujące poszczególne gatunki zwierząt przypadało:

- bydła – 15,1 szt. (w 2010 r. – 6,5 szt.);
- świń – 87,6 szt. (w 2010 r. – 17,5 szt.);
- koni – 3,7 szt. (w 2010 r. – 2,2 szt.);
- kóz – 6,1 szt. (w 2010 r. – 4,4 szt.);
- owiec – 39,2 szt. (w 2010 r. – 30,2 szt.);
- drobiu ogółem – 240,1 szt. (w 2010 r. – 103,5 szt.).

Gospodarstwa rolne o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha, utrzymywały na stanie większość wojewódzkiej populacji zwierząt gospodarskich poszczególnych gatunków.

Najwyższy udział pogłównia w omawianej populacji odnotowano w przypadku:

- bydła (17,4%) – w gospodarstwach o powierzchni 10–15 ha UR;
- świń (23,1%) – w gospodarstwach o powierzchni 30–50 ha UR;
- drobiu ogółem (12,3%) – w gospodarstwach o powierzchni 50–100 ha UR;
- owiec (19,5%) – w gospodarstwach o powierzchni 20–30 ha UR;
- koni, kóz oraz pni pszczelich (odpowiednio 28,0%, 22,8%, 23,6%) – w gospodarstwach należących do grupy obszarowej 5–10 ha UR;
- zwierząt futerkowych, pozostałych łącznie z królikami na futra (26,4%) – w gospodarstwach posiadających 3–5 ha UR.

Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach na 1 gospodarstwo rolne według grup obszarowych użytków rolnych kształtowała się następująco:

- do 5 ha:
 - bydło – 4,3 szt.;
 - świnie – 5,8 szt.;
 - owce – 0,2 szt.;
 - konie – 0,2 szt.;
 - kozy – 0,04 szt.;
 - drób ogółem – 125,6 szt.
- 5 – 10 ha:
 - bydło – 1,4 szt.;
 - świnie – 1,1 szt.;
 - owce – 0,06 szt.;

- konie — 0,1 szt.;
- kozy — 0,02 szt.;
- drób ogółem — 31,0 szt.
- 10 ha i więcej:
 - bydło — 10,2 szt.;
 - świnie — 13,8 szt.;
 - owce — 0,5 szt.;
 - konie — 0,4 szt.;
 - kozy — 0,1 szt.;
 - drób ogółem — 299,2 szt.

W 2020 r. pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, świnie, owce, kozy, drób ogółem oraz króliki) **w przeliczeniowych sztukach dużych** (SD) wynosiło 509,4 tys. szt. Udział wojewódzkiego pogłowa zwierząt w kraju wyniósł 5,1%.

Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha UR wynosiła 36,8 SD (w kraju 67,0 SD). Na 1 gospodarstwo rolne przypadało 3,2 SD (w kraju 7,6 SD), a na 1 gospodarstwo prowadzące chów zwierząt gospodarskich — 8,2 SD (w kraju 17,2 SD).

4.1. Bydło

4.1. Cattle

Chów i hodowlę bydła prowadziło 24,0 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. — 60,0 tys.), w tym gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha UR stanowiły 99,3%. Udział gospodarstw posiadających bydło w wielkości krajowej wyniósł 8,8% (w 2010 — 11,7%).

W skali województwa ponad jedna czwarta (26,4%) gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą posiadała bydło. Z kolei w kraju była to blisko połowa gospodarstw (47,1%). Wśród gospodarstw posiadających zwierzęta gospodarskie najwyższy odsetek gospodarstw posiadających bydło — 70,0% odnotowano w grupie obszarowej 20–30 ha UR, zaś najniższy był w gospodarstwach 1–2 ha UR i wynosił 8,3%. Podobne grupy gospodarstw zajęły w kraju te same miejsca mając odpowiednio udziały — 79,4% i 12,4%.

W województwie lubelskim największy udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych miały gospodarstwa rolne o powierzchni 5–10 ha UR, 10–15 ha UR oraz 30–50 ha UR, mając odpowiednio udziały: 21,1%, 13,9% i 11,0%.

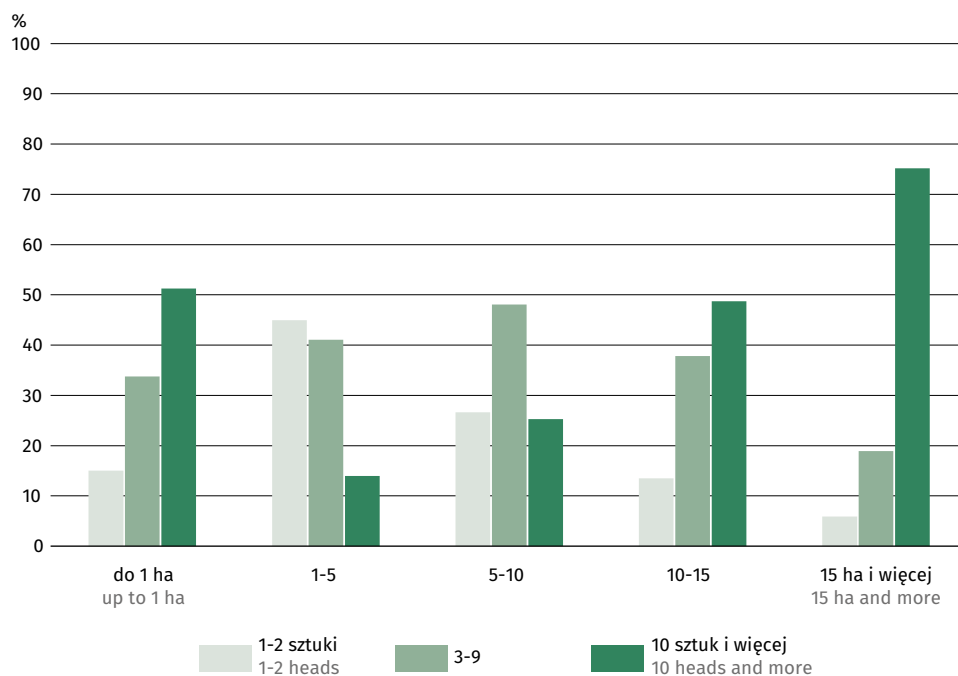
Przeciętnie w województwie lubelskim, wśród gospodarstw utrzymujących bydło:

- 20,2% posiadało 1–2 szt.;
- 35,9% posiadało 3–9 szt.;
- 43,9% posiadało 10 szt. i więcej.

Wśród gospodarstw najmniejszych, tj. o powierzchni UR do 1 ha włącznie, 51,3% posiadało 10 szt. bydła i więcej. Wśród gospodarstw o powierzchni UR powyżej 1 ha, największy odsetek w grupie obszarowej 1–5 ha UR stanowiły gospodarstwa utrzymujące 1–2 szt. bydła — 45,0%, w grupie obszarowej 5–10 ha UR najczęściej było gospodarstw z 3–9 szt. bydła — 48,1%, w grupie obszarowej 10–15 ha najczęściej było gospodarstw z 10 szt. bydła i więcej — 64,0%, a w grupie obszarowej 15 ha UR i więcej największy odsetek stanowiły gospodarstwa utrzymujące 10 szt. bydła i więcej — 75,2%.

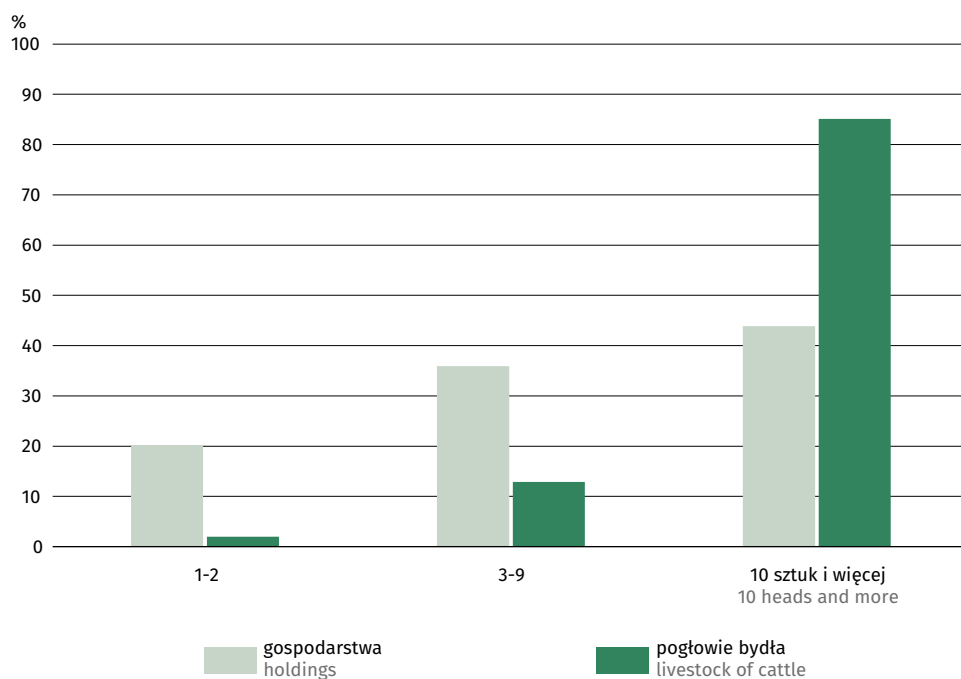
Wykres 21. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 21. Structure of agricultural holdings by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020



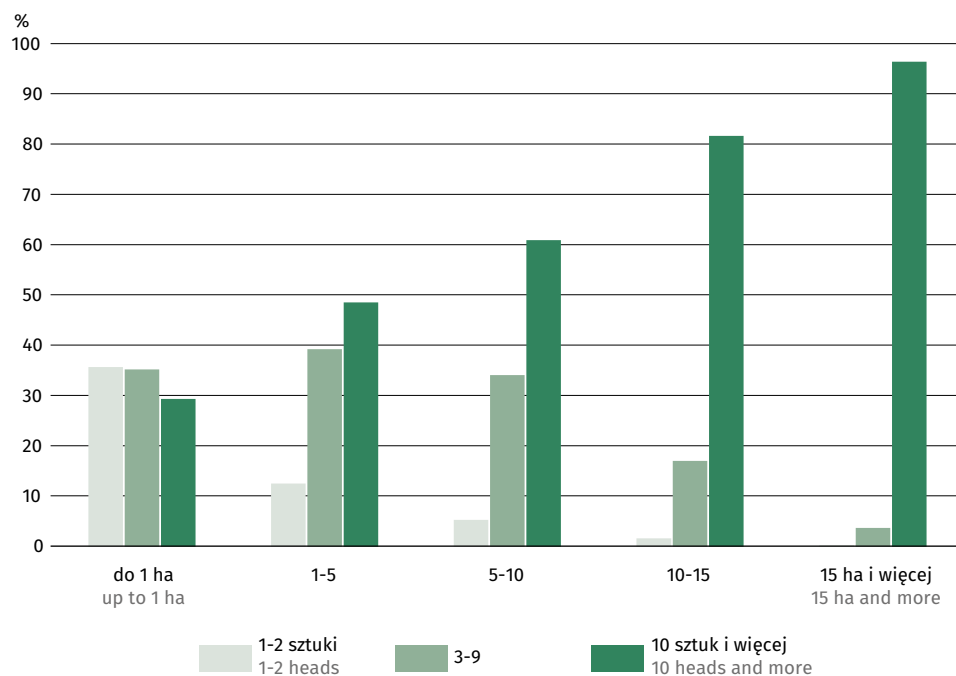
Wykres 22. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia bydła według skali chowu bydła w 2020 r.

Chart 22. Structure of agricultural holdings and cattle stock by the cattle breeding scale in 2020



Wykres 23. Struktura pogłowia bydła według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 23. Structure of the cattle stock by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020



Wyniki spisu ponadto wykazały, że 2,0% wojewódzkiego pogłowia bydła znajdowało się w gospodarstwach posiadających 1–2 szt. bydła, 12,9% — w gospodarstwach posiadających 3–9 szt., a 85,2% — w gospodarstwach utrzymujących 10 szt. bydła i więcej. W kraju te odsetki wynosiły kolejno: 1,0%, 6,8% i 92,2%.

Odsetek pogłowia bydła utrzymywanego w gospodarstwach o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających tylko 1–2 szt. bydła, był najwyższy w gospodarstwach o powierzchni 5–15 ha UR (58,9%), drugimi w kolejności były gospodarstwa rolne 1–5 ha UR (31,9%), następnie o powierzchni 10 ha UR (8,8%) oraz do 1 ha UR włącznie (0,4%).

W gospodarstwach rolnych z bydłem niezależnie od powierzchni UR dominowało pogłowie bydła, które znajdowało się w gospodarstwach o największej skali chowu tych zwierząt, tj. utrzymujących 10 szt. i więcej. Odsetek pogłowia bydła, które znajdowało się w gospodarstwach o tej skali chowu, kształtował się na poziomie 82,3% w gospodarstwach najmniejszych obszarowo (tj. do 1 ha UR włącznie), 48,4% i 71,7% odpowiednio w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR i 5–15 ha UR, a w gospodarstwach o powierzchni 15 ha UR i więcej wynosił 96,0%.

Obsada bydła na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 26 szt. (w 2010 – 28 szt.). Tym samym była to niższa obsada niż średnia krajowa, która wyniosła 42 szt. (w 2010 r. – 39 szt.). Na 1 gospodarstwo rolne utrzymujące bydło przypadało 15 szt. bydła (w 2010 r. – 7 szt.), tj. mniej niż średnio w kraju (w 2020 r. – 23 szt.; w 2010 r. – 11 szt.).

W 2020 r. chowem i hodowlą krów zajmowało się 17,5 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 54,1 tys.). Przeciętnie w województwie lubelskim, wśród gospodarstw utrzymujących krowy:

- 46,4% posiadało 1–2 szt.;
- 28,7% posiadało 3–9 szt.;
- 24,9% posiadało 10 szt. i więcej.

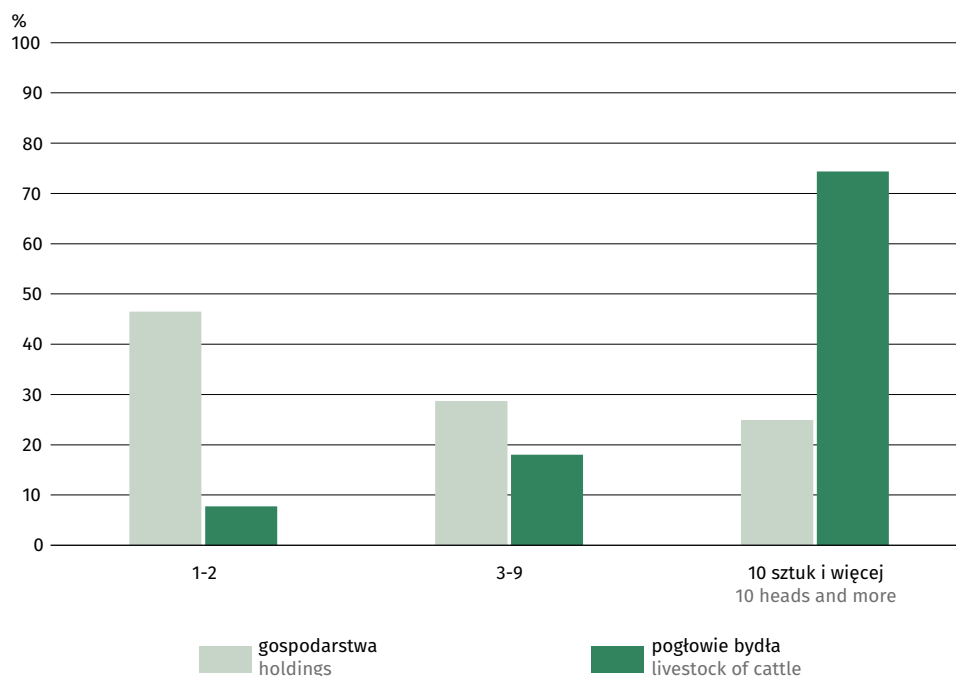
Wśród gospodarstw rolnych najmniejszych, tj. o powierzchni użytków rolnych do 1 ha włącznie, 42,2% posiadało 1–2 krowy. Wśród gospodarstw o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha, największy odsetek gospodarstw utrzymujących 1–2 krowy odnotowano w grupie obszarowej 5–15 ha UR (62,5%). W grupie obszarowej 15 ha UR i więcej największy odsetek stanowiły gospodarstwa utrzymujące 10 krów i więcej – 51,3%.

Wyniki spisu wykazały, że 7,7% wojewódzkiego pogłowia krów znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających 1–2 krowy, 18,0% – w gospodarstwach posiadających 3–9 krów, a 74,3% – w gospodarstwach utrzymujących 10 krów i więcej. W kraju odsetki te wynosiły kolejno: 3,6%, 11,4% oraz 85,0%.

Odsetek pogłowia krów utrzymywanych w gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających tylko 1–2 krowy oraz powyżej 1 ha UR, wynosił od 21,5% w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR, przez 42,0% i 21,3% – o powierzchni 5–10 ha i 10–15 ha do 15,2% – o powierzchni 15 ha UR i więcej.

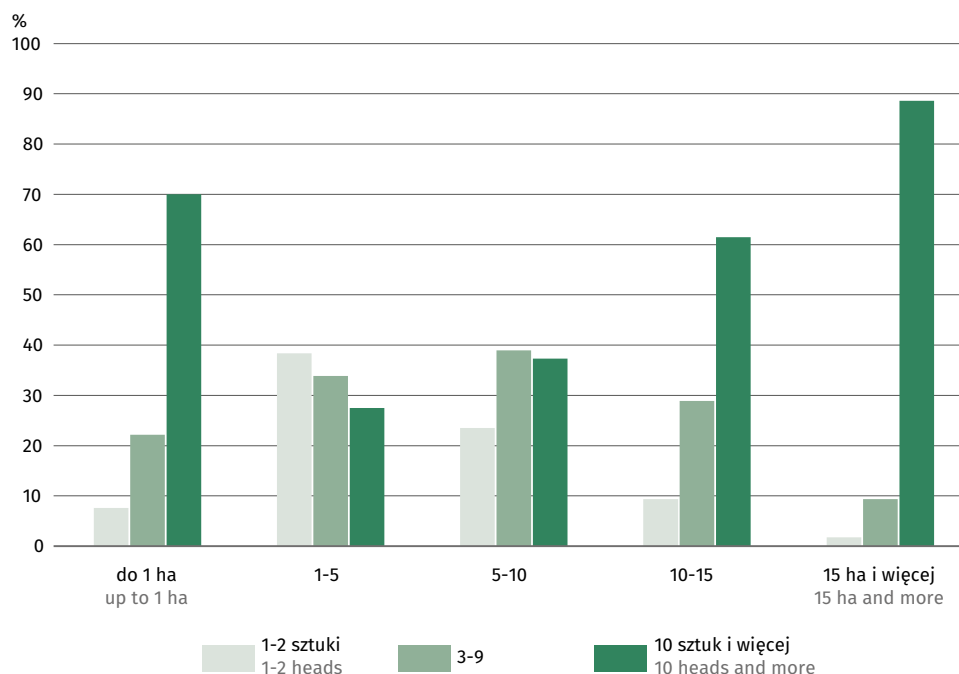
Wykres 24. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia krów według skali chowu krów w 2020 r.

Chart 24. Structure of the number of agricultural holdings and the cow stock by the cow breeding scale in 2020



Wykres 25. Struktura pogłowia krów według skali chowu krów i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 25. Structure of the cow stock by the cow breeding scale and groups of agricultural land area in 2020



W gospodarstwach rolnych o największej skali chowu krów, tj. utrzymujących 10 szt. i więcej oraz powierzchni powyżej 1 ha UR odsetek pogłowia krów sukcesywnie zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni UR, tj. z 1,6% w gospodarstwach o powierzchni 1–5 ha UR, 6,9% i 14,5% w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR oraz 10–15 ha UR do 77,0% w gospodarstwach o powierzchni 15 ha UR i więcej.

Obsada krów na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 10 szt. (w 2010 r. – 14 szt.). Podobnie jak w przypadku bydła, obsada krów była również niższa niż średnia krajowa (w 2020 r. – 17 szt.; w 2010 r. – 18 szt.). Na 1 gospodarstwo rolne posiadające bydło przypadało 6 szt. (w 2010 r. – 3 szt.), z kolei w kraju było to 9 szt. (w 2010 r. – 5 szt.). Na 1 gospodarstwo utrzymujące krowy przypadało ich 8 szt. (w 2010 r. – 3 szt.), w kraju było to 13 szt. (w 2010 r. – 6 szt.)

4.2. Świnie

4.2. Pigs

W czerwcu 2020 r. chowem i hodowlą świń zajmowało się 5,6 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 56,9 tys.), w tym gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha UR stanowiły 99,2%. Gospodarstwa posiadające świnie stanowiły 6,6% ogółu tych gospodarstw w kraju (w 2010 – 14,6%). Gospodarstwa indywidualne stanowiły 99,8% liczby gospodarstw rolnych utrzymujących ten gatunek (w Polsce – 99,7%).

W 2020 r. 9,0% gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie, prowadziło produkcję świń, w kraju odsetek ten wynosił 14,6%. Najwyższy odsetek gospodarstw posiadających świnie odnotowano w grupie obszarowej 10–15 ha UR i 15 ha UR i więcej (odpowiednio 15,3% i 14,1% ogółu

gospodarstw posiadających świnie w danej grupie obszarowej). Chów świń był najmniej popularny wśród najmniejszych gospodarstw utrzymujących te zwierzęta, gdzie omawiany odsetek wynosił w grupie 1–5 ha UR – 3,3%, oraz w grupie do 1 ha UR łącznie – 5,6%.

Przeciętnie w województwie lubelskim, wśród gospodarstw utrzymujących świnie:

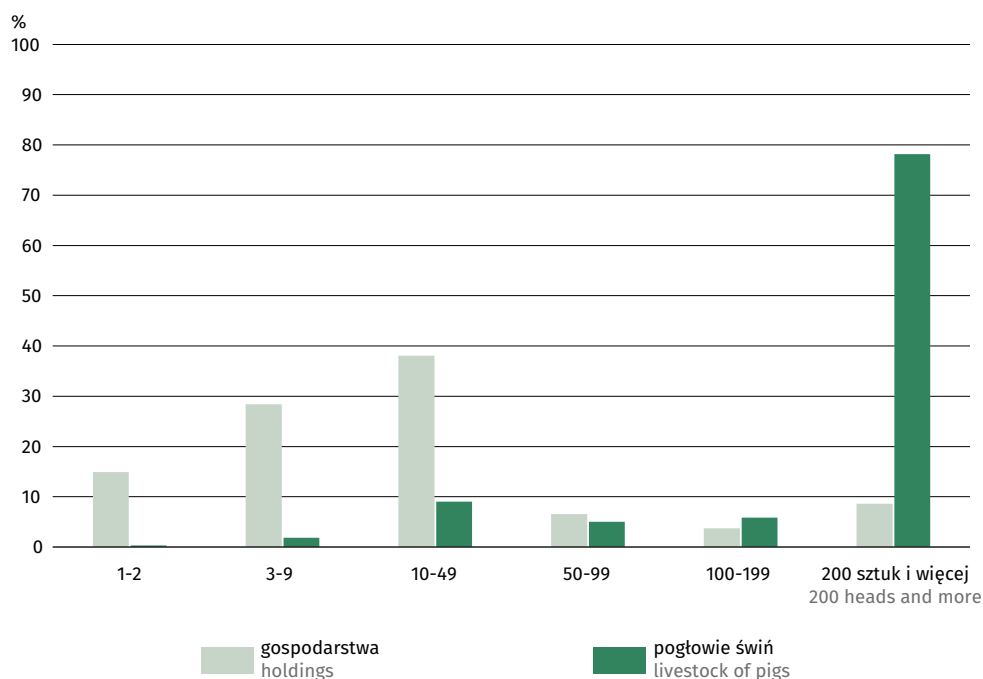
- 14,9% posiadało 1–2 szt.;
- 28,4% posiadało 3–9 szt.;
- 38,0% posiadało 10–49 szt.;
- 6,5% posiadało 50–99 szt.;
- 3,7% posiadało 100–199 szt.;
- 8,6% posiadało 200 szt. i więcej.

Wśród gospodarstw rolnych utrzymujących świnie największy udział gospodarstw (34,3%) odnotowano w grupie obszarowej 5–10 ha UR. W gospodarstwach tych utrzymywano 9,6% wojewódzkiego pogłowia świń.

W grupie gospodarstw rolnych najmniejszych, tj. o powierzchni do 1 ha UR łącznie, 41,3% posiadało 10–49 szt. świń. Wśród gospodarstw o powierzchni UR powyżej 1 ha, w grupie obszarowej 1–2 ha UR, 2–3 ha UR oraz 3–5 ha największy odsetek stanowiły gospodarstwa utrzymujące 3–9 szt. świń – odpowiednio 37,2%, 39,2% i 40,4%. W gospodarstwach rolnych o powierzchni 5–30 ha UR największy odsetek stanowiły gospodarstwa o skali chowu 10–49 szt. świń (41,9%). W gospodarstwach o powierzchni 30–50 ha UR, 50–100 ha UR i 100 ha UR i więcej dominowała skala chowu 200 szt. i więcej (odpowiednio: 37,7%, 54,1% oraz 75,0% gospodarstw posiadających świnie w tych grupach obszarowych).

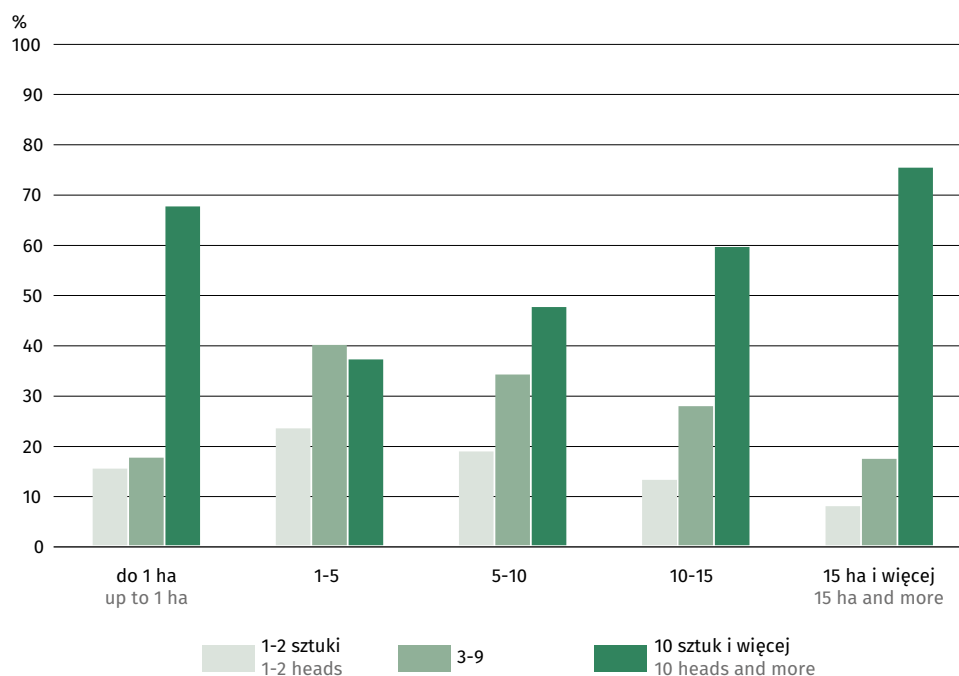
Wykres 26. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia świń według skali chowu świń w 2020 r.

Chart 26. Structure of agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020



Wykres 27. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 27. Structure of agricultural holdings by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020



Wśród gospodarstw rolnych utrzymujących świnie największy udział gospodarstw (34,3%) odnotowano w grupie obszarowej 5–10 ha UR. W gospodarstwach tych utrzymywano 9,6% wojewódzkiego pogłowia świń.

W grupie gospodarstw rolnych najmniejszych, tj. o powierzchni do 1 ha UR włącznie, 41,3% posiadało 10–49 szt. świń. Wśród gospodarstw o powierzchni UR powyżej 1 ha, w grupie obszarowej 1–2 ha UR, 2–3 ha UR oraz 3–5 ha największy odsetek stanowiły gospodarstwa utrzymujące 3–9 szt. świń — odpowiednio 37,2%, 39,2% i 40,4%. W gospodarstwach rolnych o powierzchni 5–30 ha UR największy odsetek stanowiły gospodarstwa o skali chowu 10–49 szt. świń (41,9%). W gospodarstwach o powierzchni 30–50 ha UR, 50–100 ha UR i 100 ha UR i więcej dominowała skala chowu 200 szt. i więcej (odpowiednio: 37,7%, 54,1% oraz 75,0% gospodarstw posiadających świnie w tych grupach obszarowych).

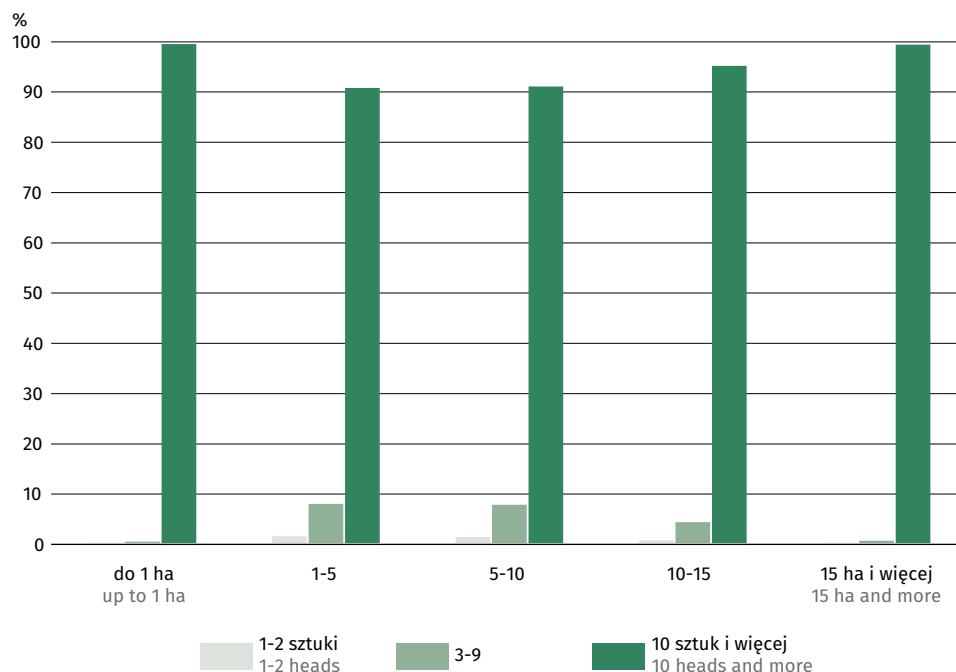
W 2020 r. 96,6% ogólnego stanu świń znajdowało się w gospodarstwach rolnych o powierzchni powyżej 1 ha UR. W kraju odsetek ten wynosił 97,3%.

Wyniki spisu wykazały, że 0,3% wojewódzkiego pogłowia świń znajdowało się w gospodarstwach posiadających 1–2 szt. W gospodarstwach posiadających 3–9 szt. świń — 1,8%, w gospodarstwach z 10–49 szt. świń — 9,0%, w gospodarstwach utrzymujących 50–99 szt. świń — 5,0%, w gospodarstwach posiadających 100–199 szt. świń — 5,8%, a najwięcej pogłowia świń — 78,2% znajdowało się w gospodarstwach utrzymujących 200 szt. i więcej. W kraju odsetki te wynosiły kolejno: 0,1%, 0,7%, 7,6%, 6,5%, 7,6% oraz 77,4%.

Udział pogłowia świń, utrzymywanego w gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających tylko 1–2 świnię w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych, był niewielki. Najwyższy był w gospodarstwach o wielkości 1–2 ha UR, wyniósł 2,4%, po czym spadł do wartości 1,2% w gospodarstwach 2–3 ha UR, wzrósł do poziomu 1,3% w gospodarstwach 3–5 ha UR, po czym stopniowo spadał do wartości poniżej 0,03% w gospodarstwach o powierzchni 20 ha UR i więcej. W gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej wyniósł 0,002%.

Wykres 28. Struktura pogłowia świń według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

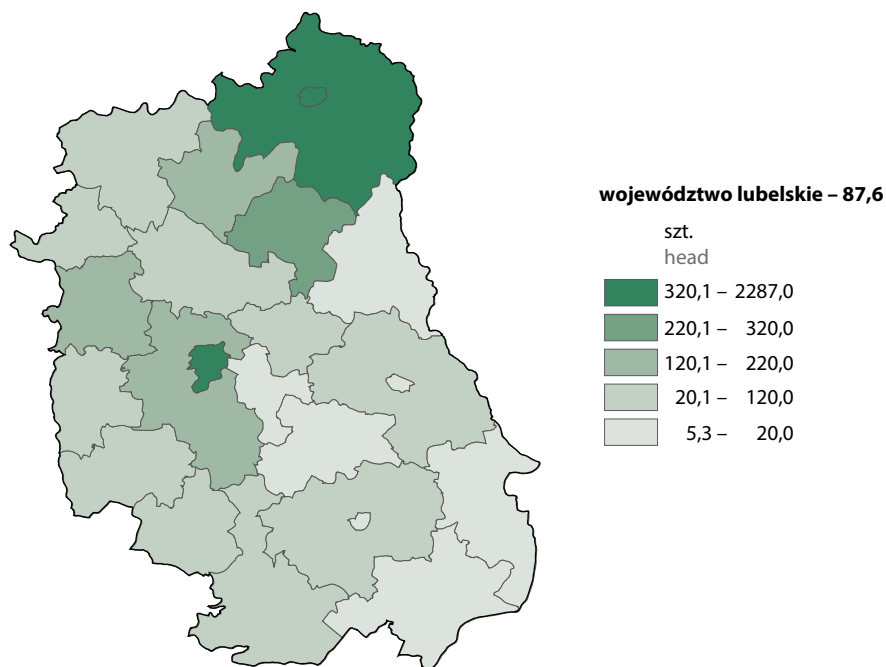
Chart 28. Structure of the pig stock by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020



Odsetek pogłowia świń w grupie gospodarstw utrzymujących 200 szt. i więcej, w poszczególnych grupach obszarowych UR kształtował się następująco: 92,0% w gospodarstwach do 1 ha UR włącznie, 19,4% w gospodarstwach o wielkości 1–2 ha UR, w kolejnych grupach obszarowych 2–20 ha UR wystąpił wzrost odsetka świń powyżej 40%. Odsetek pogłowia świń przekroczył 70% w gospodarstwach o wielkości 20–30 ha UR, i stopniowo zwiększał się osiągając 99,0% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej.

Mapa 11. Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę świń w 2020 r.

Map 11. Number of pigs per 1 agricultural holding breeding/rearing pigs in 2020



Obsada świń na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 35 szt. (w 2010 r. – 72 szt.) Tym samym były to niższe wskaźniki niż w kraju (w 2020 r. – 75 szt.; w 2010 – 103 szt.). Na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów i hodowlę świń przypadało 88 szt. tego gatunku (w 2010 r. – 18 szt.), w kraju te wskaźniki dla 2020 r. wynosiły 131 szt., a dla 2010 – 39 szt.

Chowem loch zajmowało się 3,8 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 30,2 tys.), tj. 68,1% gospodarstw utrzymujących świnię (w 2010 r. – 53,1%). Był to niższy odsetek gospodarstw posiadających lochy, w ogólnej liczbie gospodarstw prowadzących hodowlę świń, niż w kraju (w 2020 r. – 76,4%; w 2010 – 64,4%). Udział województwa pod względem liczby gospodarstw rolnych posiadających lochy zmniejszył się o 6,3 p.proc. i wynosił 5,8% w 2020 r. (w 2010 r. – 12,1%).

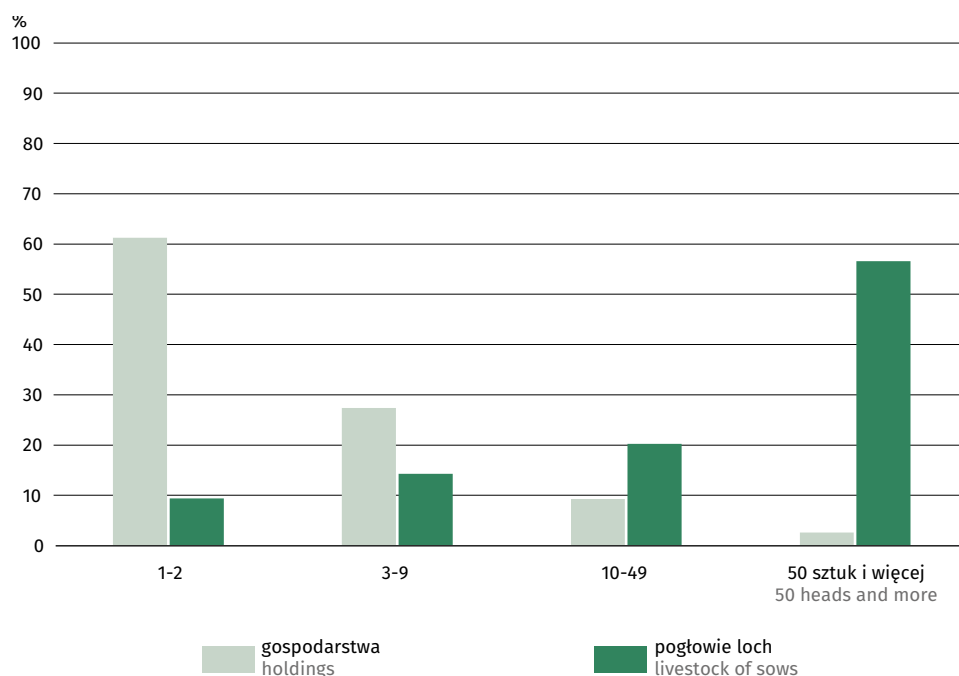
Przeciętnie w województwie lubelskim, wśród gospodarstw utrzymujących lochy:

- 61,1% posiadało 1-2 szt.;
- 27,3% posiadało 3-9 szt.;
- 9,1% posiadało 10-49 szt.;
- 2,5% posiadało 50 szt. i więcej.

Największy odsetek gospodarstw rolnych utrzymujących lochy (34,7%) znajdował się w grupie obszarowej 5-10 ha UR. W gospodarstwach tych utrzymywano 11,1% wojewódzkiego pogłowia loch.

Wykres 29. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia loch według skali chowu loch w 2020 r.

Chart 29. Structure of agricultural holdings and the sow stock by the sow breeding scale in 2020



Wyniki spisu wykazały, że 9,3% wojewódzkiego pogłowia loch znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających 1–2 lochy, 14,1% pozostawało w posiadaniu gospodarstw z 3–9 lochami, 20,1% – w gospodarstwach posiadających 10–49 loch, a 56,5% – w gospodarstwach utrzymujących 50 loch i więcej. W kraju odsetki te wynosiły odpowiednio: 4,9%, 15,6%, 23,5% oraz 56,0%.

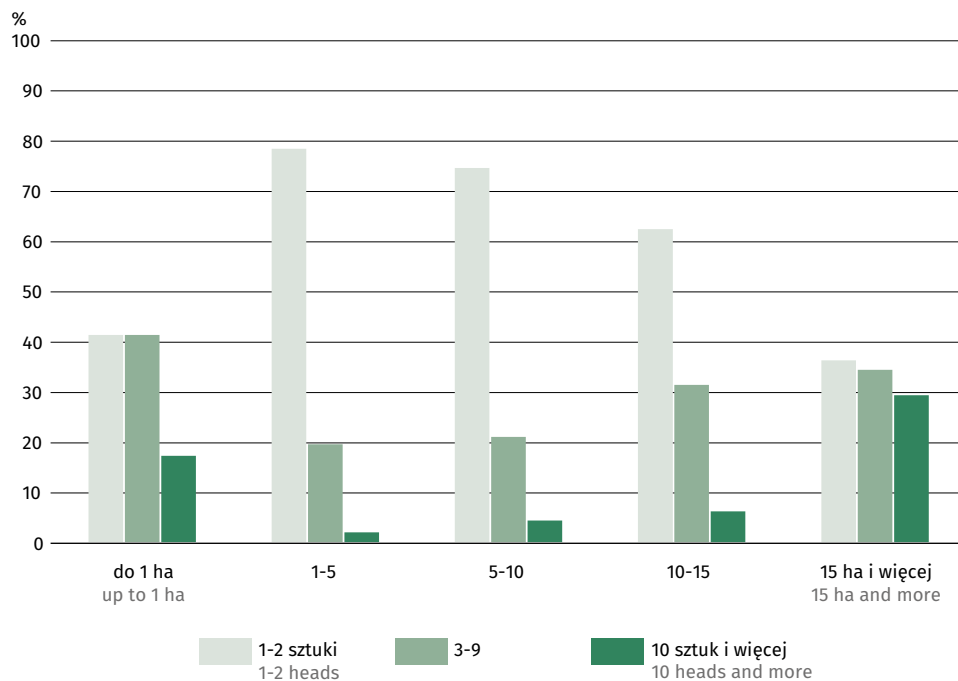
W grupie o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających 1–2 lochy na chów, odsetek pogłowia w poszczególnych grupach obszarowych UR wynosił: 0,4% w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR łącznie, 33,3% w gospodarstwach o powierzchni 1–2 ha UR, 46,7% pogłowia w gospodarstwach o wielkości 2–3 ha UR, 35,1% w gospodarstwach o wielkości 3–5 ha UR, 35,4% w gospodarstwach o wielkości 5–10 ha UR, po czym stopniowo zmniejszał się do wielkości 0,07% w grupie obszarowej 100 ha UR i więcej.

Odsetek pogłowia loch w grupie gospodarstw rolnych o największej skali chowu, tj. utrzymujących 50 szt. i więcej, w grupie obszarowej do 1 ha UR łącznie wynosił 97,2%, w grupach obszarowych 1–2 ha UR oraz 2–3 ha UR – po 0,0%. W gospodarstwach o powierzchni 3–5 ha UR – 35,1%. Spośród gospodarstw o powierzchni 3 ha UR i więcej, najniższy odsetek pogłowia loch znajdujących się w gospodarstwach utrzymujących 50 szt. i więcej, był w grupie 5–10 ha UR i wynosił 11,0%. W kolejnych grupach obszarowych wystąpił stopniowy wzrost odsetka pogłowia loch w tej skali chowu, spadając przy gospodarstwach 15–20 ha UR, ale następnie znów stopniowo rosnąc do 97,3% w gospodarstwach rolnych o powierzchni użytków rolnych 100 ha i więcej.

Obsada loch na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 2 szt. (w 2010 – 7 szt.). W kraju ten wskaźnik wynosił 5 szt. (w 2010 r. – 10 szt.). Na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów i hodowlę świń przypadało 6 loch (w 2010 r. – 2 lochy), a na 1 gospodarstwo rolne utrzymujące maciory przypadało ich 9 szt. (w 2010 r. – 3 szt.). Dla kraju wskaźniki te wynosiły kolejno 10 szt. (w 2010 r. – 4 szt.) i 13 szt. (w 2010 r. – 6 szt.).

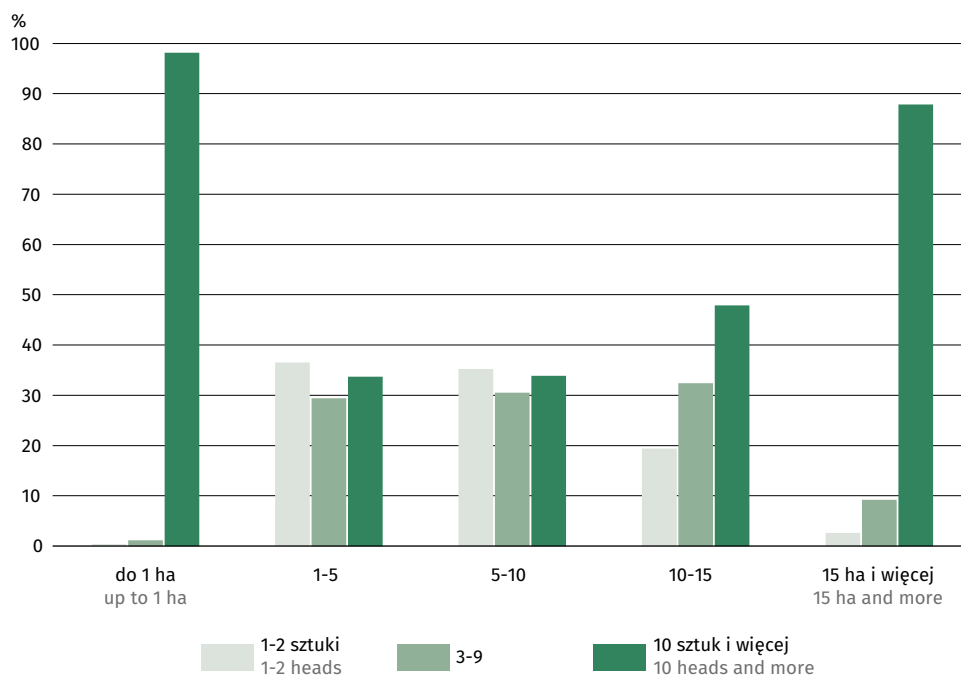
Wykres 30. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu loch i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 30. Structure of agricultural holdings by the sow breeding scale and area groups of agricultural land in 2020



Wykres 31. Struktura pogłowia loch według skali chowu loch i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 31. Structure of the sow stock by the sow breeding scale and area groups of agricultural land in 2020



4.3. Owce

4.3. Sheep

W 2020 r. chów i hodowlę owiec prowadziło 0,4 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 0,6 tys. gospodarstw), stanowiąc 5,8% gospodarstw posiadających owce w kraju (w 2010 r. – 5,0%). W ogólnej liczbie gospodarstw utrzymujących owce, gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha UR stanowiły 98,4% (w Polsce – 98,5%).

W skali województwa zaledwie 0,7% gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą posiadało owce. Dla kraju odsetek ten był wyższy i wynosił 1,7%. Analiza liczby gospodarstw rolnych utrzymujących owce w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających zwierzęta, w poszczególnych grupach obszarowych UR wykazała, że ich udział był najwyższy w największych gospodarstwach rolnych tj. o powierzchni 100 ha UR i więcej, gdzie wyniósł 4,5%, a najniższy (0,4%) w gospodarstwach o powierzchni 1–2 ha UR.

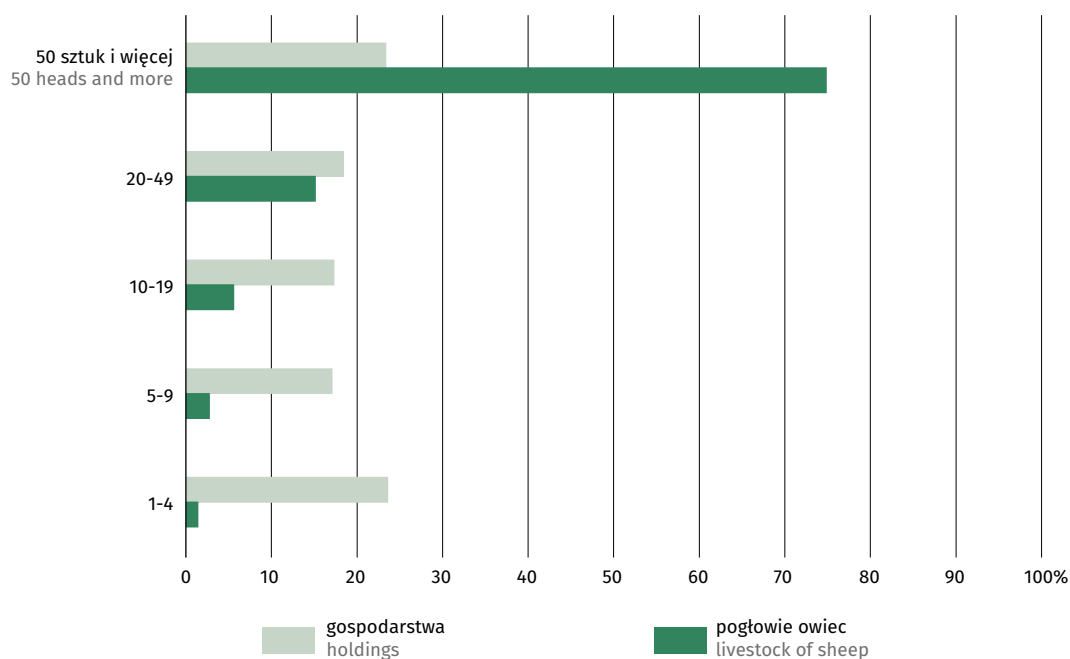
Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw utrzymujących owce:

- 23,7% posiadało 1–4 szt.;
- 17,1% posiadało 5–9 szt.;
- 59,2% posiadało 10 szt. i więcej.

Gospodarstwa rolne o najmniejszej skali chowu owiec (1–4 szt.) najczęściej zajmowały powierzchnię do 10 ha UR (73,3%). Natomiast gospodarstwa o największej skali chowu owiec (50 szt. i więcej) stanowiły 23,4% gospodarstw utrzymujących owce i 80,8% gospodarstw w tej grupie posiadało 10 ha UR i więcej.

Wykres 32. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia owiec według skali chowu owiec w 2020 r.

Chart 32. Structure of agricultural holdings and the sheep stock by the sheep breeding scale in 2020



Wyniki spisu wykazały, że 1,5% wojewódzkiego pogłównia owiec znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających tylko 1–4 szt., 23,6% pozostawało w posiadaniu gospodarstw rolnych z 5–49 owcami, 74,9% – w gospodarstwach posiadających 50 owiec i więcej. W Polsce te odsetki wyniosły odpowiednio: 2,8%, 26,6% oraz 70,6%.

Odsetek pogłównia owiec utrzymywanego w gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających tylko 1–4 szt. owiec, wyraźnie zmniejszał się wraz ze wzrostem powierzchni UR gospodarstw – z 4,6% w gospodarstwach o powierzchni UR 1–2 ha do 0,0% w gospodarstwach największych, tj. o powierzchni 100 ha UR i więcej. W gospodarstwach rolnych o największej skali chowu owiec, tj. utrzymujących 50 szt. i więcej, odsetek pogłównia owiec sukcesywnie zwiększał się wraz ze wzrostem areалу UR – z 0,0% w gospodarstwach najmniejszych obszarowo (do 1 ha UR włącznie) do 85,2% w gospodarstwach największych, o powierzchni 100 ha UR i więcej.

Obsada owiec na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 1 szt. (w 2010 –1 szt.), co było niższym wskaźnikiem niż w kraju (w 2020 r. – 2 szt.; w 2010 r. – 2 szt.). Na 1 gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę owiec przypadało ich blisko 39 szt. (w 2010 r. – 30 szt.), co było z kolei wyższym wskaźnikiem niż średnia krajowa wynosząca 31 szt. (w 2010 r. – 23 szt.).

4.4. Konie

4.4. Horses

W 2020 r. chów i hodowlę koni prowadziło 4,0 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 13,0 tys. gospodarstw). Udział tych gospodarstw w kraju wyniósł 11,4% (w 2010 – 13,4%). W ogólnej liczbie gospodarstw utrzymujących konie, gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha UR stanowiły 97,9% (w Polsce – 96,9%).

W skali województwa lubelskiego 6,5% gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą posiadało konie, co było zbliżonym odsetkiem do średniej krajowej (6,1%). Analiza liczby gospodarstw rolnych utrzymujących konie w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych posiadających zwierzęta, w poszczególnych grupach obszarowych UR wykazała, że ich udział był najwyższy w gospodarstwach największych o powierzchni 100 ha UR i więcej, gdzie wyniósł 7,2%, a najniższy (4,7%) w gospodarstwach o powierzchni 50–100 ha UR. Natomiast w innych grupach obszarowych ten odsetek nie spadł poniżej 5,9%.

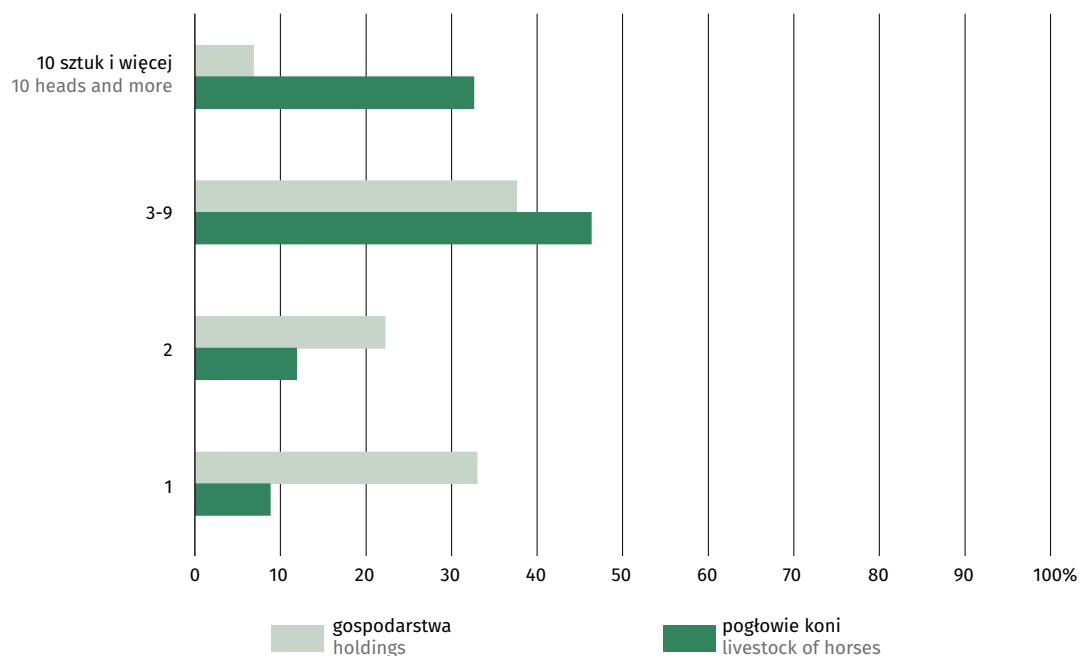
Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw utrzymujących konie:

- 33,1% posiadało 1 szt.;
- 22,3% posiadało 2 szt.;
- 37,7% posiadało 3–9 szt.;
- 6,9% posiadało 10 szt. i więcej.

Udział gospodarstw rolnych o najmniejszej skali chowu koni (1 szt.) malał wraz z rosnącą powierzchnią użytków rolnych gospodarstw. Osiągnął on najwyższą wartość w gospodarstwach do 1 ha UR włącznie (48,2%), po czym stopniowo malejąc do wartości 6,3% w gospodarstwach o powierzchni od 100 ha UR i więcej. Natomiast gospodarstwa o największej skali chowu koni (10 szt. i więcej) stanowiły 6,9% gospodarstw utrzymujących konie i prawie 63,7% gospodarstw w tej grupie posiadało 10 ha UR i więcej.

Wykres 33. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia koni według skali chowu koni w 2020 r.

Chart 33. Structure of agricultural holdings and the horses stock by the horses breeding scale in 2020



Wyniki spisu wykazały, że 8,9% wojewódzkiego pogłowia koni znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających tylko 1 szt., 12,0% pozostawało w posiadaniu gospodarstw rolnych z 2 końmi, 46,5% — w gospodarstwach posiadających 3–9 koni, a 32,7% w gospodarstwach utrzymujących 10 koni i więcej. W Polsce powyższe udziały wyniosły odpowiednio: 7,1%, 10,2%, 38,3% i 44,4%.

Odsetek pogłowia koni utrzymywanego w gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających tylko 1 szt. wyraźnie zmniejszał się wraz ze wzrostem powierzchni UR gospodarstw — z 18,7% w gospodarstwach o powierzchni UR do 1 ha UR włącznie do 0,2% w gospodarstwach największych, tj. o powierzchni 100 ha UR i więcej. W gospodarstwach rolnych o największej skali chowu koni, tj. utrzymujących 10 szt. i więcej, odsetek pogłowia koni sukcesywnie zwiększał się wraz ze wzrostem areалу UR — z 19,2% w gospodarstwach najmniejszych obszarowo (do 1 ha UR włącznie) do 93,5% w gospodarstwach największych o powierzchni 100 ha UR i więcej.

Obsada koni na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 1 szt. (w 2010 — 2 szt.), co było zbliżone do wskaźnika dla kraju, wynoszącym 1 szt. (w 2010 r. — 2 szt.). Na 1 gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę koni przypadło ich blisko 4 szt. (w 2010 r. — 2 szt.), co również było na zbliżonym poziomie jak w kraju — 4 szt. (w 2010 r. — 3 szt.).

4.5. Drób kurzy

4.5. Chicken poultry

W 2020 r. 70,3% gospodarstw rolnych prowadzących produkcję zwierzęcą posiadało **drób kurzy**, z kolei w kraju było to 61,9% gospodarstw. Wśród 43,5 tys. gospodarstw utrzymujących drób kurzy (w 2010 – 84,8 tys.), największy udział miały gospodarstwa posiadające do 15 ha UR (87,5%), a najmniejszy gospodarstwa największe o powierzchni 100 ha UR i więcej (0,1% gospodarstw). Gospodarstwa prowadzące chów i hodowlę drobiu kurzego stanowiły 12,1% tych gospodarstw w kraju (w 2010 – 12,7%).

Pogłowie drobiu kurzego wzrosło w stosunku do 2010 r. o 15,7% i wynosiło 8,7 mln szt., co było niższym wzrostem niż ten, jaki zanotowano w kraju (27,8%). W gospodarstwach o powierzchni do 15 ha UR znajdowało się 46,7% pogłowia, zaś w największych gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej 3,6%. Z kolei utrzymywanego drobiu kurzego w gospodarstwach o skali chowu 10000 szt. i więcej nastąpił wzrost pogłowia tych zwierząt w porównaniu do 2010 r. (o 9,2%, tj. do 85,7%).

Zdecydowaną większość gospodarstw utrzymujących drób kurzy stanowiły gospodarstwa rolne posiadające 1–499 szt. drobiu kurzego (99,4%). Blisko 3/4 tych gospodarstw posiadało powierzchnię do 10 ha UR (75,0%) i wraz z rosnącym stanem drobiu w gospodarstwie rosła wielkość powierzchni tych gospodarstw.

Według danych z PSR 2020, co 10 szt. drobiu kurzego znajdowała się w gospodarstwach rolnych posiadających 1–499 szt. (11,3%), 0,9% znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających 500–4999 szt. drobiu kurzego; 2,1% w gospodarstwach posiadających 5000–9999 szt., a najwięcej pogłowia drobiu kurzego znajdowało się w gospodarstwach posiadających 10000 szt. i więcej (85,7%). W kraju te odsetki wyglądały odpowiednio: 5,0%, 0,7%, 1,2% oraz 93,2%.

W gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu drobiu kurzego, tj. posiadających 1–499 szt., największy odsetek pogłowia drobiu kurzego (30,8%) znajdował się w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 5–10 ha, a najmniejszy (0,4%) w gospodarstwach o areale 100 ha UR i więcej.

Gospodarstwa rolne o skali chowu drobiu kurzego 10000 szt. i więcej, niezależnie od posiadanej powierzchni użytków rolnych, utrzymywały największy odsetek pogłowia brojlerów. W tej grupie gospodarstw, w gospodarstwach rolnych o powierzchni 15 ha UR i więcej, odsetek pogłowia brojlerów kształtował się na poziomie 93,3% oraz 97,2% w gospodarstwach rolnych o najmniejszym areale użytków rolnych (do 1 ha UR łącznie).

Obsada drobiu kurzego na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 625 szt. (w 2010 r. – 541 szt.). W kraju wskaźnik ten wynosił 1311 szt. (w 2010 r. – 1032 szt.). Na 1 gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę drobiu kurzego przypadało ich blisko 199 szt. (w 2010 r. – 88 szt.), w kraju było to 544 szt. (w 2010 r. – 229,7 szt.).

Chowem i hodowlą **niosek kurzych** (utrzymywanych w celu pozyskania jaj konsumpcyjnych i wylęgowych) zajmowało się 43,0 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 60,6 tys.), tj. 69,5% ogółu gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta, w kraju było to 60,8% gospodarstw. Gospodarstwa te stanowiły 12,1% tych gospodarstw w kraju (w 2010 r. – 10,4%).

Podobnie jak w przypadku drobiu kurzego ogółem, najwyższy odsetek gospodarstw rolnych utrzymujących nioski kurze odnotowano w grupach obszarowych UR do 15 ha (87,7%), a najniższy w grupie 100 ha UR i więcej – 0,1% w ogólnej liczbie gospodarstw posiadających nioski.

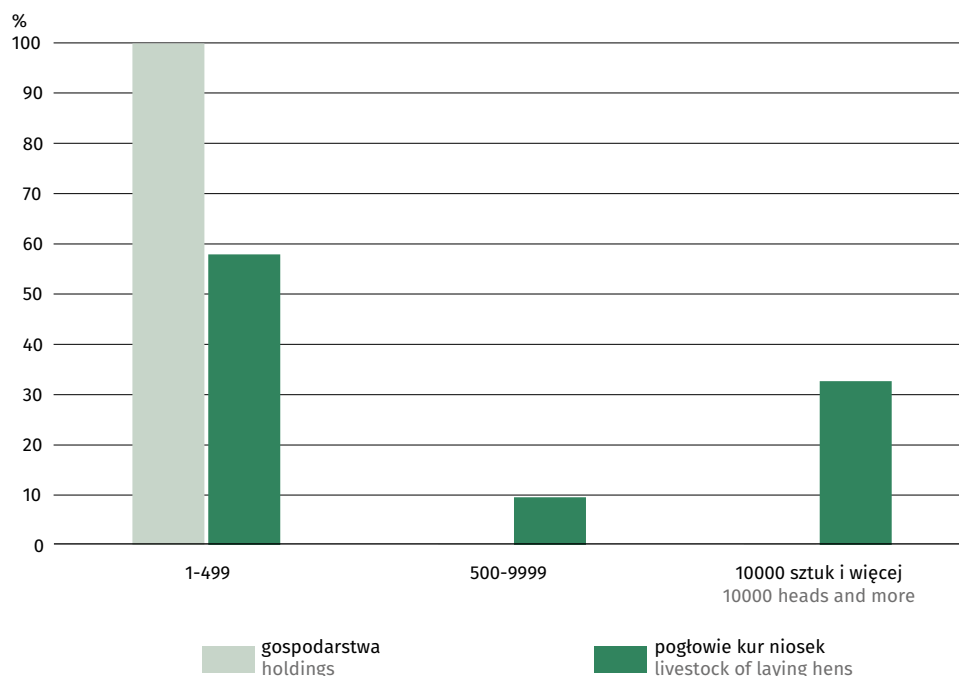
W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych utrzymujących nioski kurze, gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha UR stanowiły 98,9%.

Przeciętnie w województwie lubelskim, wśród gospodarstw rolnych utrzymujących kury nioski:

- 99,88% posiadało 1–499 szt.;
- 0,04% posiadało 500–4999 szt.;
- 0,04% posiadało 5000–9999 szt.;
- 0,04% posiadało 10000 szt. i więcej.

Wśród gospodarstw utrzymujących nioski kurze, niezależnie od areалу użytków rolnych w tych gospodarstwach, zdecydowanie największy odsetek stanowiły gospodarstwa z najmniejszą skalą chowu, tj. 1–499 kur niosek.

Wykres 34. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia kur niosek według skali chowu niosek w 2020 r.
 Chart 34. Structure of agricultural holdings and the laying hen stock by the laying hen breeding scale in 2020



W 2020 r. 84,6% wojewódzkiego stanu niosek kurzych znajdowało się w gospodarstwach o areale powyżej 1 ha UR. Z kolei w kraju ten odsetek był niższy i wynosił 60,8%.

Z ogólnego pogłowia kur niosek – 57,9% znajdowało się w gospodarstwach posiadających 1–499 niosek, 2,2% pozostawało w gospodarstwach o skali chowu 500–4999 szt., 7,3% utrzymywały gospodarstwa o skali chowu 5000–9999 niosek kurzych, a 32,6% w gospodarstwach utrzymujących 10000 szt. niosek kurzych i więcej. W kraju odsetki te wynosiły kolejno: 15,8%, 1,7%, 3,0% oraz 79,5%.

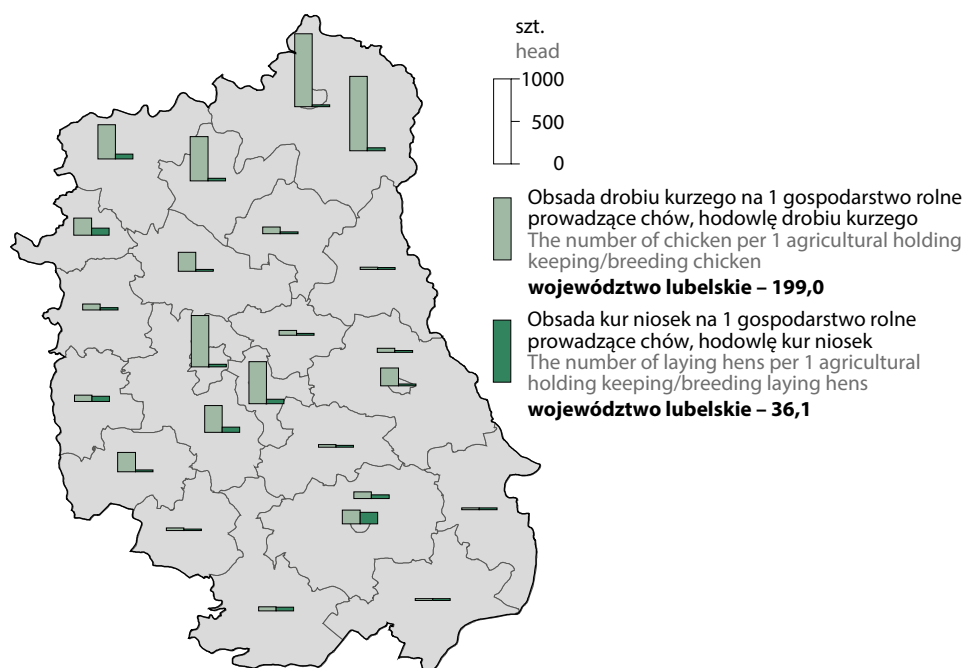
W gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu kur niosek, tj. posiadających 1–499 szt., największy udział pogłowia niosek (31,5%) wystąpił w gospodarstwach o powierzchni UR 5–10 ha, a najmniejszy (0,8%) w gospodarstwach rolnych o areale 100 ha UR i więcej.

Gospodarstwa rolne o skali chowu niosek kurzych 10000 szt. i więcej utrzymywały największy odsetek pogłównia kur niosek w gospodarstwach rolnych o powierzchni do 1 ha UR włącznie (89,8%), stanowiąc 22,3% gospodarstw o powierzchni od 1 ha UR i więcej, które prowadziły hodowlę niosek kurzych.

Obsada kur niosek na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 112 szt. (w 2010 r. – 163 szt.), w kraju ten wskaźnik wynosił 370 szt. (w 2010 r. – 344 szt.). Na 1 gospodarstwo rolne posiadające drób kurzy przypadało 199 szt. (w 2010 r. – 88 szt.), a na 1 gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę niosek kurzych przypadało 36 szt. kur niosek (w 2010 r. – 37 szt.). W kraju te wskaźniki wynosiły kolejno 154 szt. (w 2010 r. – 77 szt.) i 156 szt. (w 2010 r. – 88 szt.).

Mapa 12. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego oraz obsada kur niosek na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę kur niosek w 2020 r.

Map 12. Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chickens and the number of laying hen per 1 agricultural holding breeding/rearing laying hens in 2020



W 2020 r. chowem **brojlerów kurzych** zajmowało się 11,2 tys. gospodarstw rolnych, tj. 18,1% ogółu gospodarstw rolnych posiadających zwierzęta gospodarskie, w kraju odsetek ten wynosił 12,3%. Gospodarstwa te stanowiły 15,6% gospodarstw w kraju.

W ogólnej liczbie gospodarstw utrzymujących brojlery kurze, gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 1 ha UR stanowiły 99,0%. W kraju ten odsetek wynosił 97,7%.

Przeciętnie w województwie, wśród gospodarstw rolnych utrzymujących brojlery:

- 98,2% posiadało 1–499 szt.;
- 0,2% posiadało 500–4999 szt.;
- 0,1% posiadało 5000–9999 szt.;
- 1,6% posiadało 10000 szt. i więcej.

Wśród gospodarstw rolnych utrzymujących brojlery kurze, niezależnie od areálu użytków rolnych w tych gospodarstwach, zdecydowanie największy odsetek stanowiły gospodarstwa z najmniejszą skalą chowu, tj. posiadające na stanie 1–499 brojlerów kurzych.

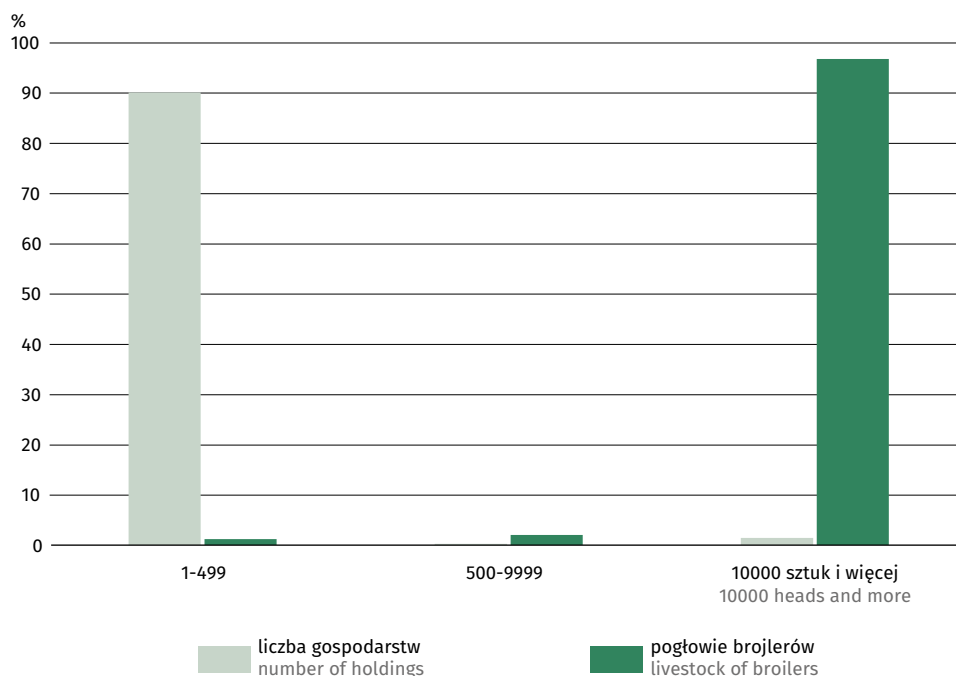
W 2020 r. 14,8% wojewódzkiego stanu brojlerów kurzych znajdowało się w gospodarstwach do 1 ha UR włącznie, a 85,2% w gospodarstwach o areale powyżej 1 ha UR. W kraju odsetki te wynosiły odpowiednio 25,2% i 74,8%.

Z ogólnego pogłowia brojlerów kurzych – 1,2% znajdowało się w gospodarstwach rolnych posiadających 1–499 brojlerów, 0,7% pozostawało w gospodarstwach o skali chowu 500–4999 szt., 1,3% utrzymywały gospodarstwa rolne o skali chowu 5000–9999 brojlerów, a 96,8% w gospodarstwach rolnych utrzymujących 10000 szt. brojlerów kurzych i więcej. W kraju odsetki te wynosiły kolejno: 0,7%, 0,3%, 0,6% oraz 98,4%.

W gospodarstwach rolnych o najmniejszej skali chowu brojlerów kurzych, tj. posiadających 1–499 szt., największy odsetek pogłowia brojlerów kurzych (4,0%) znajdował się w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR, a najmniejszy (0,1%) w gospodarstwach o areale 100 ha UR i więcej.

Wykres 35. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia brojlerów kurzych według skali chowu brojlerów w 2020 r.

Chart 35. Structure of agricultural holdings and the broiler stock by the broiler breeding scale in 2020



Gospodarstwa rolne o skali chowu brojlerów kurzych 10000 szt. i więcej, niezależnie od posiadanej powierzchni użytków rolnych, utrzymywały największy odsetek pogłowa brojlerów. W tej grupie gospodarstw, w gospodarstwach rolnych o powierzchni 15 ha UR i więcej, odsetek pogłowa kształtował się na poziomie 98,1% oraz 98,3% w gospodarstwach rolnych o najmniejszym areale użytków rolnych (do 1 ha UR włącznie).

Obsada brojlerów na 100 ha UR w województwie lubelskim w 2020 r. wynosiła 513 szt. (w 2010 r. – 319 szt.). W kraju wskaźnik ten był wyższy i wynosił 940 szt. (w 2010 – 651 szt.). Na 1 gospodarstwo rolne posiadające drób kurzy przypadało 163 szt. (w 2010 r. – 52 szt.), a na 1 gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę brojlerów kurzych przypadało 634 szt. brojlerów kurzych. W kraju w 2020 r. było to odpowiednio 390 szt. i 1958 szt.

Rozdział 5 Chapter 5

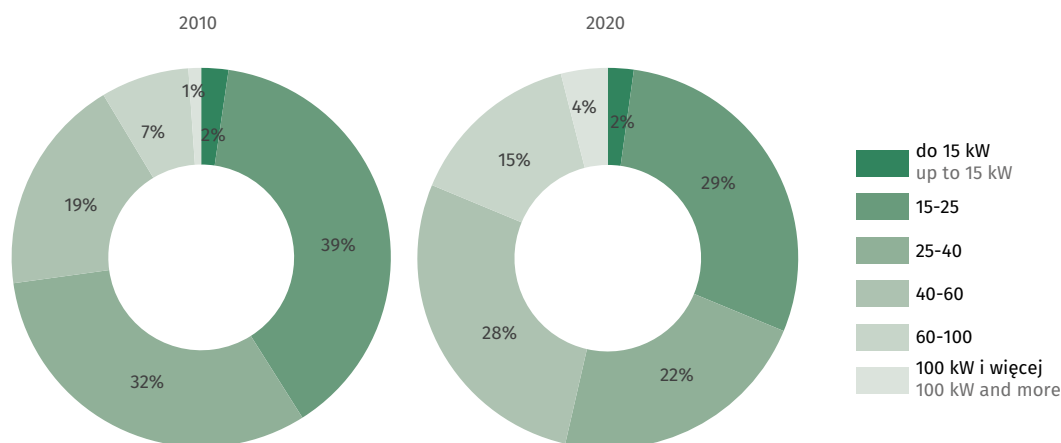
Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze Tractors, machines and agricultural equipment

W 2020 r. w **ciągniki** wyposażonych było 115,2 tys. gospodarstw rolnych (71,4% wobec 66,9% w 2010 r.). W Polsce również odnotowano wzrost udziału tych gospodarstw od 64,3% w 2010 r. do 66,9% w 2020 r. Gospodarstwa z województwa lubelskiego stanowiły 13,1% wszystkich gospodarstw z ciągnikami rolniczymi w kraju. W gospodarstwach tych znajdowało się 174,0 tys. ciągników, w tym w gospodarstwach indywidualnych – 173,2 tys. szt., tj. blisko 99,5% ogólnej liczby ciągników. Tym samym w województwie lubelskim znajdowało się 12,0% ogólnej liczby ciągników w kraju.

W porównaniu z wynikami PSR 2010, w 2020 r. odnotowano wzrost liczby ciągników o największej mocy, tj. 100 kW i więcej – o 282,1% (w Polsce o 167,1%), o mocy 60–100 kW – o 104,2% (o 72,6%) oraz 40–60 kW – 55,6% (o 40,0%), przy jednoczesnym spadku liczby ciągników o mocy do 15 kW (o 1,1% – w Polsce o 6,7%), 15–25 kW (o 21,8% – w Polsce o 23,3%) i 25–40 kW (o 26,7% – w Polsce o 28,6%).

Wykres 36. Struktura ciągników według mocy silnika

Chart 36. Structure of tractors by engine power



W **strukturze ciągników** według mocy silnika dominowały ciągniki o mocy: 15–25 kW (29,1%), 40–60 kW (27,7%) i 25–40 kW (22,3%). Razem stanowiły one w ogólnej liczbie ciągników 79,1% (w 2010 r. – 89,1%). W tej grupie ciągników, w porównaniu z 2010 r., wystąpił wzrost udziału ciągników o mocy 40–60 kW (o 9,1%) i jednocześnie spadek udziału ciągników o niższej mocy: 15–25 kW i 25–40 kW (kolejno 9,7% i 9,5%). Udział ciągników o dużej mocy, tj. 60 kW i więcej zwiększył się i wynosił 18,7% wobec 8,6% w 2010 r. Wzrost wyposażenia gospodarstw w ciągniki rolnicze o dużej mocy (w szczególności o mocy 60 kW i więcej) wiąże się z postępującą modernizacją i intensyfikacją produkcji rolniczej.

Zróżnicowanie w gospodarstwach rolnych liczby posiadanych ciągników, jak również ich mocy, zależy przede wszystkim od powierzchni użytkowanych gruntów oraz związanej z tym specjalizacji i racjonalizacji produkcji. Rozpatrując efektywność wykorzystania ciągników pod względem ich parametrów technicznych, udział ciągników o mocy 100 kW i więcej w ogólnej liczbie ciągników

był niewielki (4,0%) i wzrastał proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytkowanych gruntów od 0,5% w grupie gospodarstw o powierzchni 1–2 ha UR do 38,5% w gospodarstwach użytkujących 100 ha UR i więcej. Natomiast w grupie obszarowej do 1 ha UR włącznie kształtował się na poziomie 2,0%.

Ciągniki do 15 kW najczęściej występowały w gospodarstwach najmniejszych. Najwyższy ich udział (6,9 %) odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 1–2 ha UR. W tej grupie największy odsetek wystąpił również dla ciągników o mocy 15–25 kW – 51,1%. Natomiast ciągniki o mocy 25–40 kW, 40–60 kW i 60–100 kW najliczniej wystąpiły w grupach gospodarstw rolnych o powierzchni UR odpowiednio: 5–10 ha, 10–15 ha i 30–50 ha. Ich udział w liczbie ciągników w w/w grupach obszarowych gospodarstw wynosił odpowiednio: 26,0%, 32,8% i 35,1%.

Tablica 5. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Table 5. Tractors by area groups of agricultural land in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha Area groups of agricultural land in ha	Gospodarstwa z ciągnikami Agricultural holdings with tractors		Liczba ciągników Number of tractors	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	2010=100	w sztukach in units	2010=100
Ogółem Total	115245	91,5	173962	104,3
w tym: of which:				
1– 5	45361	96,2	50503	98,9
5– 10	35891	79,5	49846	91,0
10– 15	14860	86,9	27047	104,3
15– 20	6302	92,8	13410	108,5
20– 50	9516	122,7	24055	138,2
50–100	1870	189,9	5712	200,4
100 i więcej 100 and more	580	154,7	2362	132,4

W porównaniu z 2010 r., w 2020 r. odnotowano spadek liczby ciągników w gospodarstwach o powierzchni 1–15 ha UR (o 3,3%) i jednocześnie wzrost liczby ciągników w gospodarstwach o powierzchni 15 ha UR i więcej o 32,4%.

Średnio w województwie lubelskim na 1 gospodarstwo wyposażone w ciągniki przypadało 1,5 szt. ciągnika. W Polsce ten wskaźnik wynosił średnio 1,6 szt. Wskaźnik ten wzrastał systematycznie w województwie lubelskim od 1,1 szt. w grupach gospodarstw o powierzchni poniżej 5 ha UR do 4,1 szt. w grupie gospodarstw o powierzchni 100 ha UR i więcej.

Przeobrażenia zachodzące w strukturze gospodarstw rolnych, jak również zmiany w zakresie specjalizacji produkcji znajdują odzwierciedlenie w racjonalizacji i optymalizacji wyposażenia gospodarstw rolnych m.in. w ciągniki rolnicze. Ponad 64,4% użytkowników gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki posiadało 1 środek transportowy tego typu (w Polsce – 60,1%). Dwa ciągniki spisano w 24,8% gospodarstw rolnych (24,4%), trzy – w ponad 7,8% (10,3%), cztery – w 2,1 % (3,6%). Pięć ciągników na wyposażeniu odnotowano najliczniej w gospodarstwach o powierzchni 30–50 ha UR, których udział w ogólnej liczbie gospodarstw wyposażonych w ciągniki wynosił 0,5% (0,3%). Ponad 6 ciągników odnotowano głównie w większych gospodar-

Wykres 37. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych

Chart 37. Tractors by area groups of agricultural land

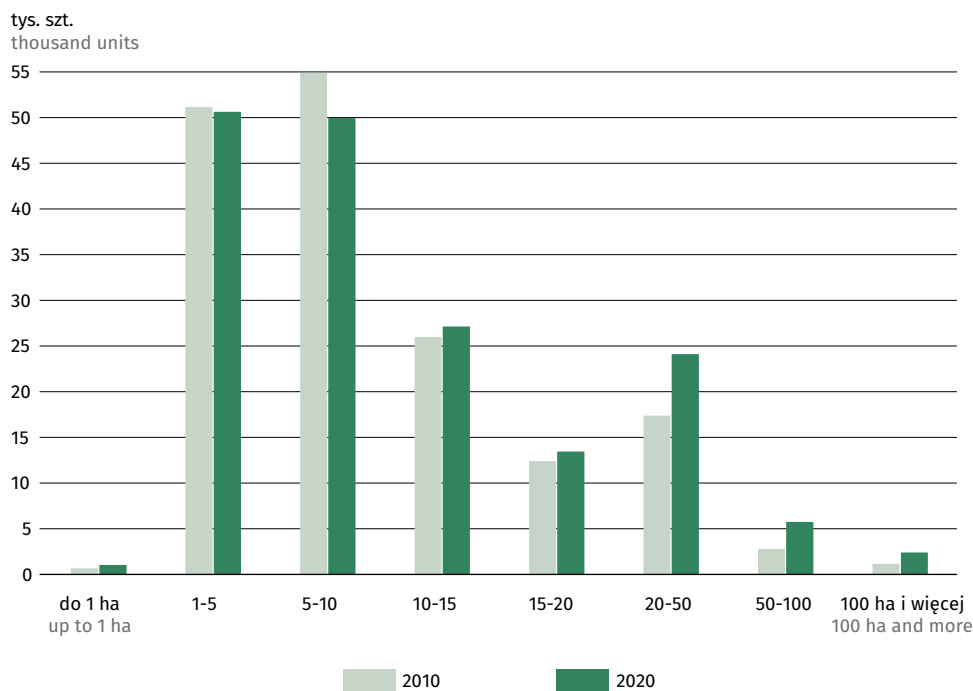
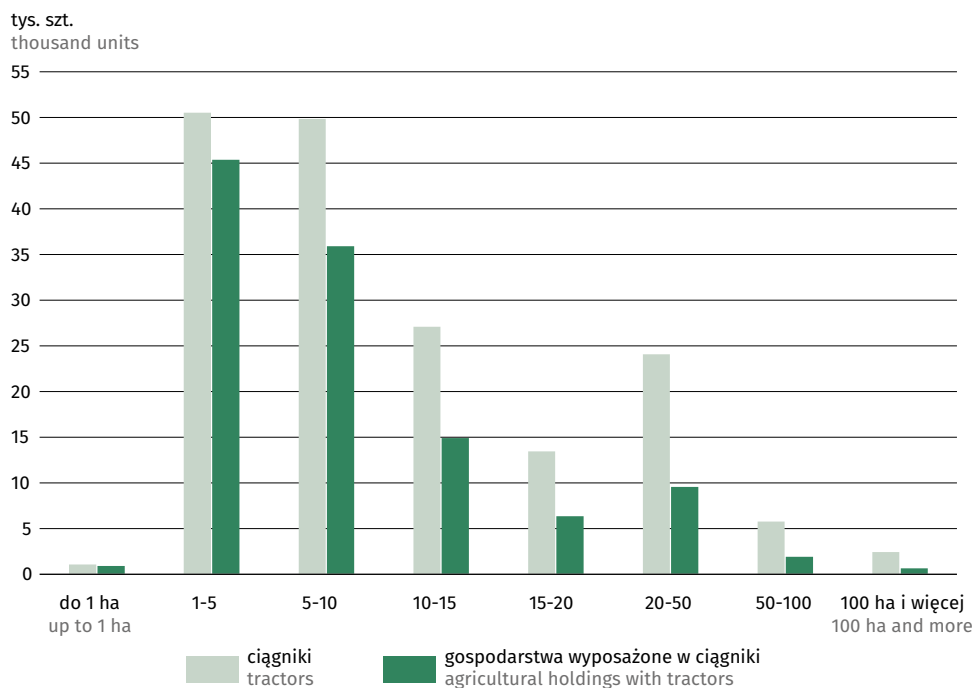
**Wykres 38. Ciągniki i gospodarstwa wyposażone w ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.**

Chart 38. Tractors and agricultural holdings with tractors by area groups of agricultural land in 2020



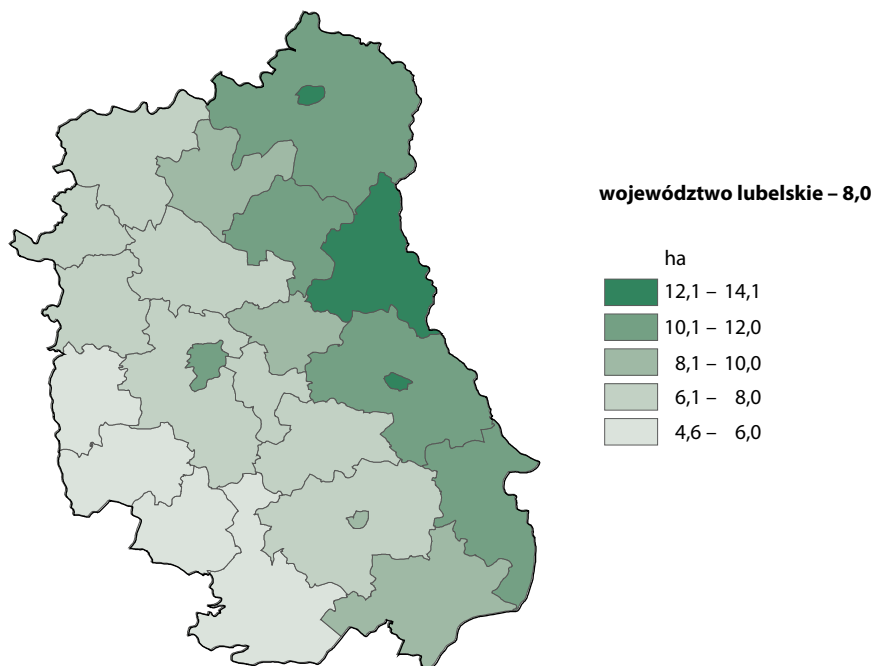
stwach o powierzchni 50 ha UR i więcej, gdzie ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych z ciągnikami wyniósł 0,2% (0,4%).

W 2020 r. udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wyniósł 71,4% i wzrósł o 4,5 p. proc. w porównaniu do 2010 r. W Polsce takich gospodarstw było 66,9% (wzrost o 2,6 p. proc.). Odsetek tych gospodarstw w województwie zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów. W grupie gospodarstw do 1 ha UR łącznie wynosił 37,4%, podczas gdy w gospodarstwach powyżej 1 ha UR stanowił blisko 71,9%. W grupie gospodarstw o powierzchni 1–5 ha UR tylko połowa gospodarstw rolnych wyposażona była w ciągniki, ale już w grupie obszarowej 5–10 ha UR było to 86,3% gospodarstw rolnych. W grupie gospodarstw o powierzchni 10 ha UR i więcej 93,6% gospodarstw rolnych zadeklarowało posiadanie ciągników.

W ogólnej liczbie gospodarstw z ciągnikami, najwięcej gospodarstw wyposażonych było w ciągniki o mocy: 15–25 kW, 40–60 kW i 25–40 kW. Gospodarstwa rolne, w których spisano środki transportowe w/w mocy, stanowiły odpowiednio 42,6%, 36,8% i 31,2% (w Polsce odpowiednio: 40,0%, 32,5% i 38,1%). Najmniej odnotowano gospodarstw rolnych z ciągnikami zarówno o najniższej (do 15 kW), jak i o najwyższej mocy (100 kW i więcej). Ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw wyposażonych w ciągniki wynosił odpowiednio 3,2% i 5,0% (w Polsce kolejno 4,0% i 7,3%). Odsetek gospodarstw rolnych z ciągnikami o mocy 60–100 kW kształtował się na poziomie 19,0% (w Polsce 21,9%).

Mapa 13. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.

Map 13. Area of agricultural land per 1 tractor in 2020



Średnia powierzchnia przypadająca na 1 ciągnik zmniejszyła się nieznacznie w stosunku do wyników poprzedniego spisu i wyniosła 8,0 ha UR wobec 8,3 ha UR w 2010 r. (w Polsce odpowiednio 10,3 ha — w 2020 r.; 10,5 ha w 2010 r.). Zauważalnym trendem jest wzrost wartości wskaźnika wraz ze wzrostem powierzchni UR od 3,7 ha dla gospodarstw z grupy 1–2 ha UR do 53,7 ha dla gospodarstw największych, liczących 100 ha UR i więcej.

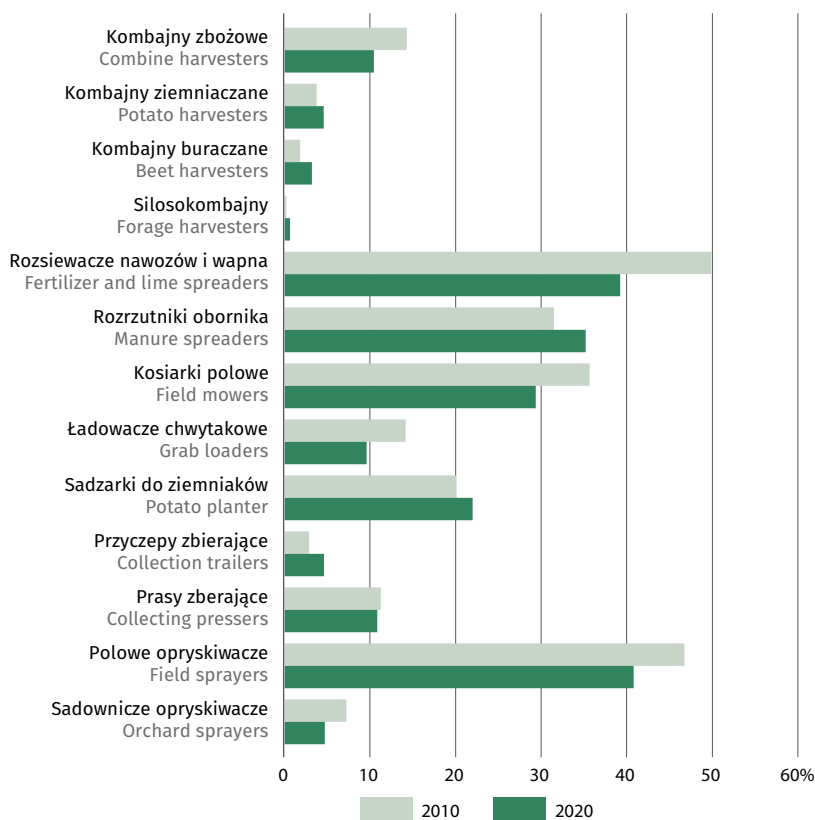
Wyniki PSR 2020 wskazują na duże zróżnicowanie wyposażenia gospodarstw rolnych w ciągniki rolnicze w ujęciu terytorialnym. Podobnie jak w 2010 r., najwięcej ciągników — ponad 150 tys. szt.

spisano w województwach: mazowieckim (230,5 tys. szt.), lubelskim (174,0 tys. szt.) i wielkopolskim (154,8 tys. szt.). Wzrost liczby ciągników w tych województwach wynosił odpowiednio: 9,3%, 4,3% i 2,1%. Z kolei w 2020 r. najczęściej ciągników w województwie lubelskim znajdowało się w powiatach: lubelskim (15,8 tys. szt.), bialskim (13,7 tys. szt.) oraz zamojskim (12,9 tys. szt.).

Udział gospodarstw rolnych z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w powiatach kształtował się od 36,8% do 81,7% i najwyższy był w powiatach: janowski (81,7%), biłgorajski (80,6%) oraz hrubieszowski (80,5%). Natomiast najniższy udział odnotowano w powiatach: Lublin (36,8%), Chełm (40,9%) i Biała Podlaska (42,3%).

Wykres 39. Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze przypadające na 100 gospodarstw rolnych

Chart 39. Selected machines and agricultural equipment per 100 agricultural holdings



W stosunku do wyników PSR 2010, w 2020 r. przy utrzymującej się od lat przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów i jednoczesnym wzroście powierzchni uprawy rzepaku, liczba kombajnów do zbioru tych ziemiopłodów zwiększyła się o 17,0% (w Polsce o 10,2%). W 2020 r. w 22,6 tys. gospodarstwach znajdowało się 23,1 tys. kombajnów do zbioru ziarna. Gospodarstwa rolne wyposażone w **kombajny zbożowe** stanowiły 14,3% ogólnej liczby gospodarstw. Te gospodarstwa stanowiły 13,9% tego rodzaju gospodarstw w kraju oraz dysponowały 13,8% ogólnej liczby kombajnów. W tego typu maszyny do zbioru najlepiej wyposażone były gospodarstwa o powierzchni 20 ha UR i więcej, których udział w ogólnej liczbie gospodarstw zaliczonych do tej grupy wynosił 52,7%. Średnio w województwie na 100 gospodarstw rolnych przypadało ok. 14 kombajnów (w Polsce ok. 13 szt.), przy czym najlepiej wyposażone w kombajny były gospo-

darstwa wielkoobszarowe (100 ha UR i więcej). Przeciętnie w 100 takich gospodarstwach znajdowało się 81 kombajnów (w Polsce 72 szt.). W 2020 r. przeciętnie na 100 ha powierzchni zasiewów zbóż i rzepaku przypadały 3 maszyny tego typu (w Polsce 2 szt.).

Przy niewielkim wzroście powierzchni buraków cukrowych i utrzymującej się tendencji spadkowej w powierzchni ziemniaków, odnotowano zmniejszenie liczby kombajnów do zbioru tych ziemiołódów, w porównaniu z 2010 r. odpowiednio: o 51,9% kombajnów buraczanych i o 29,9% kombajnów ziemniaczanych. W 2020 r. **kombajny ziemniaczane** w liczbie 6,1 tys. szt. odnotowano w 6,0 tys. gospodarstw rolnych, tj. w 3,7% ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa te stanowiły 10,3% gospodarstw w kraju oraz dysponowały 10,2% ogółu kombajnów ziemniaczanych. Najwięcej gospodarstw z kombajnami tego rodzaju było w grupach gospodarstw o powierzchni 5–10 ha UR oraz 10–15 ha UR (odpowiednio 26,6% i 23,8%). W gospodarstwach tych znajdowało się łącznie 50,1% kombajnów, przy czym udział powierzchni ziemniaków w ogólnej powierzchni ich uprawy wynosił w powyższych gospodarstwach odpowiednio 22,8% i 13,7%. W 2020 r. przeciętnie na 100 gospodarstw przypadało prawie 4 kombajny (w Polsce ok. 5 szt.), przy czym najwięcej – 15 szt. – w grupie gospodarstw o powierzchni 30–50 ha UR. Średnio na 100 ha uprawy ziemniaków przypadało 52 szt. kombajnów wobec 32 szt. w 2010 r. (w Polsce odpowiednio 26 szt. i 21 szt.).

Kombajny buraczane w liczbie 2,9 tys. szt. odnotowano w 2020 r. (27,5% tych maszyn w Polsce) w 2,8 tys. gospodarstw rolnych (27,6% tego rodzaju gospodarstw w Polsce). Najwięcej gospodarstw z kombajnami buraczanymi spisano w grupach gospodarstw o powierzchni 10–15 ha UR i 20–30 ha UR (odpowiednio 23,5% i 19,2%). W gospodarstwach tych znajdowało się łącznie 42,4% kombajnów, przy czym udział powierzchni buraków cukrowych w ogólnej powierzchni ich uprawy wynosił w powyższych gospodarstwach odpowiednio 9,2% i 14,5%. W 2020 r. średnio na 100 ha uprawy buraków cukrowych przypadało 8 kombajnów wobec 18 szt. w 2010 r. (w Polsce było to kolejno 4 szt. i 13 szt.).

Kombajny do zbioru owoców w liczbie 2,2 tys. szt. odnotowano w 2,0 tys. gospodarstw rolnych, tj. w 1,3% ogólnej liczby gospodarstw. Stanowiły one 39,0% ogólnej liczby tych kombajnów w kraju oraz 39,9% gospodarstw posiadających te maszyny. Najwięcej gospodarstw z kombajnami tego rodzaju było w grupach gospodarstw o powierzchni 5–10 ha UR i 10–15 ha UR (odpowiednio 29,2% i 21,0%). W gospodarstwach tych znajdowało się łącznie 48,5% kombajnów, przy czym udziały powierzchni sadów w powyższych gospodarstwach w ogólnej powierzchni sadów wynosił odpowiednio 28,5% i 16,4%. W 2020 r. przeciętnie na 100 gospodarstw przypadał 1 kombajn (w Polsce 0,4 szt.), przy czym najwięcej – 5 szt. tj. w grupie gospodarstw o powierzchni 20–30 ha UR. Średnio na 100 ha powierzchni sadów przypadało 3 szt. kombajnów (w Polsce 2 szt.).

Według danych PSR 2020, 19,2% użytkowników gospodarstw (31,0 tys.) wykorzystywało 31,1 tys. **kopaczek** do zbioru ziemniaków i innych roślin korzeniowych (12,3% tych gospodarstw w kraju oraz 12,2% ogółu kopaczek). Najwięcej kopaczek wykazano w gospodarstwach rolnych o powierzchni 5–10 ha UR – 36,3% tych maszyn. Przeciętnie na 100 gospodarstw przypadało 19 kopaczek, przy czym najwięcej – 32 szt. – w grupie gospodarstw o powierzchni 10–15 ha UR. W kraju na 100 gospodarstw przypadało 19 szt. (w 2010 r. – 24 szt.).

Znaczące zmiany odnotowano w liczbie gospodarstw wyposażonych w **silosokombajny**, jak również w liczbie maszyn tego typu, których liczebność zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. o 72,2% (w Polsce o 68,2%). Silosokombajny – w liczbie 0,3 tys. szt. (8,7% silosokombajnów w kraju) znajdowały się na stanie 0,3 tys. gospodarstw rolnych (8,9% gospodarstw w kraju). Tylko 0,2% gospodarstw rolnych wyposażonych było w tego typu sprzęt (w Polsce 0,3%). Najwięcej gospodarstw z silosokombajnami odnotowano w grupie gospodarstw o powierzchni 30 ha UR i więcej – tj. od 1,6% w grupie 30–50 ha UR i 1,6% w grupie 50–100 ha UR do 2,4% w grupie gospodarstw największych. Zdecydowana większość tych maszyn znajdowała się w grupach gospodarstw 30–50 ha UR i 50–100 ha UR, co stanowiło razem 40,7% ogólnej liczby silosokombajnów. W gospo-

darstwach tych utrzymywano ponad 25,4% bydła. Przeciętnie w województwie na 100 gospodarstw przypadło 0,2 silosokombajnu (w kraju 0,3 szt.). Wskaźnik ten osiągnął najwyższą wartość wśród gospodarstw o powierzchni 50–100 ha UR – 2 szt.

Tablica 6. Wyposażenie gospodarstw rolnych w wybrane maszyny w 2020 r.

Table 6. Equipment of agricultural holdings with selected machines in 2020

Wyszczególnienie Specification	Gospodarstwa posiadające maszyny Agricultural holdings with machines		Liczba maszyn Number of machines	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	2010=100	w sztukach in units	2010=100
Kombajny zbożowe Combine harvesters	162 211	110,6	167 131	110,2
Kombajny ziemniaczane Potato harvesters	58 186	74,2	59 669	75,1
Kombajny buraczane Beet harvesters	10 210	37,5	10 536	38,0
Silosokombajny Forage harvesters	3 557	32,3	3 748	31,9
Rozsiewacze nawozów i wapna Fertilizer and lime spreaders	534 566	97,5	556 152	97,5
Rozrzutniki obornika Manure spreaders	394 958	83,9	404 712	84,0
Kosiarki polowe Field mowers	481 194	98,8	507 291	100,4
Ładowacze chwytakowe Grab loaders	219 164	101,4	245 618	101,8
Sadzarki do ziemniaków Potato planters	256 414	74,5	257 934	74,5
Przyczepy zbierające Collection trailers	60 462	65,8	60 949	63,9
Prasy zbierające Collecting pressers	177 446	94,8	186 143	94,2
Polowe opryskiwacze Field sprayers	449 958	93,4	462 354	94,2
Sadownicze opryskiwacze Orchard sprayers	43 595	95,6	51 842	101,4

Opryskiwacze polowe w liczbie 75,8 tys. odnotowano w 73,2 tys. gospodarstw (45,3% ogółu gospodarstw rolnych). Stanowiły one 16,4% tych maszyn w kraju, a gospodarstwa posiadające te maszyny stanowiły 16,3% gospodarstw w Polsce. Ogólna liczba opryskiwaczy obejmowała nie tylko maszyny stosowane w ochronie roślin (opryskiwacze w użyciu), ale również do nawożenia, nawadniania i innych celów gospodarczych. We wszystkich grupach obszarowych od 5 ha UR i więcej, ponad 50% gospodarstw wyposażonych było w opryskiwacze polowe, przy czym najwyższy odsetek wystąpił w grupie o powierzchni 30–50 ha UR (84,6%). Ponadto nieco ponad

32,6% ogółu omawianych maszyn znajdowało się w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR. W przeliczeniu na 100 gospodarstw rolnych, średnia liczba tych maszyn wyniosła 47 szt. (w 2010 r. – 41 szt.), zaś najczęściej opryskiwaczy – 109 szt. przypadają w grupie gospodarstw o powierzchni 100 ha UR i więcej. W ujęciu powierzchniowym wskaźnik ten wyniósł średnio 6 szt./100 ha UR, przy czym maksymalne wartości odnotowano dla grupy gospodarstw o powierzchni 3–5 ha UR, tj. 10 szt. W Polsce na 100 gospodarstw rolnych przeciętna liczba w 2020 r. wynosiła 35 szt. (w 2010 r. – 33 szt.), a na 100 ha UR przypadają 3 szt. opryskiwaczy polowych.

W 10,3 tys. gospodarstw rolnych (6,4% ogółu) odnotowano 11,7 tys. szt. **opryskiwaczy sadowniczych** (o 31,7% więcej niż w 2010 r.). Udział województwa w tych kategoriach na tle całego kraju wynosił odpowiednio 23,6% oraz 22,5%. W 2020 r. 40,8 tys. gospodarstw rolnych wykazało powierzchnię sadu.

Kosiarki polowe, rozsiewacze nawozów i wapna oraz rozrzutniki obornika, z uwagi na potrzebę przeprowadzania w procesie produkcji określonych zabiegów, znajdowały się w znacznej liczbie gospodarstw rolnych. Kosiarki polowe posiadało 34,7% ogółu gospodarstw, rozsiewacze nawozów i wapna – 48,5%, a rozrzutniki obornika – 31,1%. W kraju w powyższe maszyny wyposażone było odpowiednio: 36,5%, 40,6% i 30,0% ogółu gospodarstw. Gospodarstwa w grupach obszarowych 20–30 ha UR i 30–50 ha UR w ponad 83% były wyposażone w rozsiewacze nawozów i wapna oraz w ponad 55% w rozrzutniki obornika. W gospodarstwach z tych grup obszarowych spisano 31,6% pogłowia bydła. Gospodarstwa te zużyły 29,1% obornika do użyźniania gleby. Ponadto w tych dwóch grupach gospodarstw rolnych zużyto łącznie 27,8% nawozów wapniowych, co stawiało je, pod względem nawożenia na 1 ha UR (113,4 kg), powyżej średniej wojewódzkiej (87,7 kg). Gospodarstwa z kosiarkami polowymi najliczniej wystąpiły w grupach obszarowych: 15–20 ha UR – 64,7% gospodarstw rolnych w danej grupie, 20–30 ha UR – 63,8% gospodarstw w danej grupie, 30–50 ha UR – 61,5% oraz 10–15 ha UR – 61,4%. Najwięcej rozrzutników obornika, rozsiewaczy nawozów i wapna oraz kosiarek spisano w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR. Stanowiły one w ogólnej liczbie każdego wymienionego rodzaju maszyny odpowiednio: 35,4%, 33,1% i 33,0%.

Na 100 gospodarstw rolnych przypadało średnio w województwie:

- 35,8 kosiarek polowych (w Polsce 38,5), najczęściej w grupie obszarowej 100 ha UR i więcej – 80,7 szt.;
- 50,1 rozsiewaczy nawozów i wapna (w Polsce 42,2), najczęściej w grupie obszarowej 100 ha UR i więcej – 118,2 szt.;
- 31,6 rozrzutników obornika (w Polsce 30,7), najczęściej w grupie obszarowej 20–30 ha UR – 61,6 szt.

Według wyników PSR 2020 72,4% (w Polsce 70,1%) użytkowników gospodarstw rolnych zadeklarowało korzystanie przy pracach rolniczych w gospodarstwie z maszyn lub urządzeń będących własnością innych gospodarstw, spółdzielni lub firm usługowych.

Rozdział 6

Chapter 6

Nawożenie

Fertilization

6.1. Nawożenie

6.1. Fertilization

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. 142,5 tys. (88,3%) użytkowników gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 165,9 tys.) stosowało **nawozy mineralne, wapniowe lub naturalne**. W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych udział gospodarstw stosujących nawozy mineralne wynosił 81,5%, 29,3% gospodarstw rolnych stosowało nawozy wapniowe (w Polsce było to odpowiednio 71,4% oraz 21,3%).

Nawozy azotowe, jako podstawowy czynnik plonotwórczy, stosowało 65,2% gospodarstw rolnych, z kolei w Polsce udział ten wyniósł 57,5% ogółu gospodarstw. Równie często, z uwagi na szersze działanie, użytkownicy wykorzystywali nawozy wieloskładnikowe, tj. w 63,9% gospodarstw rolnych (w Polsce 51,9%). Znacznie mniej rolników wzbogacało zawartość gleby nawozami zawierającymi fosfor i potas. Nawozy fosforowe i potasowe stosowane były odpowiednio w 5,8% i 6,2% gospodarstw rolnych (w Polsce odpowiednio 4,7% i 5,7%).

Tablica 7. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych

Table 7. Consumption of mineral and lime fertilizers

Lata Years	Nawozy w przeliczeniu na czysty składnik Fertilizers in terms of pure ingredient				
	mineralne mineral				wapniowe lime
	ogółem total	azotowe nitrogenous	fosforowe phosphatic	potasowe potassic	
W tysiącach ton In thousand tonnes					
2010	146,7	80,0	32,1	34,6	37,9
2020	191,3	92,6	39,3	59,5	121,3
2010=100					
2020	130,5	115,7	122,6	171,8	320,1
Na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w kg Per 1 ha of agricultural land in good agricultural condition in kg					
2010	108,7	59,3	23,8	25,7	28,1
2020	140,1	67,7	28,8	43,5	88,8

Wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych wzrastał odsetek gospodarstw rolnych stosujących:

- nawożenie mineralne — od 54,1% w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR włącznie do ponad 90,2% w gospodarstwach o powierzchni 10 ha UR i więcej, w tym w grupie gospodarstw o powierzchni 30–50 ha UR ponad 90,9%;
- nawożenie wapniowe — od 13,2% w grupie gospodarstw o powierzchni do 1 ha UR włącznie do 47,9% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej.

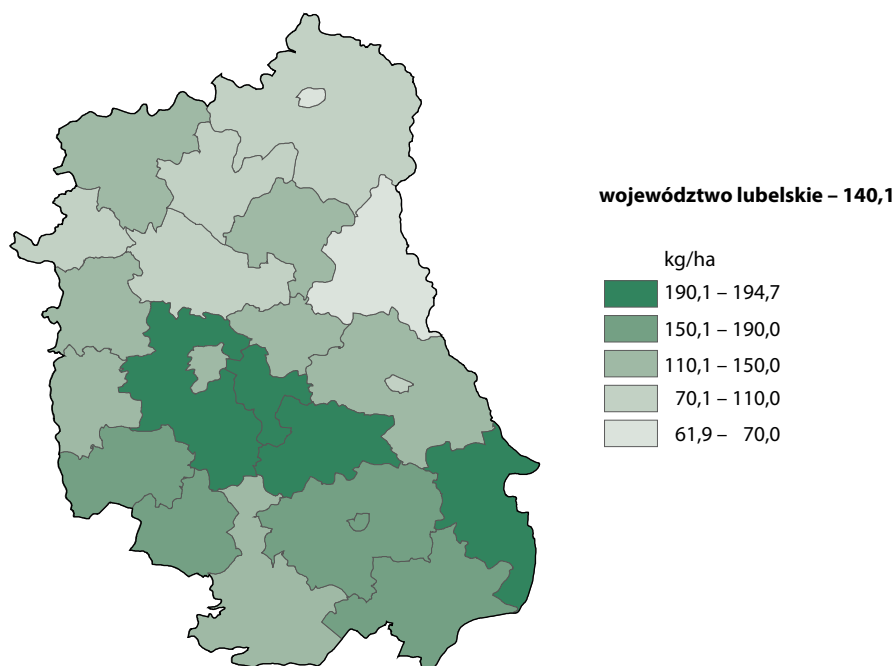
Wśród gospodarstw stosujących nawozy mineralne, największy odsetek gospodarstw rolnych stosujących poszczególne rodzaje nawozów wystąpił w następujących grupach obszarowych użytków rolnych:

- nawozy azotowe — 84,7% w gospodarstwach o powierzchni 20–50 ha UR;
- nawozy fosforowe — 10,9% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej;
- nawozy potasowe — 25,8% w gospodarstwach największych o powierzchni 100 ha UR i więcej;
- nawozy wieloskładnikowe — 80,2% w gospodarstwach o powierzchni 50–100 ha UR.

Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik, łącznie azotowych, fosforowych i potasowych (NPK), w badanym okresie było o 30,5% większe niż w 2010 r. i wyniosło 191,3 tys. t. W kraju zanotowano niższy wzrost zużycia nawozów NPK (o 10,1%), a udział województwa lubelskiego w tej kategorii wyniósł 9,8%. W 2020 r. na 1 ha UR zużyto przeciętnie —

Mapa 14. Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.

Map 14. Consumption of mineral fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020



138,2 kg (w Polsce 130,5 kg), w tym w gospodarstwach indywidualnych 137,4 kg NPK (126,6 kg). W stosunku do 2010 r. w największym stopniu zwiększyło się zużycie nawozów potasowych (K_2O) – o 71,8% i wyniosło 59,5 tys. t, co w przeliczeniu na 1 ha UR dało wynik 43,0 kg (w Polsce 37,4 kg/ha UR). Pod uprawy zastosowano 92,6 tys. ton nawozów azotowych (N) i 39,3 tys. t nawozów fosforowych (P_2O_5), tj. więcej niż w 2010 r., odpowiednio o 15,7% i o 22,6%.

Zużycie nawozów mineralnych pod zbiory 2020 r. w przeliczeniu na 1 ha UR w dobrej kulturze osiągnęło poziom 140,1 kg czystego składnika, w kraju 132,2 kg. Wraz ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów wzrastało zużycie nawozów – od 87,4 kg na 1 ha UR, w dobrej kulturze w grupie gospodarstw o powierzchni 1–2 ha UR, do 171,2 kg w gospodarstwach największych (100 ha UR i więcej). Intensywne nawożenie – wyższe od średniej wojewódzkiej – odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 15 ha UR i więcej.

Z uwagi na duże regionalne zróżnicowanie intensywności produkcji roślinnej wystąpiły znaczne różnice terytorialne w zużyciu nawozów mineralnych. W ponad jednej trzeciej powiatów (hrubieszowskim, krasnostawskim, tomaszowskim, zamojskim, lubelskim, świdnickim, janowskim, kraśnickim i mieście Zamość) nawożenie było wyższe od średniego zużycia w województwie. Największe zużycie odnotowano w powiecie lubelskim – 194,7 kg NPK/ha, a najmniejsze w powiecie włodawskim – 61,9 kg NPK/ha UR w dobrej kulturze rolnej.

Zużycie **nawozów wapniowych** w przeliczeniu na czysty składnik, w porównaniu z 2010 r., wzrosło ponad trzykrotnie i wyniosło 121,3 tys. t. (37,9 tys. t. w 2010 r.). Z kolei w Polsce zanotowano dwukrotny wzrost z 590,9 tys. t. w 2010 r. do 1339,1 tys. t. w 2020 r. Na wzrost zużycia tych nawozów wpłynął m.in. wprowadzony w 2019 r. „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” i związane z tym programem dofinansowanie udzielane przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z wykorzystaniem środków udostępnionych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w ramach pomocy *de minimis*¹.

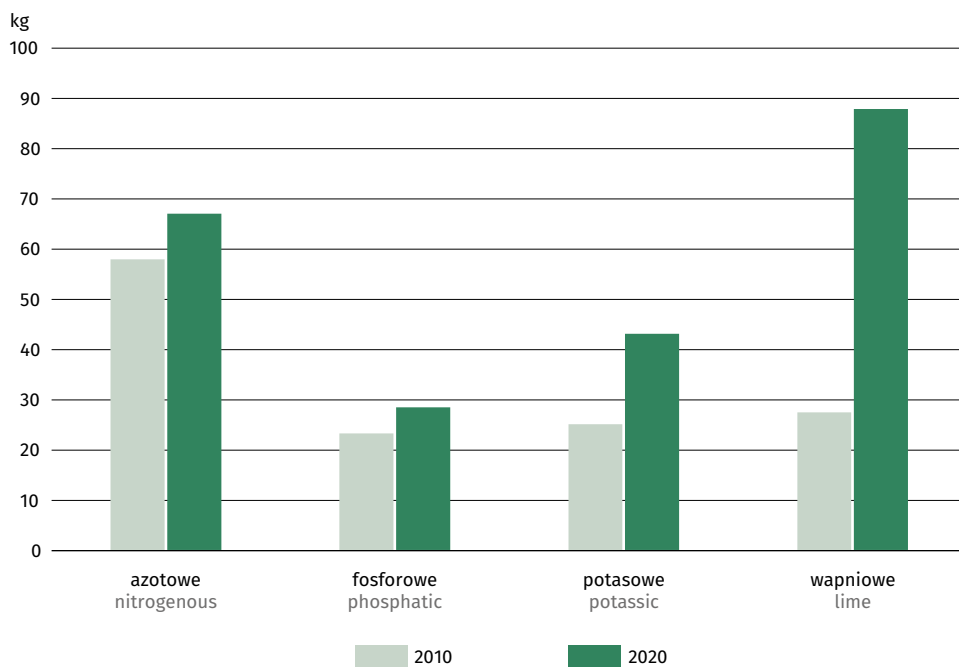
Wyniki PSR 2020 wykazały, że w województwie lubelskim 47,3 tys. gospodarstw rolnych stosowało nawozy wapniowe (36,6 tys. w 2010 r.). Wśród tych gospodarstw, województwo lubelskie miało udział na poziomie 15,1%. Najczęściej wapnowanie gleb stosowali rolnicy użytkujący 50–100 ha UR – 56,1% ogólnej liczby gospodarstw w tej grupie obszarowej. Zużycie nawozów wapniowych w czystym składniku (CaO) w tych gospodarstwach rolnych wyniosło 148,2 kg/ha UR w dobrej kulturze. Przeciętne nawożenie w województwie kształtowało się na poziomie 88,8 kg/ha UR w dobrej kulturze i było ponad trzykrotnie większe niż w 2010 r. (27,4 kg/ha). Natomiast w kraju przeciętnie zużywano 90,8 kg/ha UR w dobrej kulturze. Zużycie nawozów wapniowych na 1 ha UR w dobrej kulturze w ilości ponad 88 kg odnotowano również w gospodarstwach rolnych należących do grup obszarowych: 10–15 ha UR, 15–20 ha UR, 20–30 ha UR, 30–50 ha UR i 100 ha UR i więcej, w których wynosiło odpowiednio: 88,3 kg, 100,9 kg, 107,6 kg, 120,3 kg i 95,2 kg/ha UR w dobrej kulturze rolnej.

Zużycie nawozów wapniowych, podobnie jak nawozów mineralnych, jest silnie zróżnicowane regionalnie. W 2020 r. największe jednostkowe zużycie wapna nawozowego w kg na 1 ha UR w dobrej kulturze odnotowano w powiecie lubelskim – 150,2, świdnickim – 148,5 i janowskim – 147,7. Niski poziom wapnowania gleb wystąpił natomiast w mieście Chełm oraz powiatach: chełmskim i włodawskim, odpowiednio po 14,2 kg, 33,1 kg i 35,9 kg/ha UR w dobrej kulturze rolnej.

¹ Pomoc *de minimis* oznacza pomoc publiczną, której ogólna kwota przyznana dowolnemu podmiotowi gospodarczemu nie przekracza 200 tys. euro w dowolnie ustalonym okresie trzech lat budżetowych (100 tys. euro w sektorze transportu drogowego). Pułapy te stosuje się bez względu na formę i cel pomocy *de minimis*, a także bez względu na to, czy jest ona w całości lub w części finansowana ze środków unijnych.

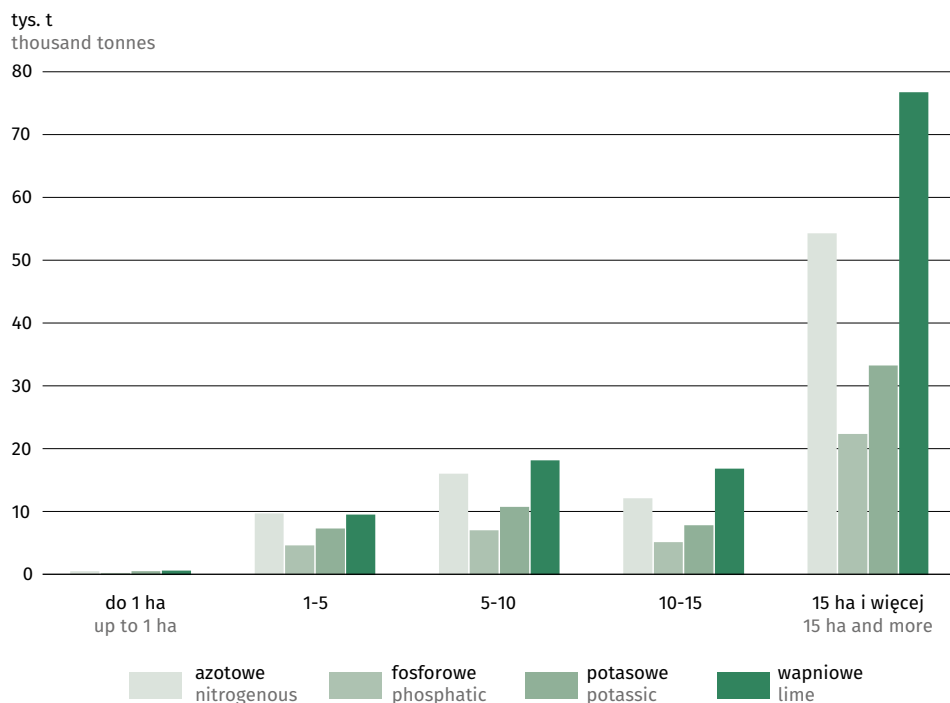
Wykres 40. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych

Chart 40. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land



Wykres 41. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

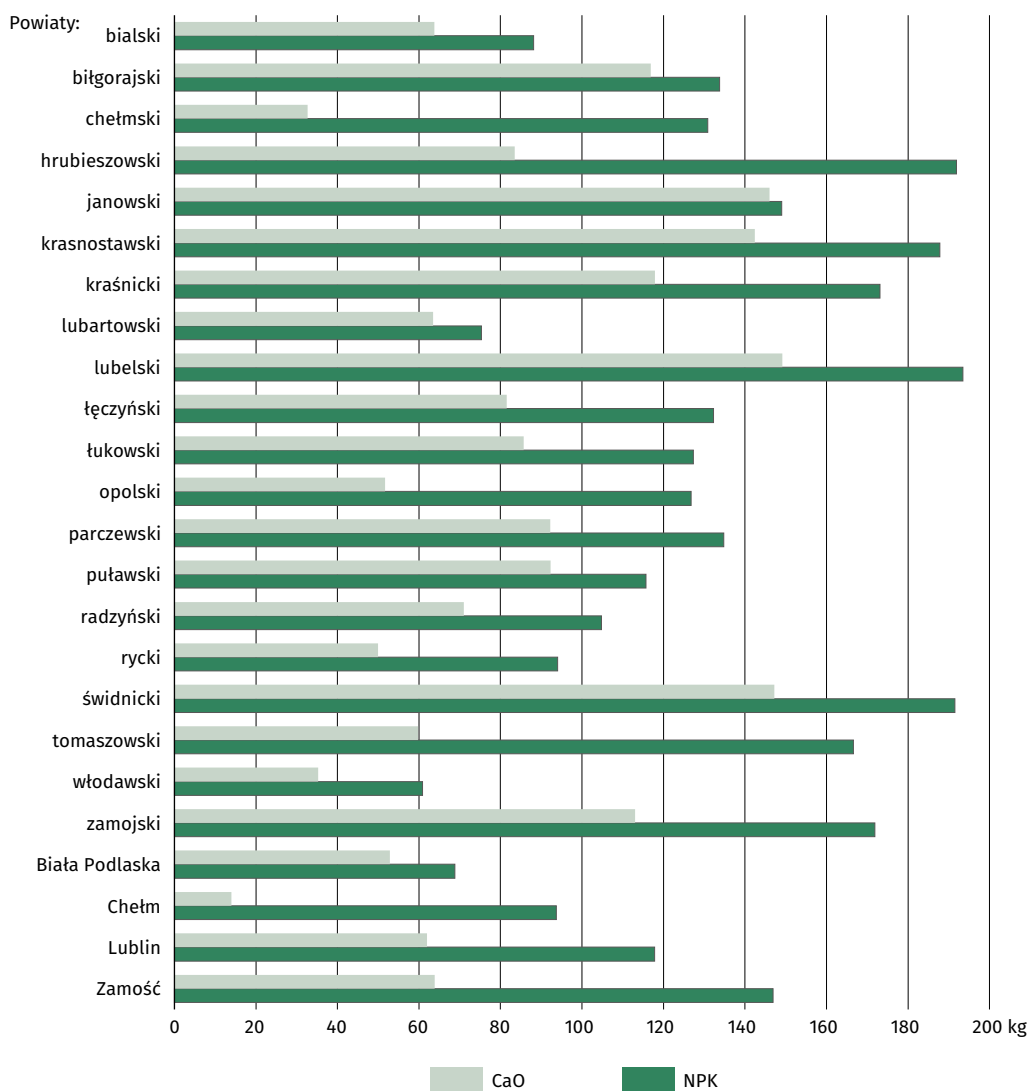
Chart 41. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient by area groups of agricultural land in 2020



Biorąc pod uwagę wysoki stan zakwaszenia gleb w Polsce, wzrost nawożenia wapniowego jest nadal niewystarczający. Według szacunków Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach sumaryczne zapotrzebowanie krajowego rolnictwa na wapno wynosi ok. 31 mln t CaO, czyli przeciętnie ok. 2 t CaO/ha UR. Zastosowanie takiej ilości CaO pozwoliłoby na doprowadzenie odczynu gleb do poziomu odpowiadającego potrzebom produkcji roślinnej.

Wykres 42. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych według powiatów w 2020 r.

Chart 42. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land by powiat in 2020



W porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek blisko o połowę użytkowników gospodarstw rolnych stosujących nawozy naturalne (44,5%), z kolei w kraju spadek odnotowano na poziomie 29,7%. W sezonie 2019/2020 było ich 55,7 tys. wobec 99,9 tys. w sezonie 2009/2010. Również spadek o 2,6 p. proc. odnotowano odnośnie udziału województwa w gospodarstwach stosujących nawozy naturalne w kraju (w 2020 r. – 9,7%; w 2010 r. – 12,3%). Obornik stosowało 44,1 tys. gospodarstw rolnych, gnojówkę – 3,5 tys., gnojowicę – 2,5 tys. a 15,2 tys. gospodarstw rolnych wykorzystało do nawożenia pomiot ptasi. Udział województwa w poszczególnych grupach w kraju wynosił kolejno: 9,1%, 4,0%, 4,6% oraz 13,8%. Nawożenie obornikiem i pomiotem ptasim stosowały głównie gospodarstwa rolne specjalizujące się w uprawach polowych, natomiast gnojówkę i gnojowicę – gospodarstwa rolne specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi.

Zdecydowana większość gospodarstw rolnych stosowała nawozy naturalne rozrzutowo. W blisko połowie gospodarstw stosujących nawozy naturalne (29,0 tys.) zostały one przyorane po 4 godzinach, ale przed upływem 24 godzin od aplikacji, a w ponad 38,4% (21,4 tys.) gospodarstw nawozy zostały przyorane w ciągu 4 godzin. W 7,9 tys. gospodarstw (14,2%) po rozrzutowym zastosowaniu nawozów nie zostały one przyorane (np. na użytkach zielonych) lub przyorane po 24 godzinach od aplikacji. Pasmową i doglebową metodę aplikacji nawozów naturalnych, ograniczającą emisję amoniaku stosowało znacznie mniej gospodarstw. Metodę pasmową z użyciem węży wleczonych wykorzystało 0,5 tys. gospodarstw, a z użyciem redlicy lub płozy – 0,4 tys. gospodarstw rolnych. Aplikację doglebową przez dozowanie płytkie nawozów naturalnych zastosowało 0,5 tys. gospodarstw rolnych. Jedynie w 73 gospodarstwach rolnych zastosowano nawozy naturalne przez dozowanie głębokie.

Do nawożenia zużyto 2,6 mln t. obornika (6,6% zużycia w Polsce), 51,9 tys. t. pomiotu ptasiego (5,9%) oraz 383,7 tys. m³ i 524,6 tys. m³ gnojówki i gnojowicy (4,1% i 3,6%), co w przeliczeniu na czysty składnik wzbogaciło średnio 1 ha UR w dobrej kulturze o blisko 25,3 kg NPK (dla kraju było to przeciętnie 35,4 kg NPK). W stosunku do wyników PSR 2010 wzrosło zużycie gnojowicy o 64,2% kosztem obornika i gnojówki, gdzie odnotowano spadek o 45,7% i 38,4%.

Blisko 12,0 tys. gospodarstw rolnych stosujących nawożenie naturalne pod zbiory 2020 r. wykorzystano ponad 2,9 mln dt – obornika, 152,0 tys. dt – pomiotu ptasiego, 66,1 tys. m³ – gnojówki i 143,8 tys. m³ – gnojowicy, spoza gospodarstwa rolnego. Wywóz (eksport) wyprodukowanych w gospodarstwie nawozów naturalnych zadeklarowało blisko 2,6 tys. gospodarstw rolnych i wyeksportowały one: 3,3 mln dt – obornika, 220,7 tys. dt – pomiotu ptasiego, 129,2 tys. m³ – gnojówki i 512,5 tys. m³ – gnojowicy.

6.2. Ochrona roślin

6.2. Plant protection

W 2020 r. zabiegi środkami ochrony roślin stosowało 81,2% (131,0 tys.) użytkowników gospodarstw rolnych. Udział województwa w wielkości krajowej wynosił 14,5%. Najwięcej zabiegów wykonano w celu ochrony zbóż – 274,0 tys., których udział w powierzchni zasiewów był dominujący i wynosił 69,0% oraz na plantacje upraw trwałych – 169,1 tys., co z kolei związane było z większą niż w innych uprawach częstotliwością i różnorodnością występowania patogenów.

W okresie wegetacji przeciętnie w gospodarstwie rolnym wykonano 7 zabiegów w uprawach trwałych, 2 zabiegi na zboża i 3 zabiegi na warzywa (średnio w Polsce było to odpowiednio: 9, 2 i 3 zabiegi). Ponadto w badanym okresie wykonano przeciętnie w województwie lubelskim (podobnie jak w kraju) 1 zabieg środkami ochrony roślin w zamkniętej przestrzeni magazynowej. Wraz ze wzrostem wielkości powierzchni użytków rolnych, w gospodarstwach rolnych wykazy-

wano przeciętnie większą liczbę zabiegów, tj. od 2 do 3 zabiegów w grupie gospodarstw rolnych o powierzchni 1–2 ha UR i od 4 do 6 zabiegów w grupie gospodarstw rolnych 100 ha UR i więcej. Przeciętnie największą liczbę zabiegów wykonano w gospodarstwach rolnych na zboża i warzywa w grupach obszarowych 100 ha UR i więcej tj. odpowiednio 5 i 7 zabiegów. Najwięcej zabiegów na uprawy trwałe wykonano w grupach obszarowych 15–20 ha UR, tj. 9 zabiegów, a na powierzchnię magazynową najczęściej wykonywano zabiegi w gospodarstwach do 1 ha UR tj. 2 zabiegi.

Podobnie jak w kraju co dziesiąty użytkownik gospodarstwa rolnego korzystał ze wsparcia w podejmowaniu decyzji w zakresie stosowania środków ochrony roślin (9,5%). Najczęściej wykorzystywano w tym celu progi ekonomicznej szkodliwości (69,4% – w kraju 72,7%) oraz personalne doradztwo rolnicze (66,7% – w kraju 69,5%). Udział gospodarstw rolnych korzystających z tych dwóch rodzajów wsparcia wzrastał proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytkowanych gruntów od kolejno 2,8% i 2,5% w grupie gospodarstw rolnych 1–2 ha UR do kolejno 33,8% i 33,3% w gospodarstwach rolnych użytkujących 100 ha UR i więcej. Z tego rodzaju wsparcia najczęściej korzystały gospodarstwa rolne specjalizujące się w uprawach polowych.

Znajomość zasad integrowanej ochrony, podobnie jak w Polsce, rolnicy najczęściej ocenili na poziomie średnim (110,1 tys. rolników) lub wysokim (27,0 tys.).

Rozdział 7

Chapter 7

Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Income sources of households with the holder of an agricultural holding

W okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r., dochody z prowadzonej działalności rolniczej uzyskiwało 161,0 tys. gospodarstw domowych. Poza działalnością rolniczą źródłami dochodu były:

- praca najemna – dla 46,3% ogółu omawianych gospodarstw domowych (w kraju 44,5%), w 2010 r. dla 47,5% (w Polsce 46,5%);
- emerytura i renta – dla 27,7% (w kraju 29,0%), w 2010 r. dla 30,5% (w Polsce 29,5%);
- pozarolnicza działalność gospodarcza – dla 11,9% (w kraju 14,6%), w 2010 r. dla 16,7% (w Polsce 19,7%);
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 17,0% (w kraju 15,8%), w 2010 r. dla 7,3% (w Polsce 6,7%).

Wyniki PSR 2020 r. pokazały, że w porównaniu z 2010 r., przy jednoczesnym spadku odsetka gospodarstw domowych uzyskujących dochody z pracy najemnej, a szczególnie z działalności pozarolniczej, nastąpił znaczny wzrost gospodarstw domowych utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł. Natomiast odsetek gospodarstw pobierających emerytury i renty utrzymał się na zbliżonym poziomie.

Działalność rolnicza stanowiła **główne źródło utrzymania**, czyli źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem, dla niespełna 1/3 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (w Polsce podobnie). Odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z rolnictwa zmalał na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia z 34,7% w 2010 r. do 31,0% w 2020 r. (w kraju z 33,8% do 30,3%).

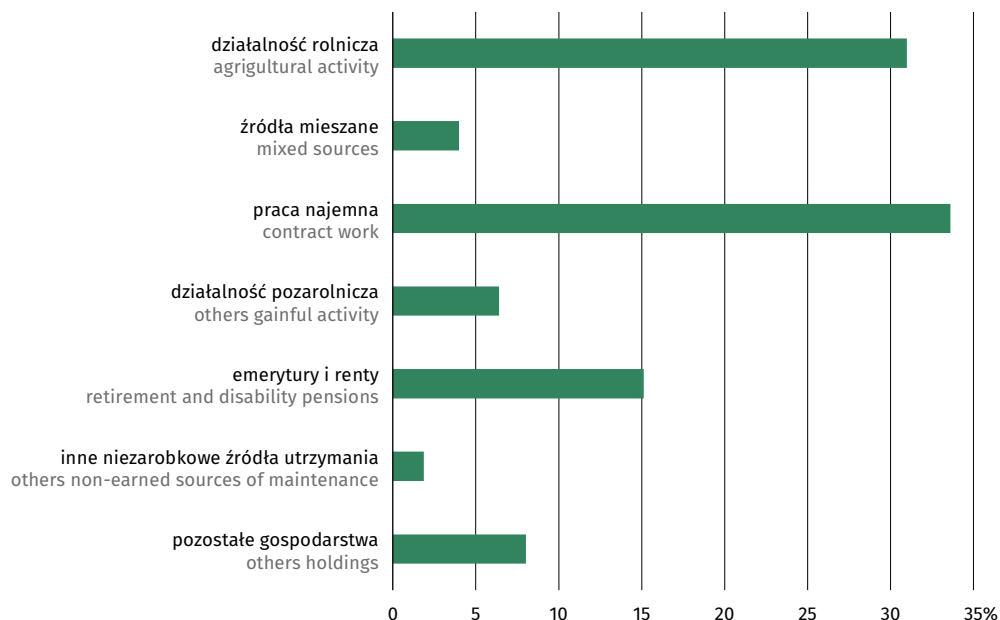
W przypadku pozostałych gospodarstw domowych użytkujących gospodarstwa rolne, **głównymi źródłami dochodów** były:

- praca najemna – dla 33,8% (w Polsce dla 33,1%) omawianych gospodarstw domowych;
- emerytury i renty – dla 15,2% (w kraju dla 15,5%);
- działalność pozarolnicza – dla 6,5% (w Polsce dla 8,1%);
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 1,9% (w kraju dla 2,0%).

Spośród analizowanych gospodarstw domowych wyodrębniono także gospodarstwa uzyskujące główne dochody z dwóch rodzajów, tj. **źródła mieszane**. Odsetek gospodarstw domowych, dla których łączne dochody z **działalności rolniczej i pracy najemnej** (z przewagą dochodów z działalności rolniczej) przekraczały 50% dochodów ogółem wyniósł 1,0% (w kraju 0,8%). Natomiast odsetek gospodarstw domowych, dla których łączne dochody z **pracy najemnej i działalności rolniczej** (z przewagą dochodów z pracy najemnej) przekraczały 50% dochodów ogółem wyniósł 3,0% (w Polsce 2,7%).

Wykres 43. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów w 2020 r.

Chart 43. Structure of the number of households with holder of an agricultural holding by the main source of income in 2020



Dla 8,0% (w Polsce dla 7,4%) ogółu gospodarstw domowych użytkujących gospodarstwo indywidualne, **żadne z wyżej wymienionych źródeł dochodów** nie przekroczyło 50% dochodów ogółem.

Analizując główne źródła utrzymania gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego należy zwrócić uwagę, że wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych:

- wzrastał odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z działalności rolniczej przekraczały 50% ogółu dochodów – z 9,2% ogółu gospodarstw należących do grupy obszarowej 1-2 ha UR (w Polsce 7,4%) do 87,7% gospodarstw o powierzchni 100 ha UR i więcej (w kraju 84,9%). W gospodarstwach najmniejszych (do 1 ha UR włącznie) odsetek ten wyniósł 13,3% (w Polsce 19,5%);
- odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z pracy najemnej przekraczały 50% ogółu dochodów wzrastał z 39,6% w grupie obszarowej do 1 ha UR włącznie (w kraju 35,0%) do 44,9% w grupie 1-2 ha UR (w Polsce 44,3%), a następnie malał do 1,5% w grupie 100 ha UR i więcej (w kraju 2,0%);
- odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z emerytur i rent przekraczały 50% ogółu dochodów był najwyższy w grupie gospodarstw rolnych o powierzchni do 1 ha UR włącznie i wyniósł 28,0% (w Polsce 24,5%), a następnie malał i w grupie 100 ha UR i więcej osiągnął wartość 0,7% (w kraju 0,6%);
- odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z działalności pozarolniczej przekraczały 50% ogółu dochodów był najwyższy w grupie obszarowej 2-3 ha UR i wyniósł 8,3% (w Polsce 10,0%), a najniższy w grupie 100 ha UR i więcej i wyniósł 2,4% (w kraju najniższy w grupie 30-50 ha UR 3,9%).

Tablica 8. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego w 2020 r.

Table 8. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by main source of household income in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym z głównym źródłem dochodów gospodarstwa domowego z: Of which with the main source of household income from:			
		działalności activity		pracy najemnej contract work	emerytury i renty retire- ment and disability pensions
		rolniczej agricultural activity	pozarolniczej other gainful activity		
Struktura liczby gospodarstw w % Structure of the number of agricultural holdings in %	100,0	31,0	6,4	33,6	15,1
Odsetek kierujących w wieku do 40 lat Percentage of managers up to 40 years old	21,8	26,1	22,9	25,4	3,3
Odsetek kierujących kobiet Percentage of women managers	34,5	29,6	30,3	34,7	45,4
Odsetek kierujących z wykształceniem rolniczym Percentage of managers with agricultural education	39,9	51,2	30,6	30,5	42,1
Odsetek gospodarstw domowych produkujących głównie na samozaopatrzenie Percentage of households producing mainly for self-consumption	11,3	6,1	12,4	13,2	17,0
Odsetek gospodarstw z działalnością inną niż rolnicza Percentage of agricultural holdings conducting other gainful activity	1,2	1,3	4,3	0,5	0,4
Odsetek gospodarstw, gdzie przychody z działalności innej niż rolnicza przewyższają przychody z działalności rolniczej Percentage of agricultural holdings where income from other gainful activity exceeds income from agricultural activity	24,7	5,2	62,4	14,7	16,0
Wielkość ekonomiczna gospodarstwa w tys. euro Economic size of an agricultural holding in thous. euro	12,8	27,6	7,3	5,4	4,0
Powierzchnia UR na 1 gospodarstwo w ha Area of agricultural land per 1 agricultural holding in ha	8,37	15,07	6,16	4,91	3,82

Tablica 8. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego w 2020 r. (dok.)

Table 8. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by main source of household income in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym z głównym źródłem dochodów gospodarstwa domowego z: Of which with the main source of household income from:			
		działalności activity		pracy najemnej contract work	emerytury i renty retire- ment and disability pensions
		rolniczej agricultural activity	pozarolniczej other gainful activity		
Obsada zwierząt na 1 gospodarstwo w SD Number of livestock per 1 agricultural holding in LSU	3,1	8,3	0,8	0,5	0,4
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD Number of livestock per 100 ha of agricultural land in LSU	36,8	55,4	13,2	10,5	9,6
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt. Number of tractors per 1 agricultural holding in units	1,1	1,6	0,8	0,8	0,6
Powierzchnia UR na 1 ciągnik w ha Area of agricultural land per 1 tractor in ha	7,78	9,19	7,97	6,14	6,15
Zużycie NPK w kg na 1 ha UR w dobrej kulturze NPK consumption in kg per 1 ha of agricultural land in good condition	139,2	158,3	108,1	111,2	95,1

Wśród ogółu gospodarstw rolnych, których gospodarstwa domowe uzyskiwały ponad 50% dochodów z działalności rolniczej dominowały gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych 5-10 ha (29,2%, w Polsce 23,0%) i 10-15 ha (17,4%, tyle samo co w kraju). Gospodarstwa domowe, gdzie głównym źródłem utrzymania była:

- praca najemna użytkowały przede wszystkim gospodarstwa rolne o powierzchni 3-5 ha UR (25,3%, w Polsce 22,9%), 5-10 ha UR (24,2%, w kraju 22,3 %) i 2-3 ha UR (20,5%, w Polsce 20,0%);
- działalność pozarolnicza – w grupie obszarowej 5-10 ha UR (23,8%, w kraju 21,8%) i 3-5 ha UR (23,4% w Polsce 21,5%) i 2-3 ha UR (20,2%, w kraju 18,7%);
- emerytury i renty - o powierzchni 1-2 ha UR (25,3%, w Polsce 30,4%), 3-5 ha UR (25,0%, w kraju 22,6%) i 2-3 ha UR (24,0%, w Polsce 24,0%).

Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego była działalność rolnicza, wynosiła 27,6 tys. euro standardowej produkcji (w kraju 45,7 tys. euro). Oznacza to, że była ponad 2 razy wyższa (w Polsce prawie 2,5 razy wyższa) od średniej wielkości ekonomicznej gospodarstwa indywidualnego ogółem i prawie 7 razy wyższa (w kraju ponad 12 razy wyższa) od gospodarstw rolnych, w których gospodarstwo domowe utrzymywało się głównie z emerytur i rent.

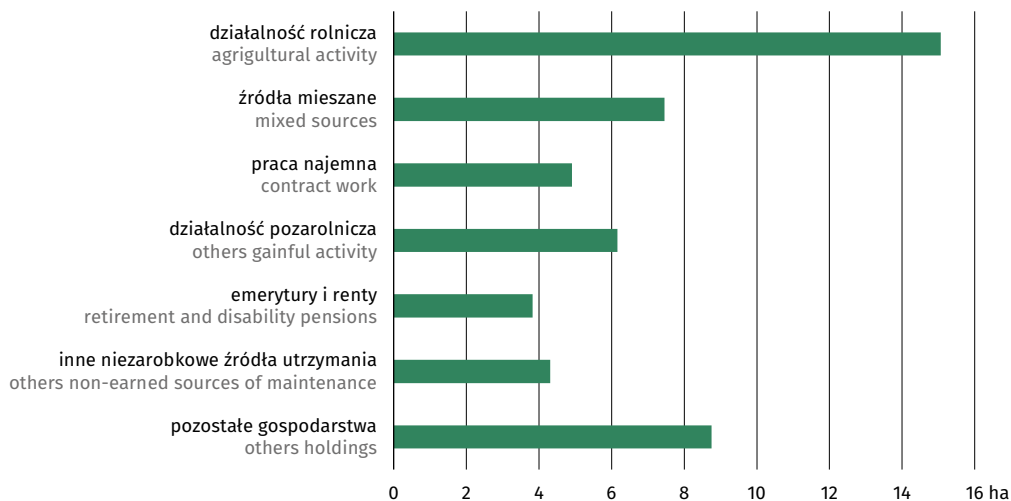
Ekologiczne metody produkcji były najczęściej stosowane w grupie gospodarstw, gdzie głównym dochodem gospodarstwa domowego była działalność rolnicza i odsetek tych gospodarstw w ogólnej liczbie gospodarstw tej grupy wyniósł 2,0% (w kraju 2,5% ogółu gospodarstw tej grupy), a najrzadziej wśród gospodarstw rolnych, gdzie główne dochody gospodarstwa domowego pochodziły z emerytur i rent (0,4%, w Polsce 0,3%).

W grupie gospodarstw indywidualnych, dla których głównym źródłem dochodów gospodarstwa domowego była działalność rolnicza odnotowano najwyższy odsetek osób kierujących gospodarstwem rolnym posiadających **wykształcenie rolnicze** i wynosił ona 51,2% (w kraju 55,6%). Najmniej kierujących posiadało wykształcenie rolnicze w gospodarstwach, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego były niezarobkowe źródła utrzymania (28,7%, w Polsce 26,7%). Najwyższy odsetek osób kierujących z wykształceniem wyższym rolniczym wystąpił także w gospodarstwach indywidualnych, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego była działalność rolnicza i wyniósł on 5,2% (w kraju 4,7%), natomiast najniższy był w gospodarstwach utrzymujących się głównie z emerytur i rent i wyniósł on 2,5% (w Polsce 2,1%).

Wśród gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania były dochody z działalności rolniczej odnotowano najniższy odsetek tych gospodarstw, które zużywały więcej niż 50% końcowej produkcji rolniczej na samozaopatrzenie żywnościowe gospodarstwa – 6,1% (w kraju 5,8%). Omawiany odsetek był najwyższy w gospodarstwach domowych, które utrzymywały się głównie z emerytur i rent i wyniósł on 17,0% (w Polsce 25,8%).

Wykres 44. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych według głównego źródła dochodów gospodarstwa domowego w 2020

Chart 44. Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings by the main source of household income in 2020



Prawie wszystkie (ponad 99% w województwie i w kraju) omawiane gospodarstwa domowe posiadały gospodarstwa rolne z użytkami rolnymi ogółem i w dobrej kulturze rolnej. Najwyższy odsetek gospodarstw bez użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej odnotowano w grupach gospodarstw domowych, gdzie głównym źródłem utrzymania były inne niezarobkowe źródła utrzymania i wyniósł on 2,7% (w kraju 1,0%). Tę grupę gospodarstw domowych oraz grupę utrzymującą się głównie z emerytur i rent charakteryzował najwyższy odsetek gospodarstw rolnych z powierzchnią ugorów (od 8,7% do ponad 9,8%, w Polsce od 8,2% do ponad 9%). Wśród gospodarstw domowych,

dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza, omawiany odsetek był niższy i wynosił 5,6% (w kraju 5,1%).

Gospodarstwa domowe z mieszanymi głównymi źródłami dochodów (działalność rolnicza i praca najemna oraz praca najemna i działalność rolnicza), a także z głównym dochodem z działalności rolniczej charakteryzował najwyższy odsetek gospodarstw rolnych z powierzchnią pod zasiewami (od 93,4% do 95,7%, w Polsce od 88,0% do 91,6%).

Gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza posiadały największe obszarowo gospodarstwa rolne. Średnia powierzchnia użytków rolnych w tych gospodarstwach wynosiła 15,06 ha (w Polsce 21,12 ha). Najmniejsze obszarowo gospodarstwa rolne użytkowane były przez gospodarstwa domowe, gdzie głównym źródłem utrzymania były emerytury i renty, a ich powierzchnia wyniosła 3,82 ha (w kraju 3,71 ha).

Najpowszechniejszą **uprawą** były zboża, a ich powierzchnię wykazało 86,6% gospodarstw utrzymujących się głównie z działalności rolniczej (w kraju 81,9%) oraz 86,1% gospodarstw domowych z głównym mieszanym źródłem dochodu z działalności rolniczej i pracy najemnej (w Polsce 84,0%). Należy zauważyć, że w gospodarstwach rolnych użytkowanych przez rolników, których gospodarstwa domowe uzyskiwały ponad 50% dochodów z działalności rolniczej odnotowano najniższy, wynoszący 64,3% (w kraju 65,1%), udział zbóż w powierzchni zasiewów ogółem. Udział ten był najwyższy w gospodarstwach rolnych, których gospodarstwo domowe użytkownika uzyskiwało główne dochody z emerytur i rent (79,8%, w Polsce 79,5%) oraz pracy najemnej (77,6%, w kraju 78,2%).

Gospodarstwa domowe, w których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza, charakteryzowały się najwyższym odsetkiem gospodarstw rolnych uprawiających strączkowe jadalne na ziarno (9,7% ogółu omawianych gospodarstw domowych, w kraju 3,3%), rośliny przemysłowe (33,0%, w Polsce 18,5%), warzywa gruntowe (5,7%, w kraju 7,4%) oraz warzywa pod osłonami (0,6%, w Polsce 1,5%). Natomiast w gospodarstwach domowych, w których głównym źródłem utrzymania była działalność mieszana (działalność rolnicza i praca najemna), najwyższy odsetek gospodarstw rolnych zajmował się uprawą ziemniaków (23,1%) i truskawek (8,0%) (w Polsce natomiast działalność rolnicza dla ziemniaków – 34,2%, zaś dla truskawek 3,9%). Gospodarstwa rolne z gospodarstwami domowymi, w których ponad 50% stanowiły dochody z działalności pozarolniczej oraz emerytur i rent charakteryzowały się najniższym odsetkiem gospodarstw uprawiających omawiane wcześniej uprawy (w kraju podobnie).

Według wyników PSR 2020 **zwierzęta gospodarskie** posiadało 38,3% gospodarstw indywidualnych (w Polsce ponad 44%), z tego 51,0% gospodarstw rolnych z grupy gospodarstw domowych, gdzie głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza (w kraju 60,1%) oraz 47,9% gospodarstw, gdzie głównym źródłem było źródło mieszane – działalność rolnicza i praca najemna (w Polsce 59,3%). Najniższy odsetek gospodarstw rolnych prowadzących chów zwierząt odnotowano wśród gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność pozarolnicza (21,4%, w kraju 25,0%).

W grupie gospodarstw domowych, dla których 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej odnotowano najwyższy odsetek gospodarstw rolnych posiadających bydło (58,4% ogółu gospodarstw posiadających zwierzęta w omawianej grupie gospodarstw domowych, w Polsce 42,6%) oraz świnie (13,3%, w kraju tak samo). Odsetek ten był najniższy w przypadku gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z emerytur i rent i wyniósł dla bydła 18,0%, a dla świń 3,5%. Natomiast w Polsce odsetek ten był najniższy w przypadku działalności pozarolniczej i wyniósł dla bydła 6,4%, a dla świń 1,8%.

Gospodarstwa utrzymujące się głównie z działalności rolniczej rzadziej niż pozostałe grupy gospodarstw domowych zajmowały się chowem koni, kóz, drobiu i pszczoł, podobnie jak w kraju.

Zdecydowanie najwyższą **obsadą zwierząt na 1 gospodarstwo** utrzymujące zwierzęta cechowały się gospodarstwa rolne, gdzie gospodarstwa domowe utrzymywały się głównie z działalności rolniczej (16,4 SD, w Polsce 32,5 SD). Omawiany wskaźnik był najniższy w grupie gospodarstw rolnych, których gospodarstwa domowe uzyskiwały główne dochody z emerytur i rent (w województwie i w kraju po 1,5 SD).

W 2020 r. 71,5% ogółu gospodarstw indywidualnych wyposażonych było w **ciągniki** (w Polsce 67,0%). Wskaźnik ten był znacznie wyższy w przypadku gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza i wyniósł 87,8% (w kraju 87,1%) oraz działalność mieszana (działalność rolnicza i praca najemna), gdzie wyniósł 81,1% (w Polsce 88,0%). Dla porównania najmniej ciągników posiadały gospodarstwa domowe uzyskujące ponad 50% dochodów ze źródeł niezarobkowych (54,1%, w kraju 48,3%) oraz z emerytur i rent (54,5%, w Polsce 48,3%).

Wyniki PSR 2020 pokazały, że 82,9% ogółu gospodarstw indywidualnych **stosowało nawozy** mineralne lub wapniowe (w Polsce 72,7%) oraz 34,5% – nawozy naturalne (w kraju 43,8%). Najwyższe odsetki gospodarstw stosujących nawożenie mineralne lub wapniowe oraz naturalne odnotowano w grupie gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza - odpowiednio 89,9% (w Polsce 84,7%) i 45,2% (w kraju 59,7%) oraz źródła mieszane (działalność rolnicza i praca najemna) – odpowiednio 88,8% (w Polsce 86,0%) i 41,0% (w kraju 57,1%). Natomiast najniższe odsetki odnotowano wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem dochodów były niezarobkowe źródła utrzymania dla stosowania nawozów mineralnych lub wapniowych (66,7%, w Polsce 49,7%) oraz działalność pozarolnicza dla stosowania nawozów naturalnych (23,8%, w kraju 28,6%).

Zużycie NPK na 1 ha UR w dobrej kulturze było najwyższe wśród gospodarstw, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza i wyniosło 157,1 kg (w Polsce 149 kg). Natomiast najniższe – wśród gospodarstw, w których głównym źródłem dochodów były inne niezarobkowe źródła utrzymania i wyniosło 81,5% (w kraju 66,2 kg).

W **przekroju terytorialnym**, najwyższy odsetek gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania były dochody z działalności rolniczej wystąpił w powiatach: hrubieszowskim (52,9% ogółu gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego w województwie), opolskim (40,1%) i krasnostawskim (39,1%). Najniższy natomiast w powiatach: Lublin (9,3%), Chełm (10,8%) i Zamość (11,7%).

Należy zauważyć, że powiat hrubieszowski charakteryzował się najniższym odsetkiem gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z pracy najemnej (21,6%) oraz z emerytur i rent (8,5%). Odnotowano tu również jeden z najniższych odsetków (1,3%) gospodarstw utrzymujących się głównie z innych niezarobkowych źródeł (zbliżonym odsetkiem charakteryzował się też powiat opolski i parczewski po 1,1%).

Natomiast najwyższy odsetek gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem dochodów była praca najemna wystąpił w powiecie ryckim (42,0%), emerytury i renty – w Chełmie (29,2%) oraz inne niezarobkowe źródła – powiecie łęczyńskim (4,4%).

Najwyższy udział wśród ogółu gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, które uzyskiwały ponad 50% dochodów z działalności pozarolniczej odnotowano w Białej Podlaskiej (12,5%), Lublinie (11,5%) oraz Chełmie (10,6%), najniższy natomiast w powiecie hrubieszowskim (3,7%), krasnostawskim (4,4%) i łęczyńskim (4,6%).

Rozdział 8

Chapter 8

Pracujący i nakłady pracy w gospodarstwach rolnych

Employed persons and labour input in agricultural holdings

Działalność rolnicza jaka jest prowadzona w gospodarstwach rolnych wymaga udziału i wkładu pracy człowieka. W gospodarstwach indywidualnych wykonuje ją przeważnie pracujący użytkownik i członkowie jego rodziny (tworzący wspólne gospodarstwo domowe z użytkownikiem lub utrzymujący się oddzielnie), którzy są wspomagani przez opłacanych pracowników najemnych lub pracowników kontraktowych (tj. osoby zatrudnione przy świadczeniu zakontraktowanych usług). Czasami również wspomagani są przez bezpłatną pomoc sąsiedzką. W pozostałych gospodarstwach rolnych, w zależności od formy własności, główną siłę roboczą stanowią pracownicy najemni lub inne osoby pracujące bez wynagrodzenia (członkowie spółdzielni, zakonów, uczniowie szkół, etc.), którzy są wspomagani pracownikami najemnymi i kontraktowymi. W takich gospodarstwach jest osoba zarządzająca i to ona podejmuje decyzje co do kierunku i rozmiarów prowadzonej w gospodarstwie produkcji, jest ona kierującą gospodarstwem rolnym. Natomiast w gospodarstwach indywidualnych osobą kierującą jest zazwyczaj sam użytkownik, zaś w gospodarstwach pozostałych – najczęściej zatrudniony do tego celu pracownik najemny.

Niniejsza publikacja prezentuje charakterystykę gospodarstw rolnych i prowadzoną w nich produkcję rolną, a w związku z tym zagadnienie dotyczące pracujących prezentowane w niniejszym rozdziale wymaga odpowiedniego ujęcia, które pozwoliłoby na przedstawienie wielkości **nakładów pracy ludzkiej poniesionych na działalność rolniczą w gospodarstwach rolnych w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny PSR 2020**. Tak więc w spisie uwzględniono nawet minimalny wkład pracy każdej z osób pracujących w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej w każdym z 12 miesięcy w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie, niezależnie od tego czy praca w gospodarstwie rolnym była dla nich pracą główną, dodatkową czy wyłączną.

Niezmiernie ważnym zagadnieniem przy ocenie nakładów pracy w rolnictwie w ciągu roku jest wymiar czasu pracy, w jakim pracują poszczególne osoby. Dotyczy to zarówno rodzinnej siły roboczej, jak i pozostałych pracowników. Duży udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu powoduje w pewnym stopniu zniekształcenie obrazu z punktu widzenia pracochłonności poszczególnych rodzajów gospodarstw. Ponadto między innymi w przypadku pracowników dorywczych, jak i kontraktowych oraz pomocy sąsiedzkiej – istotniejszy od samej liczby osób pracujących jest łączny wkład pracy mierzony w godzinach, tym bardziej, że najczęściej jest to praca zadaniowa, tak więc poszczególne osoby wymieniają się w ciągu roku, a wkład ich pracy może być różny. W związku z powyższym podstawą prowadzonej analizy są **nakłady pracy wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy (z ang. Annual Work Unit – AWU), będących odpowiednikiem rocznego wkładu pracy osoby zatrudnionej w pełnym wymiarze czasu pracy** (tj. po przeliczeniu pracujących w niepełnym wymiarze na pełne etaty).

Przedstawione powyżej podejście, które zostało zastosowane w spisie rolnym, jak również i w cyklicznych badaniach struktury gospodarstw rolnych, znacząco różni się od metodologii rekomendowanej dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy i wykorzystywanej m.in. do zbilansowania pracujących w całej gospodarce narodowej. W drugim z powyższych ujęć ważne jest uwzględnienie tylko tej części pracujących, dla których praca w rolnictwie – przede wszystkim w rodzinnych gospodarstwach rolnych – jest wyłącznym lub głównym zajęciem użytkownika i osób z nim mieszkających. Związane jest to z tym, że zakłada się, aby w ogólnej liczbie

osób pracujących w gospodarce narodowej nie uwzględniać podwójnie osób mających więcej niż jedno miejsce pracy. W związku z powyższym stosowane jest kryterium bieżącej aktywności ekonomicznej poszczególnych osób w określonym odcinku czasu – w spisie rolnym dotyczyło to sytuacji w tygodniu od 26 maja do 1 czerwca 2020 r. Podstawowe wyniki zaprezentowano na końcu niniejszego rozdziału.

Wyniki PSR 2020 r. pokazują, że liczba **gospodarstw indywidualnych**, w których pracowali:

- użytkownicy – wyniosła 158,8 tys. i stanowiły one 98,6% ogólnej liczby omawianych gospodarstw (w Polsce 98,7%);
- rodzina użytkownika – wynosiła 111,6 tys., co stanowiło 69,3% (w kraju 65,6%);
- pracownicy najemni (w przeważającej większości dorywczy/sezonowi) – wynosiła 31,8 tys. i stanowiły one 19,8% (w Polsce 14,3%).

Ponadto gospodarstwa indywidualne korzystały zarówno z usług rolniczych odpłatnych (23,1% omawianych gospodarstw, w kraju 25,4%), jak i z nieodpłatnej pomocy sąsiedzkiej (32,6%, w Polsce 33,4%), jednakże w obydwu tych przypadkach była to praca okazjonalna, wykonywana sporadycznie. Należy również zauważyć, że 61,2 tys. gospodarstw indywidualnych korzystało wyłącznie z pracy użytkownika i członków jego rodziny i stanowiły one 38,0% ogółu omawianych gospodarstw (w kraju 39,3%).

Tablica 9. Gospodarstwa indywidualne korzystające przy prowadzonej działalności rolniczej z pracy różnych grup pracujących w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.

Table 9. Natural person's agricultural holdings (private farms) conducting agricultural activity with the use of labour of different groups of employed during 12 months preceding the reference day in 2020

Lata Years	Ogółem liczba gospo- darstw indywi- dualnych Total number natural person's agricul- tural holdings	Liczba gospodarstw korzystających z pracy ^a Of the total number of natural person's holdings the number of the ones using the work of ^a						
		użytkow- ników holders	rodziny użytkow- nika holder's family	pracow- ni- ków na- jemnych stałych perma- nent employ- ees	pracow- ni- ków na- jemnych doryw- czych tem- porary workers	pracow- ników kontrak- towych (świad- czących odpłatne usługi dla gospodar- stwa) con- tracted workers (providing paid ser- vices for a holding)	pomocy sąsiedz- kiej neigh- bourly assistance	wyłącz- nie użyt- kownika i człon- ków jego rodziny the holder and his/ her fami- ly mem- bers exclu- sively
Ogółem Total								
w tys. in thousand	161,0	158,8	111,6	1,6	30,2	37,2	52,6	61,2
w % in %	100,0	98,6	69,3	1,0	18,7	23,1	32,6	38,0

a Danych nie należy sumować na ogółem.

a The data should not be summed up to the total.

Liczba gospodarstw osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej w tym czasie wynosiła 0,3 tys. (w Polsce 7,5 tys.) i wszystkie te gospodarstwa zatrudniały pracowników najemnych.

Wraz ze zmianami w gospodarstwach rolnych w odniesieniu do powierzchni, rodzaju prowadzonej produkcji, umaszynowania itp. zauważalne są przesunięcia w zaangażowaniu w produkcję rolną różnych grup pracowników. Analizując wyniki PSR 2020 w stosunku do PSR 2010 można zaobserwować, że mniej gospodarstw indywidualnych korzystało z rodzinnej siły roboczej, natomiast więcej z pracowników spoza rodziny, w tym głównie z usług zewnętrznych. Jednakże w badanym okresie mniej gospodarstw zatrudniało pracowników dorywczych, natomiast znacznie zwiększyła się liczba i odsetek gospodarstw korzystających z pomocy sąsiedzkiej, chociażby w minimalnym wymiarze. Taka sytuacja wywołana mogła być przez pandemię COVID-19 i związanymi z nią problemami z zatrudnianiem pracowników z zagranicy. Podobna sytuacja miała miejsce również na terenie całego kraju. W trakcie 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. w gospodarstwach indywidualnych pracowało w różnym wymiarze czasu 332,2 tys. osób (w Polsce 2624,8 tys.), które stanowiły rodzinną siłę roboczą (użytkownicy stanowili 47,8%, w kraju 49,2%) wspieraną przez stałych i dorywczych pracowników (6,4 tys. osób, w Polsce 78,5 tys.).

W gospodarstwach osób prawnych przy produkcji rolniczej pracowało 2,3 tys. stałych pracowników najemnych (w kraju 39,1 tys.), zaś nakład pracy pozostałych osób podawany jest tylko po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tablica 10. Rodzinna siła robocza w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy i płci w 2020 r.

Table 10. Family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by working time and sex in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Wymiar rocznego czasu pracy w godzinach The volume of annual working time in hours				
		0-530	531-1 060	1 061-1 590	1 591-2 119	2 120 i więcej and more
		w tysiącach in thousand				
Ogółem Total	332,2	139,9	62,0	34,0	19,1	77,2
Mężczyźni Men	190,6	73,5	36,4	21,1	11,7	47,9
Kobiety Women	141,7	66,4	25,6	12,9	7,4	29,3

Po przeliczeniu na pełne etaty w roku, **nakłady pracy na prowadzenie działalności rolniczej** we wszystkich gospodarstwach rolnych w województwie lubelskim wynosiły 169,6 tys. AWU (w kraju 1427,5 tys. AWU), w tym w gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha UR – 167,7 tys. AWU (w Polsce 1402,2 tys. AWU). W gospodarstwach indywidualnych nakłady te wynosiły 166,6 tys. AWU (w kraju 1381,6 tys. AWU), natomiast w pozostałych gospodarstwach 3,0 tys. AWU. (w Polsce 45,9 tys. AWU), a związane jest to w dużej mierze ze strukturą własności.

W województwie, podobnie jak i w kraju, przeważającą część ogółu nakładów pracy ponoszonych na prowadzenie działalności rolniczej stanowiła **rodzinna siła robocza** (województwo 156,0 tys. AWU, czyli 93,6%, Polska 1274,6 tys. AWU, czyli 92,3%).

Schemat Pracujący i nakłady pracy przy działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych
Scheme Employed persons and labour input in agricultural activity on agricultural holdings

W GOSPODARSTWACH ROLNYCH OGÓŁEM (w tys.) ON AGRICULTURAL HOLDINGS IN TOTAL (in thousands)					Osób Persons AWU	X	
						169,6	
W tym w GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH (w tys.) Of which on NATURAL PERSON'S AGRICULTURAL HOLDINGS (PRIVATE FARMS) (in thousands)						X 166,6	
CZŁONKOWIE RODZINY UŻYTKOWNIKA: FARM HOLDER'S FAMILY MEMBERS:		332,2 156,0	PRACOWNICY NAJEMNI: PAID EMPLOYEES:		X 8,2	PRACOWNICY KONTRAK- TOWI CONTRACTED WORKERS	POMOC SĄSIEDZKA NEIGHBOURLY ASSISTANCE
UŻYTKOWNICY FARM HOLDERS	WSPÓŁMAŁŻON- KOWIE/PARTNERZY HOLDER'S SPOU- SES/PARTNERS	INNI CZŁONKOWIE RODZINY OTHER FAMILY MEMBERS	STALI PERMANENT	DORYWCZY TEMPORARY			
158,8 86,1	83,6 41,7	89,9 28,2	6,4 3,8	X 4,4	X 0,7	X 1,8	
GOSPODARSTWA OSÓB PRAWNYCH I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH NIEMAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ (w tys.) AGRICULTURAL HOLDINGS OF LEGAL PERSONS AND ORGANIZATIONAL UNITS WITHOUT LEGAL PERSONA- LITY (in thousands)						X 45,9	
PRACOWNICY NAJEMNI PAID EMPLOYEES			X 2,1	PRACOWNICY KONTRAKTOWI CONTRACTED WORKERS		POZOSTAŁE OSOBY OTHERS PERSONS	
STALI PERMA- NENT	2,3 1,9	DORYWCZY TEMPORARY	X 0,2	X 0,1		X 0,8	

PRACUJĄCY – osoby wnoszące jakikolwiek wkład pracy w działalność gospodarstwa rolnego w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień 1 czerwca 2020 r.

THE EMPLOYED – persons providing any labour input in the activity of agricultural farm during the 12 months preceding 1 June 2020.

NAKŁADY PRACY – dane o pracujących wyrażone w AWU, tj. pracujący w trakcie 12 miesięcy w różnym wymiarze czasu w przeliczeniu na „pełnozatrudnionych w roku” (min. 2 120 godzin pracy w roku).

LABOUR INPUT – data on employed persons expressed in Annual Work Units – AWU, i.e. persons employed during the 12 months working different working time recalculated into "full-time employees in a year" (a minimum of 2 120 hours per year).

X – brak danych w osobach (dane dostępne tylko w AWU).

X – lack of data in persons (data available only in AWU).

W 2020 r. liczba gospodarstw indywidualnych wynosiła 161,0 tys. i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 14,4% (w kraju o 13,0%). Rodzinna siła robocza zaangażowana w pracę przy produkcji rolniczej w ciągu 12 miesięcy przed dniem referencyjnym badania liczyła 332,2 tys. osób. Jednocześnie zwrócić należy uwagę, że wielkość nakładów pracy po przeliczeniu na pełnozatrudnionych była niższa i wynosiła 156,0 tys. AWU (w kraju 1274,6 tys. AWU), co wiąże się z tym, że część z tych osób pracowała w niepełnym wymiarze czasu pracy. Wielkość ta również zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. o 31,3% (w Polsce o 29,1%).

Przekładało się to na 3,8 tys. pełnozatrudnionych pracowników najemnych stałych (w kraju na 55,4 tys.), 4,4 tys. pełnozatrudnionych pracowników dorywczych (w Polsce 29,7 tys.), 0,7 tys. – kontraktowych (w kraju 7,7 tys.) i 1,8 tys. pełnoetatowej wymiany pracy w ramach usług sąsiedzkich (w Polsce 14,2 tys.).

Tablica 11. Pracujący i nakłady pracy rodzinnej siły roboczej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.

Table 11. Employed persons and family labour input during 12 months preceding the reference day in 2020

Wyszczególnienie Specification	Pracujący w tysiącach osób Employed persons in thousands	Nakłady pracy w tysiącach AWU Labour input in thousand AWUs
Rodzina ogółem Total family	332,2	156,0
Użytkownicy i ich współmałżonkowie Holders and their spouses	242,4	127,8
Pozostali członkowie rodziny użytkownika Other holder's family members	89,9	28,2

W gospodarstwach największych, o areale 50 ha UR i więcej, wyraźnie widoczne jest zatrudnianie osób spoza rodziny do pracy w gospodarstwie indywidualnym (1,4 tys. AWU, w kraju 29,5 tys. AWU, w tym 68,6% stanowiły nakładów pracowników stałych, w Polsce 78,0%), które występuje także w gospodarstwach najmniejszych, do 1 ha UR włącznie, które w znacznej mierze prowadzą intensywną produkcję roślinną i zwierzęcą, wymagającą również stosunkowo dużych nakładów pracy. W związku z tym, że udział gospodarstw najmniejszych obszarowo w ogólnej liczbie gospodarstw indywidualnych nie jest duży, to ogólna liczba AWU w tych gospodarstwach wynosi niespełna 0,3 tys. (w kraju 4,4 tys.).

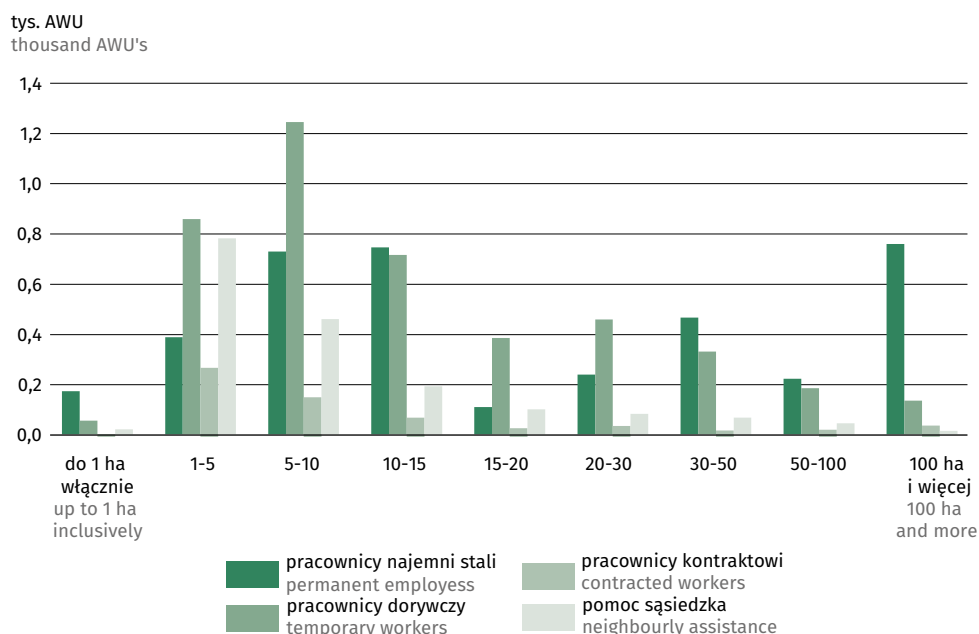
Tablica 12. Nakłady pracy osób spoza rodziny użytkownika pracujących w gospodarstwach indywidualnych według rodzaju umowy o pracę w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.

Table 12. Labour input of persons who are not holder's family members employed in natural person's agricultural holdings (private farms) by the type of employment contract during 12 months preceding the reference day in 2020

Wyszczególnienie Specification	Pracownicy najemni stali Permanent em- ployees	Pracownicy dorywczcy Temporary workers	Pracownicy kontraktowi Contracted work- ers	Pomoc sąsiedzka Neighbourly assistance
Ogółem w tys. AWU Total in thousand AWUs	35,3	25,1	1,7	6,4

Gospodarstwa osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej zatrudniały 3,0 tys. osób w przeliczeniu na pełnozatrudnionych (w kraju 45,9 tys.), z czego 63,0% (w Polsce 73,4%) stanowili pracownicy najemni stali (1,9 tys. AWU, w kraju 33,7 tys. AWU).

W gospodarstwach osób prawnych nakłady pracy stałych pracowników najemnych w produkcję rolniczą w przeliczeniu na pełnozatrudnionych w 2020 r. wyniosły 1,9 tys. AWU (w kraju 33,7 tys. AWU). Udziały nakładów pracy poniesionych przez pracowników dorywczycy i pozostałe osoby wynosił odpowiednio 6,7% i 26,7% (w Polsce odpowiednio do poziomu 6,8% i 16,3%), natomiast udział nakładów pracy realizowanych przez pracowników kontraktowych wynosił 3,3% (w kraju 3,5%). W efekcie łączne nakłady pracy w tej grupie gospodarstw wyniosły 3,0 tys. AWU (w Polsce) 45,9 tys. AWU.

Wykres 45. Nakłady pracy nierodzinnej siły roboczej (tys. AWU) według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.
Chart 45 Non-family labour input (in thousand AWUs) by area groups of agricultural land in 2020


Struktura gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych, ich rozdrobnienie agrarne – szczególnie jeśli bierze się pod uwagę gospodarstwa indywidualne, jak również sytuacja na lokalnym rynku pracy przekładają się na strukturę osób wnoszących jakikolwiek wkład pracy w gospodarstwo rolne w ciągu roku. Wyniki PSR 2020 pokazują, że 52,2% gospodarstw indywidualnych miało powierzchnię użytków rolnych nieprzekraczającą 5 ha (w kraju 52,0%), natomiast odsetek gospodarstw o powierzchni 15 ha UR i więcej wynosił 12,0% (w Polsce 16,0%). We wszystkich gospodarstwach **o powierzchni do 5 ha UR** pracowała **prawie połowa** (47,8%, w kraju 47,7%) **ogólnej liczby pracujących w ciągu roku**, liczonych w osobach fizycznych, zaś 37,2% w odniesieniu do ogólnych nakładów w przeliczeniu na pełnozatrudnionych (w Polsce 36,3%). Była to praca przede wszystkim użytkownika, współmatronka, jak również innych członków rodziny użytkownika.

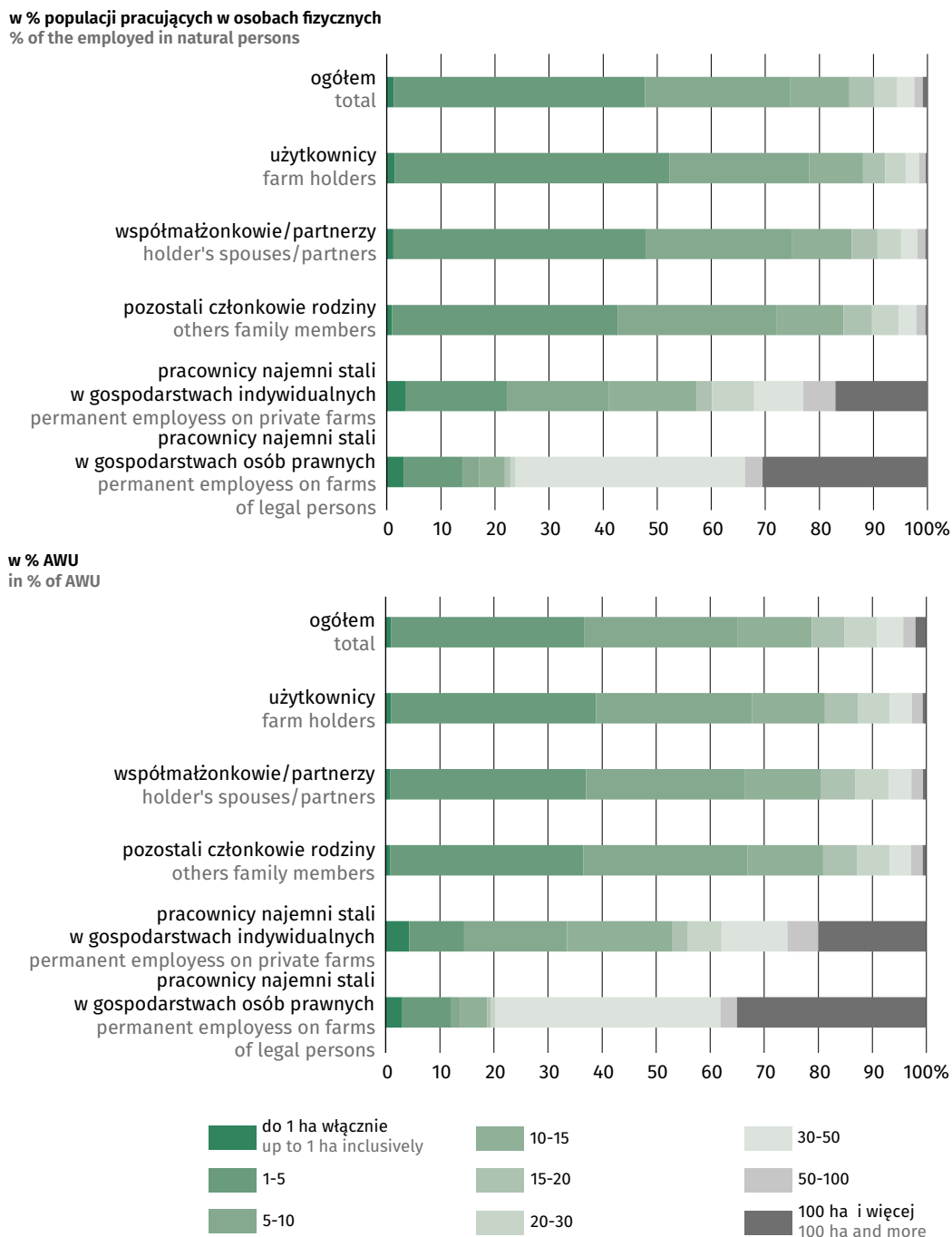
Jednak, niezależnie od powierzchni użytków rolnych, zarówno w województwie, jak i w kraju, największy wkład pracy w działalność rolniczą wnoszony jest przez **użytkowników** (blisko połowa ogólnych nakładów) i ich **współmatronków** (choć o połowę mniejsze niż użytkownika). Stosunkowo najmniejszy wkład pracy, niezależnie od areálu gospodarstwa, wnoszą członkowie rodziny niemieszkający z użytkownikiem.

W przypadku **gospodarstw indywidualnych** – im większe gospodarstwo, tym większy był godzi-
nowy wkład pracy w prowadzenie działalności rolniczej samych użytkowników i ich współmat-
ronków, zwiększały się także nakłady pracy pozostałych członków rodziny.

W gospodarstwach indywidualnych o powierzchni do 1 ha UR włącznie, które stanowiły 1,3% ogólnej liczby gospodarstw (w Polsce 1,5%), zatrudnionych było 3,4% wszystkich pracowników najemnych stałych (w kraju 5,0%).

Wykres 46. Struktura poszczególnych kategorii pracujących i nakładów pracy w ciągu badanego roku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r..

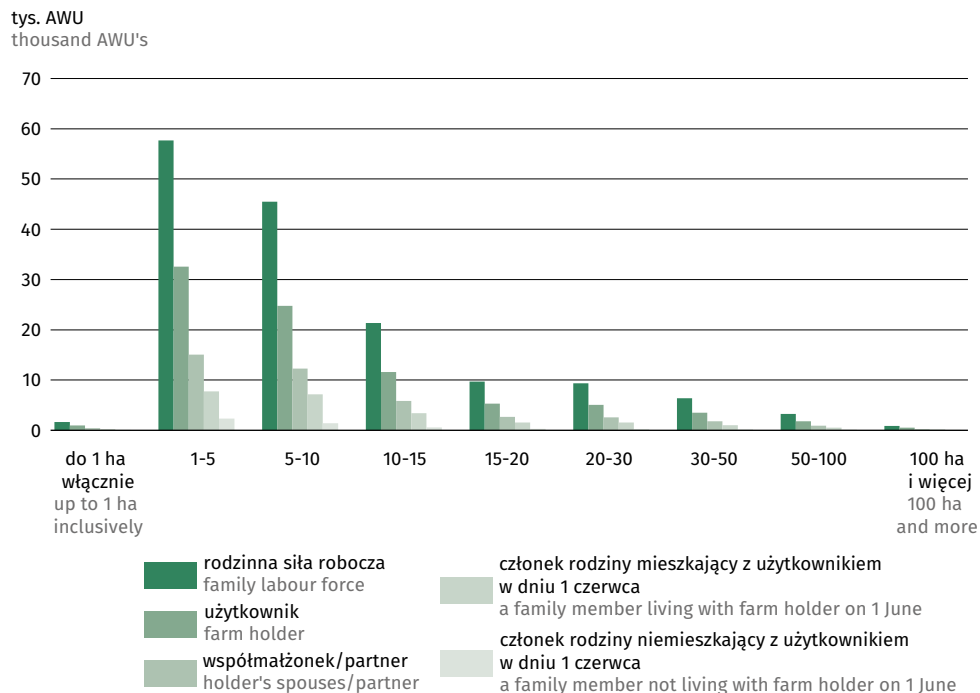
Chart 46. Structure of particular categories of employed persons and labour input during the surveyed year by area groups of agricultural land in 2020



Rozkład **nakładów pracy (AWU) w przeliczeniu na 100 hektarów użytków rolnych** przedstawia zróżnicowanie pomiędzy powiatami. Największe nakłady pracy w AWU na 100 ha UR ponoszono w powiatach: opolskim (28,4), puławskim (18,8) i biłgorajskim (17,9), najmniejsze zaś w Chetmie (6,9), powiecie włodawskim (7,0) oraz w Białej Podlaskiej (8,1).

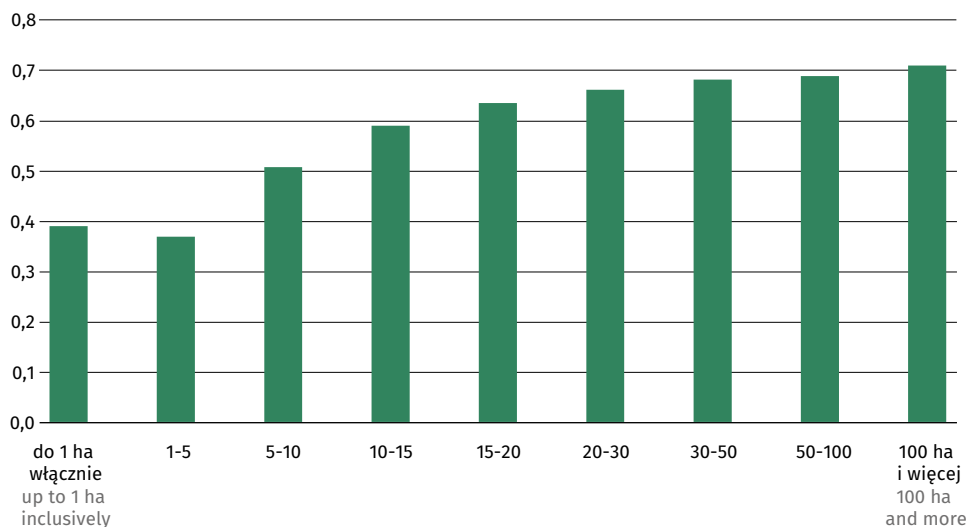
Wykres 47. Nakłady pracy w rodzinie użytkownika (tys. AWU) według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 47. Labour input in the holder's family (in thousand AWUs) by area groups of agricultural land in 2020



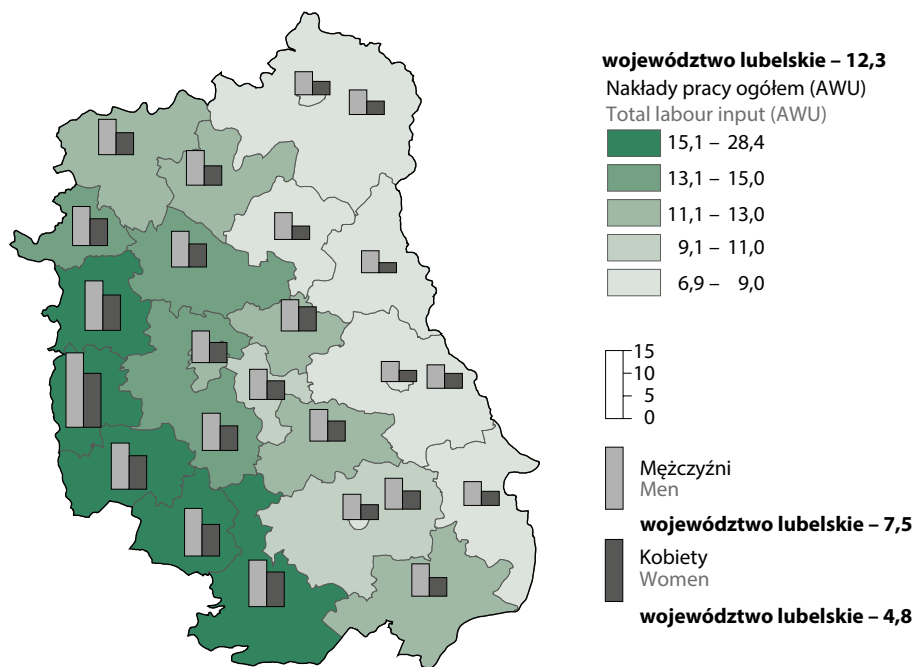
Wykres 48. Przeciętna liczba AWU przypadająca na jedną osobę pracującą z rodziny użytkownika gospodarstwa rolnego według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 48. Average number of AWU's per one employed person of the agricultural holding holder's family by area groups of agricultural land in 2020

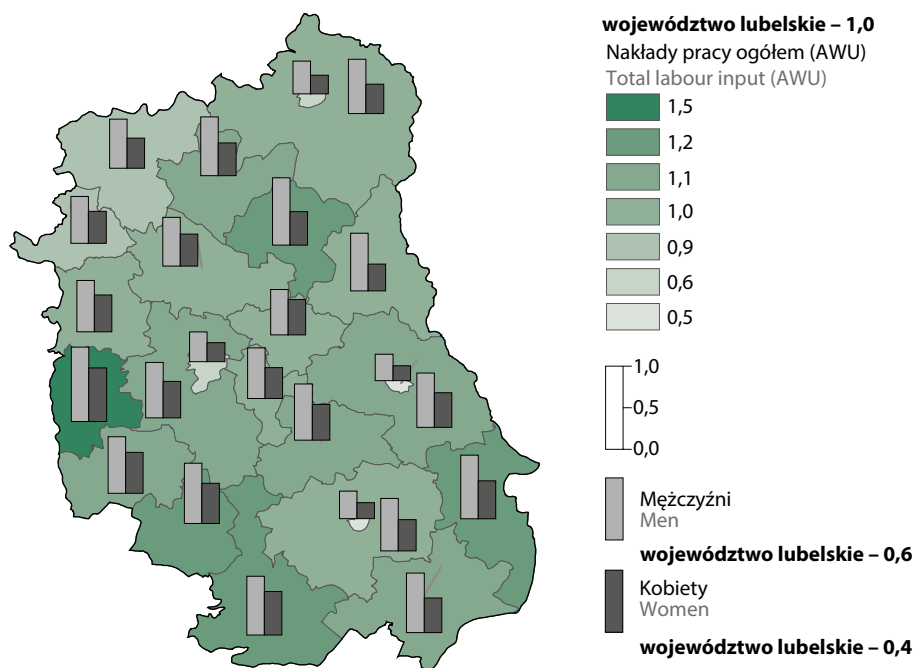


Mapa 15. Nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.

Map 15. Total labour input on agricultural production per 100 ha of agricultural land in 2020

**Mapa 16. Nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.**

Map 16. Total labour input on agricultural production per 100 ha of agricultural land in 2020



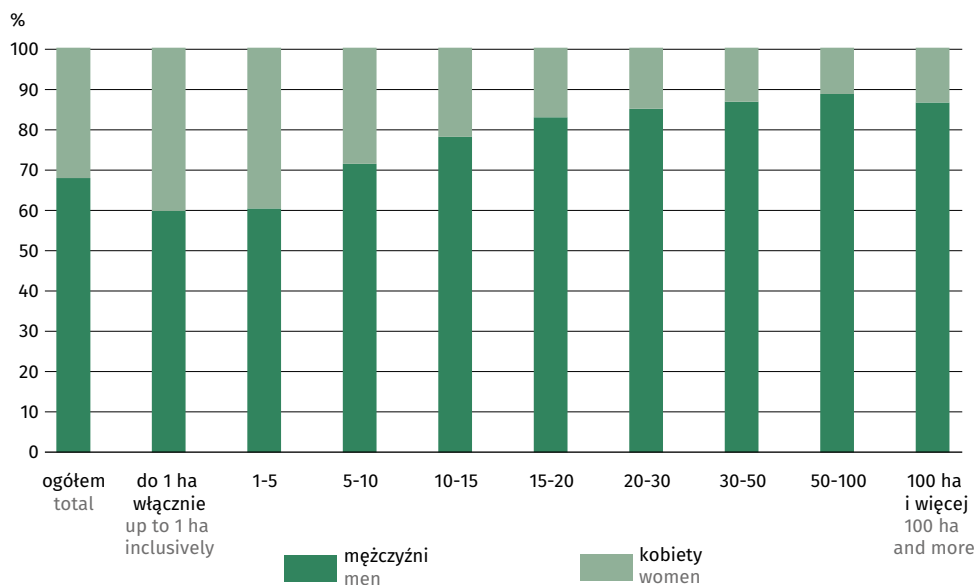
Mapa 16. przedstawia nakłady pracy (AWU) w przeliczeniu na 1 gospodarstwo rolne i w tym przypadku na pierwszym miejscu był również powiat opolski (1,52), na drugim powiat biłgorajski (1,21), zaś na trzecim powiat hrubieszowski (1,20). Najmniejsze nakłady ponoszono natomiast w Chełmie (0,49), Zamościu (0,52) i Lublinie (0,58).

Zdecydowana większość użytkowników gospodarstw indywidualnych zadeklarowała pracę przy produkcji rolnej w ciągu roku, chociaż praca ta może być wykonywana także przez innego z członków rodziny. Również większość użytkowników (78,2%, w Polsce 78,6%) pełniła jednocześnie rolę kierujących w gospodarstwach rolnych.

W województwie, podobnie jak w kraju, w gospodarstwach indywidualnych mężczyźni stanowili ponad 2/3 ogółu pracujących użytkowników. Kobiety, w porównaniu z mężczyznami, użytkowały gospodarstwa rolne mniejsze obszarowo. Na ogólną liczbę 50,4 tys. gospodarstw (w kraju 404,5 tys.), w których pracującym użytkownikiem była kobieta, 32,5 tys. gospodarstw, były to gospodarstwa do 5 ha powierzchni UR, czyli 64,4% (w Polsce 65,6%). Spośród 108,4 tys. gospodarstw użytkowanych przez mężczyzn (w kraju 887,8 tys.), gospodarstwa do 5 ha UR stanowiły 46,4% (w Polsce 45,8%).

Wykres 49. Struktura użytkowników gospodarstw indywidualnych według płci i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 49. Structure of holders of natural person's agricultural holdings (private farms) by sex and area groups of agricultural land in 2020



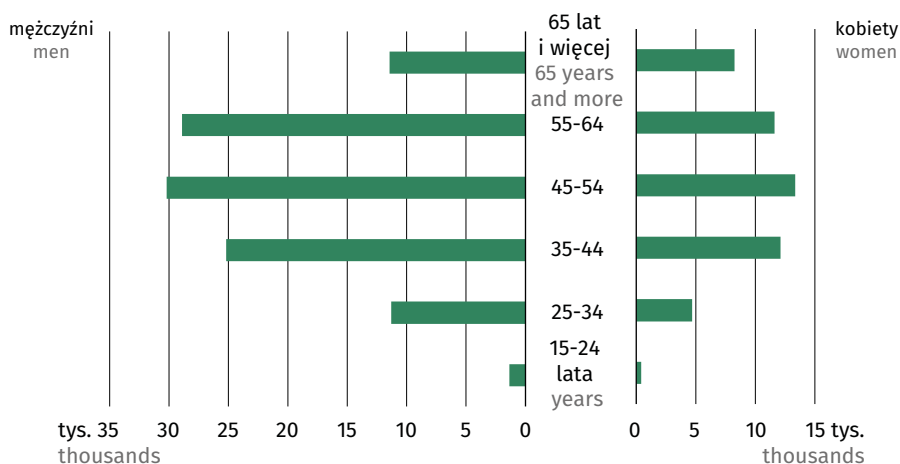
Średni wiek pracującego użytkownika gospodarstwa indywidualnego już kilka lat temu przekroczył 50 lat, a wyniki PSR 2020 pokazały, że proces starzenia się tej grupy osób postępuje. W ciągu dekady średni wiek użytkownika gospodarstwa rolnego zwiększył się o prawie 3 lata.

Wyniki PSR 2020 pokazały, że w grupie użytkowników gospodarstw rolnych pracujących w swoim gospodarstwie rolnym 62,1% to osoby w wieku nie starszym niż 54 lata. Jednocześnie osoby w wieku poniżej 45 lat stanowiły 34,7%, zaś osoby powyżej 54 lat stanowiły 37,9%. Wiek 65 lat i więcej przekroczyło 12,4% pracujących użytkowników. Podobne udziały zaobserwować można również w kraju.

Wśród kobiet użytkowników udział osób w wieku 45 lat i więcej wynosił 65,9% (26,5% w wieku 45-54 lata, 23,0% w wieku 55-64 lata i 16,4% w wieku 65 lat i więcej). Natomiast dla mężczyzn użytkowników odsetek ten ukształtował się na poziomie 65,1% (w analogicznych grupach wieku: 27,9%, 26,7% i 10,5%).

Wykres 50. Użytkownicy gospodarstw indywidualnych pracujący w swoim gospodarstwie rolnym według płci i wieku w 2020 r.

Chart 50. Holders of natural person's agricultural holdings (private farms) employed on their own agricultural holdings by sex and age in 2020



Wyniki PSR 2020 pokazały, że 69,0% pracujących przy produkcji rolniczej małżonków/partnerów użytkowników gospodarstw indywidualnych to kobiety (w kraju ponad 69,1%). Udział małżonków w wieku 45 lat i więcej wyniósł nieco ponad 65,5% (w Polsce 67,1%).

Młodszy od użytkowników, a także ich współmałżonkowie, byli pozostali członkowie rodzin pracujący w gospodarstwach indywidualnych, wśród których 57,7% nie przekroczyło 44 lat (w kraju 57,4%). Potwierdza się też reguła, że im większe gospodarstwo rolne – tym pracowały w nim młodsze osoby.

Z ogólnej liczby 332,2 tys. członków rodziny pracujących w swoich rodzinnych gospodarstwach rolnych – 42,0% łączyło pracę przy produkcji rolniczej z inną działalnością zarobkową (w kraju 42,1%). Z łącznej liczby 139,7 tys. osób pracujących w gospodarstwie i posiadających inną pracę – 90,6% wykonywało pracę w gospodarstwie jako dodatkową (w Polsce 91,8%). Relatywnie częściej pracę w gospodarstwie z inną pracą łączyli mężczyźni niż kobiety.

Praca w gospodarstwie rolnym stanowiła wyłączne lub główne miejsce pracy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny PSR 2020 dla 61,9% ogółu rodzinnej siły roboczej (w kraju 61,3%).

Niezależnie od powyższych danych dotyczących liczby pracujących i nakładów pracy w ciągu 12 miesięcy, w spisie w 2020 r. zebrano również dodatkowe informacje o wykonywaniu pracy w gospodarstwach indywidualnych w tygodniu od 26 maja do 1 czerwca 2020 r. przez użytkownika gospodarstwa rolnego oraz wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej mieszkające z użytkownikiem. Celem było określenie liczby pracujących w gospodarstwach indywidualnych zgodnie z definicją aktywności bieżącej, uwzględnianej w wynikach prezentowanych dla gospodarki narodowej wg stanu na dany moment (gdzie dane z PSR są sumowane z wynikami innych badań dotyczących sektorów pozarolniczych). Ważne było tu uwzględnienie tylko tej części pracujących, dla których

praca w rolnictwie – przede wszystkim w rodzinnych gospodarstwach rolnych – była wyłącznym lub głównym zajęciem w wybranym tygodniu.

Tablica 13. Struktura rodzinnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych według płci i kategorii pracujących w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny PSR 2020

Table 13. Structure of the family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by sex and categories of the employed during the 12 months preceding the reference day of the Agricultural Census 2020

Wyszczególnienie Specification	Rodzinna siła robocza Family labour force	Użytkownicy Holders	Współma- żonkowie użytkowni- ków Holder's spouses	Inni członko- wie rodziny Other family members
	w tysiącach in thousands			
Ogółem Total	332,2	158,8	83,6	89,9
Mężczyźni Men	190,6	108,4	25,9	56,3
Kobiety Women	141,7	50,4	57,7	33,6

Uzupełnienie zbiorowości pracujących w gospodarstwach indywidualnych wg aktywności ekonomicznej bieżącej (w badanym tygodniu) stanowią pracownicy najemni zatrudnieni na stałe w gospodarstwach indywidualnych, pracujący wyłącznie lub głównie przy produkcji rolnej.

Rozdział 9

Chapter 9

Typologia gospodarstw rolnych

Typology of agricultural holdings

Prezentowana w niniejszej publikacji typologia gospodarstw rolnych została przygotowana z wykorzystaniem wyników PSR 2020 oraz zestawów współczynników standardowych produkcji (SP „2017”) opracowanych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy.

W ramach typologii gospodarstw rolnych, dla każdego gospodarstwa rolnego została obliczona **wielkość ekonomiczna** i określony **typ rolniczy**.

9.1. Wielkość ekonomiczna

9.1. Economic size

Z ogólnej liczby 163,8 tys. gospodarstw rolnych, 66,3% charakteryzowało się wielkością ekonomiczną do 8 tys. euro (74,0% w 2010 r.), a 1,4% gospodarstw należało do klas wielkości ekonomicznej 100 tys. euro i więcej (w 2010 r. – niespełna 0,5%). W Polsce te odsetki wynosiły odpowiednio 64,6% i 3,2%.

Ogólna wielkość ekonomiczna gospodarstw rolnych w województwie w 2020 r. przekroczyła 2,1 mld euro. Udział gospodarstw najstarszych ekonomicznie (do 2 tys. euro) i najsilniejszych (100 tys. euro i więcej) w omawianej wielkości ekonomicznej wynosił odpowiednio 2,1% i 27,0%. W Polsce najstarsze ekonomicznie gospodarstwa miały podobny udział co w województwie (1,4%), z kolei udział gospodarstw najsilniejszych ekonomicznie był w Polsce wyższy o 20,5 p. proc.

Blisko 48,5% wojewódzkiej wielkości ekonomicznej wytwarzały gospodarstwa o powierzchni 15 ha UR i więcej (w kraju 60,9%).

Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego w 2020 r. wynosiła 13,0 tys. euro (w 2010 r. – 8,1 tys. euro), w tym gospodarstwa indywidualnego o powierzchni powyżej 1 ha UR – 12,8 tys. euro. Z kolei w Polsce te wielkości kształtowały się odpowiednio 20,3 tys. euro (w 2010 r. – 12,6 tys. euro) i 18,3 tys. euro.

Gospodarstwa rolne najstarsze ekonomicznie w większości należały do najmniejszych grup obszarowych użytków rolnych. Blisko 47,4% gospodarstw zakwalifikowanych do klasy wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro posiadało powierzchnię UR poniżej 2 ha (dla Polski było to 48,8%). Ponad 20,5% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 100–500 tys. euro (w Polsce 25,2%) oraz 36,6% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 500 tys. euro i więcej (44,4%), prowadziło działalność rolniczą na powierzchni co najmniej 100 ha UR.

Tablica 14. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.

Table 14. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by economic size classes in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Klasy wielkości ekonomicznej w tys. euro Economic size classes in thousand euro									
		0-2	2-4	4-8	8-15	15-25	25-50	50-100	100-500	500-1000	≥ 1000
Struktura liczby gospodarstw w % Structure of the number of agricultural holdings in %	100,0	23,6	21,8	21,0	14,6	8,3	6,6	2,9	1,3	0,1	0,04
Odsetek kierujących w wieku do 40 lat Percentage of managers up to 40 years old	21,7	16,2	17,7	21,2	24,9	29,1	33,2	32,1	30,9	31,4	27,4
Odsetek kierujących kobiet Percentage of women managers	34,6	40,8	36,3	33,4	31,6	29,1	28,4	27,7	27,1	30,6	29,0
Odsetek kierujących z wykształceniem rolniczym Percentage of managers with agricultural education	39,7	26,8	32,4	38,6	47,3	54,9	61,3	64,8	65,2	66,9	64,5
Odsetek gospodarstw, gdzie działalność rolnicza jest głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego Percentage of households where agricultural activity is the main source of income	30,6	8,4	14,7	25,5	43,7	62,1	75,6	84,3	84,3	76,9	79,0
Odsetek gospodarstw domowych produkujących głównie na samozaopatrzenie Percentage of households producing mainly for self-consumption	11,3	19,0	16,2	11,5	4,5	1,5	0,9	0,6	0,2	-	-
Odsetek gospodarstw z działalnością inną niż rolnicza Percentage of agricultural holdings conducting other gainful activity	1,3	0,8	0,9	1,0	1,4	1,8	2,0	3,3	6,5	8,3	6,5

Tablica 14. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r. (cont.)

Table 14. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by economic size classes in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Klasy wielkości ekonomicznej w tys. euro Economic size classes in thousand euro									
		0–2	2–4	4–8	8–15	15–25	25–50	50–100	100–500	500–1000	≥ 1000
Powierzchnia UR na 1 gospodarstwo w ha Area of agricultural land per 1 agricultural holding in ha	8,51	2,23	3,75	6,03	9,15	13,26	20,70	36,13	66,10	183,22	206,28
Obsada zwierząt na 1 gospodarstwo w SD Number of livestock per 1 agricultural holding in LSU	3,1	0,04	0,1	0,5	1,6	3,6	7,1	17,1	63,7	334,4	1040,2
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD Number of livestock per 100 ha of agricultural land in LSU	36,5	1,7	3,7	7,9	17,7	26,9	34,4	47,3	96,4	182,5	504,2
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt. Number of tractors per 1 agricultural holding in units	1,1	0,4	0,7	1,0	1,4	1,7	2,1	2,6	2,9	3,7	4,2
Powierzchnia UR na 1 ciągnik w ha Area of agricultural land per 1 tractor in ha	7,98	5,64	5,27	5,91	6,54	7,62	9,72	13,78	23,12	49,16	49,76
Zużycie NPK w kg na 1 ha UR w dobrej kulturze NPK consumption in kg per 1 ha of agricultural land in good condition	139,7	66,7	97,6	114,5	129,9	145,9	162,4	180,2	170,8	179,7	167,8

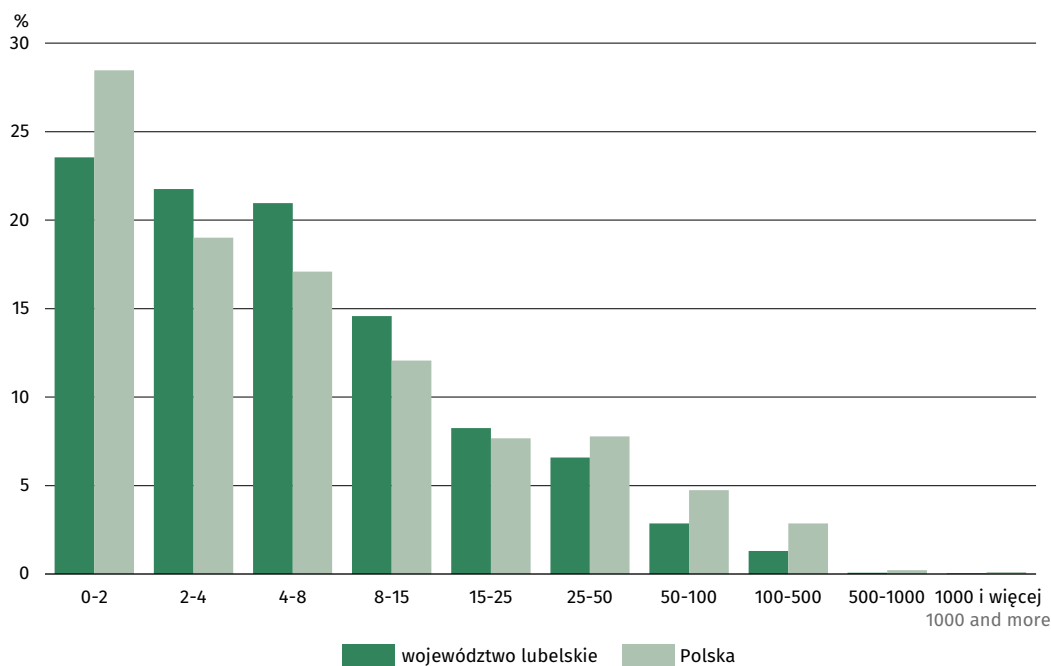
Analiza liczby gospodarstw rolnych zakwalifikowanych do określonego typu rolniczego w poszczególnych klasach wielkości ekonomicznej wykazała, że:

- w przedziale do 8 tys. euro najwyższy odsetek gospodarstw (76,6%) zanotowano dla typu „specjalizujące się w uprawach polowych”, a najniższy – dla typu „mieszane – różne zwierzęta” (0,4%);
- w przedziale: 8–25 tys. euro najwyższy odsetek stanowiły gospodarstwa typu „specjalizujące się w uprawach polowych” oraz „mieszane – różne uprawy i zwierzęta łącznie” (odpowiednio 46,0% i 18,1%), a najniższy – typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (0,4%);

- w klasach: 25–50 tys. euro i 50–100 tys. euro najwyższy odsetek stanowiły również gospodarstwa typu „specjalizujące się w uprawach polowych” – odpowiednio 37,8% i 33,5%, a najniższy gospodarstwa typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (1,2%) w klasie 25–50 tys. euro oraz gospodarstwa typu „mieszane – różne zwierzęta” (0,8%) w klasie 50–100 tys. euro;
- w przedziale od 100 tys. euro najwyższy odsetek odnotowano dla gospodarstw „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (25,8%), „specjalizujących się w uprawach polowych” (23,0%) oraz gospodarstw „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (18,1%), a najniższy dla typu „mieszane – różne zwierzęta” (0,7%).

Wykres 51. Struktura gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.

Chart 51. Structure of the agricultural holdings by economic size classes in 2020



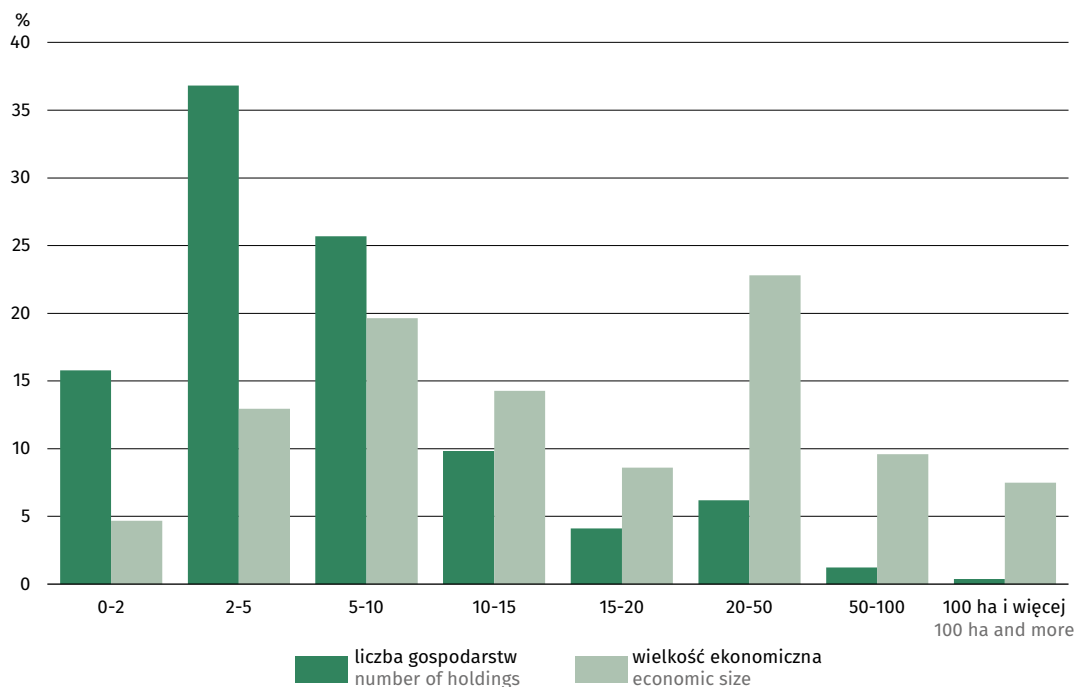
Udział gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne w dobrej kulturze rolnej w ogólnej liczbie gospodarstw należących do danej klasy ekonomicznej był najwyższy w klasie 2–4 tys. euro i wynosił 99,9% (w kraju było to o 0,2 p.proc mniej).

Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych posiadających:

- zasiewy odnotowano w klasie wielkości ekonomicznej 2–4 tys. euro (95,3% ogółu gospodarstw w tej klasie);
- grunty ugorowane – w klasie 500–1000 tys. euro – 13,2%;
- łąki (65,4%) – w klasie 50–100 tys. euro;
- pastwiska (9,7%) – w klasie 25–50 tys. euro;
- uprawy trwałe – w przedziale 15–25 tys. euro (41,5%).

Wykres 52. Struktura liczby gospodarstw i wielkości ekonomicznej według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 52. Structure of the number and economic size of agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2020



Średnia powierzchnia użytków rolnych, podobnie jak w kraju, rosta w miarę wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego od 2,23 ha w klasie 0–2 tys. euro i 3,75 ha w klasie 2–4 tys. euro do blisko 183,22 ha w klasie 500–1000 tys. euro oraz ponad 206,27 ha w klasie 1000 tys. euro i więcej.

We wszystkich klasach wielkości ekonomicznej dominowały gospodarstwa rolne **uprawiające** zboża (ponad ¾ ogółu gospodarstw w danej klasie, podobnie jak w kraju). Najniższy odsetek tych gospodarstw zanotowano w klasie 0–2 tys. euro, gdzie wynosił on 73,6% (w Polsce – 54,0%). Najwyższy odsetek omawianych gospodarstw wystąpił w klasie wielkości ekonomicznej 4–8 tys. euro (85,3% ogółu gospodarstw w tej klasie, w Polsce 82,5%).

W gospodarstwach rolnych o wielkości ekonomicznej do 2 tys. euro najczęściej uprawiane były ziemniaki (produkcję ziemniaków prowadziło ponad 6,6% gospodarstw o tej wielkości ekonomicznej). W gospodarstwach rolnych o wielkości ekonomicznej 2–25 tys. euro, poza gospodarstwami uprawiającymi zboża, dominowały gospodarstwa z sadami (osiągając odpowiednio od 20,5% do 40,0%). Następnie w gospodarstwach rolnych o wielkości ekonomicznej 25 tys. euro i więcej najwięcej było gospodarstw prowadzących uprawy przemysłowe (osiągając odpowiednio od 44,3% do 25,8%).

Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych uprawiających:

- rośliny strączkowe jadalne odnotowano wśród gospodarstw o wielkości ekonomicznej 15–25 tys. euro (10,3% ogółu gospodarstw w tej klasie);
- warzywa gruntowe – w klasie 100–500 tys. euro (14,2%);

- truskawki – w klasie 15–25 tys. euro (9,4%);
- warzywa pod osłonami – w klasie najwyższej tj. 1000 tys. euro i więcej (6,5%).

Analiza gospodarstw rolnych utrzymujących **zwierzęta gospodarskie** wykazała, że w gospodarstwach małych ekonomicznie (do 8 tys. euro) i największych (od 500 tys. euro) najczęściej prowadzony był chów drobiu kurzego, a w pozostałych – chów bydła. Drugim najczęściej utrzymywanym gatunkiem zwierząt w gospodarstwach należących do klasy 2–8 tys. euro było bydło, a powyżej 500 tys. euro były świnię. W gospodarstwach z przedziału 8–500 tys. euro był to drób kurzy. Trzecim, najczęściej utrzymywanym gatunkiem zwierząt w gospodarstwach o wielkości od 2 tys. euro były świnię.

Najwyższy odsetek gospodarstw prowadzących chów:

- bydła odnotowano w klasie wielkości ekonomicznej 50–100 tys. euro (43,5% ogółu gospodarstw w tej klasie);
- drobiu kurzego – w klasie 8–15 tys. euro (35,9%) oraz 1000 tys. euro i więcej (38,7%);
- świń – w klasie 500–1000 tys. euro (24,0%);
- owiec – w klasie 500–1000 tys. euro (1,7%);
- kóz – w klasie 8–15 tys. euro (0,5%);
- koni – w klasie 1000 tys. euro i więcej (4,8%).

Obok prowadzenia produkcji rolniczej, ponad 2,1 tys. gospodarstw rolnych prowadziło także **działalność inną niż rolnicza** bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym. Analizując liczbę omawianych gospodarstw w poszczególnych klasach wielkości ekonomicznej należy zauważyć, że:

- ponad 23,4% gospodarstw najmniejszych ekonomicznie (do 4 tys. euro) oraz blisko 12,1% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 4 tys. euro i więcej prowadziło agroturystykę;
- najczęściej prowadzonym rodzajem działalności innej niż rolnicza były:
 - w 29,1% gospodarstw o wielkości ekonomicznej do 25 tys. euro – poza agroturystyką, tzw. „inne” rodzaje działalności innej niż rolnicza (np. prowadzenie sklepu oferującego produkty wytworzone w gospodarstwie);
 - w 55,9% gospodarstwa o wielkości 25 tys. euro i więcej – rolnicze prace kontraktowe.

Ciągniki posiadało 37,5% gospodarstw rolnych o wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro (w Polsce 35,0%) oraz ponad 64,4% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 2–4 tys. euro (62,4%). W pozostałych klasach wielkości ekonomicznej odsetek ten wynosił od 80,7% do 95,2% (w Polsce od 77,6% do 94,0%), podobnie jak w kraju osiągając najwyższą wartość w klasie 50–100 tys. euro.

Wśród ogółu gospodarstw rolnych o wielkości ekonomicznej do 8 tys. euro najpopularniejsze były ciągniki o mocy 15–25 kW (28,3%), o wielkości 8–50 tys. euro – o mocy 40–60 kW (43,4%), o wielkości 50–1000 tys. euro – o mocy 60–100 kW (60,7%). Gospodarstwa o wielkości ekonomicznej co najmniej 1000 tys. euro również najczęściej posiadały ciągniki o mocy 60–100 kW (48,4%).

Odsetek gospodarstw rolnych posiadających ciągniki o największej mocy (100 kW i więcej) rósł wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej od 0,6% w klasie 0–2 tys. euro do 56,0% w klasie 1000 tys. euro i więcej (w Polsce odpowiednio od 0,3% do 55,2%).

Najstabsze ekonomicznie (o wielkości do 8 tys. euro) gospodarstwa rolne użytkujące ciągniki posiadały średnio 1 ciągnik, podobnie było też w kraju. Omawiany wskaźnik poprawiał się wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej i w poniższych klasach wynosił:

- 8–15 tys. euro — 1,6 ciągnika na gospodarstwo rolne posiadające ciągnik (w Polsce — 1,6);
- 15–25 tys. euro — 1,9 ciągnika (w Polsce — 1,9);
- 25–50 tys. euro — 2,3 ciągnika (w Polsce — 2,3);
- 50–1000 tys. euro — 2,9 ciągnika (w Polsce — 3,0);
- 1000 tys. euro i więcej — 5,1 ciągnika (w Polsce 7,6).

Wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej wzrastała powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w gospodarstwie rolnym. Dla wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro omawiany wskaźnik wynosił 5,64 ha (w Polsce — 6,51 ha), natomiast w klasie 25–50 tys. euro osiągał wielkość 9,73 ha (9,83 ha). Największą powierzchnię UR przypadającą na 1 ciągnik odnotowano w klasie 1000 tys. euro i więcej (49,76 ha, w Polsce 74,54 ha).

Udział osób kierujących gospodarstwami rolnymi posiadających **wykształcenie rolnicze** w ogólnej liczbie omawianych osób w danej klasie wielkości ekonomicznej wzrastał od 26,8% w klasie 0–2 tys. euro osiągając najwyższą wartość 66,9% w klasie 500–1000 tys. euro. W kraju wystąpiła podobna tendencja — wzrost kolejno od 26,3% do 69,1%.

Wśród ogółu gospodarstw rolnych o wielkości ekonomicznej do 15 tys. euro odsetek osób, dla których kurs rolniczy był najwyższym poziomem wykształcenia rolniczego wynosił 15,8% ogółu kierujących w omawianej klasie (w Polsce było to 1,6 p. proc. mniej). Najniższy odsetek odnotowano w klasie 100–500 tys. euro (14,6%), a najwyższy w klasie 1000 tys. euro i więcej oraz 15–25 tys. euro (22,6% i 18,5%). Jednocześnie w klasie 500–1000 tys. euro oraz we wspomnianej najwyższej klasie wielkości ekonomicznej (tj. 1000 tys. euro i więcej) odnotowano również najwyższe odsetki osób kierujących, które posiadały wyższe wykształcenie rolnicze (odpowiednio 21,5% i 21,0%). Omawiany odsetek był najniższy w klasie 0–4 tys. euro, gdzie wynosił 2,8% (w Polsce — 2,2%).

Spośród gospodarstw indywidualnych, w których **gospodarstwa domowe zużywały więcej niż 50% wartości produkcji rolniczej**, ponad 71,1% charakteryzowała wielkość ekonomiczna 0–4 tys. euro, a 21,3% — wielkość ekonomiczna 4–8 tys. euro (w Polsce odpowiednio 74,2% i 18,3%).

Odsetek **gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, których dochody** z działalności rolniczej przekraczały 50% dochodów ogółem, osiągnął najwyższe wartości (79,6%; w Polsce 83,0%) wśród gospodarstw rolnych o wielkości ekonomicznej co najmniej 25 tys. euro. Omawiany odsetek był najniższy w klasach wielkości ekonomicznej: 0–2 tys. euro (8,4%) oraz w klasie 2–4 tys. euro (14,7%) (w Polsce odpowiednio 6,5% i 12,0%).

W klasie wielkości ekonomicznej 100–1000 tys. euro udział gospodarstw domowych, które uzyskały główne dochody z działalności rolniczej wynosił 83,9% (w Polsce 89,1%). Jednocześnie w gospodarstwach najstabszych ekonomicznie odsetek gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania była działalność pozarolnicza wynosił 9,1% w klasie wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro oraz 7,7% — w klasie 2–4 tys. euro (w Polsce odpowiednio 11,1% i 9,8%).

W miarę wzrostu wielkości ekonomicznej malał odsetek gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z pracy najemnej z 46,1% w klasie 0–2 tys. euro do 1,6% w klasie 500 tys. euro i więcej (w Polsce z 45,1% do 1,4%) oraz emerytur i rent z 25,9% w klasie najniższej do 0,6% w klasie 500 tys. euro i więcej (w Polsce z 27,0% do 0,4%).

Blisko 65,3% **osób pełnozatrudnionych w rolnictwie liczonych w AWU** odnotowano w gospodarstwach o wielkości ekonomicznej nie przekraczającej 15 tys. euro, w Polsce odsetek ten

wynosił 56,6%. Na 1 gospodarstwo o wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro przypadało 0,5 AWU, 2–8 tys. euro — 0,9 AWU, w przedziale 8–100 tys. euro — 1,3–2,1 AWU, w klasie 100–1000 tys. euro — 3,2–7,6 AWU, w klasie 1000 tys. euro i więcej — ponad 12,4 AWU. W Polsce było to odpowiednio 0,5 AWU, 0,9 AWU, 1,3–2,0 AWU, 2,9–6,5 AWU i 21,2 AWU.

W województwie najwyższy odsetek gospodarstw rolnych najsilniejszych ekonomicznie, tj. o wielkości 100 tys. euro i więcej odnotowano w powiatach: białskim, łukowskim oraz lubelskim (odpowiednio 14,1%, 9,5% i 9,2% ogółu gospodarstw tej klasy ekonomicznej, a najniższy odsetek tych gospodarstw wystąpił w: Chełmie (0,1%), Zamościu (0,2%) i Białej Podlaskiej (0,3%). Najwyższym udziałem tych gospodarstw rolnych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w poszczególnych powiatach charakteryzowały się powiaty: parczewski, radzyński oraz łukowski i puławski (odpowiednio: 3,4%, 2,7% i po 1,9% ogółu gospodarstw w powiatach), a najniższym udziałem powiaty: janowski (0,4%), krasnostawski i biłgorajski (po 0,8%) oraz Chełm (0,9%).

Jednocześnie najwyższym odsetkiem gospodarstw najślabszych ekonomicznie w województwie (o wielkości do 2 tys. euro) charakteryzowały się powiaty: lubelski oraz łukowski (po 8,8%) i lubartowski (7,7%), a najniższym miasta: Chełm (0,3%), Zamość (0,4%) i Biała Podlaska (0,7%). Najwyższy odsetek tych gospodarstw odnotowano w miastach: Chełm, Zamość oraz Biała Podlaska (odpowiednio 47,6%, 44,2% i 40,9% ogółu gospodarstw w powiecie), a najniższy w powiatach: hrubieszowskim (11,5%), opolskim (11,8%) oraz krasnostawskim (16,5%).

9.2. Typy rolnicze

9.2. Farm types

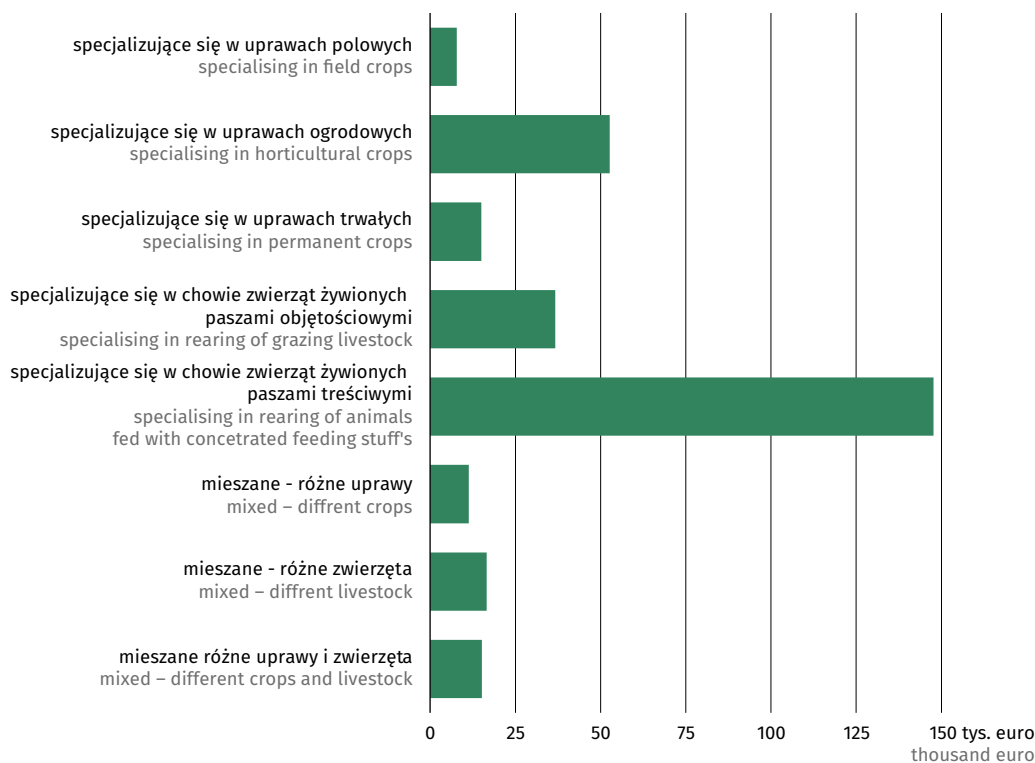
W 2020 r. do gospodarstw specjalistycznych² (z dominującą grupą upraw/chowem) należało 80,9% gospodarstw rolnych, co oznacza wzrost w ciągu 10–ciu lat o 24,0 p. proc. (w 2010 r. — 56,9%). Z kolei w Polsce ten wzrost był niższy i wyniósł 17,8 p. proc. (w 2020 r. — 79,8%; w 2010 r. — 62,0%). W 80,4% gospodarstw specjalistycznych dominowały uprawy polowe (w 2010 r. — 71,8%), a 5,8% (w 2010 r. — 9,0%) gospodarstw zostało zakwalifikowanych do typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywnych paszami objętościowymi” (w Polsce było to odpowiednio 59,9% i 10,7%). Udział gospodarstw „specjalizujących się w uprawach trwałych” i „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” stanowił odpowiednio 10,0% i 2,5% ogółu gospodarstw rolnych. Najniższy odsetek gospodarstw rolnych odnotowano w typie „specjalizujących się w chowie zwierząt żywnych paszami treściwymi” (1,3%, w 2010 r. — 4,1%).

Gospodarstwa specjalistyczne wytwarzały zbliżoną do średniej krajowej wielkość ekonomiczną, która w Polsce wynosiła 84,0% ogółu gospodarstw, a w województwie lubelskim 81,4%. Średnia wielkość ekonomiczna w poszczególnych typach rolniczych wahała się w zakresie od 7,8 tys. euro dla gospodarstw rolnych typu „specjalizujące się w uprawach polowych”, poprzez 15,0 tys. euro dla typu „specjalizujące się w uprawach trwałych”, 36,7 tys. euro dla typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywnych paszami objętościowymi” oraz 52,7 tys. euro dla gospodarstw typu „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” do 147,7 tys. euro dla typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywnych paszami treściwymi”.

Wielkość ekonomiczna nie przekraczała 4 tys. euro dla ponad 57,1% gospodarstw należących do typu „specjalizujące się w uprawach polowych”. Najwyższy odsetek gospodarstw najsilniejszych ekonomicznie (100 tys. euro i więcej) odnotowano w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywnych paszami treściwymi” (74,2% ogółu gospodarstw rolnych omawianego typu).

² Obejmują gospodarstwa specjalizujące się w uprawach polowych, uprawach ogrodniczych, uprawach trwałych oraz gospodarstwa specjalizujące się w chowie zwierząt żywnymi paszami objętościowymi i treściwymi

Wykres 53. Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego według typów rolniczych w 2020 r.
Chart 53. Average economic size of an agricultural holding by farm types in 2020



Tablica 15. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według typów rolniczych w 2020 r.

Table 15. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by farm types in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Typy rolnicze Farm types								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Struktura liczby gospodarstw w % Structure of the number of agricultural holdings in %	100,0	65,1	2,0	8,1	4,7	1,0	7,3	0,8	9,7	1,3
Odsetek kierujących w wieku do 40 lat Percentage of managers up to 40 years old	21,7	21,3	22,8	23,7	27,2	21,2	21,2	19,8	21,5	14,4
Odsetek kierujących kobiet Percentage of women managers	34,6	34,6	38,8	37,6	29,9	33,7	37,1	30,5	30,7	42,2

Tablica 15. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według typów rolniczych w 2020 r. (cont.)

Table 15. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by farm types in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Typy rolnicze Farm types								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Odsetek kierujących z wykształceniem rolniczym Percentage of managers with agricultural education	39,7	37,4	40,5	42,7	52,6	45,3	40,8	47,1	46,4	23,3
Odsetek gosp. domowych, gdzie działalność rolnicza jest głównym źródłem utrzymania Percentage of households where agricultural activity is the main source of income	30,6	25,0	36,5	33,7	70,9	54,1	29,5	49,5	44,6	5,5
Odsetek gospodarstw domowych produkujących głównie na samozaopatrzenie Percentage of households producing mainly for self-consumption	11,3	11,8	11,9	2,7	5,2	16,2	10,6	16,4	17,0	10,8
Odsetek gospodarstw z działalnością inną niż rolnicza Percentage of agricultural holdings conducting other gainful activity	1,3	1,1	2,5	1,3	1,4	2,3	1,4	1,3	1,6	1,5
Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa w tys. euro Average economic size of an agricultural holding in thous. Euro	13,0	7,8	52,7	15,0	36,7	147,7	11,3	16,6	15,2	-

Tablica 15. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według typów rolniczych w 2020 r. (dok.)

Table 15. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by farm types in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Typy rolnicze Farm types								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Powierzchnia UR na 1 gospodarstwo w ha Area of agricultural land per 1 agricultural holding in ha	8,51	8,24	5,48	5,37	16,49	15,10	6,67	9,11	11,00	3,54
Obsada zwierząt na 1 gospodarstwo w SD Number of livestock per 1 agricultural holding in LSU	3,1	0,2	0,2	0,1	21,8	115,3	0,5	10,6	6,2	-
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD Number of livestock per 100 ha of agricultural land in LSU	36,5	2,6	3,0	1,2	132,4	763,6	8,0	116,9	56,1	-
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt. Number of tractors per 1 agricultural holding in units	1,1	0,9	1,0	1,1	2,1	1,4	1,1	1,6	1,5	0,3
Powierzchnia UR na 1 ciągnik w ha Area of agricultural land per 1 tractor in ha	7,98	8,88	5,61	4,82	7,88	10,49	6,12	5,75	7,42	11,61
Zużycie NPK w kg na 1 ha UR w dobrej kulturze NPK consumption in kg per 1 ha of agricultural land in good condition	139,7	148,7	121,8	116,6	133,0	126,8	123,6	109,7	126,9	5,7

Największe obszarowo gospodarstwa rolne odnotowano w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi”, gdzie **średnia powierzchnia użytków rolnych** wynosiła odpowiednio 16,49 ha oraz 15,10 ha. Najmniejsze gospodarstwa wystąpiły w grupie gospodarstw niesklasyfikowanych (3,54 ha), a wśród sklasyfikowanych – w typach „specjalizujące się w uprawach trwałych” (5,37 ha) oraz „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” (5,48 ha).

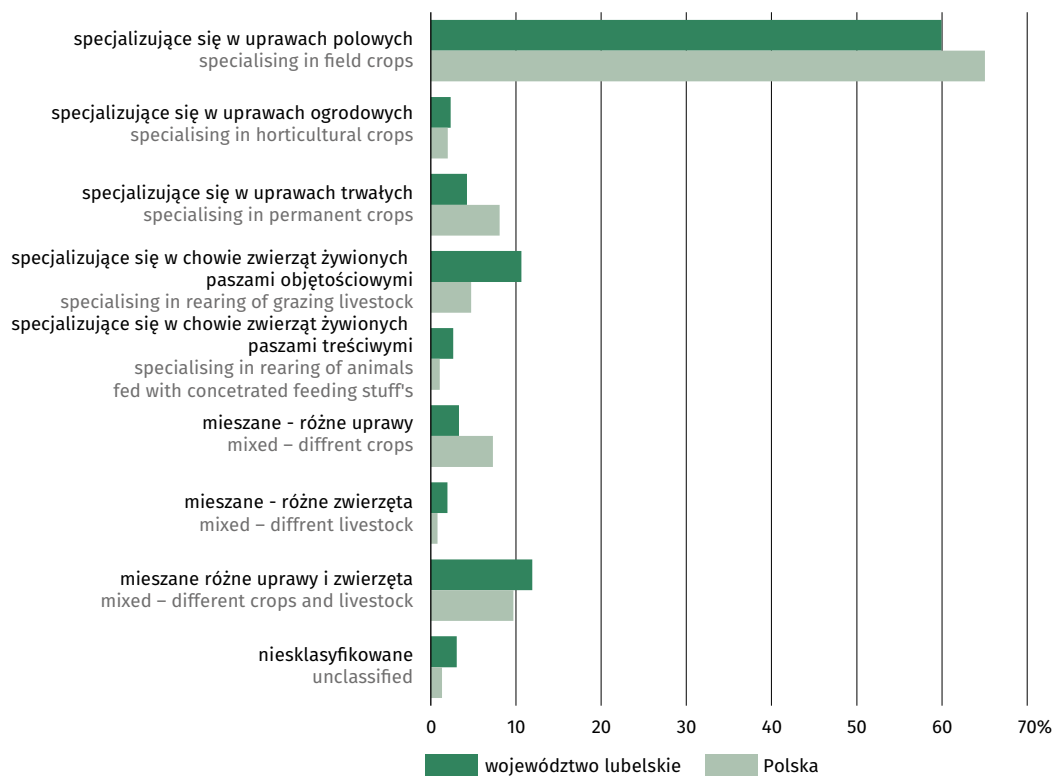
W większości typów rolniczych odsetek gospodarstw posiadających **użytki rolne w dobrej kulturze rolnej** wynosił od 98,0% do 100,0% (w Polsce od 99,0% do 100,0%). Tylko w typach: „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi”, udział gospodarstw posiadających użytki rolne w dobrej kulturze w ogólnej liczbie gospodarstw tego typu wynosił 88,4%.

Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych posiadających **grunty pod zasiewami** odnotowano w typie „mieszane – różne zwierzęta” (98,6%), a najniższy w typie „specjalizujące się w uprawach trwałych” (49,2%). **Grunty ugorowało** 55,9% gospodarstw niesklasyfikowanych, a wśród sklasyfikowanych, najwięcej (15,8%) w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodnich”. Najmniejszą liczbę gospodarstw z ugorami odnotowano w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (2,7%).

Łąki użytkowało 86,8% gospodarstw rolnych należących do typu „mieszane – różne zwierzęta” oraz 85,4% gospodarstw należących do typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”. Wśród gospodarstw omawianych typów odnotowano także najwyższy odsetek gospodarstw z **pastwiskami** (odpowiednio 21,0% i 18,8%).

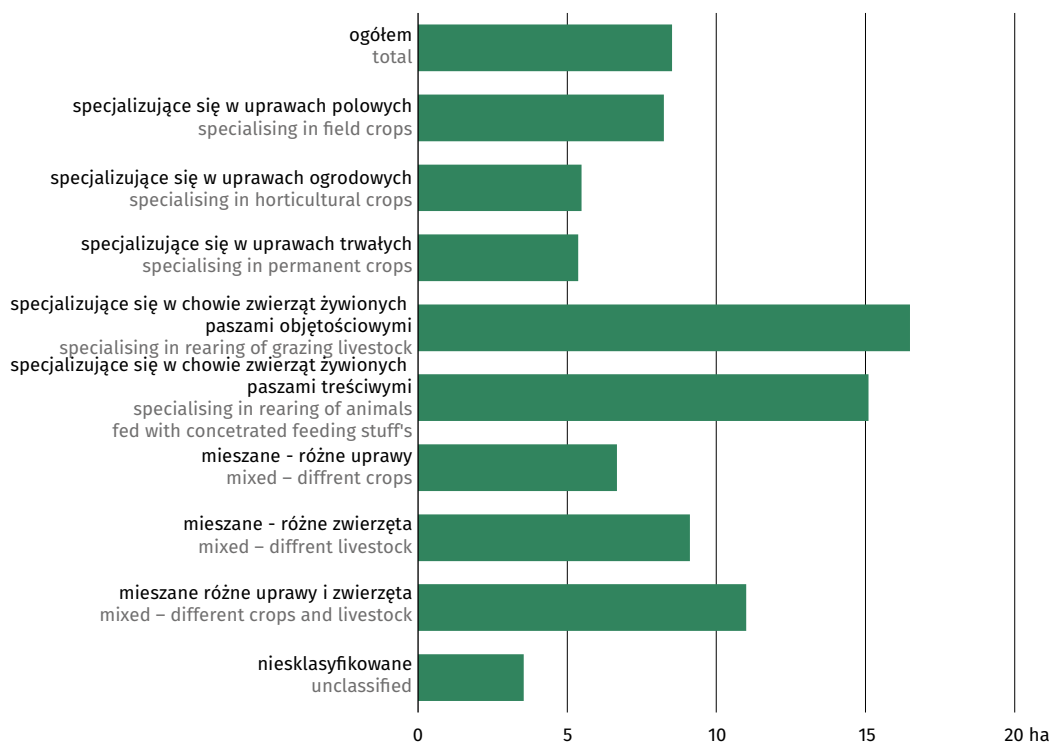
Wykres 54. Struktura gospodarstw rolnych według typu rolniczego w 2020 r.

Chart 54. Structure of agricultural holdings by farm type in 2020



Wykres 55. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w 2020 r.

Chart 55. Average area of agricultural land in agricultural holdings by farm types in 2020



Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych z **sadami** wystąpił w typie „specjalizujące się w uprawach trwałych” (98,2% ogółu gospodarstw tego typu), ale był wysoki także w typie „mieszane – różne uprawy”, gdzie wyniósł 92,0%. Najrzadziej sady występowały w gospodarstwach typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (odsetek omawianych gospodarstw wyniósł odpowiednio 7,4% i 7,7%).

Analiza poszczególnych typów gospodarstw rolnych prowadzących podstawowe grupy upraw wykazała, że najwyższy odsetek gospodarstw uprawiających:

- zboża i ziemniaki wystąpił dla typów „mieszane – różne zwierzęta” i „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” (odpowiednio 97,6% i 94,4% gospodarstw uprawiających zboża oraz 40,6% i 36,3% gospodarstw uprawiających ziemniaki);
- rośliny strączkowe jadalnych – w typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (6,4%);
- rośliny przemysłowe – w typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (25,2%);
- warzywa zarówno gruntowe, jak i pod osłonami – w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” (odpowiednio 12,2% i 8,9%).

Jednocześnie należy zauważyć, że w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” odnotowano najwyższe średnie powierzchnie upraw zbóż, strączkowych jadalnych, ziemniaków i roślin przemysłowych przypadające na 1 gospodarstwo posiadające wymienione uprawy (odpowiednio: 15,34 ha, 3,98 ha, 1,77 ha i 10,85 ha). Najwyższą średnią powierzchnię

uprawy warzyw gruntowych odnotowano w gospodarstwach „specjalizujących się w uprawach polowych” (3,03 ha). Średnie powierzchnie warzyw pod osłonami i truskawek były najwyższe w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” (odpowiednio 0,53 ha i 0,93 ha).

Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych prowadzących chów poszczególnych gatunków **zwierząt gospodarskich** odnotowano dla gospodarstw utrzymujących:

- bydło, owce lub kozy w typach: „mieszane – różne zwierzęta” oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (osiągając odpowiednio dla gospodarstw z bydłem 97,0% i 98,7%; dla gospodarstw z owcami – 2,1% i 1,1%; dla gospodarstw z kozami – 3,4% i 1,4% ogółu gospodarstw omawianego typu);
- świnie w typach: „mieszane – różne zwierzęta” oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (osiągając odpowiednio 41,1% oraz 42,8% ogółu gospodarstw omawianego typu);
- drób kurzy oraz konie w typach: „mieszane – różne zwierzęta” oraz „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” (osiągając odpowiednio dla gospodarstw z drobiem kurzym 80,3% oraz 58,7%; dla gospodarstw z końmi – 10,0% i 5,5% ogółu gospodarstw omawianego typu).

Liczba zwierząt poszczególnych gatunków zwierząt przypadająca na 1 gospodarstwo rolne, jak i obsada na 100 ha UR, była zdecydowanie największa w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (w przypadku bydła i kóz), w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (w przypadku świń i drobiu) oraz w typie „mieszane różne zwierzęta (w przypadku owiec i koni).

Działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym najchętniej podejmowały gospodarstwa rolne typu „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” – 2,5% ogółu gospodarstw omawianego typu.

Ponad 88% gospodarstw należących do typów „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (92,9%), „mieszane – różne zwierzęta” (94,1%) oraz „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” (88,6%) posiadało **ciągniki rolnicze**. Najniższy odsetek gospodarstw z ciągnikami, spośród gospodarstw sklasyfikowanych, odnotowano w gospodarstwach rolnych o typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (65,6%) oraz w gospodarstwach niesklasyfikowanych (28,4%).

W typach „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”, „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” oraz „mieszane – różne zwierzęta” przypadało najwięcej ciągników na 1 gospodarstwo posiadające ciągniki (odpowiednio 2,3 szt., 1,9 szt. i 1,7 szt.).

Największą powierzchnię użytków rolnych przypadającą na 1 ciągnik odnotowano w gospodarstwach niesklasyfikowanych (11,61 ha), a wśród sklasyfikowanych w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (10,48 ha). Najniższy omawiany wskaźnik charakteryzował gospodarstwa „specjalizujące się w uprawach trwałych” (4,82 ha).

Najwyższe **nawożenie mineralne** w przeliczeniu na 1 ha UR w dobrej kulturze obserwowane było w gospodarstwach rolnych o typie „specjalizujące się w uprawach polowych”, „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” oraz „mieszane (różne uprawy i zwierzęta)” i wynosiło odpowiednio 148,7 kg, 133,0 kg oraz 126,9 kg/ha UR w dobrej kulturze rolnej.

Wyższe **wykształcenie rolnicze** posiadało 7,8% osób kierujących gospodarstwami rolnymi zaklasyfikowanymi do typu „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” i 6,8% osób kierujących gospodarstwami rolnymi należącymi do typu „specjalizujące się w uprawach trwałych”. Omawiany odsetek osiągnął najniższą wartość w typie „mieszane – różne zwierzęta” (2,7%), niesklasyfiko-

wane (3,4%) i „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” (3,6%). We wspomnianych typach (z wyjątkiem niesklasyfikowanych gospodarstw) odnotowano jednocześnie najwyższy odsetek osób z ukończonym kursem rolniczym (odpowiednio 20,0% i 18,6%).

Produkcja **głównie na samozaopatrzenie** gospodarstwa domowego charakteryzowała gospodarstwa indywidualne należące do typów: „mieszane – różne uprawy i zwierzęta”, „mieszane – różne zwierzęta”, „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” oraz „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” (odpowiednio: 17,0%, 16,4%, 16,3% i 11,9%). Tylko 5,2% gospodarstw zakwalifikowanych do typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” i 2,7% gospodarstw „specjalizujących się w uprawach trwałych” zużywało na potrzeby własne gospodarstwa domowego więcej niż 50% wartości końcowej produkcji rolniczej.

Analiza **źródeł dochodów gospodarstw domowych** w poszczególnych typach gospodarstw indywidualnych pokazuje, że najwyższy odsetek gospodarstw, dla których głównym źródłem utrzymania była:

- działalność rolnicza – wystąpił wśród gospodarstw zaliczonych do typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (71,1%) oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (54,3%);
- praca najemna – wśród gospodarstw niesklasyfikowanych (46,7%) i w typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (37,4%);
- emerytury i renty – wśród gospodarstw niesklasyfikowanych (27,1%) i w typach „specjalizujące się w uprawach polowych” (16,4%).

Liczba pełnozatrudnionych liczona w AWU była najwyższa w gospodarstwach rolnych o typie „specjalizujące się w uprawach polowych” oraz „specjalizujące się w uprawach trwałych” i stanowiła odpowiednio 53,1% i 10,5% ogólnego AWU. Omawiana liczba była najniższa, oprócz grupy gospodarstw niesklasyfikowanych (0,5%), dla gospodarstw typu „mieszane – różne zwierzęta” – 1,2% ogólnego AWU.

Wśród gospodarstw niesklasyfikowanych i należących do typu „specjalizujące się w uprawach polowych” odnotowano najniższe średnie wartości AWU przypadające na 1 gospodarstwo (odpowiednio 0,4 i 0,9 AWU). Omawiany wskaźnik był najwyższy wśród gospodarstw zaklasyfikowanych do typów: „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (1,8 AWU), „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (1,7 AWU), „mieszane – różne zwierzęta” i „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” (po 1,6 AWU). W pozostałych typach rolniczych na 1 gospodarstwo rolne przypadało od 1,3 do 1,4 AWU. Tym samym te średnie wartości AWU, nie odbiegały znacząco od średnich krajowych.

Wśród **powiatów** najwyższy odsetek gospodarstw rolnych należących do typu:

- „specjalizujące się w uprawach polowych” odnotowano w powiecie lubelskim (10,2% ogółu gospodarstw w województwie), zamojskim (8,9%) i bialskim (8,6%);
- „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” – w powiecie puławskim (18,1%), lubelskim (11,5%) i zamojskim (7,5%);
- „specjalizujące się w uprawach trwałych” – w powiecie opolskim (37,0%), kraśnickim (14,7%) i biłgorajskim (8,9%),
- „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” – w powiecie łukowskim (21,8%), bialskim (13,4%) i radzyńskim (8,0%);
- „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” – w powiecie radzyńskim i bialskim (po 13,4%) oraz lubelskim (8,9%);

- „mieszane – różne uprawy” – w powiecie krańickim (12,6%), biłgorajskim (11,3%) i opolskim (10,5%);
- „mieszane – różne zwierzęta” – w powiecie lubartowskim (15,0%), łukowskim (11,8%) i radzyńskim (10,3%),
- „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” odnotowano w powiecie białskim (11,3%), łukowskim (8,8%) i lubartowskim (8,3%).

Rozdział 10

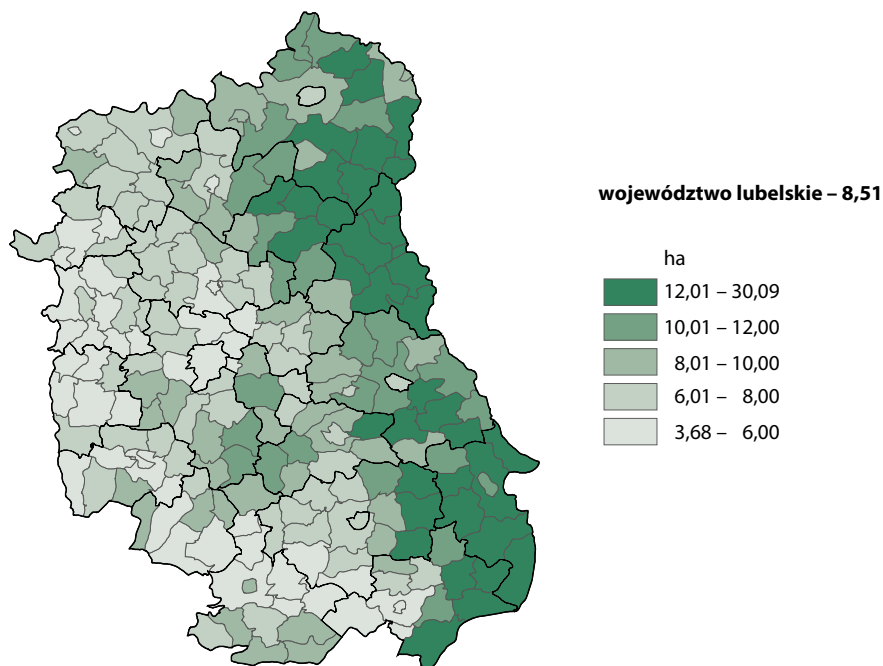
Chapter 10

Analiza gospodarstw rolnych w przekroju gminnym (według siedziby gospodarstwa)

Analysis of agricultural holdings by gminas (by holdings headquarter)

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 r. pokazują znaczne zróżnicowanie między poszczególnymi gminami w województwie lubelskim. Największą **średnią powierzchnię użytków rolnych przypadających na 1 gospodarstwo rolne** odnotowano w gminach: Lubycza Królewska (gmina miejsko-wiejska) (30,1 ha), Włodawa (gmina miejska) (22,7 ha) oraz Dołhobyczów (gmina wiejska) (21,9 ha), natomiast najmniejszą w gminach: Biłgoraj (gmina wiejska) (3,7 ha), Kazimierz Dolny (gmina miejsko-wiejska) (3,7 ha) i Kraśnik (gmina miejska) (4,0 ha).

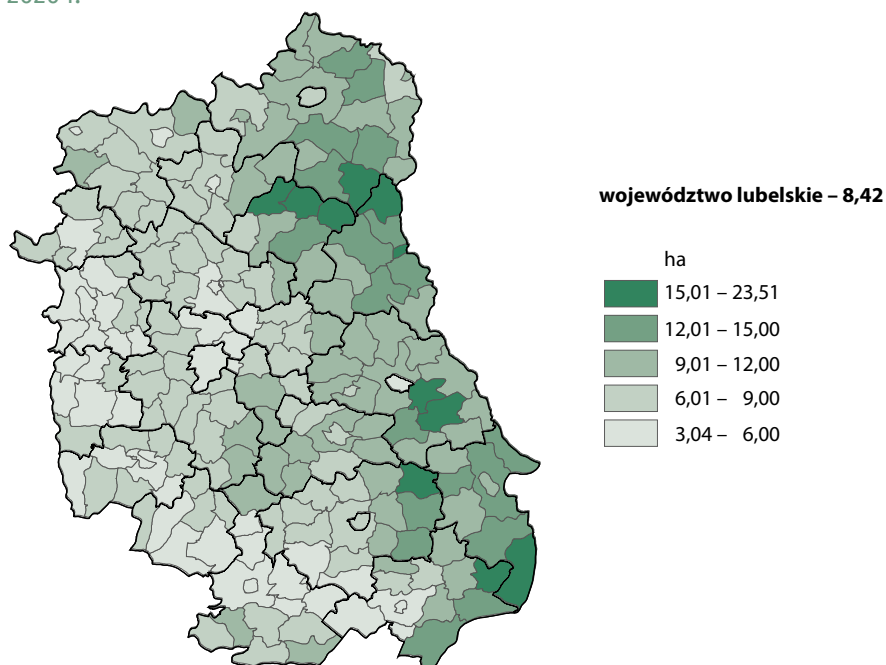
Mapa 17. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.
Map 17. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020 r.



W województwie lubelskim **udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze** wyższy od 90% wystąpił w blisko 13% gmin. Największy był w gminie Szczepieszyn (miasto) (91,9%) oraz gminach wiejskich Żółkiewka (91,9%) i Ulhówek (91,7%), najmniejszy zaś w gminach wiejskich Łaziska (13,4%) i Wilków (22,0%) oraz gminie miejsko-wiejskiej Józefów nad Wisłą (18,8%).

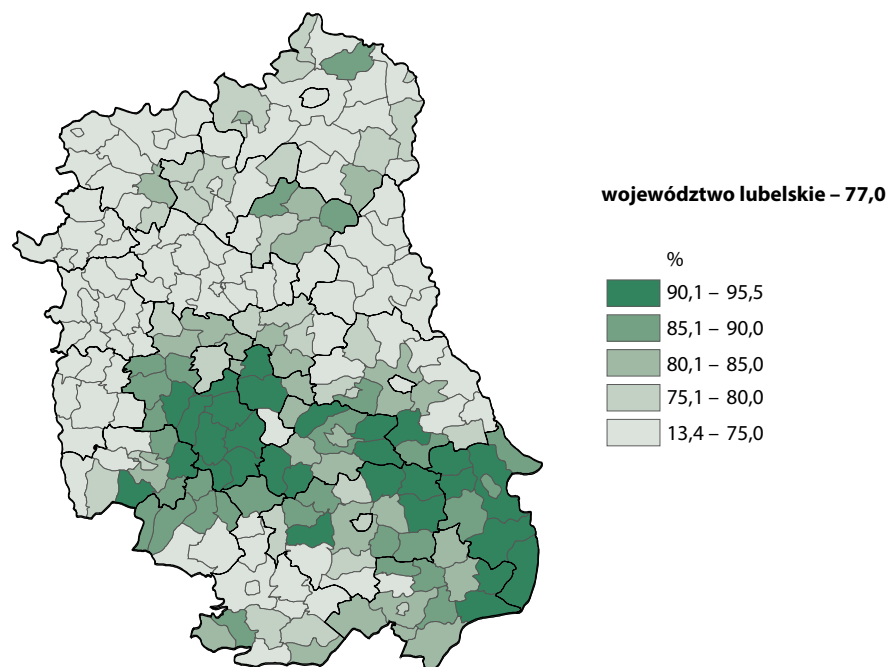
Mapa 18. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych w 2020 r.

Map 18. Average area of agricultural land on natural persons' holdings with area over 1 ha of agricultural land in 2020 r.



Mapa 19. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.

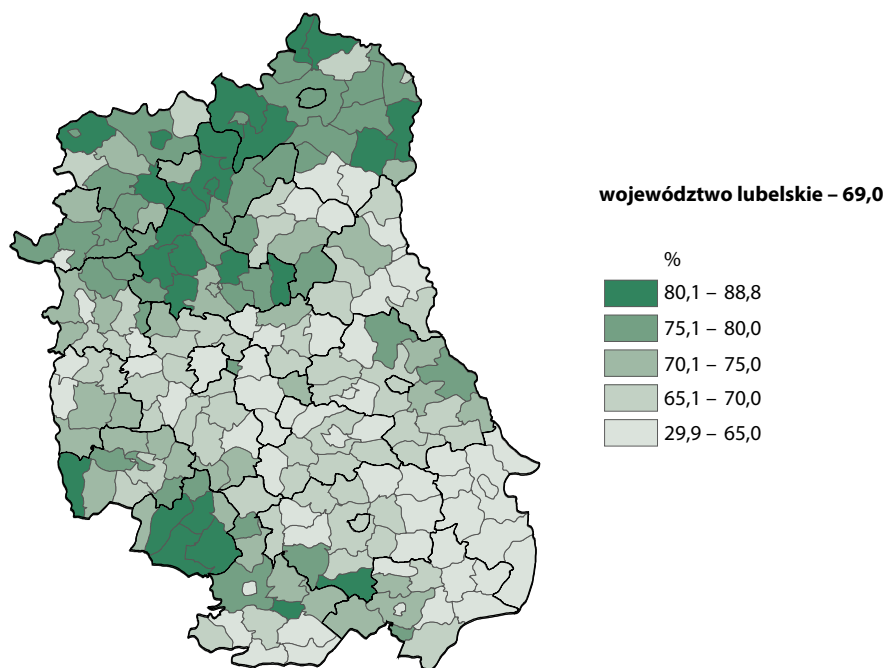
Map 19. Share of sown area in area of agricultural land in a good agricultural condition in 2020



Jednakże jeśli uwzględnimy poszczególne uprawy, to największy **udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem** odnotowano w gminie miejskiej Radzyń Podlaski (88,8%) oraz w gminach Janów Lubelski (obszar wiejski) (88,4%) i Modliborzyce (obszar wiejski) (87,8%), natomiast najmniejszy w gminach: Dęblin (gmina miejska) (29,9%), Wilków (gmina wiejska) (32,8%) oraz Tarnogród (miasto) (46,0%).

Mapa 20. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

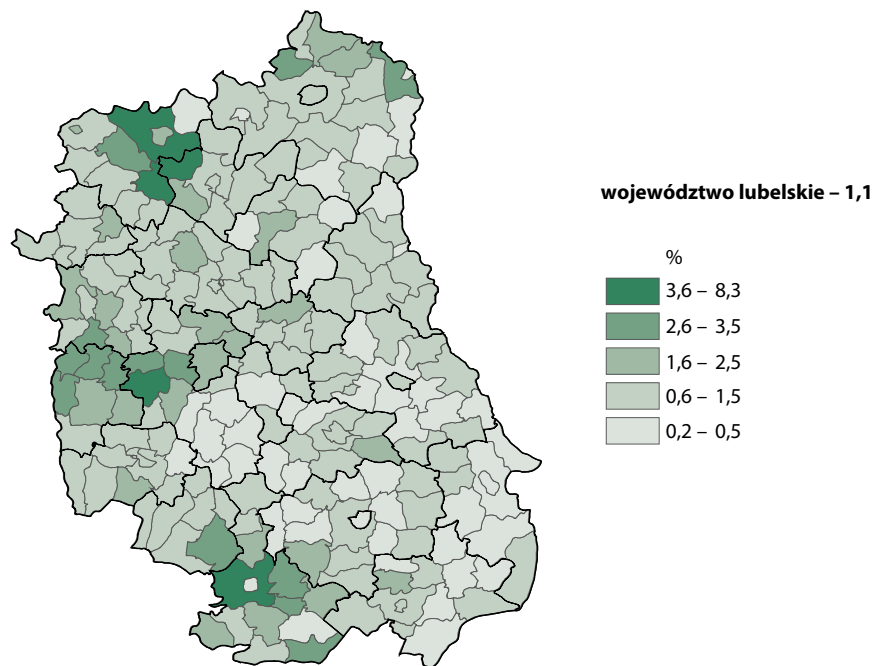
Map 20. Share of sown area in total area of agricultural land in 2020



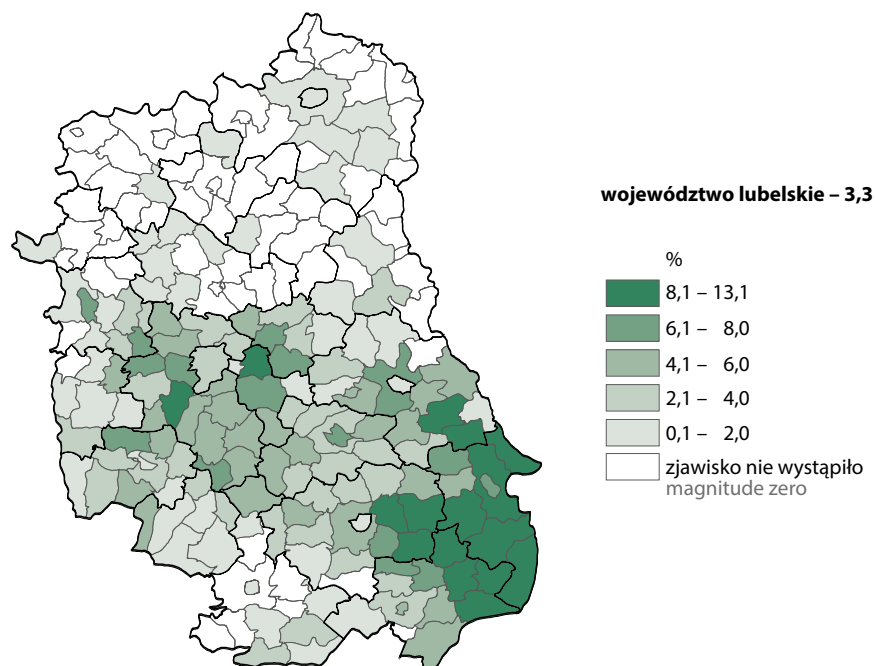
Analizując **udział powierzchni upraw ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem** zaobserwowano znaczne zróżnicowanie w poszczególnych gminach województwa. Największym udziałem charakteryzowały się gminy wiejskie: Wojcieszków (8,3%), Ulan-Majorat (6,1%) i Biłgoraj (5,2%), zaś najmniejszym gminy: Piaski (miasto) (0,1%), Telatyn (gmina wiejska) (0,2%) oraz Włodawa (gmina miejska) (0,2%). Jeśli chodzi o **udział powierzchni uprawy buraków cukrowych w powierzchni zasiewów ogółem** zróżnicowanie pomiędzy gminami województwa było bardzo duże. Największym udziałem charakteryzowały się gminy wiejskie: Telatyn (13,1%), Horodło (10,9%) i Ulhówek (10,4%), natomiast najmniejszym gminy wiejskie: Wojcieszków, Abramów oraz Dzwola (poniżej 0,1%). W blisko 30% gmin w województwie w ogóle nie uprawiano buraków cukrowych. Biorąc pod uwagę **udział powierzchni zasiewów rzepaku i rzepiku w powierzchni zasiewów ogółem** najwyższym odsetkiem charakteryzowały się gminy: Biłgoraj (gmina miejska) (33,6%), Skierbieszów (gmina wiejska) (28,4%) oraz Bełżyce (miasto) (27,8%), zaś najmniejszym gminy wiejskie Stoczek Łukowski (0,1%) i Krzywda (0,2%) oraz Ryki (obszar wiejski) (0,2%). Należy przy tym zaznaczyć, że w blisko 2% gmin w województwie w ogóle nie uprawiano rzepaku i rzepiku.

Mapa 21. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

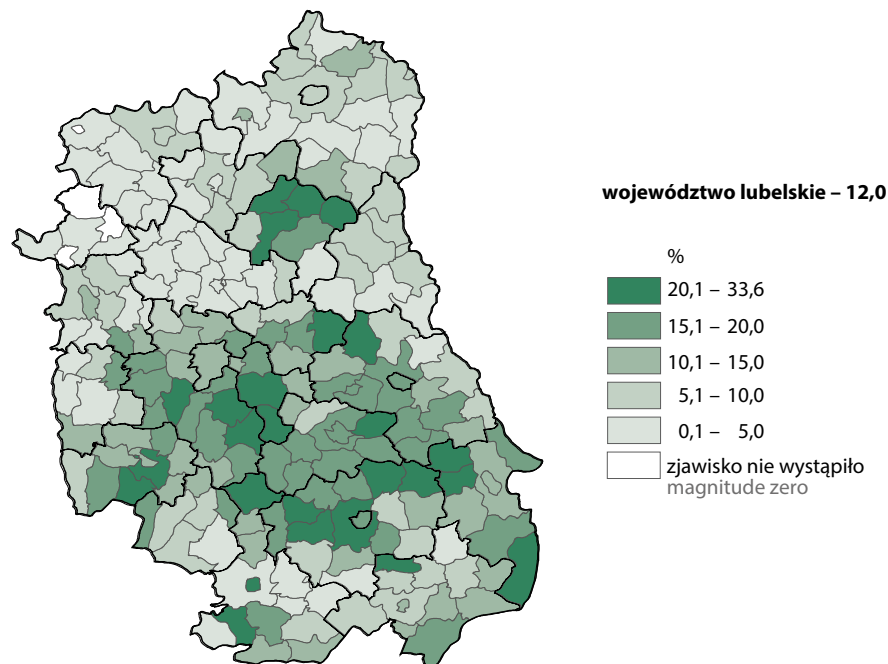
Map 21. Share of area under potatoes in total sown area in 2020

**Mapa 22. Udział powierzchni uprawy buraków cukrowych w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.**

Map 22. Share of area of sugar beet in total sown area in 2020



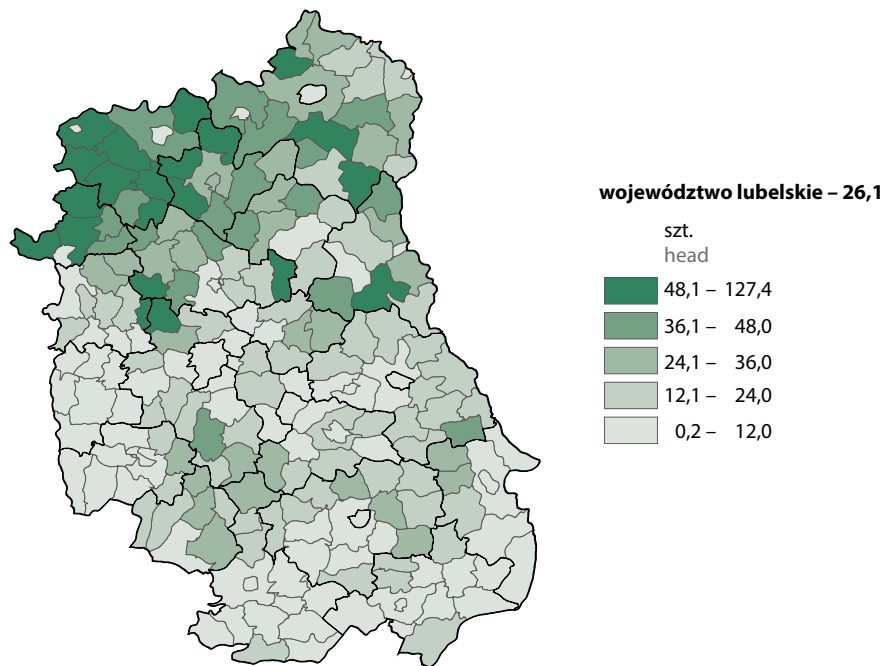
Mapa 23. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
 Map 23. Share of area rape and turnip rape in total sown area in 2020



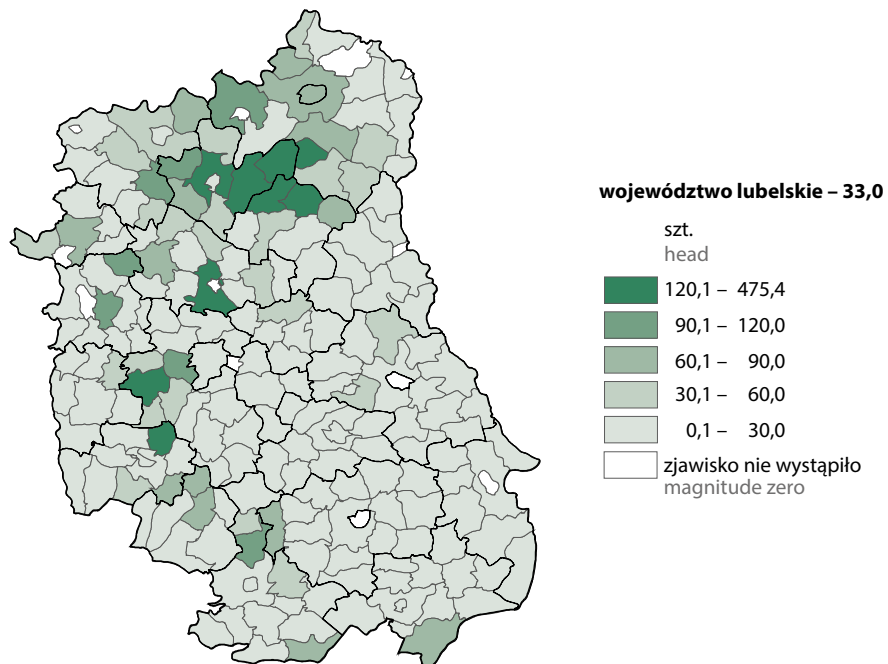
Wyniki spisu pokazują, że największa **obsada bydła na 100 ha UR** była w gminach wiejskich: Wola Mysłowska (127,4 szt.), Stanin (110,9 szt.) i Trzebieszów (105,5 szt.), najmniejsza zaś w gminach: Opole Lubelskie (miasto) (0,1 szt.), Bełżyce (gmina wiejska) (0,2 szt.) oraz Tomaszów Lubelski (gmina miejska) (0,3 szt.), przy czym w 3 gminach nie odnotowano pogłowia bydła.

Największa **obsada świń na 100 ha UR** była w gminach wiejskich: Milanów (475,4 szt.), Komarówka Podlaska (278,5 szt.) i Bełżyce (278,1 szt.), najmniejsza natomiast w gminach: Terespol (gmina wiejska) (0,05 szt.), Kodeń (gmina wiejska) (0,1 szt.) i Łaszczów (miasto) (0,1%). Należy przy tym zauważyć, że w blisko 6% gmin obsada była wyższa niż 100 szt., zaś w prawie 50% niższa niż 10 szt., natomiast w blisko 10% gmin nie odnotowano pogłowia świń.

Mapa 24. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.
 Map 24. Number of cattle per 100 ha of agricultural land in 2020

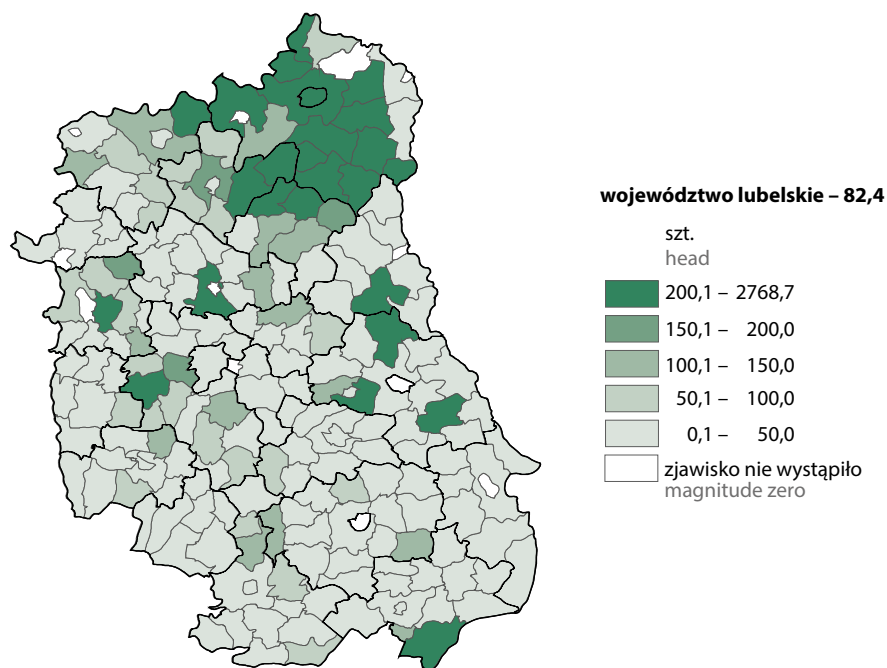


Mapa 25. Obsada świń na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.
 Map 25. Number of pigs per 100 ha of agricultural land in 2020



Mapa 26. Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę świń w 2020 r.

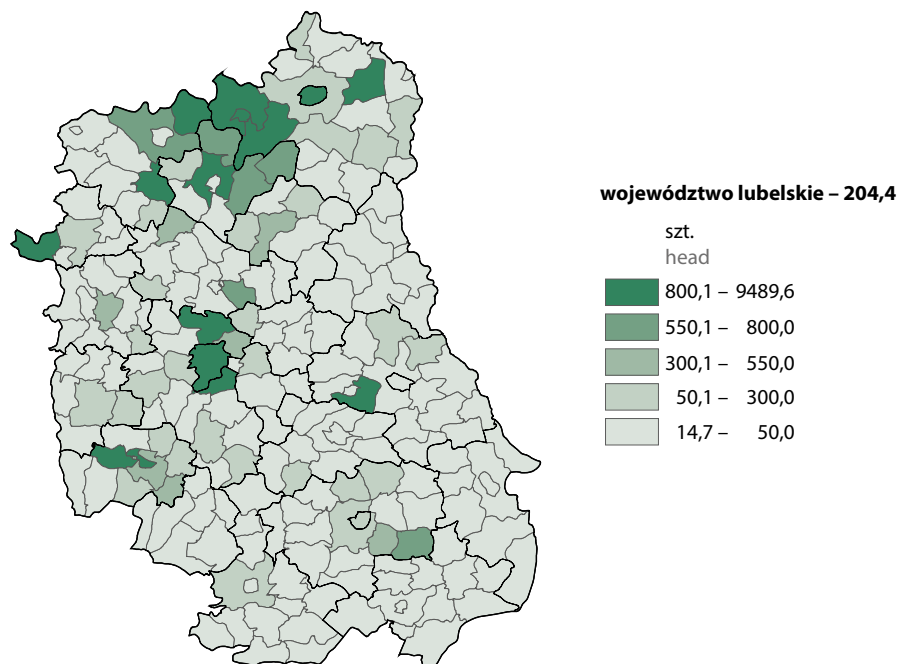
Map 26. Number of pigs per 1 agricultural holding breeding/rearing pigs in 2020



W województwie lubelskim gminą z największą **obsadą drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego** były gminy Międzyrzec Podlaski, zarówno miejska, jak i wiejska (odpowiednio 9,5 tys. szt. i 4,9 tys. szt.). Na kolejnym miejscu znalazła się gmina wiejska Trzebieszów (3,3 tys. szt.) i gmina miejsko-wiejska Rejowiec (3,1 tys. szt.). Najmniejszą obsadą charakteryzowały się Piaski (miasto) (0,01 tys. szt.), a następnie gmina wiejska Chrzanów (0,01 tys. szt.) i Dzwola (0,02 tys. szt.).

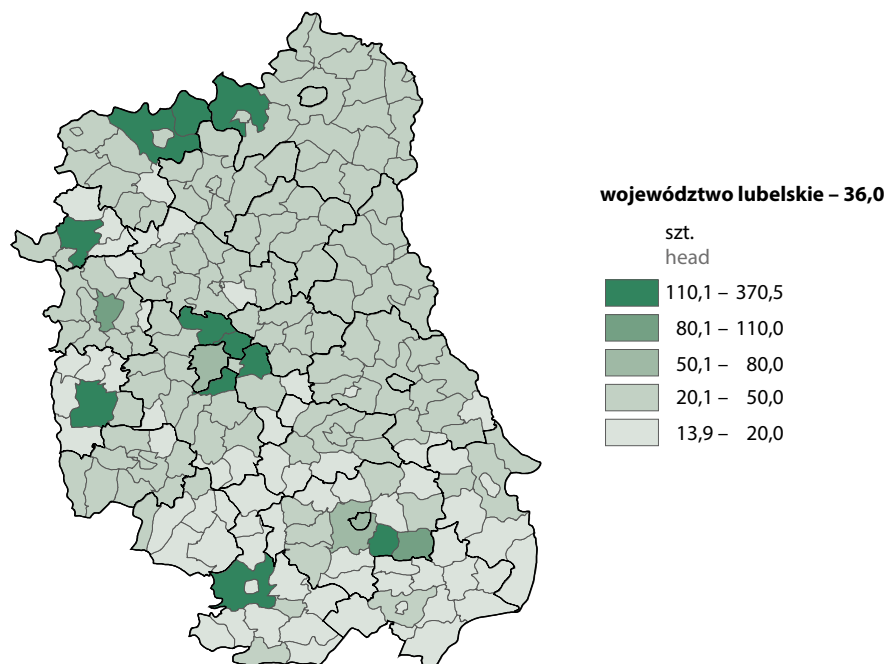
Mapa 27. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.

Map 27. Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chickens in 2020



Mapa 28. Obsada kur niosek na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę kur niosek w 2020 r.

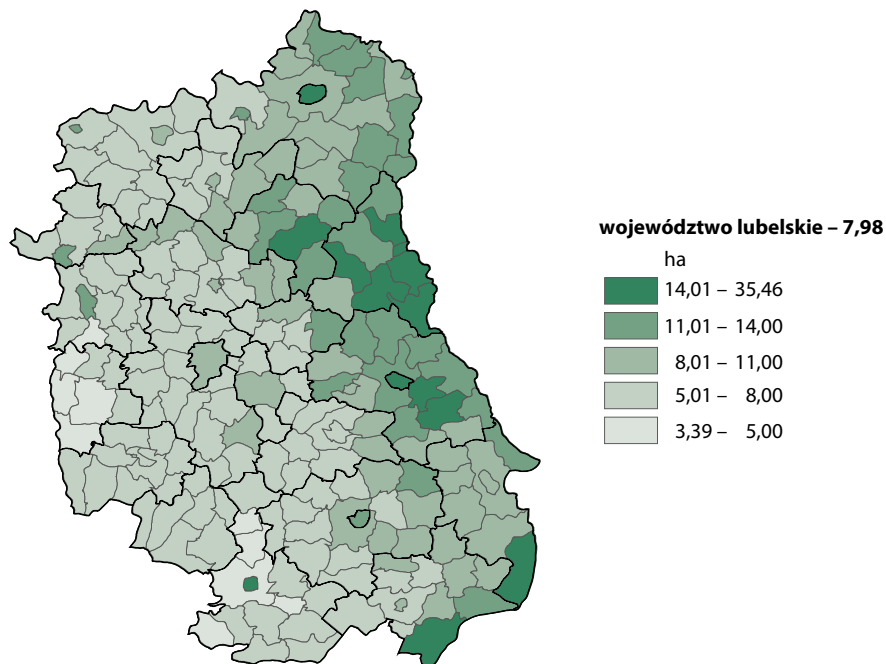
Map 28. Number of laying hen per 1 agricultural holding breeding/rearing laying hens in 2020



Wyniki PSR 2020 ukazują również znaczne zróżnicowanie między gminami województwa, jeśli chodzi o **powierzchnię użytków rolnych przypadających na 1 ciągnik**. Gminami, w których wskaźnik ten był największy, były gminy Włodawa, zarówno miejska, jak i wiejska (odpowiednio 35,5 ha i 18,6 ha) oraz gmina miejsko-wiejska Lubycza Królewska (21,9 ha). Natomiast najkorzystniejsza sytuacja pod tym względem miała miejsce w gminach wiejskich Wilków (3,4 ha) i Łaziska (3,9 ha) oraz w Poniatowej (miasto) (4,0 ha).

Mapa 29. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.

Map 29. Area of agricultural land per 1 tractor in 2020

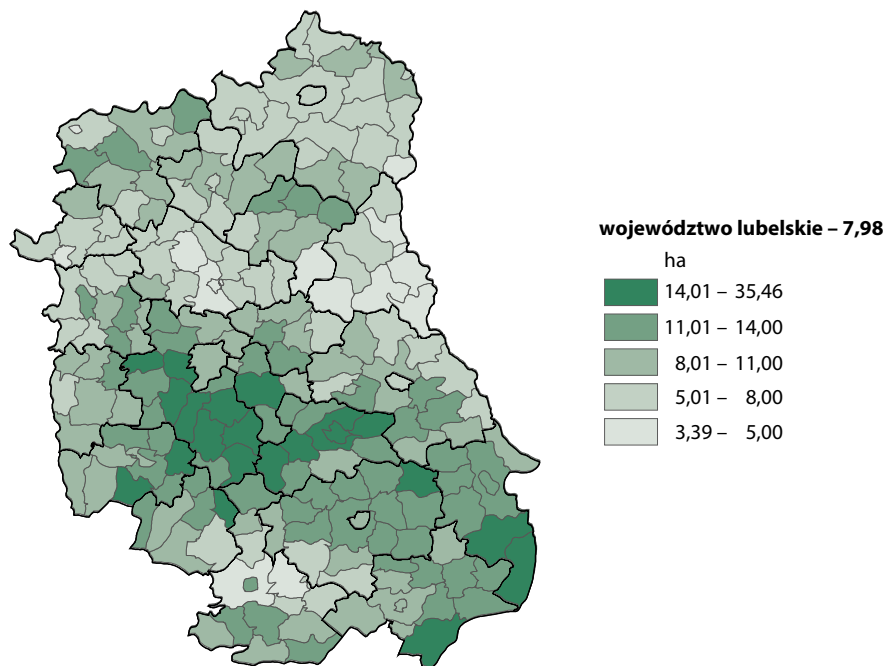


Analizując **zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze**, zauważyć należy, że największe zużycie odnotowano w gminie wiejskiej Krzczonów (239,2 kg) i Dołhobyczów (235,2 ha) oraz w Piaskach (miasto) (231,9 kg). Najmniej omawianych nawozów zużyto natomiast w gminie Dęblin (gmina miejska) (17,2 kg), Zwierzyniec (miasto) (24,4 kg) i Biłgoraj (gmina wiejska) (34,3 kg).

W województwie lubelskim gminą, w której poniesiono najwyższe **nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 100 ha UR w AWU** była gmina wiejska Wilków (43,5) i Łaziska (30,8) oraz gmina miejsko-wiejska Opole Lubelskie (30,0). Natomiast wskaźnik ten był najniższy w gminach Włodawa, zarówno miejskiej, jak i wiejskiej (odpowiednio 2,9 i 5,1) oraz gminie miejsko-wiejskiej Lubycza Królewska (5,6).

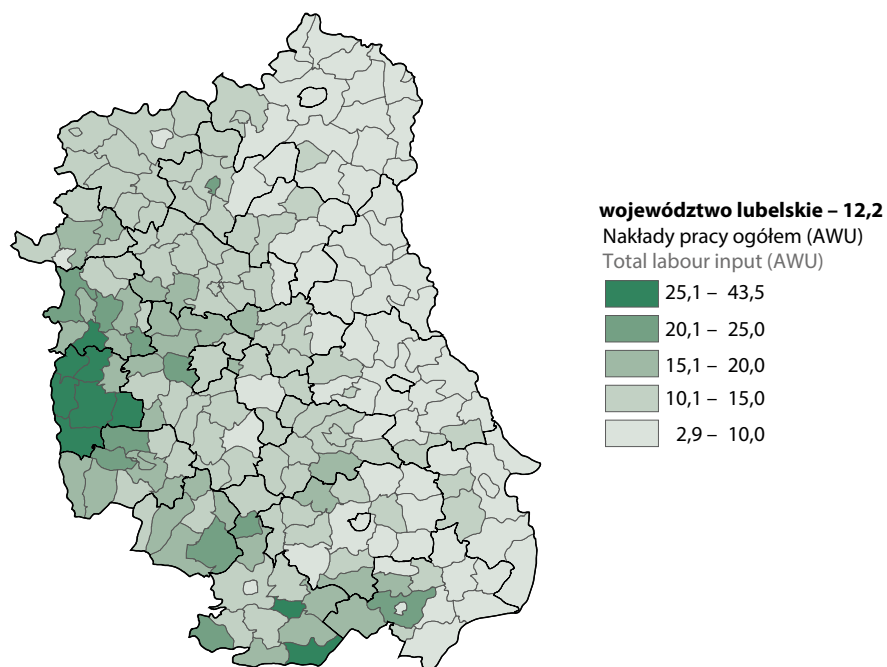
Mapa 30. Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.

Map 30. Consumption of mineral fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020



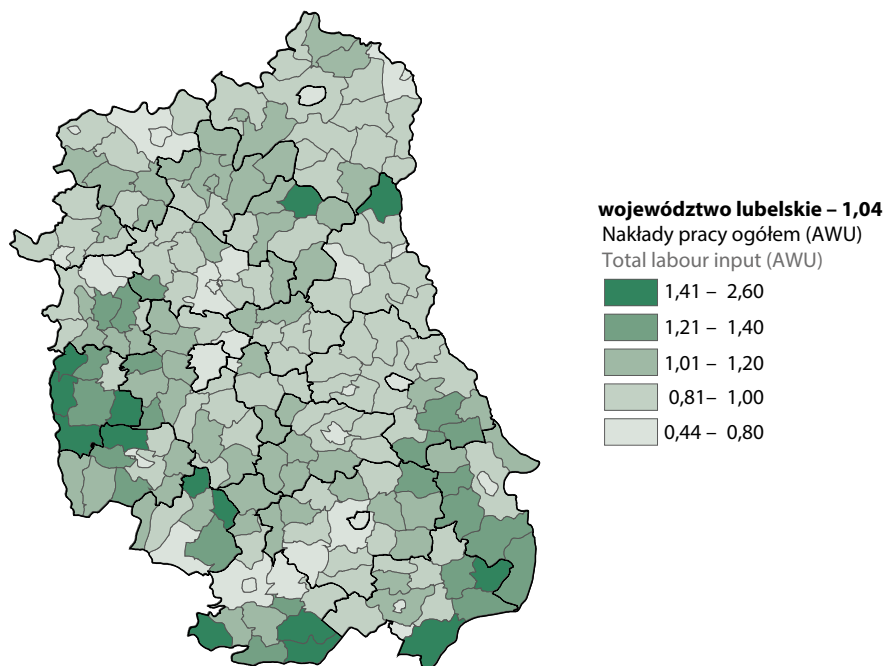
Mapa 31. Nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.

Map 31. Total labour input on agricultural production per 100 ha of agricultural land in 2020



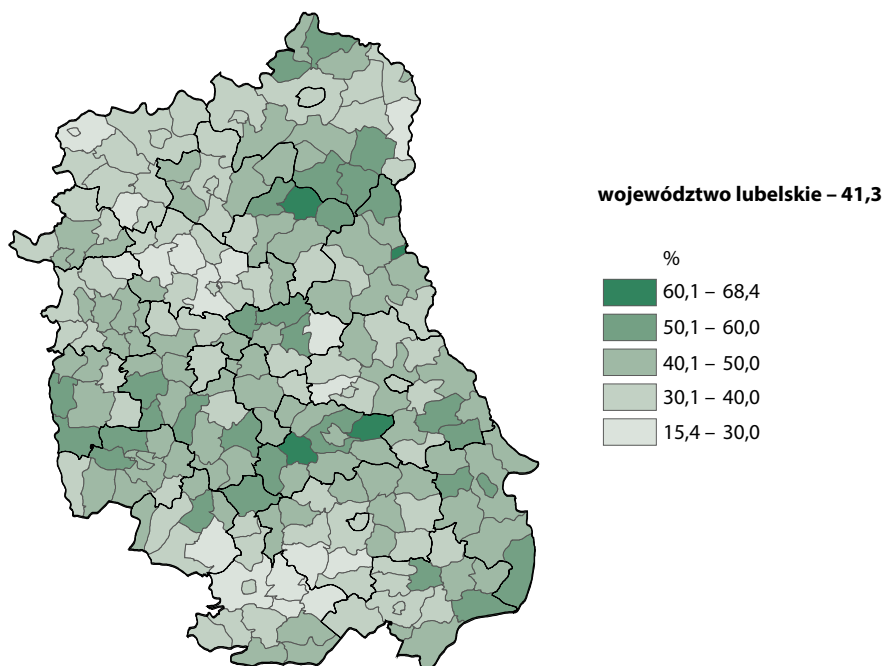
Mapa 32. Nakłady pracy ogółem poniesione na produkcję rolniczą na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.

Map 32. Total labour in put on agricultural production per 1 agricultural holding in 2020



Mapa 33. Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.

Map 33. Share of managers with agricultural education in total managers on agricultural holdings in 2020



Wyniki PSR 2020 pokazują, że gminą, w której **udział osób kierujących gospodarstwem z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym** był najwyższy, była gmina wiejska Jabłoń (68,4%) i Siennica Różana (64,0%) oraz gmina miejska Włodawa (62,0%). Najmniejszy odsetek odnotowano w gminach wiejskich Aleksandrów (15,4%) i Biłgoraj (20,1%). Przy czym należy zauważyć, że w ponad 15% gmin odsetek ten był powyżej 50%.

Uwagi metodologiczne

1. Wprowadzenie

Niniejszą publikację opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020), który przeprowadzono w Polsce w terminie od 1 września do 30 listopada 2020 roku.

Spis został przeprowadzony na potrzeby Unii Europejskiej oraz krajowe, a jego podstawę prawną stanowiły:

- ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o powszechnym spisie rolnym w 2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1728 z późn. zm.). Ustawa ta szczegółowo określiła zasady przeprowadzenia spisu, podmioty podlegające spisowi oraz zakres danych, które należy zebrać,
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2018/1091 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zintegrowanych statystyk dotyczących gospodarstw rolnych oraz uchylenia rozporządzeń (WE) nr 1166/2008 i (UE) nr 1337/2011 (Dz. Urz. L 200 z 7.8.2018),
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności,
- rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzji Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (tekst mający znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego – EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. L 87 z 31.3.2009, str. 164), w zakresie zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk oraz poufności informacji statystycznych,
- ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 443 z późn. zm.),
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (RODO) w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych,
- ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).

Dniem referencyjnym spisu był 1 czerwca 2020 roku. Część danych, ze względu na ich specyfikę, dotyczyła okresu ostatnich 12 miesięcy kończącego się w dniu referencyjnym badania czyli okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie.

Dla aktywności ekonomicznej, w części dotyczącej aktywności bieżącej, okresem referencyjnym był dodatkowo tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 26 maja do 1 czerwca 2020 r.).

2. Uwaga

W związku z wprowadzaniem od 2010 r. zmian w metodologii badań rolniczych, mających na celu dostosowanie do standardów unijnych oraz uwzględnienie przemian dokonujących się w polskim rolnictwie, a także szersze wykorzystanie źródeł administracyjnych, **definicja gospodarstwa rolnego uległa zmianie**. Zgodnie z obowiązującą definicją w spisie rolnym w 2020 r. (podobnie jak w badaniach struktury gospodarstw rolnych w 2013 i 2016 r.) nie ujęto posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha prowadzących działalność rolniczą o małej skali.

W związku z powyższym, prezentowane w niniejszym opracowaniu dane dla 2020 r., dotyczące gospodarstw rolnych ogółem oraz gospodarstw rolnych o powierzchni do 1 ha użytków rolnych włącznie są porównywalne z danymi zawartymi w edycji publikacji za lata 2013 i 2016, a nie są porównywalne z informacjami dla lat 2002, 2005, 2007 i 2010 zawartymi we wcześniejszych edycjach publikacji.

Do porównań wykorzystano dane z 2010 r., przeliczone zgodnie z obowiązującą definicją gospodarstwa rolnego.

Dane dla gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych są porównywalne z danymi prezentowanymi w poprzednich edycjach publikacji (dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą).

3. Ważniejsze pojęcia, definicje i zasady spisywania

Gospodarstwo rolne to grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego (art. 55³ Kodeksu Cywilnego).

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) to gospodarstwo użytkowane przez osobę fizyczną obejmujące:

- gospodarstwa rolne o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
- gospodarstwa rolne o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję rolną (roślinną i/lub zwierzęcą) o znaczącej, określonej następującymi progami skali: 0,5 ha dla: drzew owocowych, krzewów owocowych, warzyw gruntowych, truskawek gruntowych oraz chmielu; 0,3 ha dla szkótek sadowniczych i szkótek ozdobnych; 0,1 ha dla tytoniu; 5 sztuk dla bydła ogółem; 20 sztuk dla świń ogółem; 5 sztuk dla loch; 20 sztuk dla owiec ogółem i kóz ogółem; 100 sztuk dla drobiu ogółem; 10 sztuk dla zwierząt dzikich utrzymywanych w systemie fermowym; 20 pni dla pszczoł.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne prowadzone przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, którego **podstawowa działalność jest zaliczana według Polskiej Klasyfikacji Działalności do sekcji A**, dział 01, grupy: 01.1 – uprawy rolne inne niż wieloletnie, 01.2 – uprawy roślin wieloletnich, 01.3 – rozmnażanie roślin, 01.4 – chów i hodowla zwierząt (z podklasy 01.49.Z – tylko strusie, króliki i inne zwierzęta futerkowe oraz pszczoły), 01.5 – uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana), 01.6, klasa 01.61, podklasa 01.6.61.Z – działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia **użytków rolnych przekracza 1 ha lub prowadzony jest chów/hodowla zwierząt gospodarskich**.

Użytkownik gospodarstwa rolnego to osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, faktycznie użytkująca gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa, czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Za **osobę kierującą gospodarstwem rolnym** uważa się pełnoletnią osobę fizyczną upoważnioną przez właściciela/użytkownika gospodarstwa rolnego do podejmowania oraz nadzorowania lub wykonywania decyzji bezpośrednio związanych z procesami produkcyjnymi. W gospodarstwach indywidualnych kierujący jest często tą samą osobą co użytkownik.

Poziom wykształcenia rolniczego osoby kierującej gospodarstwem rolnym określa się jako:

- wyższe rolnicze – uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły wyższej o kierunku rolniczym np. ogrodnictwo, geodezja urzędów rolniczych, technika urzędów rolniczych i leśnych, leśnictwo, technologia drewna, ochrona środowiska – melioracja, rybactwo, zootechnika, technologia żywności – mleczarstwo itp.; do kierunków rolniczych należy zaliczyć także weterynarię,
- policealne rolnicze – uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły policealnej lub pomaturalnej o kierunku rolniczym, np. ogrodnictwo, urządzenie terenów zieleni itp.,
- średnie zawodowe rolnicze – uzyskanie świadectwa ukończenia technikum lub liceum zawodowego o kierunku rolniczym np. hodowla zwierząt, uprawa roślin, leśnictwo, melioracja, urządzenie terenów zieleni,
- zasadnicze zawodowe rolnicze – uzyskanie świadectwa ukończenia zasadniczej szkoły rolniczej, szkoły przysposobienia rolniczego, świadectwa ukończenia korespondencyjnego kursu rolniczego o poziomie szkoły zasadniczej, np. ogrodnictwo, hodowla zwierząt, mechanizacja rolnictwa, wiejskie gospodarstwo domowe, rolnik upraw polowych,
- kurs rolniczy – kurs kwalifikacyjny zakończony egzaminem i uzyskaniem tytułu wykwalifikowanego rolnika lub mistrza rolnika,
- brak wykształcenia rolniczego – nieukończenie żadnej szkoły ani kursu o kierunku rolniczym, niezależnie od posiadanego ogólnego poziomu wykształcenia.

Siedziba użytkownika gospodarstwa indywidualnego to adres zamieszkania użytkownika. Adres ten nie zawsze jest taki sam jak adres zameldowania.

Siedziba gospodarstwa indywidualnego to siedlisko gospodarstwa (budynek mieszkalny oraz budynki gospodarskie i urządzenia służące do produkcji rolnej), a w przypadku braku siedliska, największa część gospodarstwa rolnego. Adres siedziby gospodarstwa nie zawsze jest taki sam jak siedziby użytkownika.

Siedziba gospodarstwa rolnego osoby prawnej (lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej) to siedziba osoby prawnej lub jednostki lokalnej prowadzącej działalność rolniczą.

Do **działalności rolniczej** prowadzonej przez gospodarstwo rolne zaliczono:

- uprawę roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów jadalnych), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych,
- chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych (np. dziki, sarny, daniela, lamy) i pszczoł,
- utrzymanie gruntów rolnych, już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych, według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

Za **zarobkową działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym** przyjęto działalność produkcyjną lub usługową prowadzoną na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku, która wykorzystuje zasoby gospodarstwa rolnego (siłę roboczą, teren, budynki, park maszynowy itp.) lub produkty rolne w nim powstałe (np. agroturystyka, przetwórstwo produktów rolnych).

Nie wlicza się tu działalności innej niż rolnicza, jeżeli z zasobów gospodarstwa do jej prowadzenia wykorzystywana jest tylko i wyłącznie siła robocza.

Wartość końcowej produkcji rolniczej to suma wartości sprzedanych oraz zużytych przez gospodarstwo domowe użytkownika (samozaopatrzenie) surowych, nieprzetworzonych produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych).

Wartość **ogólnej sprzedaży produkcji gospodarstwa rolnego** to suma przychodów ze sprzedaży surowych produktów rolnych i zwierząt gospodarskich oraz wyrobów i usług z działalności innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym, a także płatności bezpośrednich.

Bezpośrednia sprzedaż konsumentom (ostatecznym odbiorcom na ich własne potrzeby) oznacza sprzedaż produktów rolnych, wytworzonych w gospodarstwie rolnym, na targowiskach, we własnych sklepach lub w ramach sprzedaży międzysąsiedzkiej.

Nie zalicza się tu sprzedaży produktów rolnych do punktów skupu oraz zakupów dokonywanych przez właścicieli sklepów, restauracji itp.

Za **gospodarstwo ekologiczne** uważa się gospodarstwo rolne, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie konwersji na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej) na całość lub część produkcji roślinnej/zwierzęcej prowadzonej w gospodarstwie.

Za **gospodarstwo rolne korzystające ze środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich** uważa się gospodarstwo, z którym zawarto umowę/wydano pozytywną decyzję o przyznaniu płatności w okresie 3 lat kończących się 31 grudnia 2020 r. dla przynajmniej jednego z działań/poddziałań wymienionych poniżej:

- usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw w gospodarstwie,
- systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych,
- inwestycje w środki trwałe,
- przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzenie odpowiednich środków zaradczych,
- pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników,
- pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw,
- inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów,
- działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne,
- usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów,
- rolnictwo ekologiczne,
- płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną,
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami,
- dobrostan zwierząt,
- zarządzanie ryzykiem.

4. Użytkowanie gruntów

Grunty ogółem to wszystkie grunty niezależnie od tytułu władania – własne, dzierżawione od innych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowane z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel itp.) oraz wspólne w części przypadającej użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych. Nie zalicza się tu powierzchni gruntów wydzierżawionych innym i gruntów należących do wspólnot gruntowych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, na którą składają się:
 - zasiewy,
 - łąki trwałe,
 - pastwiska trwałe,
 - uprawy trwałe, w tym sady,
 - ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
 - grunty ugorowane (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny),
- użytków rolnych pozostałych.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** to użytki rolne, na których stosuje się jakiegokolwiek zabiegi uprawne (np. orka, koszenie, mulczowanie itp.), także grunty objęte płodozmianem. Są to grunty, które mogą kwalifikować się np. do otrzymania dopłat i są utrzymywane zgodnie z wymaganiami dotyczącymi dobrej kultury rolnej znajdującymi się w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 kwietnia 2004 roku – Dz. U. 65, poz. 600. Zalicza się tu także grunty ugorowane.

Powierzchnia **użytków rolnych pozostałych** (tj. nieużytkowanych i nieutrzymywanych w dobrej kulturze rolnej) to powierzchnia użytków rolnych wyłączonych z produkcji, tj. użytków rolnych uprzednio użytkowanych jako zasiewy oraz grunty ugorowane, łąki i pastwiska trwałe, sady i inne uprawy trwałe, ogrody przydomowe, które w dniu 1 czerwca 2020 r. ze względów ekonomicznych, społecznych lub innych, nie były wykorzystywane już rolniczo i wyłączone z płodozmianu. Grunty te znajdowały się jednak w kondycji, pozwalającej w razie zmiany decyzji co do ich przyszłego użytkowania, na ich szybkie przywrócenie do produkcji rolniczej, przy wykorzystaniu zasobów dostępnych w gospodarstwie rolnym. Jeżeli rekultywacja tych gruntów wymagałaby bardzo długiego okresu czasu i dużych nakładów pracy oraz zasobów niedostępnych w gospodarstwie – powierzchnię tę zalicza się do powierzchni pozostałych gruntów.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, ale bez upraw trwałych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim przykryciem, z brakiem dostępu) jak i pod wysokimi, dostępnymi osłonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach).

Łąki trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, a zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin

utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenach pagórkowatych lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Powierzchnia upraw trwałych to powierzchnia: plantacji drzew i krzewów owocowych, szkótek drzew i krzewów owocowych oraz ozdobnych, szkótek drzew i krzewów leśnych do celów handlowych, plantacji wikliny oraz innych gruntowych upraw trwałych (np. derenia, tarniny, morwy, wierzby mandżurskiej, głogu, rokitnika, jarzębiny, choinek bożonarodzeniowych uprawianych na użytkach rolnych), a także upraw trwałych pod osłonami (np. malina, winorośl, brzoskwinia).

Sady to uprawy drzew i krzewów owocowych posadzonych na miejscu stałym, w regularnej rozstawie, na powierzchni minimum 10 arów. Do sadów zaliczamy także szkółki drzew i krzewów owocowych.

Ogrody przydomowe to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa, która obejmuje uprawy (rolne, ogrodnicze zarówno jednoroczne jak i wieloletnie oraz drzewa i krzewy owocowe) przeznaczone na spożycie w gospodarstwie domowym użytkownika (samozaopatrzenie). Sporadycznie, nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane.

Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację (należą do gruntów pozostałych).

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska.

Do gruntów ugorowanych zalicza się powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawóz zielony), a także grunty przygotowane pod jesienne nasadzenia np. truskawek oraz obsiane roślinami miododajnymi.

Zaliczamy tu grunty zarówno uprawnione, jak i nieuprawnione do płatności obszarowych.

Do gruntów ugorowanych nie zaliczamy gruntów, które były przygotowane pod tegoroczne zasiewy (np. warzyw), a do 1 czerwca 2020 r. nie zostały jeszcze obsiane lub obsadzone (zaliczamy je do powierzchni zasiewów).

Powierzchnia **lasów i gruntów leśnych** to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha:

- zalesiona (pokryta roślinnością leśną),
- niezalesiona (przejściowo pozbawiona roślinności leśnej),
- gruntów związanych z gospodarką leśną,
- plantacji o krótkiej rotacji (łącznie z założonymi na użytkach rolnych).

Uwzględnia się tu powierzchnię szkótek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa (niehandlowe).

Powierzchnia **pozostałych gruntów** to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, ogrody ozdobne itp.).

Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych, które nie są użytkowane rolniczo, jeżeli wiadomo, że grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

5. Powierzchnia zasiewów

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, ale bez upraw trwałych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim, przykryciem z brakiem dostępu) jak i pod wysokimi, dostępnymi osłonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach), które są uprawiane w plonie głównym.

Do powierzchni zasiewów zalicza się również powierzchnię, która była zaplanowana i obsiana/obsadzona po 1 czerwca 2020 r., pod zbiór w bieżącym roku (np. późnych odmian warzyw).

Powierzchnia zasiewów **w gruncie** to powierzchnia upraw prowadzonych zarówno na odkrytym polu, jak również **pod niskim, niedostępnym przykryciem**. Kategoria ta obejmuje powierzchnię upraw przykrytych przy użyciu mat/arkuszy z tworzywa sztucznego ułożonych płasko na ziemi oraz upraw pod tunelami niskimi (poniżej 1,5 m wysokości w szczycie).

Powierzchnia zasiewów w **szklarniach, tunelach foliowych wysokich** oraz **inspektach** to powierzchnia upraw prowadzonych pod wysokimi osłonami (o wysokości min. 1,5 m w szczycie) oraz pod osłonami niskimi z możliwością stałego dostępu czyli inspektach, tzw. przyspiesznikach („miniaturowe szklarnie”); są to skrzynie nakryte oknami służące np. do produkcji rozsąd.

W powierzchni zasiewów ujęto uprawę chmielu oraz plantacje truskawek i poziomki, a także powierzchnię traw polowych.

Do grupy „**zboż ogółem**” zaliczono zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i pozostałe zbożowe (amarantus, kanar, żyto stuletnie itp.).

W grupie „**zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi**” ujęto zboża podstawowe (pszenica, żyto, jęczmień, owies i pszenżyto) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Grupa „**przemysłowe**” obejmuje buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), słonecznik na ziarno, konopie, tytoń, chmiel, cykorię oraz inne oleiste (mak, gorczyca, soja, itp.).

Do grupy „**strączkowych na ziarno**” zalicza się strączkowe jadalne (groch, fasolę, bób oraz inne strączkowe jadalne uprawiane na ziarno, np. ciecierzycę), strączkowe pastewne na ziarno oraz mieszanki zbożowo strączkowe na ziarno. Powierzchnię zasianą grochem, fasolą, bobem itp. przewidzianą do zbioru w stanie niedojrzałym zaliczono do warzyw gruntowych.

Grupa „**pastewne**” obejmuje uprawy okopowych pastewnych, kukurydzy na zielonkę, strączkowych pastewnych na zielonkę i motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw na zielonkę (bez upraw przeznaczonych na nawozy zielone).

Grupa „**pozostałe**” obejmuje warzywa gruntowe, truskawki i poziomki gruntowe, uprawy nasienne, kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe, pozostałe przemysłowe (np. krokosz barwierski, uprawy wieloletnie na cele energetyczne), zioła i przyprawy, a także uprawy pod osłonami (bez upraw trwałych pod osłonami) oraz pozostałe uprawy.

Do **warzyw** zaliczono: kapustę głowiastą (wczesną i późną, białą, czerwoną i włoską), cebulę, marchew jadalną, buraki ćwikłowe, ogórki, pomidory, kalafior (wczesne i późne), warzywa pozostałe (pietruszkę, selery, pory, brukselkę, szczaw, szpinak, sałatę, rzodkiewkę, chrzan, rabarbar, skorzonę, kalarepę, czosnek, dynię, szparagi, brokuły, kapustę pekińską, cykorię liściastą, cukinię, szalotkę itp.). Grupa ta obejmuje również groch, bób i itp. zebrane w stanie niedojrzałym (zielonym), fasolę szparagową, z której zebrano niedojrzałe strąki oraz kukurydzę z przeznaczeniem na zbiór kolb w stanie niedojrzałym, a także rozsady warzyw gruntowych na potrzeby własne gospodarstwa.

Powierzchnia uprawy **truskawek** to powierzchnia obsadzona truskawkami i poziomkami (łącznie z nowymi, wiosennymi nasadzeniami) w gruncie oraz pod osłonami. Nie uwzględniono tu powierzchni przygotowanej do nasadzeń jesiennych oraz powierzchni plantacji truskawek przeznaczonych na sadzonki (którą ujęto w grupie „pozostałe”).

Do grupy roślin **przemysłowych** zaliczono buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), słonecznik na ziarno, konopie, tytoń, chmiel, cykorię oraz inne oleiste (mak, gorczyca, soja, itp.).

Do **ziemniaków** zaliczono sadzeniaki, ziemniaki jadalne oraz uprawiane do przemysłu, odmian zarówno wczesnych, średniowczesnych, jak i późnych. Powierzchnia uprawy ziemniaków nie obejmuje uprawy tej rośliny w ogrodach przydomowych.

Dane o **burakach cukrowych** dotyczą tylko tych upraw, które są przeznaczone do przemysłu. Nie ujmuje się tu buraków cukrowych uprawianych na wysadki/nasiona.

Trawy polowe są to krótkotrwałe użytki zielone (uprawiane z reguły mniej niż 5 lat), tj. trawy w czystym siewie (np. rajgras, stokłosa, mozga, wiechłina, kostrzewa, tomka, kupkówka, wyczyńnic, mietlica, tymotka, kłosówka, życica i inne) lub mieszanki tych gatunków, wykorzystywane na zielonkę/siano lub nasiona (użytkowane zazwyczaj kośnie) lub wypasane (tzw. pastwiska polowe).

Międzyplony (poplony) jare – rośliny wysiane po zbiorze plonu głównego i przyorane przed zimą, lub wysiane wiosną i przyorane przed zasianiem upraw zbieranych jako plon główny. Poplony jare mogą być także przeznaczone na paszę.

Międzyplony (poplony) ozime – rośliny wysiane jesienią 2019 r., po zbiorze plonu głównego, z przeznaczeniem na paszę dla zwierząt lub na przyoranie jako zielony nawóz wiosną 2020 r. Poplony ozime zimą zimują na polu.

Powierzchnia grzybów jadalnych – powierzchnia zajmowana przez uprawy grzybów jadalnych np. pieczarek, boczniaków, twarżniaka jadalnego (shiitake), pierścieniaka uprawnego i innych. Powierzchnia ta obejmuje stanowiska, które co najmniej raz w okresie 12 miesięcy do 1 czerwca 2020 r. włącznie były zajęte pod uprawę grzybów jadalnych.

Powierzchnię uprawy ziemniaków, warzyw gruntowych, truskawek i poziomek gruntowych oraz grupy „pozostałych upraw” od 2007 r. podaje się bez powierzchni w ogrodach przydomowych, która zgodnie z klasyfikacją UE jest odrębną pozycją wyszczególnioną w użytkowaniu gruntów.

6. Zwierzęta gospodarskie

W spisie ujęto zwierzęta gospodarskie, które znajdowały się w gospodarstwie rolnym oraz zwierzęta wysłane na redyki, wypasy i do bacówek. Rejestrowane były wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas, tucz (np. umowy kontraktacyjne dla świń), przechowywanie (np. hotele dla koni) itp., niezależnie od tego, czy przyjęte je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek.

Zwierzęta gospodarskie to zwierzęta utrzymywane w celu osiągnięcia korzyści gospodarczych, np. produkcji mięsa, mleka i innych produktów zwierzęcych, a także w przypadku koni, wykorzystywane jako siła pociągowa i do celów rekreacyjnych oraz sportowych.

Do zwierząt gospodarskich zalicza się następujące gatunki: konie domowe i inne koniowate, bydło, świnie, owce, kozy, drób (tj. brojlery, kury nioski, koguty, indyki, kaczki, gęsi, przepiórki, perliczki, gołębie, strusie i inne gatunki, ale bez ptactwa utrzymywanego do celów łowieckich,

a nie do produkcji mięsa), króliki, pozostałe zwierzęta futerkowe, inne zwierzęta utrzymywane w gospodarstwie rolnym dla pozyskania produktów zwierzęcych, np. mięsa czy wełny (tj.: jelenie, sarny, daniel, łosie, renifery, dziki, świniodziki, lamy, alpaki itp.) oraz pszczoły.

Do zwierząt gospodarskich (z wyjątkiem koni) nie zalicza się zwierząt utrzymywanych wyłącznie dla celów rekreacyjnych lub terapeutycznych.

Spisowi podlegały zwierzęta gospodarskie, które **1 czerwca 2020 r. znajdowały się w gospodarstwie rolnym**, niezależnie od tego czy w dniu przeprowadzania spisu nadal w nim przebywały czy już nie.

Nie ujmowano zwierząt, które po północy z 1 na 2 czerwca 2020 r. urodziły się, zostały zakupione lub trafiły do gospodarstwa z innych powodów, pomimo że znajdowały się one w gospodarstwie w czasie przeprowadzania spisu.

Wyjątek stanowiły pszczoły (ule), które spisowane były u ich właściciela niezależnie od miejsca gdzie się znajdowały.

W spisie zebrano dane o pogłowie **drobiu** poszczególnych gatunków. Jeżeli 1 czerwca 2020 r. w gospodarstwie rolnym o dużej skali chowu drobiu (ferma wielkotowarowa, np. ferma tuczu brojlerów, ferma niosek jaj konsumpcyjnych, wylęgownice) nie było na stanie drobiu w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji (przerwa pomiędzy cyklami produkcyjnymi, jeśli nie przekraczała 8 tygodni), należało wpisać stany drobiu z okresu przed opróżnieniem kurników.

W celu przeliczenia pogłowa zwierząt w sztukach fizycznych na **sztuki przeliczeniowe duże (SD)** wykorzystano następujące współczynniki:

- bydło, tj. cielęta ogółem w wieku poniżej 1 roku – 0,40; bydło w wieku 1–2 lat – 0,70; byki w wieku 2 lat i więcej – 1,00; jałowki w wieku 2 lata i więcej – 0,80; krowy pozostałe – 0,80; krowy mleczne – 1,00,
- świnie, tj. prosięta o wadze do 20 kg – 0,027; lochy ogółem – 0,50; warchlaki, knury rozplodowe i tuczniki – 0,30,
- owce ogółem – 0,10,
- kozy ogółem – 0,10,
- drób, tj. brojlery kurze – 0,007; kury nioski – 0,014; indyki – 0,03; gęsi – 0,02; kaczki – 0,01; drób pozostały (bez strusi) – 0,001; strusie – 0,35,
- króliki ogółem – 0,02.

7. Nawożenie

Dane o zastosowanych w gospodarstwie rolnym nawozach mineralnych, wapniowych oraz nawozach naturalnych pochodzenia zwierzęcego obejmują okres od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

W spisie zbierano dane dla następujących **rodzajów nawozów naturalnych**:

- **obornik** – stała mieszanina odchodów (kału i moczu) zwierząt gospodarskich (świń, bydła, koni, owiec, kóz, królików) wraz ze ściółką,
- **pomiót ptasi** – odchody drobiu,
- **gnojówka** – przefermentowany mocz zwierząt gospodarskich (odciek z obornika),
- **gnojowica** – rozwodniona mieszanina odchodów zwierząt (kału, moczu).

Zużycie nawozów mineralnych (azotowych, fosforowych, potasowych) oraz wapniowych prezentowane jest w przeliczeniu na czysty składnik NPK i CaO. Przeliczeń zużycia nawozów na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2019/2020 dokonano na powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

8. Środki ochrony roślin

Środki ochrony roślin to substancje lub ich mieszaniny oraz żywe organizmy przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi (m.in. przed grzybami, wirusami, bakteriami, insektami, ślimakami, gryzoniami), a także niszczenia roślin niepożądanych (np. chwastów), regulowania rozwoju oraz wzrostu i innych procesów biologicznych w roślinach uprawnych. Do środków ochrony roślin zaliczane są również preparaty wykorzystywane do zabiegów w magazynach, w których przechowywane są pasze, nasiona siewne lub przeznaczone do konsumpcji.

W spisie zebrano informacje o **ilości zabiegów** zastosowanych na zboża, warzywa, sady i inne uprawy trwałe, pozostałą powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze.

Dodatkowo w spisie zebrano informacje dotyczące korzystania z różnych **rodzajów wsparcia przy podejmowaniu decyzji o stosowaniu środków ochrony roślin** oraz oceny stopnia znajomości **zasad integrowanej ochrony roślin**.

9. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze

Badaniem zostały objęte ciągniki (kołowe dwuosiowe i gąsienicowe) oraz maszyny i urządzenia rolnicze **własne** (stanowiące wyłączną własność użytkownika gospodarstwa lub członka jego gospodarstwa domowego) i **wspólne** (będące współwłasnością i użytkowane przez więcej niż jedno gospodarstwo rolne), które wykorzystywane były wyłącznie lub częściowo **do prac związanych z rolnictwem**. Ciągniki oraz maszyny i urządzenia rolnicze należące do kilku rolników spisano u tego rolnika, u którego znajdowały się w dniu referencyjnym spisu.

Spisano sprzęt sprawny technicznie, jak również znajdujący się w remoncie oraz przeznaczony do naprawy (niesprawny technicznie przez okres krótszy niż rok).

Nie spisywano **ciągników jednoosiowych**, używanych często w ogrodnictwie.

10. Dochody gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Dane dotyczą okresu 12 miesięcy, tj. okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Za **gospodarstwo domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego** uważa się zespół osób mieszkających i utrzymujących się wspólnie, jeżeli wśród nich jest osoba prowadząca gospodarstwo indywidualne.

Za **dochód całkowity gospodarstwa domowego** uważa się łączne dochody (z tytułu prowadzenia działalności rolniczej i pozarolniczej oraz z tytułu: pracy najemnej, pobierania emerytur i rent, zasiłku z pomocy społecznej, zasiłku wychowawczego, alimentów, stypendiów, posiadania lokat kapitałowych, uzyskiwania pomocy zagranicznej, wygranych w grach liczbowych i loteriach itp.) wszystkich osób (spokrewnionych i niespokrewnionych) zamieszkujących wspólnie z użytkownikiem gospodarstwa rolnego i wspólnie się z nim utrzymujących.

Dla potrzeb publikacji przyjęto, że **główne źródło dochodu** to źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem gospodarstwa domowego.

Do gospodarstw uzyskujących dochody z działalności rolniczej oraz z działalności pozarolniczej zaliczono również te gospodarstwa, w których omawiane rodzaje działalności nie przyniosły jeszcze dochodów lub przynosiły straty.

11. Pracujący w gospodarstwach rolnych

Dane o pracujących w rolnictwie według **aktywności stałej** dotyczą nakładów pracy ponoszonych na wytworzenie produkcji rolnej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny spisu, a więc uwzględniają cały roczny cykl produkcyjny w gospodarstwie rolnym.

Dane o pracujących w rolnictwie według **aktywności bieżącej** (na podstawie metodologii rekomendowanej dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy i wykorzystywanej m.in. do zbilansowania pracujących w całej gospodarce narodowej) dotyczą tylko tej części pracujących, dla których praca w rodzinnych gospodarstwach rolnych jest wyłącznym lub głównym zajęciem użytkownika i osób z nim mieszkających. Z tego względu stosuje się kryterium bieżącej aktywności ekonomicznej poszczególnych osób w określonym odcinku czasu, to jest w tygodniu od 26 maja do 1 czerwca 2020 r.

W **gospodarstwach indywidualnych** zebrano dane o nakładach pracy użytkownika gospodarstwa rolnego i członków jego rodziny oraz o nakładach pracy osób spoza rodziny użytkownika.

Dla **gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej**, zebrano dane o nakładach pracy osób tam zatrudnionych lub pracujących na innych zasadach (np. uczniowie, praktykanci, członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, zakonnicy) – rozpatrywana była tylko aktywność stała (z uwzględnieniem podziału według płci).

Za **pracę w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej** uważa się wykonywanie prac bezpośrednio związanych z produkcją roślinną i zwierzęcą oraz utrzymywaniem gruntów w dobrej kulturze rolnej (działalność rolnicza), a także innych prac, które są niezbędne przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego, takich jak: zakup środków produkcji, sprzedaż produktów i przygotowanie ich do sprzedaży, prace związane z magazynowaniem, transport na potrzeby gospodarstwa rolnego, bieżące naprawy sprzętu rolniczego, prace konserwacyjne budynków, maszyn, instalacji, organizację i zarządzanie pracą w gospodarstwie rolnym, załatwianie spraw urzędowych, prowadzenie rachunków, wypełnianie wniosków o dopłaty bezpośrednie i inne.

Nie zalicza się tu prac związanych z leśnictwem, łowiectwem, połowem lub hodowlą ryb oraz prac wykonywanych w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej (bez względu na to, czy prowadzone są w gospodarstwie czy poza nim).

Do pracy w gospodarstwie indywidualnym nie zalicza się takich prac jak: przyrządzanie posiłków, pranie, sprząatanie, opieka nad dziećmi oraz innych prac związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz prac rolnych wykonywanych w ramach pomocy sąsiedzkiej na rzecz innego gospodarstwa rolnego.

Za **pracę (działalność zarobkową) inną niż przy produkcji rolniczej w swoim (rodzinnym) gospodarstwie rolnym** uważa się każdą pracę (również dorywczą lub nieregularną) najemną lub na własny rachunek, wykonywaną zarówno w gospodarstwie, jak i poza jego terenem. Zaliczono tu także pracę przy produkcji rolniczej w innym gospodarstwie rolnym.

Praca główna to praca zajmująca najwięcej czasu (dot. osób, które wykonują więcej niż jedną pracę). Jeżeli prace zajmują tyle samo czasu, to pracą główną jest ta, która przynosi największy dochód.

Praca dodatkowa to praca zajmująca najwięcej czasu, poza pracą główną. Jeżeli kilka prac zajmuje tyle samo czasu, to pracą dodatkową jest ta, z której osiągnięty jest wyższy dochód.

Spis w zakresie aktywności ekonomicznej dotyczył wszystkich osób w **wieku 15 lat i więcej** (tzn. urodzonych 1 czerwca 2005 r. i wcześniej).

Ze względu na duży udział pracy w niepełnym wymiarze godzin oraz sezonowego zatrudnienia pracowników dorywczych, kontraktowych, pracujących w ramach pomocy sąsiedzkiej i „pozostałych osób pracujących” nakłady pracy w rolnictwie zostały wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy (Annual Work Unit – AWU).

Roczna jednostka pracy (AWU) oznacza ekwiwalent pełnego etatu. Oblicza się ją przez podzielenie liczby godzin przepracowanych w ciągu roku przez roczną liczbę godzin odpowiadającą pełnemu etatowi. W Polsce jako ekwiwalent pełnego etatu przyjęto 2 120 godzin pracy w roku, tzn. 265 dni roboczych po 8 godzin pracy dziennie. Przy wyliczaniu nakładów pracy wyrażonych w AWU (zgodnie z metodologią Eurostatu) zachowano warunek, że na 1 osobę nie może przypadać więcej niż 1 AWU, nawet jeżeli w rzeczywistości pracuje ona dłużej.

Wymiar rocznego czasu pracy przy produkcji rolniczej określa się w częściach etatu:

- poniżej 0,25 etatu (1–66 dni, 1–530 godzin) oznacza mniej niż 1/4 etatu lub okres do 3 miesięcy,
- od 0,25 do poniżej 0,5 etatu (67–132 dni, 531–1 060 godzin) – oznacza 1/4 etatu, ale mniej niż 1/2 etatu lub okres od 3 miesięcy włącznie do 6 miesięcy,
- od 0,5 do poniżej 0,75 etatu (133–198 dni, 1 061–1 590 godzin) – oznacza 1/2 etatu, ale mniej niż 3/4 etatu lub okres od 6 miesięcy włącznie do 9 miesięcy,
- od 0,75 do poniżej 1 etatu (199–264 dni, 1 591–2 119 godzin) – oznacza 3/4 etatu, ale mniej niż 1 etat lub okres od 9 miesięcy włącznie do 12 miesięcy,
- 1 etat (265 dni i więcej, 2 120 i więcej godzin) – oznacza 1 pełny etat lub 12 miesięcy w roku i przedział ten dotyczy również osób, które przepracowały większą liczbę godzin w ciągu roku niż odpowiadającą 1 etatowi.

Jako **pracowników najemnych** należy rozumieć osoby zatrudnione na podstawie pisemnej lub ustnej umowy o pracę, otrzymujące wynagrodzenie pieniężne lub w naturze. Częścią wynagrodzenia mogą być również koszty utrzymania (np. nocleg, wyżywienie).

Jako **pracowników najemnych stałych** traktuje się osoby, które pracowały za wynagrodzeniem w każdym tygodniu 12 miesięcy do 1 czerwca 2020 r. włącznie, bez względu na liczbę godzin pracy w ciągu tygodnia. Do pracowników najemnych stałych należy również zaliczyć osoby, które przepracowały tylko część tygodni w roku z następujących przyczyn:

- specyfika produkcji rolnej w gospodarstwie (np. uprawa owoców, warzyw gruntowych) wymagająca zatrudniania pracowników tylko w ciągu kilku miesięcy w roku,
- urlop, choroba, wypadek, kwarantanna lub izolacja wywołana zagrożeniem epidemicznym,
- rozpoczęcie lub zakończenie pracy w gospodarstwie (czyli osoby, które zmieniły miejsce pracy w ciągu roku),
- całkowite wstrzymanie pracy w gospodarstwie spowodowane przyczynami naturalnymi (powódź, pożar).

Pracownicy najemni dorywczy – osoby (zatrudnione na podstawie pisemnej lub ustnej umowy o pracę, otrzymujące wynagrodzenie pieniężne lub w naturze; częścią wynagrodzenia mogą być również koszty utrzymania np. nocleg, wyżywienie), które w ciągu ostatnich 12 miesięcy pracowały tylko w wybranym okresie i nie mają stałej umowy o pracę.

Inni pracownicy – to inne osoby pracujące w gospodarstwach osób prawnych, tj. członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych (jeżeli pracowali w gospodarstwie rolnym, ale nie byli zatrudnieni jako pracownicy najemni stali), uczniowie pracujący w szkolnych gospodarstwach rolnych,

osoby pracujące (w tym duchowni) w gospodarstwach prowadzonych przez zakony (niebędące pracownikami najemnymi stałymi).

Pracownicy kontraktowi – są to osoby wykonujące określoną usługę w gospodarstwie rolnym, które nie zostały zatrudnione bezpośrednio przez użytkownika/kierującego gospodarstwem rolnym.

Pomoc sąsiedzka – praca w **gospodarstwie indywidualnym** wykonana **przez osoby z innego gospodarstwa rolnego bez wynagrodzenia** (w formie pieniężnej lub w naturze) za tę pracę. Jako pomoc sąsiedzką należy traktować też m.in. pracę wykonywaną przez osoby z innego gospodarstwa rolnego w ramach tzw. odrobku (ale bez wynagrodzenia).

12. Typologia gospodarstw rolnych

Podstawę prawną obowiązującej w UE klasyfikacji gospodarstw rolnych (nazywanej Wspólnotową Typologią Gospodarstw Rolnych, w skrócie „typologia”) stanowią:

- rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające sieć zbierania danych rachunkowych o dochodach i działalności gospodarczej gospodarstw rolnych we Wspólnocie Europejskiej,
- rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1198/2014 z dnia 1 sierpnia 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009,
- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/220 z dnia 3 lutego 2015 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1217/2009.

Podstawowym celem typologii jest dostarczenie narzędzia umożliwiającego:

- spełnienie potrzeb informacyjnych Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej,
- sporządzanie analiz porównawczych sytuacji ekonomiczno-produkcyjnej gospodarstw rolnych:
 - pomiędzy różnymi klasami wielkości ekonomicznej i różnymi typami rolniczymi gospodarstw,
 - pomiędzy poszczególnymi krajami członkowskimi i ich regionami,
 - pomiędzy różnymi okresami czasowymi (analizy pionowe).

Dane pochodzące ze spisu rolnego w 2020 r. oraz wartości współczynników standardowej produkcji (opracowane przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy) dla każdej uprawy i kategorii zwierząt, pozwoliły na ustalenie dla każdego objętego spisem gospodarstwa rolnego **wielkości ekonomicznej** oraz **typu rolniczego**.

Produkcja określonej działalności rolniczej jest to wartość produkcji rolnej brutto uzyskanej z jednego hektara uprawy lub od jednego zwierzęcia gospodarskiego. Wartość oblicza się poprzez przemnożenie produkcji z 1 ha lub od 1 zwierzęcia przez cenę na terenie gospodarstwa rolnego, bez VAT, podatków od produktów i dopłat bezpośrednich.

Standardowa produkcja (SP) oznacza wartość produkcji odpowiadającej przeciętnej sytuacji w danym regionie. Jest obliczana jako średnia z pięciu lat wartość produkcji z określonej działalności rolniczej (roślinnej i zwierzęcej).

Całkowita standardowa produkcja gospodarstwa rolnego (GSP) jest sumą wartości uzyskanych dla każdej działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie przez przemnożenie współczynników SP dla danej działalności przez liczbę hektarów lub liczbę zwierząt.

Wartość SP produktów roślinnych jest odnoszona do 1 ha, z wyjątkiem upraw grzybów, gdzie stosuje się standardową powierzchnię 100 m². W przypadku produkcji zwierzęcej współczynniki SP liczone są na jedną sztukę zwierzęcia.

Wyjątek stanowią drób i pszczoły, dla których SP liczone są odpowiednio na 100 sztuk i 1 pień pszczeli.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego jest to całkowita standardowa produkcja gospodarstwa rolnego wyrażona w euro.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa pozwala na jego zaklasyfikowanie do jednej z poniżej podanych klas:

Klasa wielkości ekonomicznej	Całkowita standardowa produkcja gospodarstwa w euro		
I		<	2 000
II	2 000	- <	4 000
III	4 000	- <	8 000
IV	8 000	- <	15 000
V	15 000	- <	25 000
VI	25 000	- <	50 000
VII	50 000	- <	100 000
VIII	100 000	- <	250 000
IX	250 000	- <	500 000
X	500 000	- <	750 000
XI	750 000	- <	1 000 000
XII	1 000 000	- <	1 500 000
XIII	1 500 000	- <	3 000 000
XIV		> =	3 000 000

Typ rolniczy gospodarstwa określany jest na podstawie wielkości udziału standardowej produkcji poszczególnych działalności rolniczych prowadzonych w gospodarstwie w całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego.

Typologia gospodarstw rolnych ma charakter hierarchiczny. Wyróżnia się 9 typów ogólnych, 22 typy podstawowe oraz 62 typy szczegółowe.

Dla potrzeb definicji typów ogólnych, wskaźnikom standardowej produkcji z działalności rolniczych ujmowanych w spisie zostały nadane następujące symbole:

- P1** – standardowa produkcja z następujących upraw: zboża (pszenica zwyczajna, pszenica twarda, żyto, pszenżyto, jęczmień, owies, kukurydza na ziarno, gryka, proso, pozostałe zboża), strączkowe łącznie z mieszankami zbóż z roślinami strączkowymi (groch jadalny, fasola jadalna, inne strączkowe jadalne, strączkowe pastewne na ziarno), ziemniaki, buraki cukrowe, rośliny przemysłowe (tytoń, chmiel, rzepak i rzepik, słonecznik, soja, len, konopie, zioła i rośliny aromatyczne, pozostałe uprawy przemysłowe), warzywa i truskawki w uprawie polowej, uprawy nasienne i sadzonki, pastewne na sprzedaż, pozostałe uprawy, grunty ugorowane bez dopłat,

- **P2** – standardowa produkcja z następujących upraw: warzywa i truskawki w uprawie polowej – ogrody towarowe, warzywa i truskawki w uprawie pod osłonami, kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie polowej, kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie pod osłonami, szkółki drzew i krzewów owocowych, ozdobnych i leśnych oraz uprawy grzybów,
- **P3** – standardowa produkcja z następujących upraw: plantacje drzew i krzewów owocowych, winnice, pozostałe uprawy trwałe (np. wiklina), uprawy trwałe pod osłonami,
- **P4** – standardowa produkcja z następujących gatunków zwierząt: konie, bydło, owce, kozy oraz roślin pastewnych (łąki i pastwiska z wyłączeniem nieuprawianych terenów do wypasu, rośliny okopowe, rośliny na zielonkę: strączkowe, motylkowe, kukurydza, inne pastewne na zielonkę oraz trawy polowe na zielonkę),
- **P5** – standardowa produkcja z następujących gatunków zwierząt: trzoda chlewna, drób, króliki (samice hodowlane).

Wyróżnia się następujące typy ogólne gospodarstw:

1. **Specjalizujące się w uprawach polowych**

Gospodarstwa, dla których: $P1 > 2/3$ całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego (GSP),

2. **Specjalizujące się w uprawach ogrodniczych** (warzyw, truskawek, kwiatów i roślin ozdobnych), grzybów i w szkółkarstwie

Gospodarstwa, dla których: $P2 > 2/3$ GSP,

3. **Specjalizujące się w uprawach trwałych** (drzew i krzewów owocowych)

Gospodarstwa, dla których: $P3 > 2/3$ GSP,

4. **Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi**

Gospodarstwa, dla których: $P4 > 2/3$ GSP,

5. **Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi**

Gospodarstwa, dla których: $P5 > 2/3$ GSP,

6. **Mieszane – różne uprawy**

Gospodarstwa, dla których: $(P1 + P2 + P3) > 2/3$ GSP; $P1 \leq 2/3$ GSP; $P2 \leq 2/3$; $P3 \leq 2/3$ GSP,

7. **Mieszane – różne zwierzęta**

Gospodarstwa, dla których: $(P4 + P5) > 2/3$ GSP; $P4 \leq 2/3$ GSP; $P5 \leq 2/3$ GSP,

8. **Mieszane – różne uprawy i zwierzęta**

Gospodarstwa niespełniające warunków klasyfikacji dla typów 1–7,

9. **Gospodarstwa niesklasyfikowane**

Gospodarstwa, dla których GSP = 0.

13. Ważniejsze grupowania i zakres publikowanych danych

Wyniki spisu zaprezentowano na poziomie województwa, powiatów i gmin.

W tablicach przedstawiono dane dla dwóch grup gospodarstw: gospodarstw rolnych ogółem i gospodarstw indywidualnych.

Dane dla województwa i powiatów prezentowane w publikacji opracowano **według siedziby użytkownika gospodarstwa**, z wyjątkiem tablic dotyczących **typologii gospodarstw rolnych**, gdzie dane zaprezentowano **według siedziby gospodarstwa rolnego**. Natomiast dane dla gmin opracowano **według siedziby gospodarstwa rolnego**.

W zależności od tematyki, dane zostały opracowane według niżej wymienionych grupowań:

- grup obszarowych powierzchni użytków rolnych,
- rodzaju prowadzonej działalności,
- głównego źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego,
- płci i wieku osoby kierującej gospodarstwem rolnym,
- nakładów pracy w AWU,
- wielkości ekonomicznej gospodarstw,
- typu rolniczego gospodarstw rolnych.

Przedziały grup obszarowych użytków rolnych są lewostronnie zamknięte, z wyjątkiem grup:

- „0-1”, gdzie przedział jest obustronnie zamknięty,
- „1-2”, gdzie przedział jest obustronnie otwarty.

Wszystkie przedziały grup obszarowych upraw oraz klas wielkości ekonomicznej są lewostronnie zamknięte.

W tablicach zawierających dane sumaryczne mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z **zaokrągleń automatycznych**.

Methodological notes

1. Introduction

This publication has been prepared on the basis of the results of the 2020 Agricultural Census (AC 2020), which was carried out in Poland from September 1 to November 30, 2020.

The census was carried out for the needs of the European Union and national purposes, and its legal basis were:

- Act of July 31, 2019 on the agricultural census in 2020 (Journal of Laws of 2019, item 1728, as amended). This act defined in details the rules for conducting the census, entities subject to the census and the scope of data to be collected,
- Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council of July 18, 2018 on integrated farm statistics and repealing Regulations (EC) No 1166/2008 and (EU) No 1337/2011 (OJ L 200 of 7.8.2018),
- Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of March 11, 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities,
- Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics and Council Decision 89/382/EEC, Euratom on the establishment of a Statistical Program Committee of the European Communities (text with relevance to the European Economic Area – EEA and Switzerland) (OJ L 87 of 31.3.2009, p. 164) as regards the rules for the development, production and dissemination of statistics and statistical confidentiality,
- Act of June 29, 1995 on public statistics (Journal of Laws of 2020, item 443, as amended),
- Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation),
- Act of May 10, 2018 on the Protection of Personal Data (Journal of Laws of 2019, item 1781).

The census reference date was June 1, 2020. Part of the data, due to its specificity, related to the last 12-month period ending on the reference date of the survey, i.e. the period from June 2, 2019 to June 1, 2020, inclusive.

Additionally for economic activity section, in the part concerning current activity, the reference period was the week ending on the reference date of the survey (i.e. the period from May 26 to June 1, 2020).

2. Note

Due to the introduction of changes in the methodology of agricultural surveys from 2010, aimed at adapting to EU standards and taking into account the changes taking place in Polish agriculture, as well as the wider use of administrative sources, **the definition of an agricultural holding has changed**. According to the current definition in the agricultural census in 2020 (similarly to the Farm Structure Surveys in 2013 and 2016), owners of agricultural land not engaged

in agricultural activity and owners of agricultural land with an area of less than 1 ha conducting low-scale agricultural activities were not included.

Therefore, the data presented in this survey for 2020, concerning agricultural holdings in total and agricultural holdings with an area of up to 1 ha of agricultural land, inclusive, are comparable to the data included in the 2013 and 2016 edition of the publication, and are not comparable with the information for the years 2002, 2005, 2007 and 2010 included in previous editions of the publication.

The data from 2010 was used for comparisons, converted in accordance with the binding definition of an agricultural holding.

Data for agricultural holdings with an area of more than 1 ha of agricultural land is comparable with the data presented in previous editions of the publication (for agricultural holdings conducting agricultural activity).

3. Major concepts, definitions and enumeration rules

Agricultural holding is understood as agricultural land together with forest land, buildings or part of them, equipment and livestock, if they constitute or may constitute an organised economic unit with the rights related to conducting an agricultural holding (Article 55³ of the Civil Code).

Natural person's agricultural holding (private farms) is understood as a holding used by a natural person, including:

- agricultural holdings with an area of 1 ha and more of agricultural land,
- agricultural holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) running special branches of agricultural production or agricultural production (crop and/or animal) with a significant scale defined by the following thresholds: 0.5 ha for: fruit trees plantation, fruit bushes plantation, field vegetables, field strawberries and hops; 0.3 ha for fruit and ornamental nurseries; 0.1 ha for tobacco; 5 head of cattle in total; 20 head of pigs in total; 5 head of sows; 20 head of sheep in total and of goats in total; 100 head of poultry in total; 10 head of wild animals kept in a farm system; 20 beehives.

An agricultural holding of a legal person or an organisational unit without legal personality is a holding run by a legal person or an organisational unit without legal personality, **the basic activity of which is classified according to the Polish Classification of Activities to section A, division 01, groups: 01.1 – agricultural crops other than perennial, 01.2 – cultivation of perennial plants, 01.3 – plant propagation, 01.4 – animal breeding and rearing (from subclass 01.49.Z – only ostriches, rabbits and other fur animals and bees), 01.5 – agricultural crops combined with animal breeding and rearing (mixed farming, 01.6, class 01.61, subclass 01.61.Z – service activities supporting crop production (maintaining land in good agricultural condition while maintaining environmental protection requirements), as well as, regardless of the classification of the basic activity, when the area of agricultural land used by the holding exceeds 1 ha or breeding/rearing of livestock is conducted.**

Holder of an agricultural holding is understood as a natural person, a legal person and an organisational unit without legal personality, actually using the agricultural holding, regardless of whether he or she is the owner, leaseholder of the holding or uses the land for some other reason and regardless of whether the land constituting the holding is located in one or in several gminas.

Manager of an agricultural holding is an adult natural person authorised by the owner/holder of the agricultural holding to make and supervise or make decisions directly related to production processes. In natural person's agricultural holdings, the manager is often also the holder.

The level of agricultural education of the manager of an agricultural holding is defined as:

- tertiary agricultural – obtaining a diploma of graduation from a university in agriculture, e.g. horticulture, geodesy of agricultural equipment, agricultural and forestry equipment technology, forestry, wood technology, environmental protection – melioration, fishing, animal husbandry, food technology – dairy, etc. ; agricultural fields of study also include veterinary medicine,
- post-secondary agricultural – obtaining a diploma of graduation from completion of post-secondary school in agriculture, e.g. gardening, landscaping, etc.,
- vocational secondary agricultural – obtaining a certificate of completion of a technical or vocational high school in agriculture, e.g. animal husbandry, plant cultivation, forestry, melioration, landscaping,
- basic agricultural vocational – obtaining a certificate of graduation from basic agricultural school, agricultural training school, certificate of completion of a correspondence agricultural course at the basic school level, e.g. gardening, animal husbandry, agricultural mechanisation, rural household, farmer of field crops,
- agricultural course – a qualification course completed with an examination and obtaining the title of a qualified farmer or master farmer,
- lack of agricultural education – failure to complete any school or course in agriculture, regardless of the general level of education.

The seat of the holder of the natural person's agricultural holding is the holder's residence address. This address is not always the same as the registered address.

The seat of the natural person's agricultural holding is the settlement of the holding (residential building, farm buildings and equipment for agricultural production), and in the case of absence of the settlement, the largest part of the agricultural holding. A holding's seat address is not always the same as that of the holder.

The seat of an agricultural holding of a legal person (or an organisational unit without legal personality) is the seat of a legal person or a local unit conducting agricultural activity.

The agricultural activity conducted by an agricultural holding includes:

- cultivation of crops which includes: all field crops (including the cultivation of edible mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops,
- breeding and rearing of livestock, i.e. cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur animals, farmed wild animals (e.g. wild boars, does, fallow deer, llamas) and bees,
- maintenance of agricultural land, no longer used for production purposes, in accordance with the principles of good agricultural condition (according to the norms).

The other gainful activity directly connected with an agricultural holding has been assumed as production or service activity carried out on one's own account in order to achieve profit, which uses the resources of the agricultural holding (labour force, land, buildings, machinery, etc.) or agricultural products made within the holding (e.g. agritourism, processing of agricultural products).

Other gainful activity that uses only labour force from the holding's resources to conduct this activity is not included here.

The value of the final output of holding is the sum of the values of raw, unprocessed agricultural (crop and animal) products sold and consumed by the holder's household (self-consumption).

The value of the total sale of an agricultural holding is the sum of revenues from the sale of raw agricultural products and livestock as well as products and services from the other gainful activity directly connected with an agricultural holding, as well as direct payments.

Direct sale to consumers (final users for their own needs) means the sale of agricultural products, produced in an agricultural holding, in marketplaces, in own shops or through sales between neighbours.

It does not include the sale of agricultural products to procurement units and purchases made by owners of shops, restaurants, etc.

An organic agricultural holding is an agricultural holding that has a certificate issued by a certification body or is being converted to organic agricultural production methods (under the control of the certification body) for all or part of crop/animal production carried out in the holding.

Agricultural holding benefiting from rural development support measures is considered a holding with which a contract was concluded/a positive decision on granting payments has been issued during the period of 3 years ending on December 31, 2020 for at least one of the activities/sub-activities listed below:

- advisory services, farm management and farm replacement services,
- quality systems for agricultural products and foodstuffs,
- investments in physical assets,
- restoring agricultural production potential damaged by natural disasters and catastrophic events and introduction of appropriate prevention actions,
- business start-up aid for young farmers,
- business start-up aid for the development of small holdings,
- investments in forest development and improvement the viability of forest,
- agricultural-environment-climate action,
- forest-environmental and climate services and forest protection,
- organic farming,
- payments for Natura 2000 and Water Framework Directive payments,
- payments to areas facing natural or other specific constraints,
- animal welfare,
- risk management.

4. Land use

Land in total is all land regardless of the ownership – own land, leased from others (on a contractual basis and without a contract), used due to holding a specific position (forest officer, priest, teacher, etc.) and shared in the part attributable to the holder, and also land used by the holding that belongs to abandoned holdings. It excludes land leased to others and land belonging to communal land communities.

Total agricultural land is the area of:

- agricultural land in good agricultural condition, which consists of:
 - sown area,

- permanent meadows,
- permanent pastures,
- permanent crops, including orchards,
- kitchen gardens (without recreational space),
- fallow land (including crop for ploughing as the main crop),
- other agricultural land.

The area of **agricultural land in good agricultural condition** is the area of agricultural land where any type of cultivation is applied (e.g. ploughing, mowing, mulching, etc.), including land subject to crop rotation. These are lands that may qualify, for example, for subsidies and are maintained in accordance with the requirements of good agricultural condition contained in the regulation of the Minister of Agriculture and Rural Development of April 7, 2004 – Journal Of Laws 65, item 600. Fallow land is also included.

The area of **other agricultural land** (i.e. not used and not maintained in good agricultural condition) is the area of agricultural land excluded from production, i.e. agricultural land previously used as sowing and fallow land, meadows and permanent pastures, orchards and other permanent crops, kitchen gardens that on June 1, 2020, for economic, social or other reasons, were no longer used for agriculture and excluded from crop rotation. However, these lands were in a condition that, in the event of a change in the decision as to their future use, allowed for their quick return to agricultural production, using the resources available in the agricultural holding. If the rehabilitation of this land would require a very long period of time and a lot of work and resources not available in the holding – this area is included in the area of the other land.

Sown area is the area of all crops (annual and perennial, but without permanent crops) sown and planted in the agricultural holding both in the field (in an open field or under a low cover with no access) and under high, accessible covers (in greenhouses, tall tunnels or frames).

Permanent meadows are lands permanently covered with grasses (5 years or more), usually mowed, and in mountainous regions also the area of mown pastures and meadows. Meadows should be kept in good agricultural condition and mowed at least once a year, and the harvest should not necessarily be used for production purposes.

Permanent pastures are lands permanently covered with grasses (5 years or more), which, as a rule, are not mowed but grazed, and in mountainous regions also grazed pastures and meadows kept in good agricultural condition (including permanent pastures not used for production purposes and with extensive grazed pastures located in hilly areas or at high altitudes, on low-class soils, where no fertilization, supplementary sowing, melioration, etc., is applied).

Permanent crops is the area of: plantations of fruit trees and bushes, nurseries of fruit and ornamental trees and bushes, nurseries of forest trees and bushes for commercial purposes, wicker plantations and other permanent field crops (e.g. dogwood, blackthorn, mulberry, Manchurian willow, hawthorn, sea buckthorn, rowan, Christmas trees grown on agricultural land), as well as permanent crops under cover (e.g. raspberry, grape, peach).

Orchards are the cultivation of fruit trees and bushes planted in a permanent place, with a regular spacing, on an area of at least 10 acres. The orchards also include nurseries of fruit trees and bushes.

Kitchen gardens are areas most often located around the seat of the holding, often separated from the rest of the holding, which includes crops (agricultural, horticultural, both annual and perennial, and fruit trees and bushes) intended for consumption in the holder's holding (self-consumption). Occasionally, surplus crops may be sold.

Kitchen gardens do not include the area of lawns and ornamental gardens and areas intended for recreation (they belong to the other land).

Fallow land is arable land not used for production purposes, but maintained in accordance with the principles of good agricultural condition, while respecting environmental protection requirements.

Fallow land includes the area of crops for ploughing cultivated as the main crop (green fertilizer), as well as land prepared for autumn planting, e.g. strawberries and sowing with honey plants.

Here we include land both eligible and not eligible for area payments.

Fallow land does not include land that has been prepared for this year's sowing (e.g. vegetables), and until June 1, 2020, has not yet been sown or planted (it is included in the sown area).

Forests and forest land is an area of at least 0.10 ha:

- forested (covered with forest vegetation),
- non-forested (temporarily devoid of forest vegetation),
- land related to forest management,
- short-rotation plantations (including those established on agricultural land).

The area of forest tree nurseries established in forest areas and used for the needs of the holding (non-commercial) is taken into account here.

Other land is the land with buildings, surrounding courtyards, yards and ornamental gardens, parks, inland water area (own and leased), drainage ditches, the area covered with wicker in its natural state, the area of marshes, the area of other lands (peat bogs, gravel pits), wasteland (including wooded and shrubby land), areas intended for recreation (e.g. around the house, golf courses, ornamental gardens, etc.).

Other land also includes the area of agricultural land that is not used for agriculture, if it is known that this land will not be agriculturally used, e.g. agricultural land intended for the construction of a road or a supermarket.

5. Sown area

The sown area is the area of all crops (annual and perennial, but without permanent crops) sown and planted in the agricultural holding both in the field (in an open field or under a low cover with no access) and under high, accessible covers (in greenhouses, tall tunnels or frames) that are grown in the main crop.

The sown area also includes the area planned to be so and sown/planted after June 1, 2020 for the current year's harvest (e.g. late varieties of vegetables).

The sown area **in the field** is the area of crops grown both in the open field and **under low, inaccessible cover**. This category includes crops covered by plastic mats/sheets laid flat on the ground, and crops under low tunnels (less than 1.5 m high at the top).

The sown area in **greenhouses, high foil tunnels** and **frames** is the area of crops grown under high covers (at least 1.5 m high at the top) and under low covers with the possibility of permanent access, i.e. frames, so-called accelerators ("miniature greenhouses"); these are boxes covered with windows, for example for the production of seedlings.

The sown area includes the cultivation of hops and strawberry and wild strawberry plantations, as well as the area of field grasses.

The group of **“cereals in total”** includes basic cereals with cereal mixtures, grain maize, buckwheat, millet and other cereals (amaranth, canary, 100-year-old rye, etc.).

The group **“basic cereals with cereal mixtures”** includes basic cereals (wheat, rye, barley, oats and triticale) and the sown area of winter and spring cereal mixtures.

The **“industrial”** group includes sugar beet, rape and turnip rape, flax (including oilseed flax), sunflower seeds for grain, hemp, tobacco, hops, chicory and other oil crops (poppy, mustard, soybeans, etc.).

The group of **“pulses for the production of grain”** includes edible pulses (peas, beans, broad beans and other edible pulses grown for the production of grain, e.g. chickpeas), forage pulses for the production of grain and cereal-pulses mixtures for the production of grain. The area sown with peas, beans, broad beans etc., intended for harvesting when unripe, has been classified as field vegetables.

The **“fodder”** group includes fodder root crops, maize for green forage, forage pulses and small-seed legumes for green forage, other fodder plants and grasses designated for green forage (excluding green designated for green fertilizers).

The group **“other”** includes vegetables in the field, field strawberries and wild strawberries, seed crops, field ornamental flowers and plants, other industrial crops (e.g. safflower, perennial crops for energy purposes), herbs and spices, as well as crops under cover (without permanent crops under cover) and other crops.

Vegetables include: cabbage (early and late, white, red and Italian), onions, carrots, beetroot, cucumbers, tomatoes, cauliflowers (early and late), other vegetables (parsley, celery, leeks, Brussels sprouts, sorrel, spinach, lettuce, radish, horseradish, rhubarb, black salsify, kohlrabi, garlic, pumpkin, asparagus, broccoli, Chinese cabbage, leafy endive, zucchini, scallions, etc.). This group also includes peas, broad beans and etc. harvested unripe (green), green beans from which unripe pods have been harvested and maize for harvesting unripe cobs, as well as field vegetable seedlings for the holding’s own use.

The area where **“strawberries”** are grown is the area planted with strawberries and wild strawberries (including new spring plantings) in the field and under cover. The area prepared for autumn plantings and the area of strawberry plantations intended for seedlings (included in the group **“other”**) is not included here.

Potatoes include seed, edible and industrial potatoes, both early, middle-early and late varieties. Potato cultivation area does not include the cultivation of this plant in kitchen gardens.

Data on **sugar beets** concern only the crops intended for industry. Sugar beets intended for sets/ seeds are not included here.

Field grasses are short-term grasslands (usually cultivated for less than 5 years), i.e. grasses in pure sowing (e.g. ryegrass, brome grass, canary grass, meadow grass, fescue, vernal grass, cocksfoot grass, foxtail, bent-grass, timothy, soft grass, darnel and other) or mixtures of these species, used for green forage/hay or seeds (usually for mowing) or grazed (so-called field pastures).

Edible mushroom area – area occupied by the cultivation of edible mushrooms, e.g. champignons, oyster mushrooms, shiitake, stropharia and others. This area includes stands that were occupied at least once in the period of 12 months up to and including June 1, 2020 for the cultivation of edible mushrooms.

The cultivation areas of potatoes, field vegetables, strawberries and field wild strawberries and the group of **“other crops”** since 2007 is reported excluding kitchen garden area, which according to the EU classification is a separate entry for land use.

6. Livestock

The census includes livestock that were kept in the agricultural holding and animals sent for herding, grazing and to shepherds' huts. All animals were registered, i.e. those owned by the agricultural holding holder or members of his household, as well as animals kept temporarily or permanently in the holding, i.e. accepted for rearing, fattening (e.g. pig contracting contracts), keeping (e.g. hotels for horses), etc., regardless of whether they were received from private agricultural holdings or from state-owned or cooperative entities, companies. The exception was beehives which were recorded by their owner regardless of where they were located.

Livestock are animals kept for economic gain, such as the production of meat, milk and other animal products, and in the case of horses, that are used for traction and for recreational and sporting purposes.

Livestock includes the following species: horses and other equidae, cattle, pigs, sheep, goats, poultry (i.e. broilers, laying hens, cocks, turkeys, ducks, geese, quails, guinea fowls, pigeons, ostriches and other species, but excluding birds kept for hunting purposes and not for meat production), rabbits, other fur animals, other farm animals kept for the production of animal products, e.g. meat or wool (i.e. deer, roe deer, fallow deer, elks, reindeer, wild boars, hybrids of wild boar and domestic pig, llamas, alpacas etc.) and bees.

Livestock (except horses) excludes animals kept solely for recreational or therapeutic purposes.

Cows include dairy cows and suckling cows.

Dairy cows are understood as adult female cattle which have had calves and which, due to their breed, variety or particular qualities, are kept in a holding exclusively or mainly for the production of milk to be consumed or to be processed into dairy products. Dairy cows culled from breeding herds which at the moment of performing the survey were kept in the holding for the period regarded as pre-slaughter pasturing, after which they are sent to slaughter, are also included in this group.

Suckling cows are understood as adult female cattle which have had calves and which, due to their breed (beef breed cows and cows born from a cross-breed with beef breeds) or particular qualities, are kept in a holding exclusively or mainly for calves for slaughter, and whose milk is used to feed calves or other animals. Suckling cows culled from breeding herds which at the moment of performing the survey were kept in the holding for the period regarded as pre-slaughter pasturing, after which they are sent to slaughter, are also included in this group.

The census contains data on the number of **poultry** of individual species. If on June 1, 2020, in an agricultural holding with large-scale poultry rearing (large-scale farm, e.g. broiler fattening farm, laying hen farm producing eggs for consumption and for hatching) there was no poultry in stock due to the ongoing technological break in production (break between production cycles if it did not exceed 8 weeks), it was necessary to enter the numbers of poultry from the period before emptying the animal houses.

In order to convert the livestock in physical heads into **livestock units (LSU)**, the following coefficients were used:

- bovine animals, i.e. calves in total under the age of 1 year – 0.40; bovine animals aged 1–2 years – 0.70; male bovine animals aged 2 years and more – 1.00; heifers aged 2 years and more – 0.80; other cows – 0.80, dairy cows – 1.00,
- pigs, i.e. piglets weighing up to 20 kg – 0.027; breeding sows in total – 0.50; young pigs, breeding boars and fattening pigs – 0.30,
- sheep in total – 0.10,
- goats in total – 0.10,

- poultry, i.e. broilers – 0.007; laying hens – 0.014; turkeys – 0.03, geese – 0.02, ducks – 0.01, other poultry (without ostriches) – 0.001; ostriches – 0.35,
- rabbits in total – 0.02.

7. Fertilization

Data on mineral and lime fertilizers and natural fertilizers of animal origin (manure) used in the agricultural holding cover the period from June 2, 2019 to June 1, 2020.

The census collected data for the following **types of natural fertilizers (manure)**:

- **solid manure** – a solid mixture of excrements (faeces and urine) of livestock (pigs, cattle, horses, sheep, goats, rabbits) with bedding,
- **poultry manure** – poultry excrements,
- **liquid manure** – fermented urine of livestock (manure leachate),
- **slurry** – a diluted mixture of animal excrements (faeces, urine).

The consumption of mineral (nitrogen, phosphorus, potassium) and lime fertilizers is presented in terms of the pure ingredient of NPK and CaO. Conversions of fertilizer consumption per 1 ha of agricultural land in the farming year 2019/2020 were made to the area of agricultural land in good agricultural condition on June 1, 2020.

8. Plant protection products

Plant protection products are substances or their mixtures and living organisms intended for the protection of cultivated plants against harmful organisms (e.g. against fungi, viruses, bacteria, insects, snails, rodents), as well as the destruction of undesirable plants (e.g. weeds), and regulating development and growth and other biological processes in crops. Plant protection products also include preparations used for treatments in warehouses where fodder, sowing seeds or seeds intended for consumption are stored.

The census contains information on **the number of treatments** applied to cereals, vegetables, orchards and other permanent crops, and to the other agricultural land in good condition.

In addition, the census contains information on the use of various **types of support when making decisions on the use of plant protection products** and the assessment of the degree of knowledge of **the principles of integrated crop protection**.

9. Tractors, machines and agricultural equipment

The survey covered tractors (two-axle and tracked wheels) as well as **own** agricultural machines and equipment (being the sole property of the agricultural holding holder or a member of his household) and **shared** (jointly owned and used by more than one agricultural holding), which were used exclusively or partially **for agricultural work**. Tractors and agricultural machines and equipment belonging to several farmers were assigned to the farmer who had them on the census reference date.

The technically functional equipment was taken into account, as well as that under renovation and intended for repair (technically inoperative for a period of less than a year).

Single-axle tractors, often used in horticulture, were not included.

10. The income of households with a holder of an agricultural holding

The data relates to a period of 12 months, i.e. the period from June 2, 2019 to June 1, 2020.

A household with a holder of an agricultural holding (farm holder) is a group of persons residing together and with a common subsistence, if at least one of them runs a private holding.

Total income of a household is total income (from agricultural and non-agricultural activity as well as from paid work, retirement pays and disability pensions, social assistance benefits, maternity benefit, alimony, scholarships, capital investments, foreign assistance, wins in numerical and other lotteries, etc) of all persons (relatives and non-relatives) living together with the agricultural farm holder and with a common subsistence.

For the purposes of this publication it was assumed that **the main source of income** is the source of income exceeding 50% of total income of a household.

The group of holdings receiving income from agricultural activity or non-agricultural activity contains also the holdings where the above-mentioned types of activity have not yet brought any income or brought losses.

11. Persons employed in agricultural holdings

The data on persons employed in agriculture according to **permanent activity** refer to labour input incurred to agricultural production during the 12 months preceding the census reference date, thus they take into account the entire annual production cycle in an agricultural holding.

The data on persons employed in agriculture according to their **current activity** (based on the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organisation and used, inter alia, to balance employed persons in the entire national economy) concern only that part of the employed for whom work in family agricultural holdings is the exclusive or the main job of the holder and those who live with him/her. For this reason, the criterion of the current economic activity of particular persons in a specific period of time, i.e. the week from May 26 to June 1, 2020 is used.

In natural person's agricultural holdings, the data were collected on the labour input of the holder of an agricultural holding and his/her family members, as well as on the labour input of persons from outside the holder's family.

For **agricultural holdings of legal persons and organisational units without legal personality**, the data were collected on the labour input of persons employed there or working on different principles (e.g. students, apprentices, members of agricultural production cooperatives, monks) – only permanent activity was considered (taking into account the division by sex).

As work in an agricultural holding in agricultural production is considered the work directly related to crop and animal production, and maintaining the land in good agricultural condition (agricultural activity), as well as other work that is necessary for running an agricultural holding, such as: purchase of means of production, sale of products and their preparation for sale, work related to storing, transport for the needs of the agricultural holding, ongoing repairs of agricultural equipment, maintenance works on buildings, machines, installations, organisation and management of work in the agricultural holding, dealing with official matters, keeping accounts, filling out applications for direct payments and other.

It does not include work related to forestry, hunting, fishing or fish farming as well as work performed as part of non-agricultural economic activity (regardless of whether it is conducted in the holding or not).

Work in natural person's agricultural holding does not include work such as: preparing meals, washing, cleaning, caring for children and other work related to running a household and agricultural work performed as part of neighbourly assistance for another agricultural holding.

As work (paid activity) other than agricultural production in one's (family) agricultural holding is understood any hired or down-account work (including casual or unregistered), performed both in the holding and outside its area. It also includes work in agricultural production in another agricultural holding.

The main work is the most time consuming work (for persons who perform more than one work). If the work takes the same amount of time, the main work is the one that generates the highest income.

An additional work is work that takes the most time outside of the main work. If several jobs take the same amount of time, an additional work is the work which generates higher income.

Within the scope of economic activity, the census covered all persons **aged 15 and more** (i.e. born on June 1, 2005 and earlier).

Due to the large share of part-time work and seasonal employment of temporary workers, contracted workers, persons working within the confines of neighbourly assistance and other employed persons, labour input in agriculture was expressed in conventional (Annual Work Units AWU).

Annual Work Unit (AWU) is an equivalent of a full-time work. It is calculated by dividing the number of hours worked during a year by the annual number of hours equivalent to a full-time work. In Poland, 2,120 hours of work per year have been assumed as the equivalent of a full-time work, i.e. 265 working days, 8 hours of work per day. When calculating the labour input expressed in AWU (in accordance with the Eurostat methodology), the condition was kept that 1 person may not have more than 1 AWU, even if in reality he/she works longer.

The volume of the annual working time in agricultural production is defined in parts of a full-time work:

- less than 0.25 of a full-time work (1–66 days, 1–530 hours) means less than 1/4 of a full-time work or a period of up to 3 months,
- from 0.25 to less than 0.5 of a full-time work (67–132 days, 531–1 060 hours) – means 1/4 of a full-time work, but less than 1/2 of a full-time job or a period from 3 months up to 6 months,
- from 0.5 to less than 0.75 of a full-time work (133–198 days, 1 061–1 590 hours) – means 1/2 of a full-time work, but less than 3/4 of a full-time job or a period from 6 months up to and including 9 months,
- from 0.75 to less than 1 full-time work (199–264 days, 1 591–2 119 hours) – means 3/4 of a full-time job, but less than 1 of a full-time work or a period from 9 months up to and including 12 months,
- 1 full-time work (265 days and more, 2 120 hours and more) – means 1 full-time work or 12 months of a year, and this range also applies to persons who have worked more hours during a year than the equivalent of 1 full-time work.

Employees are persons employed on the basis of a written or oral employment contract, receiving remuneration in cash or in kind. The living costs of sustenance (e.g. accommodation, meals) may also be part of the remuneration.

Permanent employees are persons who worked for remuneration each week for 12 months until June 1, 2020, regardless of the number of working hours per week. Permanent employees also include persons who worked only some weeks in a year for the following reasons:

- the specificity of agricultural production in a holding (e.g. growing fruit, field vegetables) requiring hiring employees only for a few months of a year,
- vacation, illness, accident, quarantine or isolation due to an epidemic threat,
- starting or ending work in a holding (i.e. persons who changed their place of work during year),
- complete stoppage of work in a holding due to natural causes (flood, fire).

Temporary workers – persons (employed on the basis of a written or oral employment contract, receiving remuneration in cash or in kind; costs of sustenance may also be part of the remuneration (e.g. accommodation, meals) who in the last 12 months have worked only in a selected period and do not have a permanent employment contract.

Other employees – are other persons working in **holdings of legal persons**, i.e. members of agricultural production cooperatives (if they worked in an agricultural holding but were not employed as permanent employees), students working on school agricultural holdings, persons working (including clergy) in holdings run by monasteries (who are not being permanent hired employees).

Contracted workers – are persons who perform a specific service in an agricultural holding, and who are not employed directly by the holder of/the manager of agricultural holding.

Neighbourly assistance – work in the natural person’s agricultural holding performed **by persons from another agricultural holding without remuneration** (in cash or in kind) for this work. One should also treat as neighbourly assistance, inter alia, the work performed by persons from another agricultural holding as part of the so-called “repayment” (but without remuneration).

12. The typology of agricultural holdings

The legal basis for the classification of agricultural holdings in the EU (known as the Community Typology for Agricultural Holdings, abbreviated as “typology”) are:

- Council Regulation (EC) No. 1217/2009 of November 30, 2009 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Union,
- Commission Delegated Regulation (EU) No. 1198/2014 of August 1, 2014 supplementing Council Regulation (EC) No 1217/2009,
- Commission Implementing Regulation (EU) 2015/220 of February 3, 2015 laying down rules for the application of Council Regulation (EC) No. 1217/2009.

The typology is mainly intended to serve as an instrument that enables:

- satisfying information-related needs arising from the Common Agricultural Policy of the European Union,
- conducting comparative analyses of the economic and output situation of agricultural holdings:
 - between different economic size classes and different types of farming of holdings,
 - between individual Member States and their regions,
 - between different time periods (vertical analyses).

Data from the agricultural census in 2020 and the values of standard production coefficients (prepared by the Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute) for each crop and livestock category allowed to determine **the economic size** and **type of farming** for each surveyed agricultural holding.

The output of a given type of agricultural activity represents the gross value of agricultural output per 1 hectare of crop or one head of livestock. The value is calculated by multiplying the output per hectare or per head of livestock by the price applicable in the agricultural holding, excluding VAT tax, taxes on products and direct payments.

Standard output (SO, Polish acronym: SP) represents the output value reflecting the average status in a given region. It is calculated as the five-year average of the output value of a specific agricultural activity (crop or livestock).

Total standard output of a holding (Polish acronym: GSP) is the sum of the values obtained for each agricultural activity conducted in the holding by multiplying the SO coefficients for a given type of activity by the number of hectares or the number of animals.

The SO value of crop products is referred to 1 ha, except for mushroom cultivation where a standard area of 100 m² is used. In the case of animal production, SO coefficients are calculated for one head of livestock.

The exceptions are poultry and bees, for which the SO is calculated for 100 heads and 1 beehive, respectively.

The economic size of an agricultural holding is the total standard output of an agricultural holding expressed in euro.

The economic size of a holding allows it to be classified into one of the following classes:

Economic size class	Total standard output of a holding in euro		
I	<		2 000
II	2 000	- <	4 000
III	4 000	- <	8 000
IV	8 000	- <	15 000
V	15 000	- <	25 000
VI	25 000	- <	50 000
VII	50 000	- <	100 000
VIII	100 000	- <	250 000
IX	250 000	- <	500 000
X	500 000	- <	750 000
XI	750 000	- <	1 000 000
XII	1 000 000	- <	1 500 000
XIII	1 500 000	- <	3 000 000
XIV		> =	3 000 000

The type of farming of the holding is determined through the share of standard outputs from various types of agricultural activity conducted in the holding in the total standard output of this holding.

The typology of agricultural holdings is hierarchical. There are 9 general types, 22 basic types and 62 specific types.

For the purpose of defining general types, the following symbols were assigned to SO indicators for various types of agricultural activity included in the census:

- **P1** – standard output from the following crops: cereals (common wheat, durum wheat, rye, triticale, barley, oats, grain maize, buckwheat, millet, other cereals), pulses including mixtures of cereals with pulses (edible peas, edible beans, other edible pulses, fodder pulses for grain), potatoes, sugar beet, industrial plants (tobacco, hops, rape and turnip rape, sunflower, soybean, flax, hemp, herbs and aromatic plants, other industrial crops), fresh vegetables and strawberries in field cultivation, seeds and seedlings, fodder crops for sale, other crops, fallow land without subsidies,
- **P2** – standard output from the following crops: vegetables and strawberries cultivated in the field – market gardens, vegetables and strawberries cultivated under cover, flowers and ornamental plants grown in the field, flowers and ornamental plants grown under cover, nurseries of fruit, ornamental and forest trees and bushes, and mushroom cultivation areas,
- **P3** – standard output from the following crops: plantations of fruit trees and bushes, vineyards, other permanent crops (e.g. wicker), permanent crops under cover,
- **P4** – standard output from the following animal species: horses, cattle, sheep, goats and fodder crops (meadows and pastures, excluding uncultivated grazing areas, root crops, crops for green forage: leguminous plants, pulses, corn, other fodder plants for green forage and field grasses for green forage),
- **P5** – standard output from the following animal species: pigs, poultry, rabbits (breeding females).

The following **general types** of holdings are distinguished:

1. **Specialising in field crops**

Holdings for which: $P1 > 2/3$ of the total standard output of a holding (GSP),

2. **Specialising in horticultural crops** (vegetables, strawberries, flowers and ornamental plants), mushrooms and nurseries

Holdings for which: $P2 > 2/3$ GSP,

3. **Specialising in permanent crops** (fruit trees and bushes)

Holdings for which: $P3 > 2/3$ GSP,

4. **Specialising in rearing of grazing livestock**

Holdings for which: $P4 > 2/3$ GSP,

5. **Specialising in rearing animals fed with concentrated feeding stuff's**

Holdings for which: $P5 > 2/3$ GSP,

6. **Mixed – different crops**

Holdings for which: $(P1 + P2 + P3) > 2/3$ TSO; $P1 \leq 2/3$ TSO; $P2 \leq 2/3$; $P3 \leq 2/3$ GSP,

7. **Mixed – different livestock**

Holdings for which: $(P4 + P5) > 2/3 \text{ TSO}$; $P4 \leq 2/3 \text{ TSO}$; $P5 \leq 2/3 \text{ GSP}$,

8. **Mixed – different crops and livestock**

Holdings that do not meet the classification conditions for types 1–7,

9. **Non-classified holdings**

Holdings for which $\text{GSP} = 0$.

13. The more important groupings and the scope of published data

The census results are presented the voivodships, powiats and gminas level.

The tables present data for two groups of holdings: agricultural holdings in total and natural person's agricultural holdings (private farms).

The data of voivodship and powiats presented in the publication has been compiled **according to the seat of the holder of a holding**, with the exception of the tables on **the typology of agricultural holdings**, where the data has been presented **according to the seat of the agricultural holding**. Whereas the data of gminas are presented **according to the seat of the agricultural holding**.

Depending on the subject matter, the data has been prepared according to the following groupings:

- area groups of agricultural land,
- type of conducted activity,
- main income source for households with a holder of an agricultural holding,
- sex and age of manager of agricultural holding,
- labour input in AWU,
- economic size of holdings,
- farm types of agricultural holdings.

The ranges of area groups of agricultural land are closed on the left side, except for the groups:

- "0–1", where the range is closed on both sides,
- "1–2", where the range is open on both sides.

All ranges of area groups of crops and economic size classes are closed on the left side.

In the tables containing summary data, there may be some arithmetic inaccuracies due to **automatic rounding**.